

Utrum mali actus in qua natus est peccatum sit corruptio vel privatio boni.

Quomodo peccatum sit corruptio boni vel nihil sit.

Qualiter se homo elongat a deo.

An pena sit privatio boni.

Quod quedam sunt peccata et pena peccati. quaedam peccata et non peccata. alia vero peccata et non peccata. et non peccata.

An peccatum sit causa peccati in quo natus est.

Quod non omne peccatum est pena peccati.

Utrum peccata aliqua essentialiter sint poene peccati.

Quod cum causa peccati sit pena peccati. peccatum est ab homine. pena a deo.

De quibusdam que magis dubitantur peccata sunt et poene et in quibus eis peccatum peccata non sunt.

Quod aliqui putant malos actus nullomodo esse a deo.

Et quo sensu dicitur sit deus non est mali auctor.

De voluntate et eius fine.

Quis sit bona finis. scilicet caritas.

Quod omnes bone voluntates unum finem habent et tamen quaedam diversos fines sequuntur.

De differentia voluntatis et intentionis et finis.

Quare voluntas dicitur peccatum cum sit de naturalibus quorum nullum aliud peccatum est.

Quare actus voluntatis sit peccatum. si actus aliarum potentiarum non sit peccatum.

Et quo sensu dicitur naturaliter omnis homo velle bonum.

An ex fine omnibus actus peccati debeant. ut ex affectu vel fine omnes sint boni vel mali.

An omnis actus et intentio infidelium sit mala.

Quibus modis dicitur bonum. **Q**uomodo intelligendum sit illud peccatum a deo est voluntate. voluntarium

Et illud nullo modo nisi voluntate peccatum est.

Utrum nisi voluntate peccat.

Quod mala voluntate voluntas est voluntarium peccatum.

An voluntas et actio mala eodem et ita idem sit unum peccatum vel peccata

Si peccatum ab aliquo commissum deo sit usquequod poeniteat.

Quibus modis accipitur reatus.

De modis peccatorum.

Quo differat delictum et peccatum.

De vii principalibus vitiis.

De superbia.

Quomodo superbia dicitur radix omnium malorum et cupiditas cum superbia non sit cupiditas.

De peccato in spiritu sancto.

De potentia peccandi an sit homini vel dyabolo a deo.

An aliquando resistendum sit peccati.

Incipit liber 29 de rebus carnis et formae corporalis et spiritualis et alijs partibus eius pertinentibus

De ad nostrum digne virtutis atque civitatis huius ex parte ascendendum peccatum nostrum quantum valuerimus diligenter evitanda sumus. Nunc ad considerationem naturarum nostrarum.

Unum est principium ostendit non plura ut quidam putaverunt.

Reatione reru' inuicem
 scriptura dñi et cetero
 iudicij ipis atq' omni
 uisibiliu' ul' inuisibiliu'
 creaturaz in principio
 ostendit dicens. In prin

cipio creauit deus celu' & tra. Hic
 etem moyses spu' dei afflatus in uno
 principio a deo cetero mundu' factu'
 refert elidens errorem quoru'nda' plu'
 sine prin' fuisse principia opinatu'.

Galato dixit in principio.

Dato naq' ea inuicem estimauit
 deu' s' exemplar & nam. et
 ipsa t'cra sine principio & deu' quasi
 artificem no' cetero.

Ex qua rone ipse dicitur cetero et
 quid sit cetero et quid facere.

*Dispo
 p'ia*

Cetero em q' de nichilo aliqd
 fut. Et fac ipse e' de nichilo
 aliqd facere. facere uo' e' no' mo' de ni
 chilo aliqd opai sed ena' de mana.

Un' & homo ul' angeli dicit aliq'
 facere sed no' cetero. uocat' quoz factoz
 siue artifer sed no' cetero. hoc em
 nome' soli deo ipse agruit qui et
 de nichilo qda' & de aliqo aliq' fut.

Ipse go' e' cetero et opifer & factoz.
 Sed cetero nome' s' ipse t'cruit.
 Alia uo' ena' cetero conuincit. In scriptu'
 tu' sepe cetero accipit' taq' factoz et
 cetero sicut facere s' distinctioe signifi'

Ad h' uerba s' facere & cetero agere cetero
 & huiusdi' no' dicit' de deo fm rone
 ea qua dicit' de cetero.

Ariuptame sciendu' e' h' uerba
 s' facere crea' agere & huiusdi'
 alia de deo no' posse dici fm ea
 rone qua dicit' de cetero.

Ex quo sensu dicit' deus aliquid facere.
 Quippe cum dicimus eum aliquid facere
 aliquid operando motu illi intelligi
 mus esse uel aliquam laborando passi
 onem sicut nobis solet amare sed eius uo
 luntati sempiternae nouum aliquid signifi
 cantia effectum. et eterna eius uoluntate aliqd
 nouum existit. Ad 2° dicit' aliquid
 facere sic e' ac si dicit' iuxta eius uolu
 tatem uel p' eius uoluntate aliqd nouum
 contingit uel e' ut in ipso nichil noui
 contingat sed nouum aliquid sicut in eius
 eterna fuerit uoluntate fiat sine aliq'
 sui mutatione s' motione. Nos uo'
 operando mutua dicit' q' mouem.

Non em sine motu facimus aliqd
 Deus go' aliqd facere uel agere aliqd
 dicit' q' r' e' rex nouum exiit dñi
 eius uoluntate res noue e'c'ipuit
 q' an' no' erant absq' ipius agi
 tatione ut actus ipse dicit' no' qat.
 in uidelicet actus hois in motu con
 sistit. In deo aut' motus e' dicit' go'
 ex calore solis aliq' fieri attingit
 nulla in ipso uel ipius calore s'cra
 mutatione uel motione ita ex de
 uoluntate noua hnt e' s' in mutuo
 autois q' e' unu' & solu' principiu'
 oim. Aristoteles uo' duo principia
 dicit' e' s. materia & spem & etru'
 opatoiu' dicit' mundu' quoz sep
 esse et fuisse.

Ad catholicu' e' dicit'.

Deus go' & similia errorem
 huius stus euacuans uita
 tisq' disciplina edens deu' in
 principio tpm mundu' esse et

Marginal notes in a smaller hand, partially obscured and difficult to read.

an tpa eternalit exstuisse significat
 ipsius eternitate et omnipotentia come-
 dans cu uoluisse face e q ut pdiri-
 ms ex eis uoluntate et bontate noue
 res exstuit. Credama igit rex carus
releptu ul' terrestriu uisibilium et
uisibilium cum no ee n bontate
carus q e deo unq et uera q tntu
e bontas ut sume bonq bntu
dimis sue q eternalit bntis e. alios
uelit ee pncipes qua uidit et cor-
tari posse et minui omo no posse.
Illud igit bonu qd ipse eat et quo
bntis eat sola bontate no nntate
alys comi uoluit q sume boni
eat pdesse uelle et omnipotentissimi
noie no posse.

Quae rationalis creatura facta sit

Et quia non ualet eius bntudinis
 pncipes existere aliq n p itelli-
 gencia q qnto intelligit tanto ple-
 ms habet. feat deo rationale creatura
 q sumu bona itelliget et itelligen-
 do amaret et amando possidet et pos-
 sidendo fruere. ^{magis} Etiamq hoc mo dis-
tinctur ut p s sui puitate pmanet
net coepi uniret s angelu. p coepi
uiget s aie. Distinctu inq rational
creatura i mcoepoea et coepoea et in
coepoea qd angelu. coepoea uo homo
uorat. aia rationali et carne sub-
sistens. Condito g rationalis creatue
pma cam habuit dei uoluntate. bontate

Quae creatura sit homo ul' angelus.

Deop si qrit quae creatura sit ho-
 ul' angelus. Bui finone tndei
pt ppt bontate dei. vii aug i li-
de doctna xpiana. Ra bonq e deo
sumq. et inqntu sumq boni sumq.
Ad qd creatura sit rationalis creatura.

Et si qrit ad qd rationalis creatura
 sit facta. Respondet ad laudan-
du deu. ad fruendu ei. ad fruendu
eo. In qbz pfiat ipa no deo. deo ei
pfecta et summa bontate pleng. nec
angei pt nec minui. Ad g rational
creatura facta e a deo referendu et ad
factois bontate et ad creatie utilitate.

Primum g qrit quae ut ad quid sit facta rationalis creatura.

Quia g qrit quae ut ad quid
 sit facta rationalis creatura. Dee-
uissime rudi pt ppt dei bontate.
et sua utilitate. utile nepe e ipsi p-
uire deo et fru eo. scus e g angeli
su homo ppt dm no q caru et sume
bntis alter utrius indignit officio
q bonu mox no eget s ut fruere
ei atz eo fruere. cui fruere rignae e.

In h em pfiat fruere no ille cu fruere

Et sic scus e homo ut deo fruere et ut sibi munda fruere.

Et sicut scus e homo ppt dm
 idest ut ei fruere. ita et munda
 facta e ppt hoie m s ut ei fruere.
 Posim e g i medio homo ut ei
 fruere et ipse fruere ut accipet.
 utriusq et rfluere totu ad bonu
 hois et qd accipit obsequiu et
 qd impendit. Ita em uoluit deo
 sibi ab hoie fruere ut ea fruere
 no deo sed ho fruere iuuaret
 et uoluit ut munda seruere hoie
 et exinde sicut iuuaret ho. Totu
g bonu hois eat et qd frim e
ppt ipm et ppt qd facta e ipse. Dia
em ut ait aptus. ma st s supiora
et equalia et inferiora. Dupiora qde
ma sut ad pfruendu ut di creatus

equalia ad quuendū s; angeli q; et
si mō nob sint supiores i fūcō
erūt equalē q; et mō nri s; q; ad
usū nobis sūt sicut res dnoy dicit
res famulaz nō dno sed q; p; ad usu
cor. Jnq; angeli i q;bdā scriptue loas
nobis fuie dicit dñi pp; nos mīstrā

Dicit aliqui i scriptura sicut **Emittit**
homo pp; rpatōne angeli corp.

O hōie quos i scriptura mīdū
regit q; sūo sūt pp; rpatōne
angelice rume. qd' nō ita itelligendū
dū q; nō fuisset homo facty si nō
petasset angeli. Sed q; nō alias
causas p;cipias h; eā nōnlla extuit.
Post igit sūt supiora & eq;lia Post
sūt eā inferiora q; ad sūuendū nob; stā.

Quidē sit homo ita mīstrūz s; ut
nā sit vnta corpi.

Splet enā q;ri cū maioris digni
tatis ee videt nā si absq; corpe
p;mansisset cur vnta sit corpi. Ad
qd' p;mo dicit p; q; deo uoluit & uo
lūtatis eiq; nā q;renda nō ē. Sed ad
dū p; q; ideo deo uoluit eā vnti
ut i huana q;ditōne ondēt nouū ex
emplū b;e vntōis q; ē mī dū et
pp;ri i q; diligit ex toto corde & videt
facie ad facie. Putat em̄ cūtia se
nō posse vnti suo cūtoz tanta p;ri
quitate ut eū tota mente diliget &
agnosiet nō videt p;ri q; ē excellen
tissima cūtia tam i sūmē. r carm q;
de tra ē i tanta dilōne vnti ut nō
ualeat artai ad hoc ut velit eam
relinque sicut ap;us ondēns dicit.
Nolumq; corpe p;solui sed supuesti
p; qd' ondēt p;ri cūtia q;ri rēato
rēffabili amōe vnti. p; exemplo g;
sūtue societatis q; mī dū & p;ri

cat
māia

rōnale in gloificatione eiusde pi
cienda est aīa corpis i dumentis
& tremis mansiomb; copulauit
luteaq; nām fent ad uite sensū
vegetū ut stier homo q; si potuit
deq; tam dispare nām corpi ar
i fedeatōne vnā & i amāia cūtia
quūge. neq; ei ipossible fūcū
rōnalis cūtia hūilitate lūz longe
inferiorē ad sue glē p;cipatōne
sublimāe. **R**ā g; p; ex rōnal p;ri
i parte usq; ad q;sortū tēmi corpi
hūiliatū ē ne forte thor mīq;
dep;sa videt addidit dei p;uident
cia ut postmodū cū corpe gloi
ficato ad q;sortū illaz q; i sua pu
ritate p;nterat sublimāet ut qd'
mīq; ex dispensatōne cūtoz sū
accepat q;ditū postmodū p; grām corpi
acq;pet gloificationy. **H**ic g; cūtoz deo
rōnales p;ri uaiā soite p; arbitū
uolūtatis sue disponens ill; q; in
sua p;uitate reliquat surū i celo
mansione. **I**llis uō quos corpi
tremis sonauēat deorsū i tra ha
bitatōne q;stituit usq; regulam
ppones obitē q;tenq; & illi ab eo
ubi erat nō cadent. & isti ab eo
ubi erat ad id ubi nō erat as
cendent. fent itaq; deo hōiem ex
duplū sūba. corpi de tra fūges.
aiām uō de nichilo faeno. idō
enā vntē sūt aīe corpi ut i
eis deo famulantes maiorē me
reant rōnam.

Post sacimentū trinitatis de
cūtia p;ri agendū ē et p; de
dignoi id est de angelica.

Et p;dmis p;missis apparet
rōnale cūtia i angelica et

quidē sit homo ita mīstrūz s; ut
nā sit vnta corpi.
Post igit sūt supiora & eq;lia
Post sūt eā inferiora q; ad sūuendū nob; stā.
emittit homo pp; rpatōne angeli corpi.
o hōie quos i scriptura mīdū
regit q; sūo sūt pp; rpatōne
angelice rume. qd' nō ita itelligendū
dū q; nō fuisset homo facty si nō
petasset angeli. Sed q; nō alias
causas p;cipias h; eā nōnlla extuit.
Post igit sūt supiora & eq;lia
Post sūt eā inferiora q; ad sūuendū nob; stā.
o hōie quos i scriptura mīdū
regit q; sūo sūt pp; rpatōne
angelice rume. qd' nō ita itelligendū
dū q; nō fuisset homo facty si nō
petasset angeli. Sed q; nō alias
causas p;cipias h; eā nōnlla extuit.
Post igit sūt supiora & eq;lia
Post sūt eā inferiora q; ad sūuendū nob; stā.
o hōie quos i scriptura mīdū
regit q; sūo sūt pp; rpatōne
angelice rume. qd' nō ita itelligendū
dū q; nō fuisset homo facty si nō
petasset angeli. Sed q; nō alias
causas p;cipias h; eā nōnlla extuit.
Post igit sūt supiora & eq;lia
Post sūt eā inferiora q; ad sūuendū nob; stā.
o hōie quos i scriptura mīdū
regit q; sūo sūt pp; rpatōne
angelice rume. qd' nō ita itelligendū
dū q; nō fuisset homo facty si nō
petasset angeli. Sed q; nō alias
causas p;cipias h; eā nōnlla extuit.
Post igit sūt supiora & eq;lia
Post sūt eā inferiora q; ad sūuendū nob; stā.

humana fuisse distincta quare altera
tota e spiritualis .r. angelica. altera id e
humana ex parte spiritualis ex parte corporalis.

Quis de his ita tractandum sit scilicet
de spirituali et corporali creatura. de rationali
et de non rationali. **Primo** de rationali et
spirituali .r. de angelis agendum videtur
ut contrarius rationis ad agnitionem
creaturae dignioris rationem nostram intendat.
Deinde ad considerationem accipere tam illam
quam e rationalis quam illam quam non e rationalis
despiciat ut creaturam tractate faciat
tam creature creature eiusque secretorum atque con-
tingentiam sequatur documentum.

Quae consideranda sunt de angelis.

De angelis itaque namque huius primo
consideranda sunt quoniam creatura fuit
et ubi. qualis facta dicitur primo quod dicitur. De
inde qualis effecta a visione quorundam
et visione quorundam. de excellens
et ordinibus et donorum dicitur et de officiis
atque nominibus aliisque pluribus dicenda sunt aliquid.

**Quoniam facti sunt angeli primo dicitur in quo
vident sibi obviare auctoritates.**

Quod auctoritates tunc videntur
quod autem omnem creaturam creati sunt
angeli. unde illud primo omnium creatura est
sapientia quam intelligitur de angelica namque quod
spiritus sepe uita sapientia et lux dicitur.
Nam sapientia illa quam deus e creatura non est.
filii enim sapientia patris e genita non facta
non facta et tota trinitas una sapientia est
quam non facta non creatura e non genita ul
precedens. De angelica ergo uita illud
accipiendum e de quo dicit scriptura quoniam facta
e spiritus omnium. **Deo** .r. tunc alia scriptura
dicit. In principio creavit deus celum et terram.

Et **apostolus** primo tu domine terra fundasti
et operis manus tuas super celum et videtur
quodammodo arietibus oritur ex assercionibus istis.

Nam si primo creatura e sapientia. omnia per ipsam
facta videntur celum et terram et ipsa facta
autem celum et terram. **Ita** si in principio creavit
deus celum et terram nihil factum e autem celum
et terram. ergo nec ipsa facta e autem celum et terram
Illi igitur huiusmodi arietibus videntur nec in divina
scriptura fas sit sentire aliquid esse arietibus
tatis. requiramus intelligentiam ueritatis.

**Quid sit tenendum docet primus
fas auctoritates. determinans**

Ubi dicitur hoc esse itaque tenendum quod
sicut creatura spiritualis creatura
id e angelica et corporalis secundum quod potest
accipi illud determinans salomonis
vultu et ceterum creavit omnia sicut spiritualis
et corporalis naturam et ita non per se creatura materia
sunt angeli quam ulla corporalis materia
inimice elementorum. et tunc primo omnium creatura
e sapientia quia si non tunc precedit tamen
dignitate.

**Quod sicut creatura fuit corporalis
et spiritualis creatura finit auctoritates.**

Quod autem sicut creatura fuit spiritualis
corporalisque creatura augustinus super
genesis apte ostendit dicens per celum
et terram spirituales corporalesque creaturas in-
telligi et hec creatura sunt in principio scilicet
tempus ul' in primo quod a primo facta est.

**Quod nihil factum e autem celum et terra
eodem tempore e tempore creatura e sed non ex tempore.**

Antea enim nihil factum e nec
hec tunc factum e autem spirituales scilicet
angelicam naturam et autem corporales scilicet materia
illa inimice elementorum confusum. Illa et
tunc tunc creatura facta non ex tempore nec in tempore sic
nec tunc in tempore creatura e quod non fuit tunc
priusquam celum et terra. **Unde** augustinus in li-
de trinitate dicit quod deus fuit dominus autem quoniam
eet tunc et non in tempore cepit esse dominus quod
dominus fuit tempus quoniam esse cepit non utique

ep̄ cepit eē in tpe q̄ nō eēt ep̄ an̄q̄
incipit tempus. ~~~~~

Quod sil' n̄ tpe et n̄ mūdo cepit
corpalis & spūalis cūtia. ~~~~~

Simul ḡo cū tpe f̄m̄ ē corpalis
et spūalis cūtia & sil' cū mūdo.
n̄ fuit antea angelica cūtia q̄ mūdo.
q̄ ut auḡ ait ulla cūtia ē an̄ st̄la.
sed a st̄is ē cū q̄b̄ cepit eē. Theo⁹
q̄ dicit vide q̄ angeli fuit ante tpe.
Theodimiḡ tū sup̄ epl̄am ad t̄m̄ ald
vide sc̄ntie dicens. Rex milia n̄ dū
n̄ri t̄pis implent̄ ānōr̄ & q̄ntas p̄us
et̄ntates. q̄nta t̄pa. q̄ntas seculor̄ oīḡes
fuisse arbitrandū ē. In q̄b̄ angeli thro
ni d̄n̄ones celiq̄ cōdines seruiret̄
deo absq̄ t̄pm̄ v̄ial̄ atq̄ mensuris
& deo iubente subp̄iterūt. H̄is ūbis
q̄d̄ ad̄hēntes dixerūt cū mūdo cepisse
t̄p̄ seculāe sed an̄ mūdu ex̄t̄isse t̄p̄
eīn̄a s̄me m̄libilit̄e et t̄eo t̄m̄utabil̄e
et t̄p̄al̄t̄ astruit̄ angelos deo iubēte
sub̄st̄isse eīq̄ fuisse. Nos at̄ q̄d̄ p̄
d̄n̄ ē p̄ cap̄u t̄telligētiāe m̄e maḡis
app̄b̄am̄ salua t̄m̄ r̄uēn̄a sēct̄or̄ q̄b̄
n̄chil tem̄e assēdū ē & ill̄ ihed̄m
dixisse nō im̄ sennendo sed alio op̄i
monē r̄ferendo arbitrant̄. ~~~~~

Ubi angeli mor̄ cū fuit Temp̄reo
st̄ q̄d̄ statim f̄m̄ angel' fuit r̄pletū.

Xam ostēns̄ ē q̄n̄ cūta fuit
angelica n̄a. n̄c attendendū
ē ubi f̄m̄ fuit. Testōn̄is quarūda
auctōritatū & euident̄ mōst̄r̄ anglos
an̄ casū fuisse t̄ celo. Et inde coeruisse
quosdā p̄p̄ sup̄bia. Alios uō qui nō
p̄m̄uerūt illis p̄p̄uisse. Uñ t̄ euāḡlio
d̄n̄s ait. Videbam̄ sathana sicut̄ fulgur
de celo cadentē. Rex appellat̄ h̄ celū
finamentū q̄d̄ st̄da die ē f̄m̄ r̄ celū

splendidū q̄d̄ d̄ emp̄reū id ē igneū
nō a m̄loē sed a splendoē. q̄d̄ statim f̄m̄
ē angel' r̄pletū ē q̄d̄ ē sup̄ finamentū.

Ad illud emp̄reū q̄d̄ exp̄ōit̄ s̄c̄
st̄p̄iue nōie celū t̄telligi uolūt ut st̄p̄
t̄ia d̄t. In p̄n̄o cūit̄ deq̄ celū & t̄ra
Celū inq̄t̄ straba nō uisibile finamentū
hoc appellat̄ sed emp̄reū id ē igneū
ul' intellectuale q̄d̄ nō ab ardoē sed a
splendoē d̄t q̄d̄ f̄m̄ statim r̄pletū est
angelis. Unde iob n̄ me laudarent
ast̄ matutina r̄t̄. De hoc q̄ beda ait.

Hoc sup̄ius celū q̄d̄ a uolubilitate
mūdi sēctū ē. mor̄ ut cūta ē sancto
angelis repletū ē quos t̄ p̄n̄o cū celū
et t̄ra conditos resp̄c̄t̄ d̄n̄o dicens ubi
eras cū me laudaret̄ ast̄ matutina
et uib̄larent om̄s filij dei. Ast̄ matu
tina & filios dei eosdē angelos uocat.

Celū em̄ t̄q̄ p̄ōita sūt lumināta nō
t̄ p̄n̄o sed st̄da die f̄m̄ ē. Et h̄is liq̄t
q̄ t̄ emp̄reū om̄es angeli fuerūt
ante quorūda t̄m̄a. silq̄ cūta sūt
angeli cū celo emp̄reū et homon cū
infirm̄a mat̄ia om̄i corpaliū. ~~~~~

Quod sunt cūta ē uisibilū rex
mat̄ia. et t̄uisibilū n̄a et utraq̄
t̄formis s̄m̄ aliq̄d. enā formata s̄m̄
aliq̄d. ~~~~~

Simul ḡo uisibilū rex mā
et t̄uisibilū rex n̄a q̄d̄ta
ē & ut̄q̄ t̄formis fuit s̄m̄ aliq̄d et
formata s̄m̄ aliq̄d. Sicut̄ ēi r̄o
p̄calūt mā q̄fusa & p̄mixta q̄ s̄m̄
gr̄os chaos d̄a ē. t̄ illo ex̄cedio con
ditōis s̄m̄aie & formā q̄fusiōis h̄uit
et nō h̄uit formā d̄st̄ictōis & d̄st̄ictō
nis donet̄ p̄p̄ea formāet̄ atq̄ d̄st̄ictū

reperet spes. Ita spiritualis et angelica
 natura sua additione spiritum ite habuit
 formata fuit et tunc illa quae per se
 amorem et cognitionem ad creatorem suum accep-
 titia erat forma non habuit sed erat informis.
 sine illa. in augustinus multiplicat exponens
primis uerba genesim per celum dicit intelligi
informem nam spiritualis uita sicut in se
potest existere non quia ad creatorem in quo
formatur per fratrem corporalem matrem sine
omni alitate quae apparet in materia formata.

Quomodo dicat lucifer per ysaya
ascendat in celum et non erit in celo.

Hic queritur si in empirico celo fuit
 angeli per spiritum facti sunt quod
 ut legitur per ysaya dicit lucifer ascen-
 dam in celum et exaltabo solium meum et
 sedis altissimo. Sed in uocat celum
 dei resplendentem tunc perficiam uolebat
 et est tunc. Ascendat in celum id est ad
 equalitatem dei.

Quales facti fuerunt angeli.
quae attributa sunt eis in ipso momento
additionis sue.

Altre ostensum est ubi angeli
 fuerunt mox ut facti sunt. Dicitur
 sequens est inuestigandum quales fuerunt facti
 in ipso momento additionis sue. Et
 quae quod angelis uidentur esse attribu-
 ta et in momento subiecte sue. scilicet eternitas similitudo
 et indiuisibilitas et immutabilitas. et distinctio per-
 sonalis et per rationem naturaliter insitam
 intelligentia memoria et uoluntas sui
 dilata. liber quod arbitrium. libera
 inclinatio uoluntatis sui ad bonum
 sui ad malum facultas. potestatem et per
 liberum arbitrium sine uolentia et coacti-
 one ad utrumlibet propria uoluntate
 deflecti.

Dispo
in

An omnes angeli sunt aequales
in tunc per se eterna et sapientia et libertate arbitrii

Hic considerandum est utrum in sub-
 spirituali et sapientia rationali et libertate
 arbitrii quae omnibus merentur omnes aequales
 fuerint ut sit per se considerandum de subiecta. scilicet
 de forma. et de potentia. Persona quae
 subiecta est. sapientia forma. arbitrium potentia. Et
 ad subiectam pertinet in se sublimi-
 tas. ad formam uero intelligentiam proprie-
 tatis. et ad potentiam uoluntatis rationalis
 abilitas. Ille igitur eternae rationales quae proprie-
 erant et potius erant namque similes ac-
 uita immortales differunt eternae tenuita-
 tem et differunt sapientie proprietate atque
 differunt arbitrii abilitate recte habuisse
 intelliguntur sicut in rebus recipiuntur non
 ulla dea est per se eterna ac forma et pon-
 da. Quaedam enim alios meliorem ac dig-
 nitatem eternam et formam habent et alia a-
 liis leuiora atque agiliora sunt. Ad hunc
 in modum respondendum est illas spirituales natura
 quoniam suae proprietati et excellentiae.
 in eterna et in forma et in facultate deas
 accepisse in exordio suae additionis quibus
 alii superiores alii inferiores dei sapientia
 constituerent alios maiora alios minora
 dona praestantis ut quae tunc per naturalia bonum
 et alios excelleret. ipsi enim per se minora
 gratiae eiusdem possent.

Secundum quid consideranda est dea
liberi arbitrii.

Qui enim natura magis subtilis et
 sapientia amplius proprietates facti
 sunt. In eadem maiori gratia minimeibus
 potestati sunt et dignitate excellentiores
 alios constituti. Qui uero natura minus sub-
 tiles et sapientia minus proprietates conditi
 sunt. minora gratiae dona habuerunt et
 inferiores constituti sunt sapientia dei equo

moderamine cuncta cedimante.

Quod uo minor tenuitas ne
infirmitate. nec minor agnoscio sa
pientie ignorantia ne infirmitas libtas
necessitate induat.

Ipsa facultate arbitrii dea
quod dicitur e fm diffente ne
ultate. x diffente agnoscio x itelli
gentie vni. Et sicut diffente uigoe
et subtilitas ne infirmitate no addu
at. minorq agnoscio sapie ignorantia
no ingeit. sic libtas infirmitas nulla
arbitrio nccitate uoluntate impome.

Que tota x equalia habuerit angli

Et sicut i pdictis angeli disse
rebant. ita x qda gra x eqlla
habebat q spms erat. q idissolubiles
x imortales erant rde eat oibz x eqle
In subtilitate uo eentie et itelligencia
sapie et libtate uoluntate diffentes
erant. Has distictiones itelligibiles
uoluntate natura ille sola qphende
posuit x ponderae q cuncta sent in
ponde numes et mensura.

Quoniam uo mali uisus ul' iustu cati
sunt angeli x an aliq moea fuit int
cacione et lapsu.

Quod quos inuestigandie digni
videt qd et a pluibz solet qri
vtr boni ul' mali. uisus ul' iustu cati
sunt angeli x an aliq moea fuit int
cacione et lapsu ul' sine moea i ipso
canonis excedio cenderunt.

Quoniam quocunda dicitur an
gelos i malicia catos et sine quini
moea fuisse.

Potuerunt em quida anglos
qui cenderunt catos ee malos
et no libeo arbitrio i malicia dech
nasse sed i malicia a deo factos ee

nec aliq fuisse moea int cacione et
lapsu sed ab imao apostatasse. Alios
uo catos fuisse plene blos q opinione
sua inuenerit augustinus auctoritate sup
genesim ita dicens. No frustra
putai pt ab imao tyris dyabolu cenderit
nec cu istis angelis pacatu aliquado
uixisse et btm sed mox apostatasse an
dno ait. Ille hominda eat ab imao
x iultate no sentit ut itelligam q
iultate no stetit ex quo catus e qui
stnet si pte uoluit uoluisse. Idem
eadem No frup inquit putandu
e ab ipso imao tyris ul' aduonno
sue dyaboli cenderit et nup iultate
stetisse. Un quida t hanc malicia li
beo arbitrio no ee fieri sed i har tyris
a deo putat ee cati. fm illud h
ioh hor e mgt imao figmentu de
qd feat deo ut illudat ei ab anglo
cia x ppha ait deato ipse que fecit
ad illudendu ei taty pmo scis
malitudo et dyala no uoluntate de
fuit. His aliisq testimo uir
q dicit angelos q cenderit fuisse
catos malos x sine moea cecidisse.
eos uo q pnterunt pfectos x blos
fore catos astruit augustinus aucto
tate q sup genesim ut x celu sig
nifici spuale catu. q ab ex exo
dio qo facta e x ptra x bta e semp.

Quoniam sententia q dicit angelos
omnes catos ee bonos x aliqua fuisse
moea int cacione x casu.

His at uidet omes angelos
catos ee bonos x i ipso cato
nis excedio bonos existisse. x sine
uicio iustosq fuisse. x innocentes.
sed no iustos idest uoluntate excciu
habentes. Nondu em pditi erant.

uitibus q̄ stantibus apposite fuerūt
 r̄firmatione p̄ grām. alijq̄ uō p̄ li-
 berū arbitriū sup̄bientibus & idō cadent-
 tibus aliqua enā fuisse meculā auit-
 m̄t̄ cōtōne & lapsū ul' r̄firmationē r̄
 illa b̄uitate t̄p̄s om̄es boni erant
 nō q̄ p̄ usū libei arbitrii si p̄ cōtōis
 b̄nificiū. & t̄p̄s erant q̄ suē
 poterant. nō cadē p̄ bona cōtōis
 & cadē p̄ libei arbitriū. poterant ei
 p̄tine & nō p̄tine sed nō poterāt
 p̄fice ad m̄itū uite n̄ grā sup̄addēt
 q̄ addita ē q̄ b̄gda in r̄firmatione.

Autōitate r̄firmant ita eē. Auḡ.

Ad h̄ r̄firmandū h̄ utunt̄
 r̄firmatio auḡstini q̄ s̄t̄ genesi
 dicit angelicā nām p̄mo r̄firmat̄ cōtū
 & celū dicitur & p̄p̄ea s̄firmata & luce
 appellatū. q̄m̄ q̄m̄ ad cōtōē ē com̄isa
 p̄ferta d̄lōne ei inherens. Vñ p̄mo
 dicit̄ ē. In p̄ncipio cōtū deq̄ celū et
 t̄r̄. postea subdit̄. Dixit deq̄. fiat
 lux. & facta ē lux. q̄ p̄mo agit̄ de cōtōe
 sp̄ualis n̄c̄ inf̄erms. p̄p̄ea de s̄firmatōe.

R̄firmatōe eadē astruit̄. Ceuip̄e

Ratio quoq̄ obuiat illi qui
 dicit̄ angelos factos fuisse
 malos. Nō em̄ potuit factos optimos
 auct̄e mali eē & ideo totū bonū eāt
 qd̄ ex ip̄o ill' eāt & totū bonū eāt
 qm̄ ex ip̄o totū eāt. hoc mō. p̄bat̄
 q̄ boni erant om̄es angeli qm̄ p̄o
 facti sūt sed ea bonitate quā natura
 imp̄iens accipiat. p̄batōne auḡstini
 cōt̄ illos induat q̄ dicit̄ angelos
 factos malos. uiba enā iob d̄r̄m̄at̄
 que illi p̄ se inducebant.

Hocq̄ auḡs ex̄r̄minat̄ opinio-
 nem eor̄ q̄ angelos factos malos
 fuisse putant auctōitate & r̄dōne p̄bat̄

om̄es bonos fuisse factos & uiba p̄missa
 b̄n̄ iob q̄ illi p̄ se inducebāt quid s̄t̄
 intelligenda agit̄ ita dicens sup̄ genesi.

Dia m̄q̄t̄ feat̄ deq̄ ualde bona. Nām
 igit̄ angelor̄ bonā feat̄ & q̄ r̄m̄p̄ū
 & ut nullo merito hor̄ i alijq̄ deq̄
 dampnet̄ qd̄ cōtū nō nām sed uo-
 lūtate malā p̄m̄iendā eē r̄dendū
 ē. nec ei9 nām eē significatā cōt̄
 hor̄ ē m̄itū figmentū dei & q̄ r̄p̄p̄a
 aerū qd̄ t̄h̄ uolūtati aptauit deq̄
 ul' ip̄a cōd̄m̄atione dei in q̄ enā enā
 iuitū feat̄ utilem bonis ul' ip̄ius
 angeli factū q̄a & si p̄st̄iet̄ de uo-
 lūtate malā futū. feat̄ t̄m̄ eū p̄e-
 uidens q̄m̄ de illo sua bonitate
 eēt factū. figmentū ḡo dei dicit̄
 q̄ cōt̄ s̄t̄iet̄ deq̄ enā uolūtate malā
 futū ut bonis nocer̄ cōtū illi
 ut de illo bonis p̄desset. hoc aut̄
 feat̄ ut illudat̄ ei. Illudat̄ em̄ eis
 cōt̄ s̄t̄is p̄f̄it̄ temptatōe ei9 sicut &
 mali hoīes quos deq̄ futūos malos
 p̄uidens cōt̄ t̄m̄ ad s̄t̄ē. utilitate
 illudunt̄ cōt̄ p̄st̄at̄ s̄t̄is eor̄ temp-
 tatione p̄fecta sed ip̄e ē m̄itū quia
 p̄redit̄ antiquitate & p̄ncipatu mali
 n̄c̄. H̄at̄ illusio fit̄ angelis malis
 & hom̄ibus p̄ anglos s̄t̄os q̄ subdit̄
 eis angelos malos & hom̄es ma-
 los ut̄. ~~qua n̄c̄ utunt̄~~ sed q̄m̄
 s̄m̄it̄. ~~Ecce apte oñdit̄ qualis~~
 p̄d̄m̄ uiba iob intelligenda s̄t̄ et
 anglica nām bonā cōtū asserint.

Quō intelligenda s̄nt̄ uiba d̄m̄
 p̄missa d̄s̄t̄it̄ euidēt̄ tradens
 anglos factos eē bonos & p̄q̄ cōtōne

O cōt̄de q̄l̄s̄ uiba d̄ Credidisse
 sup̄posuit̄ accipiendā s̄nt̄
 apte oñdit̄ ubi enā sua q̄ p̄d̄it̄

q̄m̄ m̄itū

no
 possit

uiba detinuit euident docens an-
gelos fuisse catos bonos & post-
cutione in pona aliq̄ macula cen-
disse ita inquit. Quod putat
dyabolus nūq̄ i uitate stetit nūq̄
bñam uitā duxisse sed ab initio ce-
ndisse nō sic accipiendū ē ut malū
a deo catus putes q̄ ab initio nō
cendisse dicit. Nō em̄ cendit si tūc
id est malū fuit ē. a quo em̄ cadet.
fuit ḡ p̄ statim a uitate se auit
p̄a p̄ate delectat. bñq̄ uite dul-
cedine nō gustauit quā acceptā nō
st̄ fastidiuit sed uolendo accip̄e ami-
sit. Hui ḡ casū p̄st̄ ē nō potuit
q̄ sapia fructū ē pietatis. Continuo
ut ut factū ē cendit nō ab eo qd̄
accept̄ sed ab eo qd̄ amp̄t si deo
subdi uoluisset. Ete h̄ apte declarat
anglos bonos ēē catos & p̄ catione
cendisse & fuit i aliq̄ macula. ^{h̄} uissi
ma. Ad oiḡ q̄ finat sup̄ ezechiele
ita dicens. Serpens hostis h̄rig uita-
ti. nō tñ a principio neq̄ stat̄ sup̄
p̄ct̄ & uentrē suū ambulauit. Sic
adam & eua nō statim peccauerūt
ita & sp̄ens aliq̄ nō sp̄ens fuit cū
i paradiso delinax̄ moraret. Deo em̄
malicia nō fent. Ete apte d̄ p̄ c̄
atione in pona macula cendisse. ^{h̄} d̄
uiba illa sic accipienda uident. homi-
nda eāt ab initio ul̄ mendax id ē
statim p̄ initū q̄ i dei eq̄litate
p̄misit & seip̄m omdit q̄ homo d̄
i euanglio. nec i uitate stetit q̄ i ea
nō fuit sed ab initio t̄p̄is & statim
p̄ nōū t̄p̄is apostatuit. p̄t̄ enā et
sic accipi illud. ab im̄o hominada
fuit ul̄ mendax. i. ex h̄o cōdit̄ fuit
quo

que p̄ t̄uidia i morte papitauit et
fallant̄ sed uirt. Et p̄dictis i liquet
omnes angelos bonos ēē catos & post-
cutione quosdā cendisse a bono qd̄
habuissent si p̄st̄issent.

**Quod Ep̄lex fuit i anglo sapia
an casu ul̄ q̄ finatione.**

Hic q̄ri solet quā sapiam
habuerūt an casu ul̄ q̄ finatione.
erat i eis n̄alis q̄gnitō ep̄lex
qua stebant q̄ facti erāt & a quo
facti erāt & et cū quo facti erāt &
habebāt aliqua boni & mali notia
t̄telligentes quid appetendū ul̄ res-
puendū illis fecerūt.

**an aliqua habuerūt dilectione
dei ul̄ sui iure.**

Solet enā q̄ri utri aliqua
dei ul̄ sui iure dilectione ha-
buerūt. Ad qd̄ dicit p̄t̄ qm̄ n̄alem
habebant dilectione ut memoia et
intellctm̄ & ingemū qua deū & se
aliquatenq̄ diligebant. p̄ quā tñ
non mōbant.

**an p̄fectos & bonos c̄ant̄ deo
angelos an im̄secos & p̄fectos.**

Post hoc uidendū ē utri
p̄fectos & bonos c̄ant̄ deo
angelos an im̄secos & p̄fectos.

**Ad qd̄ dicit p̄t̄ qd̄ nec i bñm
dine n̄ i miseria c̄at̄ sūt.**

Miseri em̄ an p̄ctm̄ ēē nō potuerūt
q̄ ex p̄ctō miseria ē. Nā si nō fuis-
set p̄ctm̄ nlla miseria ēēt. Bñ
quoz nūq̄ fuerūt illi q̄ cendit
quia sui euentū ignai fuerūt id est
p̄ctm̄ & supplm̄ futū. Si ei lapsū
sui p̄st̄erūt. a uitā uoluerūt si
nō potuerūt & ita erāt miseri. a
potuerūt sed noluerūt & ita erāt
stulti et maligni.

Quod non fuit mali angeli
psm sui casu. boni uero forte fue-
runt psm futuri boni.

Deop dicitur qd non erant
psm euentu sui ne eis da-
ta e agnito eor q futua erat sup
eos. Boni uero q psiterunt forte
sue bntudis psm fuerunt. unde
augustinus super genesim. Quis inquit
bntudis int angelos fuit q futuri
psm atq supplicii psm non fuit.
Quicq at cur non fuit psm forte
deo dyabolo reuelae noluut quid
futuri ul passiu eēt. cetis uero re-
uelae uoluit q i uitate mansui
eēt. Hinc ubi uidet augustinus sig-
nificac q angeli q coeruerunt non
fuerunt psm sui casu ideoq bnt
non fuerunt. Et q angeli q psiterunt.
bntudine i futua psiterunt atq de
ca eti i ppe existerunt. Vn qda oo
ia bnt erant x reuea si ita fuisset
posset dici illos aliquomō fuisse
bntos alios uero non q nescierunt eue-
tum suu.

Quod opinando hoc dicitur non
asserendo scilicet q angeli q psiterunt
psm fuerunt futuri boni.

Sed hoc magis opinando
x qrendo dicit augustinus qm
asserendo. Vn x hinc opinioni oppo-
nens sequent subdit. Sed quae
discernebant illi a cetis ut deo isto
q ad statu suu pmet non reuelae.
alio uero reuelae cu non p q sit
ipe ulte q aliq peccate. Non
enim dampnat ipe innocentes. Hic
uidet time q nec pmituis futuri

malu nec pmanuis futuri boni
reuelauit. Ideoq ne illi q psite-
runt usq ad affirmatoes fuerunt
bnt q bnt non poteant ee si de bntu-
dine eti non erat ul si dāpnatois
inca erant. Vn augustinus Teode. Dico
mgt de angelis q i suo gntie bnt ee
possent dāpnatois ul saluatois
inca q bnt ne ppe eēt qd mutandi
eēt i meli minima psmo est.
Quo em bnt ee pnt q bnt e ita
sua beatitudo.

Sūmam colligit p dicitur q finalis
omnes angelos an ofinaone ul lapsu
non fuisse bonos n q forte bntudi-
ne accipiat illu innocēne statu in
quo fuerunt an casu.

Et p dicitur q angeli
q coeruerunt nūq bnt fuerunt.
nisi bntudine aliq accipiat illu
statu innocēne i quo fuerunt ante
psm. Illi uero q psiterunt aut sua
bntudine futua deo reuelante.
psiterunt x ita ppe bntudine beati
fuerunt ul ieti existerunt sue bntu-
dine x ita alit bnt non fuerunt qm
reliqui q cederunt. Hinc at quod
postea dicit e pbabili uidet.

Reponso Responso ad id qd qre-
bat an angeli cāi pfecti fuerunt fm
aliquid. nūq pfecti stdm aliqd.

Hoc at qd qrebat. Vn
pfecti ul ipfecti fuerunt cāi.
dicit p qd quodamō pfecti fuerunt
x quoda alio nūq pfecti. Non em
unomō dicit aliqd psm sed plūibq.
Quod t b q moie dicit psm s b fm
tpe stdm natua. x unūq psm.

Quare nāq̄ p̄fectū t̄bā mōis p̄
em p̄f̄m s̄dm t̄p̄r & ē p̄fectū
s̄dm nām & ē om̄isalat̄ p̄fectū s̄dm
t̄p̄r ē p̄f̄m qd̄ h̄t quiddā t̄p̄r r̄q̄rit
et quēnt s̄m t̄p̄r habet. & hoc mō
angeli erāt p̄fecti aū q̄f̄mātōnē ul̄
lapsū. s̄dm nām p̄f̄m ē qd̄ habz
qd̄ qd̄ debuit ē ul̄ expedit natūe sue
ad gl̄oificatōnē. Et hoc mō p̄fecti
sūt angeli p̄ q̄f̄mātōnē & erūt s̄m
p̄ r̄surr̄tōnē. Om̄isalat̄ ē s̄mme
p̄f̄m aū nichil v̄m̄p̄ deest & a quo
v̄m̄isā p̄ueniūt bona qd̄ ē solū di.
P̄ma igit̄ p̄fectio ē n̄e q̄dite. P̄da
n̄e gl̄oificatō. T̄ria n̄e m̄tate.

P̄dicta h̄uit tangit addēs q̄les
suerūt angeli t̄ q̄s̄sione & aūssione.

Quales sūt angeli t̄ r̄atōnē
ostensū ē boni s̄z & nō mali
et iusti et innocentes et p̄f̄m quodā mō.
Alio uō imp̄f̄cti. B̄tū uō nō sūt
usq̄ ad q̄f̄mātōnē n̄ b̄tudo accipiūt
ut iā d̄m̄ ē ille s̄m̄t̄ innocētie et
bonitatis t̄ quo q̄diti sūt.

Dispo
v.

**De cōs̄sione & q̄f̄mātōnē s̄m̄t̄
et aūssione & lapsū cadentū.**

Quare h̄ q̄f̄mātō addunt in
quāre quales effecti s̄m̄t d̄m̄
diuidēt̄ aūssione & cōs̄sione. post
r̄atōnē nāq̄ mor quiddā com̄isi s̄m̄t
ad r̄atōnē s̄m̄t. qd̄ aū aūss̄. Com̄iti
ad d̄m̄ sūt r̄atōnē ei ad h̄erē. Aūss̄
odio habē ul̄ t̄ndē. Inuidie namq̄
mater ē sup̄bia qua uoluerūt se
p̄aīf̄m̄ deo. In com̄is̄s̄ quasi t̄ p̄e
culo r̄eluce cepit dei sup̄bia q̄ illudat̄
sūt. Aūss̄ uō ex̄ecuti s̄m̄t. Illi qd̄ q̄s̄s̄
sūt et illudat̄ a deo gr̄a app̄s̄ta.
Isti uō ex̄ecuti nō t̄m̄iss̄idē maline

sed de p̄one gr̄e a q̄ de p̄t̄ sūt. P̄
ita q̄ p̄us de d̄ta sub̄t̄h̄ē sed
q̄ m̄p̄ ē app̄s̄ta ut cōt̄nēt̄. Her
q̄ q̄s̄s̄o & aūss̄o q̄ diuisi sūt qui
nā boni erant ut sūt alij sup̄
bonū p̄ iustit̄ā boni. alij illo t̄e
rupto p̄ culpā mali. Com̄is̄s̄o ius
tos sūt & aūss̄o t̄m̄s̄os. v̄t̄p̄ sūt
uolūtatis & uolūtatis v̄t̄r̄q̄ lib̄tatis.

**De lib̄t̄o arbit̄o breuīt̄ tangit
dorens quid sit.**

Habebāt em̄ om̄es lib̄t̄ū
arbit̄ū qd̄ ē lib̄t̄ p̄t̄us et
abilitas uolūtatis r̄ōnalis. Pot̄t̄
em̄ uolūtate eligē quodlibz & r̄ōne
iudicat̄ & d̄s̄r̄nē. t̄ q̄b̄z q̄s̄t lib̄t̄
arbit̄ū. Nec cū s̄m̄t uolēt̄es
aūss̄ ul̄ q̄s̄s̄ sed abiles ad uolen
dū hoc ul̄ illud q̄ p̄ r̄atōnē
sp̄ontanea uolūtate alij elegerūt
malū. alij bonū. Ita d̄s̄r̄nē lucē
a tenebris sūt d̄t̄ s̄m̄t̄ id ē aḡtos
bonos a mal. & lucē appellat̄ d̄t̄.
tenebras uō noctē. q̄ bonos anḡtos
gr̄a sua illudat̄. malos uō ex̄ecut̄.

**Post r̄atōnē aliqd̄ d̄m̄t̄ & s̄m̄t̄
p̄ qd̄ cōt̄nēt̄ m̄t̄o aliqd̄ s̄m̄t̄ r̄atōnē.**

Sicut̄ q̄rit̄ v̄t̄ p̄ r̄atōnē
cōs̄s̄s̄ aliqd̄ collat̄ sūt p̄ qd̄
com̄it̄ent̄ id ē diligent̄ deū. d̄m̄t̄
q̄ ē eis gr̄a collat̄ coōpans sine q̄
nō p̄t̄ p̄f̄icē r̄ōnalis r̄atōnē ad m̄t̄ū
uite. Eadē em̄ p̄t̄ p̄ se sed p̄f̄icē nō
p̄t̄ sine gr̄a adiuuante.

Qua gr̄a indigebant angeli q̄ nō

Quare indigebat angeli gr̄a
p̄ quā iustificat̄ q̄ mala
nō erat sed qua ad diligendū d̄m̄
& obediendū p̄f̄icē adiuuante

... sed de p̄one gr̄e a q̄ de p̄t̄ sūt. P̄
ita q̄ p̄us de d̄ta sub̄t̄h̄ē sed
q̄ m̄p̄ ē app̄s̄ta ut cōt̄nēt̄. Her
q̄ q̄s̄s̄o & aūss̄o q̄ diuisi sūt qui
nā boni erant ut sūt alij sup̄
bonū p̄ iustit̄ā boni. alij illo t̄e
rupto p̄ culpā mali. Com̄is̄s̄o ius
tos sūt & aūss̄o t̄m̄s̄os. v̄t̄p̄ sūt
uolūtatis & uolūtatis v̄t̄r̄q̄ lib̄tatis.
**De lib̄t̄o arbit̄o breuīt̄ tangit
dorens quid sit.**
Habebāt em̄ om̄es lib̄t̄ū
arbit̄ū qd̄ ē lib̄t̄ p̄t̄us et
abilitas uolūtatis r̄ōnalis. Pot̄t̄
em̄ uolūtate eligē quodlibz & r̄ōne
iudicat̄ & d̄s̄r̄nē. t̄ q̄b̄z q̄s̄t lib̄t̄
arbit̄ū. Nec cū s̄m̄t uolēt̄es
aūss̄ ul̄ q̄s̄s̄ sed abiles ad uolen
dū hoc ul̄ illud q̄ p̄ r̄atōnē
sp̄ontanea uolūtate alij elegerūt
malū. alij bonū. Ita d̄s̄r̄nē lucē
a tenebris sūt d̄t̄ s̄m̄t̄ id ē aḡtos
bonos a mal. & lucē appellat̄ d̄t̄.
tenebras uō noctē. q̄ bonos anḡtos
gr̄a sua illudat̄. malos uō ex̄ecut̄.
**Post r̄atōnē aliqd̄ d̄m̄t̄ & s̄m̄t̄
p̄ qd̄ cōt̄nēt̄ m̄t̄o aliqd̄ s̄m̄t̄ r̄atōnē.**
Sicut̄ q̄rit̄ v̄t̄ p̄ r̄atōnē
cōs̄s̄s̄ aliqd̄ collat̄ sūt p̄ qd̄
com̄it̄ent̄ id ē diligent̄ deū. d̄m̄t̄
q̄ ē eis gr̄a collat̄ coōpans sine q̄
nō p̄t̄ p̄f̄icē r̄ōnalis r̄atōnē ad m̄t̄ū
uite. Eadē em̄ p̄t̄ p̄ se sed p̄f̄icē nō
p̄t̄ sine gr̄a adiuuante.
Qua gr̄a indigebant angeli q̄ nō
Quare indigebat angeli gr̄a
p̄ quā iustificat̄ q̄ mala
nō erat sed qua ad diligendū d̄m̄
& obediendū p̄f̄icē adiuuante

Orans q̄dē gr̄a dī q̄ iustificat
 imp̄a idest de ip̄o sit pius. de ma-
 lo bono. **N**ue sit gr̄a opans et
 coopans. **C**oopans uō q̄ iuuat ad
 bene uolendū efficacit̄ & dīn p̄ oīb̄
 diligendū & ad opandū bonū & p̄-
 seuerandū ī bono & h̄y dī. de quib̄
 p̄p̄ea plēn̄a agem̄a. **D**ata ē ḡo
 angelis q̄ p̄stiterūt coopacōnis
 gr̄a p̄ quā conūsi sūt ut deū
 p̄fente diligēt. **C**onūsi ḡo sūt a
 bono qd̄ hēbāt nō p̄dito. ad maīq̄
 bonū qd̄ nō hēbant. **E**t ē fr̄a illa
 conūsiō p̄ gr̄am coopante libeō
 arbitrio. q̄ gr̄a alijs q̄ cōderūt
 appōita nō fuit.

Quā sit imputandū ill' qd̄ aūsi sūt.

Reop̄ a q̄bdā dīcī solet nō
 ēē ip̄utandū ill' q̄ aūsi sūt
 & nō conūsi q̄a sine gr̄a conūti
 nō potēant. **S**ed ill' nō ē data. n̄
 culpa illorū fuit q̄ nō ē data. q̄ ī
 eis n̄lla culpa p̄cessit. **A**d quod
 dīcī p̄t. qm̄ q̄b̄ appōita ē ip̄a gr̄a
 nō fuit ex m̄t̄is eorū alioq̄m iam
 nō eēt gr̄a si ex m̄t̄o quod esset
 ante gr̄a daret.

Qua culpa grana nō est datā
 eis q̄ cōderūt.

Quod uō alijs nō ē data
 culpa eorū fuit. q̄ cū scīe
 possent noluerūt quousq̄ gr̄a
 appōnēt. sicut alij p̄stiterūt don̄
 ill' cadentib̄ p̄ sup̄biā eis gr̄a
 ē appōita. **A**p̄te ḡo cadentū cul-
 pa ī hoc dephēndī p̄t. q̄ lūz sūt
 gr̄a neq̄rent. p̄fite quā nullā
 accepant. p̄ id t̄m qd̄ eis collatū

eāt ī r̄acōne potēant nō cadē. ī
 scīe. q̄ nichil eāt qd̄ ad casū eos
 ap̄ellet sed sua spontanea uolūta-
 te dectmauerūt. qd̄ si nō fecissent
 qd̄ datū ē alijs unq̄ daret̄ ip̄o.

Quod angeli ī ip̄a r̄acōne b̄
 fuerūt sed uō eā meruerūt p̄
 gr̄am tūc s' datā ambigūā est.
 de hoc em̄ dīuī dīuīa senciūt.

Hic q̄ri solet ut̄ ī ip̄a r̄acōne
 b̄ fuit angeli. et an
 ip̄am b̄itudinē aliquo meruerūt.
Ad ī ip̄a r̄acōne b̄ fuerūt p̄les
 atestant̄ auctoritates & ideo p̄ q̄stanti
 habendū ē. ut̄ uō p̄ gr̄am tūc s'
 datā ip̄am b̄itudinē meruerūt
 ambigūā ē. **Q**uobdā em̄ placet
 q̄ eā meruerūt p̄ gr̄am quā ī r̄o-
 fīnacōne p̄pererūt sicut q̄ ī eis m̄tū
 ul' p̄mū fuisse dicit. nec m̄tū
 p̄cessisse p̄mū t̄pe sed cā. **A**ljs ac
 uidet̄ qd̄ b̄itudinē quā receperūt
 ī r̄acōne. p̄ gr̄am tūc appōita nō
 meruerūt dicentes tūc nō fuisse eis
 collatā gr̄am ad mēdū sed ad b̄e
 uiuendū. nec tūc eis datū ēē q̄ mere-
 rent sed quo felicit̄ fruēt̄. **A**d aut̄
 tūc ī p̄mū accepunt p̄ obseq̄a nob̄
 exhibita ex dei obīa & reuēntia mereri
 dicit̄ & ita p̄mū p̄cessit m̄tū. **E**t
 hoc michi placet fatere. magis

Quod de maiorib̄ & minorib̄ qd̄
 cōderūt m̄t̄ quos fuit vna celsior s̄

D' vi.

Proterea q̄ri oportet **Q**uā
 qm̄ sicut de maiorib̄ & min-
 orib̄ quidā p̄stiterūt. ita de vtr̄q̄
 ḡdu qd̄ cōderūt m̄t̄ quos vna
 fuit om̄ib̄ alijs celsior n̄ m̄t̄ san-
 tes aliquis eo fuit dignior sicut
 testōnis auctoritatū monstrat. **A**ut̄
 em̄ iob̄ **I**p̄e ē p̄ncipiū uarū dei

in ezechiele legit: Tu signaculum
similitudinis plene stia & pfectione
deceas & delicias paradisi dei suscipi. Ed
ggregia expones ait: Nihil in eo sub
tilior e nra eo magis in illo ymago
dei siml' ipsa spmua. It' ezech
legit: Omnis lapis preciosus ornamentum eius
id est omnis angeli q' ornamentum eius
erant q' ut d' g'g' Talia: operatione
reus clare fuit. Unde & uocatus est
lucifer sicut testat' ysayas. Quo mo
inquit cecidisti lucifer q' mane orie
bas: & q' no una cecidit sed una sp'us
ampliendus e. Quo teste ysidoro p'p'
cath' e. eminentia ne & p'funditatem
sue sue p'pendens. It' suu' r'at'oe' sup'biuit
in t'm q' ena se equae deo uoluit: ut
ysaya d'. In celis ascenda sup' asp' celi
exaltabo solui meum et eo simlis altis
simo. Sicis quide' deo ee uoluit no
p' imitacione sed p' equalitate potene.
Unde & quo derictus fuit merito
sue sup'bie.

Et tunc sup'bie nudo de celo
id est de empyreo in quo cum
alijs p'it fuerat derictus e' in spu' calig
nosu' aem cu' omib'q' sue p'uitatis co
suetib'q'. Na' ut iohes ait in apocalypsi
Beato de celo cadens sem' traxit t'na'
pte' stellar' q' lucifer ille alijs maice
no sola cecidit sed cu' eo alijs multi
q' ei in malicia q'senserunt. eosq' cade
tes huius caliginosi acis habitaculu'
recepit. Et hoc ad m'iam p'batone'
frim' e' ut sit nob' cu' ex'itacione un' ap'le
Colluta' e' nob' adusa p'n. & po. mu
di h'q' & adusa recto'oe' tenebr' h'q' q'
sp'ua. ne. m. re. q'a demones q' sur
sp'uales & nequa' in hoc turbulento
aere nob' p'p'm' q' q'd' celu' appellat'
h'mur. unde et dyabola p'inceps
aeris dicit'.

Quod no' e' concessu' eis habitac
in celo ul' in t'ra.

Non e' em' eis concessu' habitac
in celo q'a clara loca e' et amena.
in t'ra nobiscu' ne hoies minus i'fes
tarent. Bed iuxta apli pet' dormit
in t'ra canoia tradita in aere isto ali
gmoso q' e' eis q' carcer usq' in die
iudicij deputata. Tunc at' detrudent
in barathru' inf'm. fm illud. It' male
dicit' in igne' et'it'. q' p'p'm' e' dyab' & a. q.

Quod demones alijs alijs p'sut
& h'nt alias p'latones.

Et sicut in bonos angelos
alijs alijs p'sut. ita & inter
malos alijs alijs subiecti s't. Quadiu
em' diat' m'uda. angeli angelis &
hoies hoib'q' & demones demonib'q'
p'sut. sed in futuro ois euaniabit' p'
lano ut doc' aplis. H'nt quoq' fm
modu' s'ue maices ul' m'noes p'la
ciones alias maices ul' m'noes.
Quida' em' un' p'p'm'e. alijs un'
ho' alijs un' un' p'sut. Un' dicit'
sp'us & sup'bie. sp'us luxur' & h'adi.
q' de illo uicio marie p'f' homines
temptat' a quo noiat'. Unde e' qd'
ena' noie' demois diuine uocant'
s'z m'amon. Et em' m'amon no'
demois q' noie' noiant' diuine
fm syra' ligu'a. hoc at' no' id' est
qd' dyab' in p'p'te' h'eat' dae' ul' aufer
re diuinas tu' uelit. sed q' eis
uht' ad temptacione' hoim' & decep
tionem.

An omis demones s'nt in t'ra.
In hoc aere caliginoso an alijs s'nt in t'ra

Solet q'ri ut' omes in isto
aere caliginoso s'nt an alijs
iam s'nt in t'ra. Quod in t'ra
condie descendant aliqui demoni

77
simile ē q̄ n̄as r̄uandas illuc de-
duat̄ ⁊ q̄ illuc semp̄ aliq̄ sint al-
t̄natis forte viabz nō p̄ail a ued̄
q̄ illuc n̄as r̄uauit atz det̄mēt. Ad
af̄ aīe maloz illuc descendat atz
p̄umāt̄ ibi ex eo q̄sūt q̄ x̄p̄r des-
cendit ad inf̄eos ut iustos q̄ ibi
det̄mēbant̄ educēt. Si em̄ illuc iusta
descendebāt ⁊ mlt̄o magis iusta ⁊
sicut̄ ēdit̄ auct̄olias cū iustos eduxit
iustos i r̄lāt̄ q̄m̄cedit em̄ i f̄m̄
nō non abs̄ebuit.

Quidā putant luciferū i inf̄no
ligatū ex quo temptauit x̄p̄m ⁊ uictū
ē. quē dicit̄ p̄m̄ hōiēm temptasse
et uicisse.

De luciferō af̄ quidā putant
q̄d̄ ibi religatū sit ⁊ ad nos
temptandos nō hēat̄ m̄t̄ accessū q̄
i ap̄t̄ali leḡt̄ sū q̄s̄imati fuerit ⁊
mille aīi soluet̄ sathanas de car̄e
suo ⁊ eriet ⁊ seducet gentes. q̄d̄ eī
i nouissimo t̄pe anti x̄p̄i q̄n̄ eī tāta
t̄bulat̄o ut si f̄i p̄f̄ moneant̄ electi.
Quē ibi religatū dicit̄ ab eo t̄pe
q̄d̄ temptauit x̄p̄m i deserto ul' i
passione ubi uictū ē ab eo. P̄m̄
putant̄ p̄m̄ hōiēm temptasse et
uicisse. ⁊ s̄d̄m̄ ⁊ ab eo uictū esse
⁊ idō i inf̄no religatū. Alij aut̄
putant̄ ex quo cendit̄ p̄ p̄m̄ sui
m̄gn̄i magnitudie illuc fuisse
demersum.

Quod lucifer nō habz p̄tatem
quā habebit t̄pe anti x̄p̄i.

Sed siue i inf̄no demersū
sit sū nō. r̄d̄ibile ē em̄ nō
habē p̄tate anedendi ad nos quā
hēbit̄ i t̄pe anti x̄p̄i i q̄o fraudulēt̄

at violent̄ opabit̄. Et idō forte t̄t̄
dicit̄ soluendū q̄ t̄t̄ ei dabit̄ a d̄no
p̄f̄as temptandi quā mō nō habet.

Ad demones uicti semel a s̄is
nō accedūt ampliq̄ ad eos.

His quoz q̄ a s̄is iuste ⁊ pu-
dite ueniunt̄ uiuentibz
uincunt̄. p̄f̄as alios ⁊ temptandi
uider̄ adim̄. Vñ oīgenes p̄t̄o m̄q̄t̄
sane quia sancti sp̄uignantes adūs
istos inuicentes ⁊ uicentes minuūt̄
ēct̄itū demonū. ⁊ q̄ plūmos eoz
inf̄mat̄ ut ul' fas sit illi sp̄u q̄
ab aliq̄ s̄o caste ⁊ pudice uiuendo
uictū ē sp̄uignāe it̄m̄ alt̄m̄ hōiēm.
Hoc af̄ q̄dā putant̄ i r̄elligendū
t̄m̄ de 1° uinō t̄q̄o sup̄at̄. Ut si de
sup̄bia aliq̄e s̄m̄ uirū temptat̄
⁊ uicat̄ ult̄eīq̄ nō liceat̄ ei illū
ul' alt̄m̄ de sup̄bia temptare.

Quod boni angeli adeo sūt cō-
formati p̄ grām ut p̄t̄e nō possit.
⁊ mali ita obstinati i malo ut b̄n̄
uicē nequeant.

Dist^o
vii.

Sūp̄ d̄m̄ ē q̄ angeli q̄ p̄t̄e
rūt̄ p̄ grām q̄finati sūt
⁊ qui tenderūt a grā dei des̄t̄i s̄
et boni q̄d̄ i t̄m̄ q̄finati s̄ p̄ grām
q̄ neq̄ant̄ p̄t̄e. Mali uō p̄ ma-
lūā adeo s̄ obstinati q̄ bonā uolū-
tate habē siue bene uelle nō ualēt̄
⁊ si bonū sit q̄d̄ aliq̄n̄ uolūt̄. Wo-
lūt̄ em̄ aliq̄n̄ fieri aliq̄d̄ q̄d̄ deo
uult̄ fieri ⁊ utiq̄ illud bonū ē et
iustū fieri n̄ t̄m̄ bona uoluntate
illud uolunt̄.

Quod uicq̄ liberū arbitiū h̄nt̄
sed t̄m̄ ad uicq̄ flecti nequeūt̄.

Sed cum nec boni potest esse sine malis nec boni uelle uel bene operari. videtur quod iam non habeant liberum arbitrium quod in utramque partem flecti non possunt cum liberum arbitrium ad utrumque se habeat. Secundum Iheronimum in tractatu de prodigio filio dei. Solus deus est in quem patrum eadem non potest certum cum sint liberi arbitrii in utramque partem flecti possunt. Hic videtur dicere quod omnia creatura in libero arbitrio constituta potest flecti ad bonum ad malum. Ad si est bonum et malum agere ad utrumque flecti possunt. Ergo et boni possunt fieri mali et mali boni. Ad quod dicitur in quibusdam boni tanta gratia consummatis ut nequeant fieri mali et mali malicia adeo obstinati sunt ut non ualeant fieri boni. Secundum utrumque habent liberum arbitrium quia boni non aliqua cogente necessitate sed propria ac spontanea uoluntate per gratiam quod aduenit bonum eligunt et malum respuunt. Et mali sicut spontanea uoluntate a gratia destituti bonum uoluntate et malum sequuntur et habent liberum arbitrium sed deperditum ut corruptum adeo quod surgere ad bonum non ualent.

Ad boni per consummationem liberum habent arbitrium quoniam autem.

Bonum uero liberum arbitrium habent in tanto liberum per consummationem quod ante. Et enim augustinus in tractatu de trinitate non ideo carent libero arbitrio quod male uelle non possunt. Multo quippe liberum est arbitrium quod non potest sentire peccatum neque culpanda est uoluntas a uoluntate non est a libera dicenda non est quia bene esse sic uoluit ut esse in se non solum

uoluit sed nec pro se uelle possunt. Non possunt itaque boni angeli uelle malum uel esse in se nisi neque hoc habent ex natura sed ex gratia beneficio. Ante gratiam namque consummationem potuerunt peccare angeli et quidam etiam autem peccauerunt et demones facti sunt. Secundum augustinum in libro de mari mino. Creaturae namque celestium moti potuerunt quia peccare potuerunt. Et angelus et angelus peccauerunt et demones facti sunt quorum dyabolus princeps et qui non peccauerunt peccare potuerunt et cuiuslibet rationali creature prestat ut peccare non possit non est hoc nisi per se sed dei gratia. Ideoque solus deus qui non gratia cuiuslibet sed natura sua nec potest nec potuit peccare. Et hic insinuat quod angeli autem consummationem peccare potuerunt sed per consummationem non possunt quod potuerunt fuit eis ex libero arbitrio quod est naturale. Quod uero modo non possunt peccare eis non est ex natura sed ex libero arbitrio sed ex gratia ex qua gratia est. etiam ut ipsum liberum arbitrium iam non possit seruare peccatum.

Ad per consummationem angeli non possunt ex natura peccare sicut autem non quod debilitatum sit liberum arbitrium si consummatum est.

Non ergo per consummationem angelus de natura sicut et autem peccare potuerunt non quod liberum arbitrium eorum debilitatum sit per gratiam. si ita ponatur consummatum ut iam per illud non possit bonus angelus peccare quod utrumque non est ex ipso libero arbitrio si ex diuina gratia. Clarius quomodo per predicta liba sunt intelligenda.

Quod ergo Iheronimus ait Certum cum sit

libei arbitri pnt flecti ad utramq
 pte. accipi oportet fm statū t qd cūti
 sūt. Talis em̄ x homo x angelus
 nūq̄ ē q̄ ad utq̄ flecti potuit: angeli
 p grām ita cōfirmati sūt ut p̄tate nō
 pnt. mali ita iucio obstinati ut bñ
 viue neq̄ant. Philis enā illd p̄sid
intelligendū ē. Angeli mutabiles nā
x imutabiles sūt grā. q̄ ex nā in
p̄mōdio sue q̄ dicitōis mutari potue
rūt siue ad bonū sū ad malū. Sed
p̄ grām ita bonis additi ut in
mutari nequeant. Ad hoc em̄ r̄puḡt
grā nō natūa.

Quo intelligendū ē h̄ ambigū
q̄ mali angeli uiuacē sensū nō
perdidit x quibz moīs sūt.

Alii mali angeli ita p̄ ma
 licā sūt obstinati uiuacē
 tñ sensū nō penit̄ sūt p̄uati. Nā
 ut tradit ps̄dm̄ s̄plia acūm̄e s̄tē
 uigent demones s̄z subtilitate n̄e.
 s. exp̄iētia t̄pm̄. reuelatōne sup̄
 nox p̄p̄itū. De hoc enā auḡs ait.
Sp̄s mali q̄dā uicā de t̄p̄alibz ma
lis rebz agnosce p̄mittūt. partim
subtilitate sensū. partim exp̄iētia t̄pm̄.
callidiores p̄t̄ magna longitudinē.
partim s̄tō angeli q̄ ip̄i ab om̄ipo
tenti deo disūt iussu eiꝝ s̄ r̄uelan
tibz. Aliq̄ em̄ idem nephandi
sp̄s x q̄ ip̄i actū sūt. uelut di
uinando p̄dicūt.

Quod magice artes uirtute et
s̄tā dyaboli ualent q̄ uicā x s̄tā
ē ei data a deo. ul' ad fallendū
malos. ul' ad mouendū ul' ad

excendū bonos.
Quorū s̄tā ac uirtute enā magice
 artes excēt quibz tñ tam
 s̄tā q̄ p̄tās a deo datū ē ul' ad fal
 lendū fallaces ul' ad mouendū fide
 les ul' ad excēda. p̄bandāq̄ iustoz
 p̄tāam. in auḡs in li de t̄ritate. in
deo inquit. In fine cogitatōis quid
possit occurrē cur. s. ista miracula
i magico artibz s̄iāt. Nā x magi
phāom̄is sp̄entes fecerūt x alia. s̄z
illud ampliq̄ am̄irandū ē. quomō
magoz potētia sp̄entes facē ponūt
x ubi ad m̄imutissimas musas s̄e
m̄fes uentū ē om̄s defecit. qua
t̄na plaga egypt̄ij cedebant. Ibi
ētē magi defecerūt dicentes. Dignū
dei ē hic. nō intelligi nec ip̄os q̄d
tr̄sgressores angelos x aerias p̄ta
tes i unā istā caliginē tamq̄ in
sui gr̄is carēm ab illiq̄ sublimis
ethereę p̄uitatis habitacōne destru
fos p̄ quos magice artes p̄t̄ q̄ nō
p̄t̄ ualē aliqd̄ n̄ data desup̄ p̄tate.

Quorū at ul' ad fallendos
 fallaces sicut i egyptos et
 i ip̄os magos data ē ut i eoz p̄tū
 op̄atōne uident̄ am̄iandi a quibz
 eant dampnandi ul' ad am̄onendos
 fideles ne t̄ē aliquid facē p̄ magno
 desiderēt. p̄t̄ qd' enā i s̄t̄p̄tia ul'
 ad excēda sūt p̄dita nob̄. p̄bandā
 manifestandāq̄ iustoz p̄tāam.

Quod tr̄sgressoibz angelis nō
fuit ad m̄iā mā rez uisibilū.

Nec putandū ē istis tr̄sgressoibz
 angelis ad suū mutū fūie h̄c
 uisibilū rez māū sed deo ponq̄ a

quo her p̄tus dat̄ q̄ntū t̄comutabi
lis iudicat

Quod nō sūt c̄tōces l̄q̄ p̄ eos magi
ranas & alia fecerūt sed solū deū.

N Et sane c̄tōces illi maligni
angeli dicendi sūt quia per
illos magi ranas et s̄pentes fere
rūt. Non em̄ eas ip̄i c̄uauerūt.

De semibz om̄i c̄cep̄m quoz
c̄tōce ip̄e solū c̄tōce est.

Omn̄iū quippe rez q̄ c̄cep̄alis
uisibilit̄q̄ nascūt̄. om̄iū q̄
sem̄ia t̄cep̄is m̄ūdi h̄y elementis
latent. q̄ deū oīgm̄aliē eis t̄didit.
Ip̄e ḡ c̄tōce ē om̄i rez q̄ c̄tōce est
t̄uisibilit̄ū sem̄inū q̄ q̄nt̄q̄ nascen
do ad oculos n̄ros exeant ex occultis
acquirūt h̄ p̄m̄cedia p̄ ḡdiendi et
t̄n̄menta debita magnitudis dist̄nc
tionesq̄ sc̄mar̄ ab oīgm̄alibz
ut ita dicam regulis sum̄it.

Sc̄it̄ parentes nō dicūt̄ c̄tōces
filioz n̄ agrolas frugū ita n̄c hom̄i
angeli nec mali & si p̄ eoz m̄s̄ū fiant
creat̄ie.

Sicut ḡ nec p̄ntes dicim̄z
c̄tōces hom̄i nec agrolas
c̄tōces frugū q̄nt̄ eoz ex̄t̄ns̄em ad
hibitis motibz ista c̄anda dei ūtus̄t̄sem
op̄et̄ ita nō solū malos sed nec bo
nos anglos suos ē putat̄ c̄tōces. Sed
p̄ subtilitate sui ḡ c̄cep̄is sem̄ia
istaz rez nobis occultiora nouerūt
& ea p̄ ḡas elementoz ḡpanones
latent p̄argūt atz ita et ḡignendaz
rez et accelerandaz t̄n̄mentoz p̄bet
oc̄siones. Sed n̄c hom̄i hor nisi
q̄nt̄ deū iubet̄ nec mali h̄t̄iuste

frūt n̄ q̄nt̄ ip̄e iuste p̄mittit. Nā
iūquū malicia sua uolūtate habet̄
t̄iust̄. p̄tate at̄ nō n̄ iuste acquirūt
sive ad penā suā sū ad alioz. ul̄ pe
nā maloz ul̄ laudē bonoz.

Sc̄it̄ iustificatōne mentis ita c̄ū
nē rez solū deū op̄at̄ l̄q̄ c̄t̄na c̄t̄q̄

Sicut ḡ m̄ētē m̄m̄ (seruat̄
iustificando sc̄m̄ae nō p̄t̄ n̄
deū. p̄dic̄m̄ at̄ ex̄t̄ns̄em euuāgelū
enā hoīes p̄nt̄ nō solū hom̄i p̄ uita
tem sed enā mali p̄ oc̄sione. ita c̄a
tione rez uisibilit̄ū deū m̄t̄q̄ op̄at̄
ex̄t̄ns̄es at̄ op̄atōnes atz ḡt̄p̄atōnes
sive oc̄siones ab angelis n̄c hom̄i
q̄nt̄ mali ul̄ t̄ hom̄ibz adhibent̄.

Sed her ab hom̄ibz tanto difficilis
adhibent̄ q̄nt̄ eis desunt sensū
subtilitates et c̄cep̄m mobilitates
m̄ēt̄is t̄rens & p̄gris. Nū quali
busq̄ angelis uicinas c̄ās ab eleme
tis cōt̄hē q̄nt̄o facilis est tanto
m̄abiliores t̄ huiusdi op̄ibz eoz ex̄t̄ns̄
celeitates. Sed nō ē c̄tōce nisi qui

p̄ncipalit̄ ista sc̄mat̄. Nec quisq̄m
hor p̄t̄ n̄ vn̄q̄ c̄tōce deū. Aliud est
em̄ ex̄t̄ns̄em ac s̄ūno causaz car
dine cōndē ac m̄s̄tr̄ae c̄t̄na quā
facit solū deū c̄tōce. Aliud at̄ p̄ dis
tributis ab illo uibz et familiaribz
aliquā op̄atōne sc̄m̄sem̄ ad mouē
ut t̄t̄ ul̄ t̄t̄ sic ul̄ sic ex̄eat quod
c̄t̄. ista quippe oīgm̄alē ac p̄m̄oc
dialē in quada t̄t̄na elementoz
c̄ūcta iā c̄t̄a sūt sed acceptis op̄actu
mitatibz p̄deunt.

Quod angeli multa p̄nt̄ p̄ n̄c
uigorem que nō p̄nt̄ p̄t̄ dei ul̄

liber angelos phibitione. id est qd
 no pmittit
Illud quoq sciendū q angli
 mali qda pnt p ne subtili-
 tatem q en nec pnt ppe dei ul' ppe
 bonos angelos phibitione id e qd
 no pmittit illa fare a deo ul' bo-
 nis angliis. possent utiq ferisse
 scymfes q ranas spentesq fererūt.
 Queda uo no pnt fare ena si p-
 mittant ab angelis supioibz q no
 pmittit deo. En augu i li. iii de vi-
litate ait. Ex ineffabili potestate di-
fit ut qd' possent mali angeli si p-
mittent. idd no pnt q no pmittit.
 Req eni omittit alia ro qd' no
 poterūt fare scymfes q ranas s-
 pentesq fererūt n q mane erat
 dnatio phibentis dei p spm scm
 qd' ena magi qfessi sut dicentes
 digni dei est hie. Ad' at possit p
nam nec possit ppe phibitione et
quid p ipius ne sue qdionone fare
no simant. ymo spale est. Nouimz
aut hoem posse ambulae y neq
hoc posse si no pmittat. volae at
no posse ena si pmittat. Sic et
illi angeli qda pnt fare si pmittat
ab angel' potentioibz ex impio di
Queda uo no pnt q ena si ab
angliis pmittant qd' ille no pntit
aquo e illis tlio ne modz q ena
p suos angelos illa plerūq no
pmittit que gressit ut possint.
De' angeli omis coepi sint qd'
quibda' visit e. quibz augu con-
sentie vide' dicens angelos omes
an casu habuisse coepa tenua.

Soler ena quei y t qone usai
 apud doctos. Dez angli omes
 bom ar mali coepi sint id est coepa
 heant sibi vmita. Ad' aliq putat im-
tentes ubio augu q dice videt
 q omis angeli an qfinatione id
 lapsu aerea coepa habuerūt de pur-
 iore ac ~~su~~ supioze aeis pte forma-
 ta ad faciendū no ad paciendū et
 angliis bom q pnterūt talia sut
 qfuata coepa ut Teis possit fare et
 no pati q tante sut tenuitate ut a
 mortalibz videi no ualeat n supues-
 tita aliqua grossioa forma q assumpta
 uident' deponitaz videi desinūt. An-
 gelis uo mal' mutata st' i casu coepa
 i detiozem qualite' ~~nono~~ pmissiois
 aeis. Sicut eni a loco dignoi i in-
ferioze locū id est i caliginosu aere
deicti sut. ita illa coepa tenua co-
formata sut i detioza coepa y pmissioa
i qbz pnt pati a supioi elemeto id
e ab igne. hoc augu sensisse videt
sup genesim ita dicens demones
aeria aialia dicūt q coepm aetioz
na uigent n' p morte dissoluit'
qd' pualet i eis elementū aptius
ad faciendū q ad paciendū. Ad pa-
ciendū eni humoz y humiq. ad faci-
endū aer et ignis aptitudme p-
bent. Insigniores uo angeli at pntipe
suo nūt dyabolo tūt archangelo n
mirū si p q pntm i hanc caligine
detrusi sut. Neq' hoc ena mirū est
si coisi sut ex pena i aetia qlitare
qua pnt ab igne pati. Caliginosa
tū aeis tene' tū pmissi sut q eis

quasi carcer sit usq; ad tēp iudicij.
Sic hīs ubi uidet̄ auḡ id tradē
qd̄ qdā opimant̄ de corpib; anglor̄.
Quod q̄b; dā uidet̄ auḡ illud
nō ita senaendo dixisse s; opinione

Hoc aut̄ alij eū resendo
dixisse asserunt nō ita senien-
do sed opiniones alior̄ resendo. Ed̄
ex ipsius ubi diuidit̄ uoluit̄ q̄b;
ait. Demones dicit̄ aeria aīalia nō
aut̄ sūt. Ita em̄ qdā dicebant. De
habitatōe uō caliginosi aeris t̄ que
detrusi sūt nō opimando sed t̄ uitate
rei asiendo eū Edidisse dicit̄ qd̄
ipsius locutiōis distinctio ostendit̄. Dicit̄
quos plimos catholicos tractatores t̄
hor̄ quemisse atq; concedit̄ donuisse
q; angli t̄ corp̄ sūt nō corp̄a sibi
unita hūt. Assumūt at̄ aliqui corp̄a
deo p̄parante ad p̄pletōne m̄str̄i s;
a deo t̄ uitate eadēq; p̄a expletōne
deponūt t̄ q̄b; corp̄ib; hōib; appie-
tūt atq; locuti sūt t̄ aliqui qdā lo-
cuti sūt ex p̄sona di sine distinctōe
aliqui p̄sona. alij p̄ris t̄ filij t̄ p̄p̄ sūt.

Quod deus in corp̄alib; ill̄ anti-
quis formis apparuit.

Nec dubitandū ē dīn t̄ corp̄a
lib; formis apparuisse hōib;
sicut auḡ t̄ hō li. de t̄ uitate ostendit̄
q̄ fens diuisa s̄pt̄ue resōmā ex q̄b;
deū t̄ corp̄is figuris hōib; apparuisse
p̄bat t̄ alij ex p̄sona dei sine dist̄
p̄sonar̄ distinctōe. aliqui sub dist̄ōe
p̄sonar̄ f̄mone ēē factū eio.

De p̄plexa q̄stione quā post auḡ
q̄rens an ad exhibendū has corp̄a-
les appiōnes cātua noua sit forma-
ta. an angli q̄ aut̄ erāt missi et si

ipsi missi sūt. ut̄ suata qualitate
sui sp̄itūalis corp̄is aliqua sp̄em cor-
porale de corp̄ulentōi m̄a assūp-
serūt. an sui corp̄a sp̄ū mutauē-
rūt t̄ sp̄em sue actioni apta.

Sed ubi dīn hōmib; t̄ corp̄ali-
b; ymaginib; apparuisse
asserit. p̄plexa q̄one p̄ponit̄ quā nō
absoluit̄ q̄rens. ut̄ t̄ ill̄ corp̄alib;
apparitōib; cātua aliqua carēt ad
illud opus. t̄m t̄ q; deo hōmib; appa-
teret. An angeli q̄ aut̄ erāt ita
mittent̄ ut̄ manentes t̄ suis sp̄itū-
lib; corp̄ib; assumēt̄ corp̄ulentā t̄
elementor̄ māia aliqua sp̄em corp̄o-
ralem quā coaptatā q̄ aliqui uerē
mutaret̄ t̄ quilib; corp̄ales sp̄es ueris
quidē. An corp̄a sui sp̄ū uident̄ t̄ sp̄es
aptas actionib; suis p̄ uitate sibi a
deo dātā. ut̄ em̄ auḡ t̄ m̄o li. de
t̄ uitate. Querendū ē t̄ ill̄ antiq̄s
corp̄alib; formis missi ut̄ ad hoc
op̄a t̄m cātua formata sit t̄ qua dō
sūt t̄m oportuisse iudicant̄ hūmāno
ostendit̄ aspectib;. An angeli qui
iā erāt ita mittent̄ ut̄ ex p̄sō
dei loquent̄ assumēt̄ corp̄alem
sp̄em de cātua corp̄ea t̄ usū m̄str̄i
sui aut̄ ip̄m corp̄is sui cui non
subdit̄ sed subdit̄ r̄gūt̄ mutant̄
atq; uidentes t̄ sp̄es quas uellet̄ acco-
modatus atq; aptas actionib; suis sp̄m
attributa sibi a cātore potentā.

Augustin̄ concedit̄ angelos mitti
sed reliqua expedie nō suffiūt.

Sed fatore credere uies in
sententiis mee ut̄ angeli
manente sp̄itūali sui corp̄is quali-
te

p hanc occultius opantes assumant
 et inficibus elementis corpulentibus
 qd' coaptant quasi aliqua veste mu-
 tent et utant i quaslibz spes corpales
 y ipas ueras. sicut aq uea in vin
 vniu conusa e a dno. An ipa coepa
 sua ipa trissament id qd' uolunt
 ad id qd' agut accommodat. qd' hor
 sit qm ho su nullo exprimeto apphen-
 de possit. sicut angeli q ho agut. Atte
 de lxx op qstione pposita no soluit
 sed indistincte reliquit. **¶** m angli
 q mittebant suatis suis pps spuali-
 bz coepbz supuestrerent aliq corpule-
 noi spene i qua possint uidei an ipm
 coepis mutarent et trissformaret i pps
 uellent spem i qua possit cerni in qb
 libo. videt augo attestat angelos ee
 coepos ar ipa y spualia habere coepa.

¶ Quod deo in spene qua deo est nusq
 mortalibz apparuit. **¶**

Quoniam hoc illud nimis p fuda
 atz obsua relinquente. illd
 indubitant teneamus q deo i spie sue
 eence nusq mortalibz apparuit. sic
 faulo suo moysi dt **¶** Non uidebit me
homo y uiuet. In euuaglio iohanne
 legi. deu nemo uidit unq' uisibile
em quodq' no e qd' no sit mutabile
deu suba eencia dei qm nullo
mutabil est nullo p se ipa
ee uisibil p inde ora illa q patbz
uisa sut cu deo illis p sentaet p
facula ee facta manifestu e. Et si
nos later quod ea i nris angus
font deo. p angelos tm facta esse
dicimq' a deo igne' simplr dice
ner dim ptem nec ubi eiq' nec
spim eiq' q e vng deo p id qd'

e atz id ipm e nullo e muta-
 bile at p hor mlto ming uisibile.

¶ Quia demones intrent coepa y
 homi substantialit y ue' illabat
 cordibz an p effectu dicat. **¶**

¶ Quid ena qsideatone dignu
 uidet' uex demones siue
 coepi siue itcepi sint homi sbalit
 intrent i coepa eoz aiabz illabat
 An idd' intrae dicant qa maliae sue
 effectu ibi excent dei pmissione opp
 mendo atz uerando eas. ul' i ptem
 p sua uoluntate trahendo. **¶** Ad r hoies
introeant atz ab eis expulsi creat
 euuaglin apte derlat q memora
 demoia i quosda ingssa. p xpm eicta
 Sed uex fm sbam fuerit ingssa
 an ipf' effm mali igssa dicat' no genadiq
 adeo ppiriut e. De h' at' genuadiq
 i diffinitibz entiaecor dogmatu
 ait. Demones imergia idest opa
 none no edimq' subalit illabi are
 sed applicatone y oppissione eiq. **¶**

¶ Quod demones subalit no illa-
 bunt aiabz homi sed ob maliae ef-
 fentu dicat' intrae. **¶**

¶ Ubi at' menti soli ipm pole
 e q' ruit q na subsistens in
 corporeus captabil e sue factie. Et
 h' uidet' rsmuai q subalit no illa-
 bant demones ul' introeant i corda
 homi. Seda quoz sup illu locu
 actu' aplos ubi petro ait aname
 Cur tpleuit y septuuit sathanas
 cor tuu. dicit nondu q mente hois
 iux' subam nichil tple possit nisi
 tatrie tntas qa tm fm opatone
 y uoluntate tstructu ana de hys q
 sut cata tplet. Implet uo sathanas

cor alia nō qdē mōdiens tēu r m
sensū ei9 neq; mēiens aditū cordis. **S**i
qdē p̄s h̄ solū dei ē. Sed callida
fraudulenta deceptōne aiām t̄ affm̄
maline thens p̄ rogatiōnes r iten
tiua vinor q̄b9 pleni9 ē. Impleuit
ḡ sathanas cor ananiē nō t̄rando
sed maline sue virus t̄ferendo. It et
spūs imūda flāma uicū de cordib9
fidelū expulsa dotoib9 uicū bene
nū p̄secutiōis infundit.

¶ Quis auctoib9 ondit q̄ demones
nō subalū t̄rent corda homī s̄ p̄t
maline sue effm̄ de q̄b9 dicit̄ pelli
cū notē nō s̄mūt.

Dispo
12

¶ De ordm̄ distitōe r q̄ s̄ r q̄ s̄
Dist̄ p̄dicta sup̄ agnoscē de
ordm̄b9 angelor qd̄ s̄ptua
tradat q̄ t̄ plūib9 locis r ordines
angelor. ēē p̄mulgat s̄ anglos arch
angelos p̄ncipat9 p̄tates uirtutes d̄na
tōnes thronos cherubim u9 seraphi.
¶ Tuemūt̄ t̄ ip̄s tria terna ēē r m
singul̄ tres ordines ut t̄matis s̄tudo
t̄ eis t̄ s̄muet̄ m̄p̄ssa. **¶** Uti d̄p̄m̄sus
t̄res ordines angelor ēē t̄dit ternos
t̄ singulis ponens. **¶** Sūt em̄ s̄ sup̄ioes.
t̄res t̄p̄ioes. s̄s medij. **¶** Sup̄ioes cheru
bm seraphim throni. medij p̄ncipat9
d̄natiōnes p̄tates. Inf̄ioes uirtutes arch
angeli angeli.

¶ Quid appellet̄ ordo. q̄ sit rō nois
Hic q̄s̄ideandū est. **¶** Quisq̄
quid appellet̄ ordo deinde
uex ab ip̄a facōne s̄it̄ distitō illoz
ordm̄. Ordo angloz d̄r̄ mltitudo ce
lestiū p̄tuit̄ q̄ n̄t̄ se t̄ aliquo m̄m̄e gr̄e
similant̄ s̄it̄ r t̄ n̄alit̄ datōz p̄ti
cipatiōne quēuūt. ut ubi gr̄a seraphi

dicit̄ q̄ p̄ ali9 ardent̄ caritate. **S**eraphim
em̄ m̄p̄tat̄ ardens r succēdes.
Cherubim q̄ p̄ ali9 t̄ s̄tā em̄m̄t̄.
Cherubim em̄ t̄p̄tat̄ plenitudo s̄tē.
Thron9 d̄r̄ sedes. **T**hroni ut uomat̄
ut h̄s q̄t̄ ait q̄ tanta d̄m̄tatis ḡra
ēplent̄ ut t̄ eis d̄s̄ sedeat r p̄ eos
sua iudicia d̄s̄nat. **D̄natiōnes** uo
cant̄ q̄ p̄ncipat9 r p̄tates t̄s̄cendē.
P̄ncipat9 dicit̄ q̄ s̄ subiectis q̄ s̄t̄
agenda d̄p̄m̄t̄ eisq̄ ad explenda
d̄na m̄s̄tā p̄ncipant̄. **P̄tates** no
minat̄ h̄i q̄ hor̄ cetis potentia in
suo ordine accepit̄ ut uirtutes adūse
eis subiecte eoz t̄s̄cendē p̄tate ne
hoies t̄m̄ tempore ualeat̄ q̄ntū de
siderant. **Uirtutes** uocant̄ illi p̄ quos
signa r miracula frequent̄ s̄ūt. **Arch**
angeli q̄ maiōa n̄t̄ant̄. **Angeli** q̄
m̄nora.

¶ Ad h̄c notā nō p̄t̄ se sed p̄t̄ i
q̄b9 m̄t̄t̄ eis data s̄t̄ q̄ s̄p̄ta s̄t̄
a domo gr̄e quā nō h̄nt̄ singulat̄
sed excellent̄ et a p̄ncipat9 noiant̄.

Hic notā illis nec p̄t̄ se s̄p̄t̄
nos data s̄t̄. **¶** Qui em̄ sibi no
ti s̄t̄ t̄ cōtemplatiōne nob̄ m̄otescant
agnitiōne et noiant̄ singuli ordines
a domo gr̄e que nō singulat̄ sed
excellent̄ data s̄t̄ t̄ p̄ncipatiōne. In
illa em̄ celesti p̄t̄a ubi plenitudo
boni ē. lūz q̄dā data s̄t̄ excellent̄
n̄t̄h̄l t̄m̄ possidet̄ singulat̄. **D̄natiō** et
t̄ oib9 s̄t̄ nō qdē equalit̄ q̄ ali9
ali9 sublimi9 possidet̄ q̄ t̄m̄ om̄s
h̄nt̄. **Lūz** oīa dona s̄t̄ ḡra s̄p̄t̄
iores ordines sublimi9 et p̄fectius
p̄p̄t̄ t̄m̄ ex p̄ncipat9 sortiti s̄t̄
uocabula. m̄f̄ioib9 cetā s̄lingētes

seraphi
cherubim
throni
angeli
archangeli
p̄ncipat9
p̄tates
uirtutes
d̄natiōnes
m̄nora
maiora
singulat̄
excellent̄
p̄ncipatiōne
plenitudo
boni
equalit̄
sublimi9
p̄fectius
sortiti
uocabula
m̄f̄ioib9
s̄lingētes

ordinibus ad agnitionem. Et seraphi
 q̄ excellentissima exprimat̄ tā dilectōne
 q̄ agnitione dimitatis & cetā utūtū
 dona ceteris omnibz sublimiq̄ precepit
 tñ ab excellentiori dono .i. a caritate
 nomine accepit ille superius ~~ordo~~ ordo.
 quia em̄ donū ē caritas q̄ s̄na. Itē
 magis ē s̄ne qm̄ iudicat̄. S̄na nāq̄
 informat iudiciū. Ideo q̄ seraphus
 ordo a s̄do dono .i. a agnitione iūtatis
 appellatus ē s̄z cherubim. Ita et de alijs
 intelligendū ē. Assignat̄ ḡo excellētia
 ordinū s̄m excellētia donoz & tñ
 sicut ḡat̄ aut̄ illa dona oibz s̄ cōia.
 Omnes em̄ ardent caritate et s̄na
 pleni sūt & r̄s̄. Sed superiores alijs
 excellētia ut iā dēim̄ ē ista accepe-
 rit a quibz noīant̄. Un̄ ḡoīq̄ In
 illa s̄ma ciuitate quisq̄ ordo ei9
 rei censet̄ noīe quā pleni9 accepit
 in m̄nē.

Questio ex libro ḡoīq̄ octa.

Sed cur̄ q̄no hic dicit̄ s̄
 quisq̄ ordo ab illo dono
 noīat̄ qd̄ pleni9 possidet tñ cheru-
 bin i s̄na p̄minet̄ oibz q̄ a s̄na
 noīat̄. Sed q̄ magis diligit plus
 agnoscat. Tanti9 em̄ ut tradit̄ auctoi-
 tas agnoscat vna quisq̄ q̄ntū dili-
 git. Itaq̄ seraphim nō solū i caritate
 sed enā i s̄na p̄minet̄.

Explicatio illa auctoritatis.

Ideoz auctoritas illa sic videt̄
 intelligenda ut op̄at̄ non
 referat̄ ad omnes ordines sed ad q̄sdā
 s̄z ad inferiores. Ille em̄ ordo nō pleni9
 seraphim accepit s̄nam i m̄nē sed
 pleni9 alijs ordinibz q̄ sūt inferiores
 nec noīat̄ ordo quisq̄ ab om̄i

re quā pleni9 alijs accepit sed ab
 aliqua re quā accepit. Alia dēct̄ma
Vel op̄at̄ referri nō ad ordines
 ipsos sed ad alia dona nec ad alia oīa
 dona sed ad q̄dā. sicut em̄ hoīes cū
 plura hnt̄ dona q̄dā alijs excellētia9
 possidet̄. ita forte et angeli quibz dā
 m̄nēbz magis pollet̄ & alijs qui
 bz dā m̄nē.

Utr̄ h̄i ordines ab m̄no cōiōis
ita distincti fuerūt.

Item nūc iquirē r̄stat̄ utz̄ isti
 ordines a cōiōis iūo distincti ita
 fuerunt. Quod ita sūt distincti a
 p̄ncipio s̄c ad iōis videt̄ testimō
 auctoritatis q̄m̄uā q̄ r̄dit de singulis
 aliquos cōdissē. De ordine nāq̄ sup̄iori
 lucifer ille sūt quo nullā dignoz
 q̄dit̄ ē. Ap̄tus enā p̄ncipat̄ & po-
testates tenet̄z noīat̄. ostendens de
 ordinibz illis cōdissē. cū i malis
 m̄st̄iū exēant nō tñ penit̄q̄ noībz
 ordinū suoz p̄nati s̄. Sed nō videt̄
 illud posse s̄cē q̄ nec tñ caritate
 ardebāt. nec sap̄ia pollebāt. nec iō
 de9 sedebat. Si em̄ h̄f habuissent
 nō cōdissēnt. Non ḡo tñ erant
 seraphim ul' cherubim ul' throni.

Ad an̄ casū nō sūt h̄i ordines
q̄ nō an̄ habebāt dona gr̄az q̄
quibz dā cadentibz alijs appoīa sūt.

Ad qd̄ dicim̄ q̄ an̄ casū
 quorū dā nō eant̄ isti ordines
 quia nodū hēbāt dona i quoz par-
 ticipatōibz quēnt̄. Sed q̄bz dā
 cadentibz alijs appoīa sūt. eist̄ qui
 ceciderūt collata s̄ssent eadē dona
 si p̄stetissent. Ideoz s̄pt̄ia dicit̄ de

singulis ordinibus aliquos cecidisse.
No qm̄ t̄ ordinibus fuissent et p̄p̄ea
coeruerunt. sed qm̄ si p̄stitissent eorū aq̄
i singulis fuissent ordinibus q̄ et i n̄e
temutate et i forme p̄p̄riate d̄r̄entes
ḡda hēbāt sicut illi q̄ p̄stiterūt. Alij
enī ut p̄d̄rim̄ sup̄iores. alij i p̄iores
ḡdit̄ sūt. **S**up̄iores q̄ n̄a magis subtiles
et sapiā amplis p̄p̄riates. **I**n̄iores q̄
n̄a n̄m̄ subtiles. itelligen̄ n̄m̄
p̄p̄riates facti sūt. **H**as at̄ iuisibiles
oīas iuisibilis sola ille ponderat̄ p̄t̄
q̄ oīa i m̄do et mensurā et pondē dis
posuit. i i seip̄o q̄ ē mēsurā oī rei
modū p̄figens. et m̄s oī rei sp̄em
p̄bens. et pond̄s oēm rem ad stabi
litatē et hēns. i firmans et formans.
et ordinans oīa.

Uter oēs angeli eiūdem ordinis sūt equeles

Proterea considerari oportet utz
omnis angeli eiūdem ordinis equeles
sunt. Ita ēē quibūdam placuit sed
nō ē h̄o p̄bile nec assertōne dignū
q̄ lucifer q̄ fuit de collegio sup̄ior
ip̄is enā dignior extitit q̄ alij ex
cellentiores cū suāt. **E**t q̄o papit̄
q̄ si p̄stitisset i ordine sup̄iori fuisset
et i alij eiūdem ordinis dignior extitisset.
Sicut enī vn̄g ordo ē ap̄lōr et alij
m̄r̄m et tū i ap̄lōr alij sūt alij dig
niores. sicut et i m̄r̄ibz alij alij sūt
sup̄iores. ita et i oīmbz angelōr or
dinibus recte d̄dit̄ esse.

Quid dicit scriptura decimum ordi
nē ex hominibus ap̄lei cū nō sūt n̄
nouem ordines.

Respondit etiā q̄ decimus ordo
legit̄ de hominibus restauranda.
sed cū nō sūt ibi n̄ ex ordines

nec fuissent plures etiā si illi qui
cenderūt p̄stitissent. mouent̄ l̄cōes
quō scriptura decimū ordinē ex hominibus
ap̄lei d̄t. **G**regorius nāq̄ d̄t homines.
assumendos i ordines angelōr quōz
alij assumunt̄ i ordine sup̄ior q̄ sūt
magis ardent̄ caritate. Alij i ordine
i p̄ior q̄ sūt n̄m̄ p̄fecti sūt. **E**t quo
apparet nō ēē de hominibus s̄c̄m̄ adū
decimū ordinē t̄q̄ sūt i r̄ aḡlōr
et decimū hominū. **S**ed homines pro
qualit̄e n̄t̄r̄e statuendos i ordinibus
angelōr. **E**t q̄o legit̄ decimū ordo
ap̄lōr de hominibus ex t̄l̄i sp̄u d̄m̄
f̄c̄e am̄pi p̄t̄ q̄ de hominibus restau
rabit̄ qd̄ de angelis lapsū ē
de q̄bz coeruerūt tot vn̄ posset
s̄c̄i decimū ordo. **P**roterea qd̄ ap̄l̄us d̄t
oīa restaurat̄ i xp̄o q̄ i celis et q̄ i
t̄ris sūt. qm̄ p̄ xp̄m̄ redemptū est
gens h̄m̄m̄ de quo sūt rep̄ano
ruine angelice. nō t̄n̄ n̄m̄ saluat̄
homo et si angeli nō cecidisset.

Quid dicitur homines assumunt iuxta nūm
stantū nō lapsor.

Non enī iuxta nūm eorū q̄
cenderūt sed eorū q̄ p̄manse
rūt. homines ad b̄t̄itudinē admittūt.
Unde gregorius. **S**up̄na illa ciuitas
ex angelis et hominibus consistit ad
quā edim̄g tantū h̄m̄m̄ ḡn̄s as
cendē. quātū illuc at̄igit angelōr
remansisse sicut scriptū ē. **S**tatussi
firmos p̄lōr iuxta nūm angelōr di
Quidā dicit̄ s̄m̄ nūm lapsor
angelōr homines rep̄andos.

Alii quidā t̄n̄ putat̄ q̄ hoīes
rep̄ent̄ iuxta nūm angelōr

q̄ tenderūt ut illa celestis ciuitas
 nec suoz ciuiū nō fuerūt ma
 iorū copia regnet. Ad augustinū
 sentē videt nō asserens de hoībz
 plū saluati q̄ cōruit de angel' ita
 dicens: Supra iherosolē mat' nra
 dei nlla ciuiū suoz nuditate frau
 dabit aut vberioe etiā copia foctas
 se regnabit. Res etiā nūm stōz
 ā stōz hoīm ā nūdōz demonū
 nouūq̄ t̄ quoz locū succedētes filij
 catholice mris q̄ stēlus appāebat
 t̄ fr̄is tea pace de q̄ illi q̄ ceciderūt
 sine ullo t̄p̄o t̄nō p̄manebūt. Bed
 illoz t̄ nūm suoz q̄ ē suoz q̄ fuit
 suoz q̄ futūz ē t̄ t̄emplacōe ei9 ar
 tificis ē q̄ uocat ea q̄ nō sūt t̄p̄ ea
 q̄ sūt. Ere apte d' nō mīg de hoībz
 saluati q̄ cōruit de anglos s̄ plū nō

Can om̄s spūs celestes Cassēit
mittant' & pōit duas opom̄ appi
mones & auctōitates q̄bz imitūt'

Hec etiā t̄uestigandū ē utz
 om̄es illi celestes spūs ad
 certica nūnanda mittant'. Quidā
 putant aliq̄s t̄ illa mltitudine eē
 q̄ foctas p̄ officio exeunt. Alios qui
 semp̄ assistūt sicut s̄ptū est
t̄ dāmele milia milia mīst̄bant ei
& denes centena milia assistebāt ei.
Itē d̄p̄om̄stus in ierarchia q̄ sacer
p̄ncipatū dī de placōne spūū ait
Supra illa agm̄a ab int̄mis nūq̄
recedūt qm̄ ea q̄ p̄m̄nēt usū extio
ris officij nūq̄ hnt. Hīs auctōitati
b9 imitūt' q̄ anglos mitti n̄ sp̄ices
infinant. Obiectio q̄ illos.

Quib9 obicit' qd' ysayas dicit.
 Volauit ad me vng de seraphi

q̄ cōdo sup̄ior est & excellenior. Idōq̄
 si de 1o cōdine mittūt' nō ē ambigen
 dū qm̄ etiā & de alijs mittant'. Plus
 quoz ait. Om̄es s̄ am̄stratōij spūs in
 mīst̄iū mīst̄i. Hīs testōm̄ijs asserūt
 qdā om̄s anglos mitti. Per d̄z idignū
 videi si etiā sup̄iores mittant' cū ille
 q̄ ē cōdo om̄ ad sp̄ica h̄ descendit.

Quo si & om̄s mittant' cur vng
tū cōdo angeloz noie censet' m̄

Hec orit' qd' si om̄s mittūt'
 et nūm dei existūt quāe vng
 cōdo t̄m̄ int' nouē hor anglos noie
 censet'. Ad qd' qdā dicit om̄s qdē mitti
 sed alios sepius & q̄ ex officio q̄ p̄pe
 angeli & archangli noiant'. Alios uō
 rari9 mitti s̄z maides cā ext' cōmū
 nem dispensatōne obacta q̄ nū ange
 loz nūst̄iū sustipiūt etiā nomē assu
 mūt. Itē t̄ p̄mo d' sūt anglos suos
 spūs. Quia illi q̄ nā spūs s̄z aliqū
 angeli idest nūm sūt. Itē

Putant qdā m̄chael gabriel ra
phael de sup̄iori cōdine fuisse et sūt
hec noia spūū et nō cōdm̄ m̄

Et putant qdā m̄chael
 gabriel raphael de sup̄iori
 cōdine fuisse. m̄chael m̄sp̄tat' q̄s
ut de9. Gabriel foctitudo dei. Ra
phael medicina dei. nō sūt ista
noia cōdm̄ sed spūū. Et dicit qdā
singlū hōz vng sp̄ie ac singlū
nomē eē spūs. Alj nō vng sm̄
gulat' & det̄m̄ate sed m̄t' hū9
m̄t' ill9 eē nomē sm̄ quāe eoz
ad q̄ nūnanda ul' gēnda nūttūt'.
Sūt & demonū qdā noia s̄z q̄ qdā
putant vng eē p̄da. alj uō plūib9
ḡa. Dyabol9 quippe q̄ ḡre ita uōt'
& c̄m̄iatōe ul' p̄tōe m̄sp̄tat' ul' de
oest' fluens. hebraice dicit' sathan

id est aduersarij. dicitur et belial. i. apostata et absque iugo. dicitur etiam leuathā. id est additamentum eorum et alia plura inuenies nomina quae unius spiritus propria uel sunt plurius eorum. .....

Quomodo determinentur potestates auctoritates quae uidentur aduersari qui dicunt omnes angelos mitti. .....

Qui omnes angelos mitti asserunt potestates auctoritates danielis et dyonisiu ita determinant. dicuntur superiora agmina deo assistere et ab inferioribus nunquam recedere. non quoniam aliqui mittuntur sed quia rarissime ad exteriora procedant. Neque tamen ab inferioribus recedunt sed dei praesentiae et gratulationi semper assistunt. quod etiam fructus qui sequuntur.

Quos alij dicunt mitti. Mittuntur et quos dicunt non mitti cum determinacione auctoritatum quae uidentur aduersari.

Alij uero dicunt tres ordines supremos scilicet seraphim cherubim thronos ita ceteri deo assistere quod ad exteriora non exeunt. Iustiores autem tres ad exteriora mitti. Tres uero medios inter utrosque assistere non modo dignitate uel loco sed etiam officio. quod preceptum dominum accipiunt a superioribus et deferunt ad inferiores. Ideoque cum superioribus mediis et medijs inferioribus atque hinc hominibus preceptum dei nunciant. mittere omnes angelos nominari debent.

Et ob hoc forte aptius dicitur omnes spiritus administratores esse filij et mitti in ministerium. uel per omnes non singulos ordines sed de inferioribus ordinibus singulos angelos operarios esse. Illud quoque quod ysaias dicit per uerba dyonisiu determinat dicens. Hic spiritus qui mittuntur

recipiunt horum uerborum uocabulum quod gerunt officium. Ubi dicitur illi angeli qui missi sunt ad ysaiam ut mundaret et recenderet labia iustie fuisse de ordine inferiori. Sed ideo dicitur de seraphim quia ueniebat intendere et assumere delicta ysaias.

Ad quicquid autem habet angelus bonum ad sui custodiam iam delegatum et malum ad exercitum. ..... **Disto 2**

K illud quoque sciendum est quod angeli boni deputati sunt ad custodiam hominum ita ut quisque electorum habet angelum ad sui profectum atque custodiam specialiter deputatum. Ubi in euangelio uitas a pusillo scandalo prohibens ait angelus eorum semper uidentur facere praesens angelos dicitur eorum esse quibus ad custodiam deputati sunt. Huiusmodi quoque locum Ieremias dicit unquamquam animam exordio naturae habet angelum ad sui custodiam deputatum inueniens ita. magna dignitas est animae ut unaqueque habeat ab aetate naturae in sui custodiam deputatum angelum. Siquis quoque autem quod unquamquam unum bonum angelum sibi ad custodiam deputatum habet et unum malum ad exercitum. Cum enim omnes boni angeli in bonum uelint quicquid salutem hominum student. ille tamen qui deputatus est alicui ad custodiam eum specialiter hoc est ad bonum sicut legitur de angelo thobie et de angelo petri in actibus apostolorum. boni et mali angeli cum desiderent malum hominum magis tamen hostem ad malum trahunt ad nocendum ille qui ad exercitum eius deputatus est. .....

Ubi singulis hominibus singuli angeli

an plura una deputata sit.

Solet autē q̄ri utz singuli angli singlis homibz an una plura ad custodia ul exercitū deputata ē. Si em electi sint quot z boni angli plures q̄rat eē om̄s sil bonos z malos hoies q̄ boni angli sint z cū tot sint electi q̄t angeli boni z cū angli boni ptes sint q̄m mali pluresq̄ sint hoies mali q̄ boni nō ē ambigūū ptes eē bonos hoies q̄ sint mali angli ul boni.

Conferat unū anglm plibz hoī bz deputatū sil sine diuisis t̄pibz.

Recoḡ dia optet unū eūdem anglm bonū ul malū plibz homibz deputatū ad custodia ul exercitū siue eodē t̄pe sil diuis t̄pibz id est dicimz eodē t̄pe ul diuis t̄pibz q̄ uideť q̄bda q̄ om̄es hoies q̄ st sil t̄ aliquo t̄pe singuli singulos anglos h̄re p̄nt bonos ul malos. q̄ h̄z maice sic n̄is hom̄i aputatis om̄ibz t̄ unū hoībz q̄ sunt z sūt z futū sūt q̄ angloz t̄n q̄ hoībz decedentibz hom̄es succedūt z idō n̄isq̄ sil st t̄ hac uita. Angli uō n̄isq̄ decedūt si sil sūt om̄es eē potint ut singuli hom̄i dū t̄ hac uita sūt singulos h̄ant anglos bonos ul malos ad su custodia ul exercitū destinatos. Le terū siue ita sit siue nō. nō est dubitandū unūquēq̄ habē anglm s̄ deputatū siue plura sil destina t̄ sit siue unū singulat̄. Nec est mirandū unū anglm plibz hoībz

ad custodia deputatū cū unū hom̄i plim custodia deputet̄ ita ut eoz quisp̄ sūt dicat̄ habē d̄m̄i ul ep̄m ul abbate.

Utz angli p̄ficiant t̄ m̄ito ul t̄ p̄mo usq̄ ad iudiciū quibusdā uideť qd̄ p̄ficiant t̄ usq̄.

Proterea illud considerat̄ optz utz angeli boni t̄ m̄ito ul p̄mo p̄ficiant atz cotidie magis ac magis medant̄. Quibusdā uideť ex eo q̄a cotidie utilitatibz hom̄i seruiūt eozq̄ p̄fectibz studet̄ q̄bz enā nichilominz uideť qd̄ t̄ p̄mo p̄ficiant s̄ t̄ cognitiōne z dilōne di. Uiz em̄ ut aumt t̄ q̄firmatiōne b̄tū d̄m̄e accēp̄nt et̄nā atz p̄fectā. au get̄ t̄n cotidie eoz b̄tūdo q̄ magis ac magis diligit̄ ut eo agnoscat̄. Et ē eoz cūctus q̄ d̄m̄ et nos diligit̄ z m̄itū z p̄m̄itū. Uerū quia p̄ eā z obseq̄a nob̄ t̄p̄ensa m̄ent̄ z t̄ b̄tūdo p̄ficiūt z ip̄a eadē ē p̄m̄itū quia b̄tū sūt.

Aurtoitatibz cōfirmant qd̄ dicūt.

Et q̄ angli p̄ficiant t̄ agnitiōne ac p̄ hoc t̄ b̄tūdo. p̄tōz testimonijs q̄firmant. Dicit em̄ psalm̄ ex p̄sona angeloz xpi ascendētis magnificentiā ammirancū. R̄s ē iste q̄ uenit de edom t̄ntis uestibz de bostra. Et t̄ p̄s. Quis ē iste rex gl̄e h̄z q̄bz appuēt q̄ m̄istū ubi scarnati plēmq̄ coḡ nouerūt angli p̄ impleōne q̄m̄ an et sicut t̄ cognitiōne huius m̄isti p̄fererūt ita dicit̄ eos t̄ deitate.

cognitōne p̄ficē. Ad af t̄h̄ n̄m̄s̄
 cognitōne p̄fererūt euidēt̄ doret
 aplūs dicens. Que sit dispensatō
 sac̄mētā absconditi a s̄t̄is̄ t̄deo ut
 inotescat multasem̄s̄ sup̄iā dei p̄
 emām̄ p̄ncipibz̄ y potestatibz̄ t̄ce
 lestibz̄. Sup̄ q̄ locū d̄t̄ ih̄ed̄⁹ Ange
 lucio p̄fates̄ profutī m̄st̄iū ad purū
 nō itellerisse donec̄ opletū ē passio
 ē et aplōz̄ p̄dicatō p̄ gentes̄ dilatatā.

Quod t̄ har̄ sm̄a uider̄ auḡ
 adūfaī ih̄ed̄m̄mo.

His̄ aut̄ uider̄̄ d̄dit̄̄ augustinū
 sup̄ eūde locū eptē dicens
 p̄o latuit anglos̄ m̄st̄iū regni ce
 lōz̄ qd̄ ext̄ino t̄p̄e reuelatū ^{ap̄o}
 ē p̄ m̄ā salutē. Illis̄ gō a s̄t̄is̄ ino
 tiūt sup̄ memoratū m̄st̄iū q̄ oīs
 c̄atū nō an̄ st̄lū sed a s̄t̄is̄ est.

Definitō p̄dicatō auctoitatū.

Atende gō lōz̄ q̄ uident̄̄
 hac̄ sm̄a illustres̄ dissentiē
 Ideoq̄ ut oīs̄ sp̄pugnant̄ de medio
 tollat̄̄ p̄dicatā aimonem sequentes
 ita determinem̄ ut istis̄ anglis̄ qui
 sūt̄ maioris dignitatis̄ y p̄ quorū
 m̄st̄iū illa m̄n̄ata sūt̄ ex p̄a s̄t̄is̄
 coḡta fuisse ut pote familiāibz̄ et
 m̄c̄is̄. Illis̄ uō q̄ minoris dignitatē
 sūt̄ t̄agn̄ta ext̄isse dicam̄ usq̄ qd̄
 p̄pleta sūt̄ p̄ emām̄ p̄dicatā y tūt̄ ab oīs̄
 anglis̄ p̄ficē fuerūt̄ agn̄ta. ^{doctores}
 Conpat̄ itaq̄ om̄s̄q̄ anglos̄ t̄ cognitōne di
 uinōz̄ m̄st̄iōz̄ s̄m̄ p̄presū t̄p̄is̄
 p̄fense. p̄n̄ nō t̄cōgruent̄ ip̄i idem
 d̄nt̄ anglōz̄ s̄m̄ ac b̄n̄udine au
 gei usq̄ ad futūā q̄s̄t̄imac̄ōnē qm̄

t̄ sm̄a ac b̄n̄udine p̄fētissim̄ erūt̄
 ut nec̄ augeat̄ amplīa n̄c̄ uinuat̄
Illor̄ opinio q̄ dicit̄ angelos̄ t̄
 q̄busdā p̄ditōz̄ nō p̄fense.

Alt̄ aut̄ dicit̄ anglos̄ t̄ com
 finatōe tanta deitatis dilōe
 atq̄ notāā fuisse p̄ditos ut t̄ his̄
 ultiq̄ nō p̄ferer̄t̄ n̄c̄ p̄fētū sūt̄.
 p̄fererūt̄ t̄m̄ t̄ sm̄a rex̄ ext̄icōū sic̄
 t̄ agn̄tōe sac̄mētū itarnac̄ōis̄ et
 huiusd̄i sed nō t̄ cōteplac̄ōne deitatis
 q̄ā t̄m̄tate t̄ unitate y unitate t̄ tri
 nitate nō pleniā̄ itelligūt̄ ul̄ intel
 lectū sūt̄ q̄ ab ip̄a q̄firmatōe p̄
 reperūt̄. Ita enā dicit̄ eos̄ t̄ c̄ūitate
 nō p̄fense p̄ q̄firmatōne q̄ eoz̄
 c̄ūitas p̄ q̄a nō ē aucta. Et sic̄ di
 ct̄it̄ eos̄ nō p̄fense t̄ m̄t̄is̄. Ex hor
 quātū ad unū m̄erendi nō quātū ad
 m̄m̄ m̄t̄os̄. plūā enī bō feterūt̄
 p̄ q̄a q̄ tūt̄ nō feterant̄ sed eoz̄
 c̄ūitas ex q̄ illa p̄fererūt̄ nō est
 aucta qua t̄m̄ m̄eruerūt̄ an̄q̄
 ista addent̄̄ quātū p̄ q̄a h̄is̄ adic̄tis.

Quid sit p̄babilis. Illud uō
 qd̄ alij sup̄iq̄ dicit̄ p̄babilis uō
 s̄t̄ qd̄ angeli usq̄ ad iudic̄iū in
 sm̄a y t̄ alij̄ p̄finant̄.

Quedā auctoitates uident̄ ob
 uiae p̄babiliorē sentent̄e.

Quidā t̄m̄ uident̄̄ obuiā
 quarūdā auctoitatū ūba
 Aut̄ enī p̄s̄id̄eoz̄ t̄ li de s̄mo bono
 Angl̄i t̄ ūbo d̄m̄ oīā s̄m̄t̄ an̄q̄
 s̄iant̄ sed nec̄ oīs̄ n̄c̄ oīā p̄fete
 anglōz̄ s̄m̄e dixit̄ y t̄o eos̄ t̄ sm̄a
 p̄ficē uō remouit. Brenōis̄ q̄
 t̄ li dyalogoz̄ ait. Quid ē qd̄

[Marginal notes in a smaller, cursive script, partially obscured and difficult to read.]

ibi nesciant ubi stent oia stant
vide at dice q oia stant angli
& nichil sit qd nesciant. Et accipi
endum e h° de hys quoz cogno
bitur fuit agnoscere ut sur ea q ad
magis timentis & unitatis pntet.
¶ De ofideatione de anglis hita.

¶ De illaz rez carone & pnpue
de ope vi diez distinctione.

Hic de anglie ne conditione
dca sufficient. ¶ Sur sup e
de aliaz rez q carone ac pnpue de
ope sex diez distinctione non nullat
mediu pferre. Cu deo sapia sua
angelicos qdidit spūs. alia nāq carut
sicut ondit sup memorata scriptura
genes q dicit In pno casse deu celu
idest anglos & tra mam inoe ele
mentoz adhuc ofusa & iformem
q a gnis dca e chaos & h fuit an
sem die. Deinde elemta distinxit
¶ p pias atz distinctas singulis
reba fm genz suu dedit q no sil
ut qbdā stoz par^m placuit h per
intualla tpm ac sex noia diez ut
alio visu e formant.

¶ Sed sti tractatores uident sup h
q adusa edidisse. alijs dicentibz oia
fuita sil Tria & scē. alio p intualla

Quidā nāq stoz p m tpm
q ūba dei atz archana excel
lent stritati sur sup h q adusa sep
sise uident. Alij qdā ediderūt oia
sil i mā & forma fuisse cāta qd augu
sensisse uider. Alij uō hor magis
appauerūt atz asseruerūt ut p m
manā rudis atz iformis inoe eleme
toz cōmitione atz ofusione teneb

ata sit p modū uō p intualla sex
diez ex illa mā rez ceptaliū gna
sint formata sōdm p pēs pias. Quā
smām Gregg ihedā beda aliq ptes
gmedat ac pferūt. Que enā scriptue
genesios unde pā hō rei ad nos ma
nauit agnō magis cōgrue uidef.

¶ Quomō p intualla tpm rez cepto
rales condite sint.

Sicutū hūc itaq traditione
adme atz modū cūonis for
mationis rez ipiamiq sicut supra
memoratu e. In pno carut dez celu
& tra .i. anglica nām sed adhuc i
formem ut qbdā plaz et tra idest
illa ofusa mā inoe elemētoz quā
noie tre ut ait augg cōm manicheos
ideo appellauit moyses q int oia
alia elemēta ming e pperosa & ia
mā maius e itapota pū omi eleme
toz gmixtionē. eandē enā abissit
uocit dicens. tenebre erāt sī facie
abissi qā ofusa eāt & gmixta spene
disticta catens. Eandē enā mā iformis
e dca a qua sup quā febat^r spūs dñi
sicut supfert fabricandis reba uo
lūtas artificis qā subiarebat bone uo
lūtatū cūtois q formandū pfinēdiq
techoaueat. Qui sicut dñs & qditox
pceerat fluctuanti & ofuse matie
ut distiguet p pēs uaias qñ uellet
& sicut uellet. Her iō dca e aqua q
oia q i tra nascūt sicut aiūlia siue
arbores ul herbe & silia ab humoē
itapūt formā atz nutriti. Hys oibz
uocabul^r uocata e ia iformis mā
ut res ignota notis uocabul^r uoca
bul^r ifinuatet ifirmoibz & non

unum tamen. Quod si uno tamen significat uocabulo hoc esse putaret quod consueuerant homines in illo uocabulo intelligere. Sub his ergo nominibus significata est illa materia inuisa in formis quae non potest certum tamen aut tractari potest. id est nominibus uisibiliu reru quae inde futue erant propter similitudinem priuilegio quae minus idonei sunt inuisibilia apprehendere et tunc erat tenebrae. id est lucis absentia. Non est tenebrae aliquid sunt sed ipsa lucis absentia. Sicut silentium aliqua res non est sed ubi sonus non est silentium dicitur. Et munditas non aliquid res est. Sed in corpore ubi tegumentum non est munditas dicitur. Sicut et tantus non est aliquid sed inanis dicitur longum esse ubi corpus non est et tantus absentia corporis est.

Quo sensu dicitur esse non esse aliquid et quod dicitur esse aliquid.

Attende quod hoc dicitur augustinus tenebras non aliquid esse tamen alibi in certis tenebrae ponantur quod non dicitur omnino ubi dicitur benedictio lux et tenebrae dicitur. Ideo sciendum est tenebras diuisis modis accipi. uel lucis absentia quae si supra accipit augustinus in qua accipione non sunt aliquid uel per aerem obscurato sine aeris obscuri quate et finit hoc aliquid res dicitur sunt. Ideo ergo dicit tenebras fuisse tunc supra faciem abissi quae nodum erat lux quae si esset supra esset et superfunderetur. Sed nondum lucis gratia opus suum deus uernisauerat quod postea in primo die formata est.

Quo hic asidenda sunt quae illa materia confusa sit dicitur in formis et uel ad hoc dicitur quantum tamen altum ascendit.

Que qua p[ro]p[ri]e tractemus duo nobis discussenda occurrunt. Primum quae illa materia confusa in formis dicitur an quae omnino forma carueit an propter aliud. Secundu ubi ad hoc dicitur et quantum tamen altum ascendit. Ad illud igitur quod primo positum est huiusmodi respondentes dicimus illa materia prima non ideo dicitur in formis quod nullam omnino formam habuit quae non aliquid coepta esse existit propter quod nullam habeat formam sed ideo non absurde in formam appellari posse dicimus quia in confusione et primitione quaedam subsistens nondum pulchra apta et distincta accipit formam quae modo certum. Facta est ergo materia in forma confusions an formam dispositionis. In forma confusions pro omnia corporalia materialia sicut et sicut sunt tamen. Postmodum in forma dispositionis ubi diebus sunt ordinata. Erre absoluta est quod pro in discussione positum fuit. Quae dicitur illa materia in formis.

Hic ad id quod 20 quibus respondet.

Nunc superest quod 20 proponat explicat ubi materia prima substituitur et quantum tamen altitudine porrigebat. Ad quod nichil temere assentes dicimus quod materia prima omnino per moles quantum tamen est ibidem uideat dicitur ubi in formata subsistit. Erunt tamen hoc elementum in uno loco eodemque medio subsidens tamen certis una in confusione primis eisdem tamen quae in modo cuiusdam nebulae ita obuoluta erat ut appareat non posset quod fuit. Illa uero tamen in una confusione primis tamen quae suspensa eo usque in altum porrigebat quousque summis.

coepae natue ptingit r sic qbdā
 videri ul' locū firmamēti extende-
 bat. id moles q' i m'p' pte p'p'ia at
 g'rossior eat. In sup'ioi ud rarioe et
 leuioe atq' subtilioe exitebat de qua
 rarioe s'ba putat qdā fuisse aquas
 q' sup' finamētū eē dicit. Tal' fuit
 mūdi faues i p'mordio p'usq' r'empet
 forma ul' d'pōnem.

Quoniam qual' fuit mūdi faues i p'o
p'mordio. In p'p'ie opm vi diez
distinctione.

Nunc sup' ut d'pōne illā
 qual' p'ferta sit ordine p'fe-
 quam. Sex diebz sicut doz s'p'tuā
 gen' d'p'm'it deq' r' f'ormas rede-
 git p'p'as cūctaq' sil' māl' fereat
 p'fentq' opa sūū die v'jo r sic d'c'm
 r'egent die v'jo ab oī ope quod
 patirur r cessauit f'acē cūctā no-
 uā. Sex em' diebz sex rez: g'na d'is-
 t'ntit m'chilq' f'ent p'p'ea qd' r aliqo
 eoz nō otineat. Op'at' ē t'n p'p'ea
 sicut uitas i e'uang'lio ut: p'x meq'
 op'at' usq' m'it r ego illud
 op'at'.

De quatuor moīs d'ne opa
Quatuor em' moīs op'at' deq'
 ut ait alcun' sup' genesi
 op'at' em' deq' p'o r ubo oīā d'p'o-
 nendo. 2o i m'ā i'f'ormi m'ā elem'āe
 de m'chilo eā cāndo. 3o r' v'uit
 i'f'ormi eā oīā sil' oīā s'z elem'enta
 ul' oīā coepa māl' sil' cāue. 4o
 p' opa vi diez uarias d'p'm'it
 cūctas. Quarto ex p'm'ordialibz se-
 m'ibz nō ag'rite cōiūt' nē s' note
 sep'ia r'ef'ormant' nē p'cant.

Quae fuit p'ma d'p'm'itio
op'ano.

Disto
xiii

Distinctio at' d'p'm'itio op'at' fuit
 f'ormatō lucis sicut o'ndit s'p'ta
 q' cōm'm'ocata rez i'f'ormitate carū
 d'p'm'itioe a luce i'choauit subd'ens. Dix-
 it deq' fiat lux r f'c'm ē lux r d'iuisit
 lucē ac tenebras. appellauitq' lucem
 diē r tenebras noctē. Et facta ē uesp'e
 r mane dies v'ns. Congruē mūdi oē
 nat' a luce i'cepit v'ū cetā q' cōm'da
 erant uiderent.

Qual' fuit lux iā coepal an spūalis.

Sapient' q'lit illa lux fuit re-
 p'ocalis an spūalis. id r'ndem'
 qd' a s'p'o f'c'm' legit'iq'. Dicit et aug'g'
 q' lux iā coepal ul' spūalis i'telligit' p't
 s'p'ūal' accipit' angelica nā i'telligit'
 q' p'o i'f'ormis fuit sed p'p'ea f'ormata
 ē cū ad cāctōe cōm'p'ā ei cōiūtate adhefit
 cui' i'f'ormitatis cāctio sup'iq' signi-
 ficata ē ubi d'c'm ē. In p'mo cāuit
 deq' celū r t'ra. Hic uō ei'q'de f'c'm-
 m'atio i'telligit' o'ndit' cū ait fiat
 lux r facta ē lux. Hec g'o angelica
 nā p'o teneb' r p'p'ea lux fuit.
 q' p'o h'uit i'f'ormitate i'p'f'ectioe de
 inde f'ormatōis p'f'ectioe r ita d'iu-
 sit deq' lucē et tenebras. Nā ut ait
 aug'g' sup' gen'. h' cāctioe i'f'ormitas
 nō p'f'ectio fuit anq' f'ormatōe r amōe
 conditiois. f'ormata uō ē q'n' gūsa
 ē i'ncōm'mutabil' lumē ubi s'p'ūal' uō
 coepal fuit iā lux qd' utiq' p'babile
 ē. coep' lūidū fuisse i'telligit' uelut
 lūida nubes qd' nō de m'chilo sed
 de p'iacenti m'ā f'ormalit' ē f'c'm' ut
 lux eēt q' inde lucendi h'et cū qua
 dies p'a ex'cta ē q' an' lucē nec dies
 fuit nē nor' h'z temp' fuit.

Quod lux iā facta ē ubi sol ap-
paret q' m' aquas luce potest.

Sat qrit ubi fra e lux illa e
abusa oem tre altitudme teget
dici pt ill' tyba ee facta q nuc il
lustret sol diurna lux. nec miru
t aquis luce posse luce etia am
nauaz opacone septis illustrent q
t p fundu nisi misso oleo aquas sibi
illustret q mltis rarioces sunt i pno
q modo sunt q nondu aggrate sunt
i vno loco. facta g° lux ia luce loci
sol tenebat q motu suo cū agitata
nocte dieq distinebat. Ibi g° pntu
lucē apparuisse vei site e ubi sol
condiano tū cū uertu appaer ut eod
finito lux cū uertens ab actu ad omu
sū descendēs ueppam facer deinde
renocata ad actū aurora. i mane
illustrauit x ita diuisit deo luce et
tenebras. appellatq luce diez tenebras nocte

Quid dies diuisio mois accipit?

Hic nōndū e q dies diuisio
mois accipit. Ibi em dies lux
illa q i eduo tenebras illuabat. et
di' dies ipa illuato acis. di' enā dies
spatiū xxiiii^{or} horaz. qualic accipit
cū ait: frū e ueppe x mane dies vns.

Qualic distinguendū e illd et frū
e ueppe x mane dies vns.

Quod ita distinguendū est

Actū ueppe p⁹ x p⁹ca mane
x ita fuit dies expleta spa
tio xxiiii^{or} horaz dies stz
nālis q hūit ueppam sed nō mane.
mane ei di' frū p⁹cedentis x frū
sequentis diei qd e aurora q nō plenā
lucē nec oīno tenebras hē. mane g°
p⁹ma dies nō hūit q nō dies p⁹cessat
q subsequētis diei frūo tēnaret et eo
p⁹pue qā luce apparente moy
frū frū plenā atz p⁹larus dies extitit
q nō ab aurora sed a plena luce

ichoauat x mane sequētis diei co
sumat e. **U**n' fr' gen' dicebat ut di
es a luce tēpēt x mane sequētis
diei tēnaret ut opa dei a luce in
choasse x i luce opleta ee significat.
Reliq at dies mane habuerūt et
ueppam quo q quisp a suo māe
tēpiens usq ad altius mane diei
tēnabat.

De nāli ordine apuatis diez
et de illo q mistio itroduca est.

Et h' e nālis ordo distinctio
ins diez. distinguant atz
apuent dies a mane usq ad māe.
p⁹ca iō i mistio factū e ut dies
apuent a ueppa i ueppam. adiu
gūtq dies p⁹cedenti nocti tēpū
cū iuxta nālem ordinē p⁹cedens dies
sequenti nocti adiungi debeat q hō
a luce p⁹ p⁹ma cōrui i tenebras ig
nocante x p⁹ca: dem p⁹ x p⁹ma a
tenebris i luce redit. **U**n' ap⁹lo frans
aliqui teneb. mit at lux t dno. p⁹ma
itaq dies nō ab aurora sed a plena
lucē tēpiens x p⁹ paulatū ueppam
ocidente luce exapiens mane seq
tis diei expleta e. **U**n' Beda om
dente luce paulatū x p⁹ spatiū diur
ne longitudinē m⁹iores p⁹es sube
unte frū e ueppe sicut m⁹ usitato
cursu solis fieri solet. sicut at mane
eadem frū frū redente. **A**liū icho
ante die x dies expleta e. vng xxiiii^{or}
horaz sicutq nox iō eduo oīno te
nebrosa q p⁹ cūta fideā a q luce clauit

Quare sol frū e x si illa lux suffi
ciebat. **A**ugustinus

Solet aut quei quae frū e
sol si lux ia faciendo diei
suffinebat. **A**d qd' diu pt qm lux

illa forte superiores pres illustrabat.
 & ad illuminatione ipseu sole fieri opo-
 tebat ul' pong io q' facta luce diei
 fulgeat auctu e. Amplioi em multo
 luce radiaut dies pgea p' an. Si
 no q'rit qd de ia luce f'm sit cu mo
 no appareat: p' diu de ea coepa sol'
 formatu a i ea pte celi ee i q' sole no
 q' ipa sit sol sed ei unita ut distri-

Quomodo accipiendum sit. Cualeat
 illud dicit deo. an sono uocis id de
 dicit an alit.

Dicere iuestigandū ē quomō
 accipiendū sit q' ait: dicit de
 ut temporalit' ul' sono uocis illud dicit
 an alio. Aug' s' gen' tradit nec
 tpalit' nec sono uocis d'm fuisse
 locutu. qā si tpalit' & mutabilit' &
 si temporalit' dicit' somisse uox dei n'
 ligna eāt q' loquet' nec eāt q' opo-
 tet' audie et itelligē. bñ g' uox di
 ad nām ubi p' qd' oīa f'm sūt i fert'.
 Dicit g' deo fiat lux & no tpalit'
 nō sono uocis sed i uōbo i coetno
 & ubi genuit itempalit' i q' eāt
 & disposuit ab etno ut fient item
 p'ualit' & in eo factū est.

Quomodo accipiendum sit q' deo pat'
opai dicit i filio ul' p' filiu ul' i spu scto.

Hic q'ri solet quō accipien-
 dū sit qd' dicit' pat' opai in
 filio ul' p' filiu ul' i spu scto. Her
 em scptua se nob' p'ponit. ut oīa
 i sapia fensu dicit. i filio & i p'no
 & i filio cauit deo celu & tra. & id
 p' que fensu & sta. Dup' illū p'ponit
 lom. Vbo d'm celi finati sūt dicit
 aug' q' pat' opat' p' ubi sūt & spm

st'm. Quō g' accipiendū ē h' p'ua
 uerit' qdā hētia q' pat' uelut aut
 tor ul' artifex filio & spū scto in re
 opatione q' i'fimento utet'. ex p'dictis
 ubi errandi occasione assumet' qd'
 uelut blasphemū & sane doctrine ad
 usum pia fides abint. **H**ic apit
 ex quo sensu dicit' p' opai i filio ul'
 p' filiu. No itaq' ē itelligendū ideo
 scptua frequēt' rōmemorae p'cem in
 filio opai ul' p' filiu t'q' filiu nō posset
 fare si ei nō p'cecesset pat' dextera ul'
 itaq' aliqd' i'fimentū fuit p'is opans
 sed pong illis ubi p'cem itelligi uo-
 luit cū filio & spū scto opai & i' eo nichil

Contra hanc expositione. Cface
 surgit hētia.

Sed ut hētia hac rōne posset
 diuise filiu opai p' p'cem ul'
 p' p'cem & spm sctm cū utiq' ul' p' utiq'
 qā filia cū p'ce & spūs sctūs cū utroq'
 opat'. Cui bñt' rōdet' idō illud ee
 dictū & nō istud ut i p'ce monstraet'
 autoitas. No em pat' a filio sed filia
 a p'ce opat' spūs sctūs ab utiq'. Ideoq'
 filia enā p' spm sctm legit' opai qā
 cū & spū scto opat'. h' ipm a filio ha-
 bente nō opet'. **C**alia p'dictor' expō.

Dicit et alit' illud accipi ut
 dicit' pat' i filio ul' p' filiu
 opai qā genuit est ubi oīm opifire
 sicut dicit' p' est iudicat' qā genuit in
 dicem. ita p' spm sctm dicit' opai siue
 pat' siue filia qā ab utiq' p'cedit spūs
 sctūs factōe oīm. **H**ic iohānes i' ostendit
 i expōne epte ad heb sic ait: Non
 ut manit' hētia suspicat' tamqm
 aliqd' i'fimentū p'is extitit' filia neq'
 p' eū pat' dicit' fensu itaq' ip'e fare n'
 posset sed sicut dicit' pat' iudicat' p'

filii q̄a iudice genuit sic enā dī
opai p̄ filii q̄ enī q̄stat opificē ge
nuisse. Si enī cā eiq̄ pat̄ ē fm̄ qd̄
p̄t̄ ē multo ampli⁹ eorū cā ē q̄ fr̄
sūt p̄ filii h̄ de ope p̄me diei dīst̄.

**Dist^o
XIII**

**Ther de ope secunde diei quia firm
est firmamentū.**

Quoniam quos deus fiat firmamē
tū ī medio aquarū ⁊ diuisi
dat̄ aq̄ ab aquis. diuisitq̄ aquas
q̄ erāt sub firmamento ab h̄is q̄ erāt
sup̄ firmamentū. Sciendū ē q̄ illiq̄
celi desit̄ h̄ic cūrio. sicut ait beda
sup̄ genesim ī q̄ fixa sūt sp̄da cui
sup̄pōite sūt aque t̄aē ⁊ t̄ra ⁊ sup̄pōite
alie de q̄b⁹ dicit̄. **Et** regis aq̄s sup̄
iora eiq̄. In medio igne ē firmamē
tū s̄z sp̄derū celū qd̄ de aquis firm
ēē r̄di p̄t̄. Crīstalliq̄ enī lap̄ ē cui
magna ē firmitas ⁊ p̄p̄t̄itas de
aquis factus est.

**Quo aque p̄t̄ ēē sup̄ celū et
quales sūt ille aque.**

Sicut uero mouet q̄o aq̄ nā
fluide ⁊ t̄p̄ma labiles sup̄
celos possunt q̄siste. de deo s̄p̄tū ēē
meminerit q̄ ligat aquas ī nubib⁹
suis. **Et** enī infra celū ligat aquas
ad t̄p̄t̄ uapōib⁹ nubiuū retentas. p̄t̄
enā sup̄ celi p̄p̄m nō uapōali
temutate sed glaciāli soliditate aq̄s
suspendē ne labant̄. Quales at̄ ⁊ ad
qd̄ condite sūt ip̄e nouit q̄ condidit.
S̄re on̄sū ē h̄is ūb⁹ qd̄ celū factū sit
s̄z id̄ t̄quo fixa sūt sidera. ī qd̄ erē
dit aera ⁊ de q̄ mā. ī de aq̄s ⁊ q̄les
sūt aque q̄ sup̄ illud celū sūt s̄z ut
glacies sūt solidate. ⁊c̄

Alii putant celū illd̄ ēē ignee

natiue quib⁹ consentit augustinus

Quidā uō celū qd̄ eredit aēis
quana ignee itē dicit assen
tes sup̄ aere purū igne ēē q̄ dicit̄
celū de quo igne sidera ⁊ lunaria
facta ēē q̄iectant q̄b⁹ aug⁹ asentie
uider̄. **Utr** uō noīe firmamē celū
qd̄ eredit aere an ip̄e aer h̄ itelli
gat̄ idem aug⁹ q̄rit nō absolut̄.

**Magis t̄m q̄p̄baē uider̄ celū illud
accipi qd̄ sp̄ana aēis eredit. Aquas
at̄ q̄ sup̄ illud celū s̄t dicit̄ uapo
ralit̄ t̄m leuissimis suspendi guttis.
Sicut aer ip̄e nubilos⁹ exalatione
f̄re aquas uapōalē t̄h̄ ⁊ subti
les minucias suspendit ⁊ p̄a rē
pulem⁹ aglobatas plūuialē f̄f̄it
dit. **Si** qd̄ p̄t̄ aqua sicut uider̄
ad tantas minucias puenit ut fe
rat̄ uapōalē sup̄ aere aq̄s nālū
leuicē cur nō r̄dam⁹ enā sup̄ illd̄
leuis celū minucioib⁹ guttis ⁊ le
uioib⁹ imanaē uapōib⁹.**

**Qued quomō ibi sūt ⁊ ibi ēē nō
dubitam⁹. Que sūt signa firmamē**

Queri enā solet cui⁹ figurē
sit celū. **Et** sp̄ns s̄ns q̄ius
auctores n̄ri sciuerūt p̄ eos die no
luit ī qd̄ p̄dest saluti. **Quē** enā
utr̄ stet an moueat̄ celū. **Si** mouet̄
t̄q̄it quō ē firmamentū. **Si** sūt quō
t̄eo fixa sidera t̄nēnt̄. **Quē** firmamē
tū dīn p̄t̄ nō p̄t̄ statōne sed p̄t̄
firmitate aquarū ul' firmū ī t̄r̄is q̄sib⁹
lem. **Si** at̄ stat nichil impedit mo
uei ⁊ t̄nēnt̄ sidera.

**Quae tacuit s̄p̄tūa de ope
secunde diei qd̄ ī alijs dicit̄.**

Dicitur her quei solet quae hic
 dictu no sit sicut i alioz diez
 quibz vidit des qd est bonu. fac
 menti aliqd hic amendat. Ideo em
 factiss no e dnu qd tu sicut i alijs
 e frim q bmaia pncipiu altitatis
 et signu diuisionis. *uuuu*

**De ope 3e diei qn aq congregare
 sunt i vnu locu. *uuuu***

Sequit dicit dñs. cōggent
 aque i locu vnu & appareat
 arida. Tercij diei op9 e aggrā aqz
 i vnu locu. Congregate em st omes
 aque celo infiores i vna matrem
 vt lux q pūto biduo aquas clara
 luce lustrauēat i puo aere claiore
 fulgeat & appareat fra q opta late
 bat & q aqua limosa eat. fiet arida
 & ~~fructu~~ gñibz apta. Eade
 em die pūlit fra herba virente
 lignūq faciens frutu. Si at qrit
 ubi sint aggrate aque q totū tere
 rant spānu usq ad celu potuit fi
 ut tñ subsidens cōcauas ptes p
 bet ubi fluctuantes aquas r cupēt
 pē enā fdi pmaias aqz r ariores
 fuisse q sicut nebule tegent tras
 sed aggratōne eē spissatus et ideo
 i vnu facile posse relegi locu.

**Quomō omes aque sint i vnu
 locu aggrate cū mltā sint maia et**

**Quomō multa ostet flūa.
 eē maia & flūa. i vnu em
 locu dt aquas cōggratas pē cōtinua
 cōne omī aquaz q i fris sūt. Na
 rūta flūa & maia magno mari
 iūgūt. Idēq cū dicit aqz aggratas
 i vnu locu demde dt pluralit**

aggratōnesq aquaz pē multos
 sing ear qbz omibz pncipit e ex
 magno mari. *uuuu*

**De ope 4te diei qn facta st lu
 minaria. Ad eduo pcedenti facta e
 dīpō i m^o elementoz. Eduo sequenti
 ornata est munda. *uuuu***

demetoz
**Dist^o
 xv.**

Sequit dicit dñs fiat luminaria
 i firmamēto celi & diuidant
 diem ac nocte. In pcedenti eduo dis
 posita e vniuersitas hui9 mudi machi
 na et ptes suis distributa. formata et
 luce pma die q vniūsa illustraret.
 duo sequentes dies attribut sūt sup
 me. & ~~frim~~ i frim pti mudi firmamē
 to st aeri frē et aque. Na 2a die fir
 mamētū desup expansū e. Ternan9
 aquaz molibz inf receptacula sua
 collectis fra e reuelata atz aer senat9
 Quatuor igit mudi elementa illis
 diebz suis locis distincta sūt & ordina
 ta. 5bz aut sequentibz diebz ornata
 sūt 4 nūa elementa. Quarta ei die
 ornati e firmamētū sole en luā et
 stellis. Quinta aer i volutibz & aq
 i pntibz ornamenta suscepit. Sexta
 accepit fra iumenta & reptilia & bes
 tias. post q oīa frus e homo de tra
 & i tra nō tñ ad tra nec pē tra
 sed ad celu et pē celu. *uuuu*

**Ante alia de ornata de ornatu celi
 agit sicut p9 factū e Aug9 sup gen**

Quia igit celu celi9 elementis
 ptem pstat. pncip alia frim
 est. ideo an alia ornatur i quarto die
 quo sūt p dera. Que idē facta sūt
 ut p ea illust^r mōe pō nec esset
 habitantibz tenebrosa. Infinitatq
 homī pūsu e ut cōuenite sole
 potrent diei hoies noctisq vici

tudine p[ro]p[ter] dormiendi uigilandiq[ue]
uicissitudine. Et ideo ne nos idcirco firma
nec sed lita ac sideribus g[ra]uolac[er] hoies
q[ui]bus in nocte opandi n[on]itas i[n]cumbat.
Et q[ui]a q[ui]da[m] a[n]i[m]alia s[un]t q[ui] luce ferre n[on]

Quomodo accipiendum sit *Epist.*
q[uo]d aut ut sint i[n] signa et t[em]p[or]a.

Quando subdit. Et sic i[n] signa
et t[em]p[or]a et dies et a[n]nos. quomodo
accipiendum sit q[ui] solet. Ita em[en]
d[omi]n[u]m uidet[ur] q[ui] q[ui]nta die cepissent
t[em]p[or]a cu[m] t[em]p[or]e p[ri]us t[em]p[or]e sine t[em]p[or]e n[on]
fuit. Idcirco t[em]p[or]a q[ui] s[un]t p[ro]p[ter] sidera n[on]
spacia horar[um] sed uicissitudine aeris
qualitate debent accipi q[ui]a t[em]p[or]a motu
bus sideru[m] s[un]t sicut dies et a[n]ni q[ui]
usitate nouim[us]. S[un]t em[en] i[n] signa
serenitatis et tempestatis. et in t[em]p[or]a
q[ui]a p[ro] ea distinguim[us] i[n] t[em]p[or]e a[n]ni
s[un]t uer estate autu[m]p[er]ni h[em]is. ul' s[un]t
i[n] signa et t[em]p[or]a. i[n] t[em]p[or]e d[ist]inctione horar[um]
t[em]p[or]is q[ui]a p[ro]p[ter] sidera. credo t[em]p[or]e null[um]
notabat[ur] i[n] d[omi]n[u]m ul' i[n] d[omi]n[u]m ho[m]i[n]u[m]
ul' q[ui]libet horar[um]. Et q[ui]nta die s[un]t s[un]t.

De ope qu[od]e diei q[ui] cauit deo
ex aquis uolatilia et natalia.

Quod etia[m] deo p[ro]ducunt aq[ui]
reptile a[n]i[m]e uiuentis et uo-
lante sup[er] tra[m] et. Opus qu[od]e diei
e[st] forma. p[ro]p[ter] q[ui]a et a[n]i[m]u[m] quib[us] duo
elementa conant[ur] et de eade[m] ma[ter]ia. i. de
aquis p[ro]p[ter] q[ui]a et aues. cauit. uola-
tilia leuans. Taera et natalia re-
mittens. gurgiti.

De ope vi diei q[ui] cauit s[un]t a[n]i[m]alia
et reptilia terre.

Sequit[ur]. dicit d[omi]n[u]s p[ro]ducit

tra a[n]i[m]a uiuente. Iumenta et rep-
tilia et bestias t[er]re s[un]t p[ro]p[ter] suas
et. serte diei op[er]e des[er]u[er]it cu[m] tra-
suis a[n]i[m]alibus cenat dicit.

Utr[um] p[ro]p[ter] p[ri]m[um] uenenosa a[n]i[m]alia
noria facta fuerit. an p[ro]p[ter] p[ri]m[um]
nora[m] reperit p[ro]p[ter] facta i[n]noria.

Augustinus sup[er] genesim.

Qui solet de uenenosis et
p[ro]p[ter]nosis a[n]i[m]alibus. Utr[um] post
p[ri]m[um] ho[m]i[n]is ad uindicta[m] facta s[un]t. an
p[ro]p[ter] facta i[n]noria p[ro]p[ter]nora[m] nora[m] ce-
p[er]it. Hanc diu p[ro]p[ter] q[ui]a facta nichil ho[m]i[n]i
notuissent si n[on] p[ro]p[ter]nora[m] p[ro]p[ter]nora[m]
deu[er] n[on]q[ue] uicior[um] et terrendor[um] ul' p[ro]
bande et p[ro]p[ter]nora[m] uicior[um] m[er]ita no-
re reperit[ur] fuerit[ur] facta i[n]noria sed
p[ro]p[ter] p[ri]m[um] facta s[un]t noria.

Utr[um] minima a[n]i[m]alia t[em]p[or]e facta s[un]t.

Quod quib[us]da[m] ena[m] minutis
a[n]i[m]alibus q[ui]o est. Utr[um] i[n] p[ri]m[is]
ca[n]onibus facta s[un]t. An ex reb[us] corrup-
tis p[ro]p[ter]a ceta s[un]t. plenat[ur] de h[um]id[um]
coru[m] uicior[um] ul' exalationibus sive
de cadau[er]ibus germinant. Quoda[m]
ena[m] de corruptione lignor[um] herbar[um]
et fructu[um] et deo auct[or] om[n]i est.

Et aut[em] diu q[ui] ea q[ui] de corrup[er]ibus a[n]i-
m[us] max[im]e in c[er]u[er]is nascit[ur] cu[m] a[n]i-
malibus facta n[on] s[un]t n[on] p[ro]p[ter]nora[m] et
m[er]ita. Ea u[er]o q[ui] ex tra[m] et aquis nas-
cunt[ur] ul' ex eis q[ui] ex tra[m] g[er]minante
ceta s[un]t t[em]p[or]e facta fuisse n[on] t[em]p[or]e dicit[ur].

Quae p[ro]p[ter] o[mn]ia factus e[st] homo.

Om[n]ibus at[em] factis at[em] d[ist]inctis
nouissime factus e[st] homo t[em]p[or]e
d[omi]n[u]s et possess[or] q[ui] et om[n]ibus p[ro]p[ter]nora[m]
eat. V[er]u[m] se[qu]it[ur]. vidit deo q[uo]d e[st] bonu[m]
et ait famam[us] homin[em] ad y[er]ges et

Anteq̄ de factis hoīs agat de modo p̄me adinom̄s rex. vñ sup̄ b̄uit tetigit. plenis agit ubi vñ catholicū differte iudicē alijs di-
centibz mūdis t̄mā & f̄c̄ illa fuisse siml̄ c̄tū. alijs uō p̄ m̄ualla t̄pm̄ & diez fm̄ q̄ expō f̄m̄ssa huc usq̄
deducta est.

Sed an̄q̄m̄ de hoīs c̄tōne tractemz. qd̄ sup̄ b̄uit teti-
 gima plenis iūantes clariq̄ fana-
 ma. In hac em̄ rex distinctione ca-
 tholici tractatoēs dissentē ut sup̄
 dixima iueniūt. Alijs dicentibz
 res c̄tas atz distinctas fm̄ suas sp̄es
 p̄ m̄ualla vi diez quoz s̄m̄e quia
 l̄ra genes magis inseruie atz catho-
 lici em̄ magis appbat. Ideo hattemz
 p̄ndiose docuimz q̄ ex ia cōmā
 p̄ inf̄mit̄ facta p̄gea rex corpa-
 lū gn̄a p̄ vi diez uoluntia distinc-
 tim̄ s̄t̄ formati. Alijs at̄ videt̄ q̄
 nō p̄ m̄ualla t̄pm̄ f̄m̄ s̄t̄ sed sil̄
 ita formati ad eē p̄dierint.

Hic illoz̄ prosequit̄ opinionē q̄ siml̄ oīa facta q̄tendit̄.

Quod augs sup̄ gen̄ p̄libz
 mōis int̄t̄ on̄dē. dicens.
 elementa m̄m̄ ita formati sicut
 mō apparet̄ ab iūno ex̄t̄isse & relū
 syderibz cenati fuisse. Quedā uō
 nō inf̄malit̄ sed m̄alū t̄m̄ facta fu-
 isse q̄ post p̄ t̄pm̄ accessū forma-
 lit̄ distincta s̄t̄ ut herbe arbores &
 foete aīalia. Dīa gō t̄pm̄ iūno
 facta eē dicit̄ sed qd̄a formati & fm̄
 sp̄es quas habē c̄m̄m̄ ut maiores
 mūdi p̄tes. qd̄a uō m̄alū t̄m̄ sed
 ut dicunt. moyses loquens iudi-

& carnali p̄p̄lo locutiōis modū temp-
 auit de deo loquens a sili hoīs qui
 p̄ mores t̄pm̄ opa sua p̄f̄int cū ip̄e
 sil̄ opa sua fecerit. vñ augs. Deo t̄q̄t
 m̄ moyses diuisim̄ r̄fert̄ d̄m̄ illa
 opa f̄nisse q̄ nō potuit sil̄ ab hoīe
 dici qd̄ a deo sil̄ potuit fieri. Itē po-
 tuūt diuidē s̄p̄t̄ia loquendi t̄pm̄bz
 qd̄ deq̄ opandi t̄pm̄bz nō diuisit̄. Illi
 q̄ h̄is auctōitatibz & alijs h̄m̄z di-
 thēnes dicit̄ m̄m̄ elementa atz reli-
 lūtaia facta f̄c̄ta sil̄ eē & habuisse illos
 vi & diez quos s̄p̄t̄ia memoāt ser-
 retū gn̄a. r̄ distinctiones appellat que
 sil̄ facte s̄t̄ p̄tm̄ formati ut elemē-
 ta. p̄tm̄ causalit̄ ut alia m̄m̄oā.

Item de septime diei requie
 aliqd̄ nos eloqui o. s̄p̄t̄ū est
 quia ap̄leuit̄ deq̄ die vñ opa s̄m̄
 & requieuit̄ die vñ ab uniūso ope
 qd̄ patrarat. Requieuisse d̄r̄ d̄ die
 vñ nō q̄ opando lass̄ sed ab uniūso
 ope requieuit̄ q̄ nouā c̄tūā facē
 cessant̄. Requieuit̄ em̄ cessat̄ d̄r̄ vñ
 i apocalyp̄si. s̄o habebat̄ requie
 d̄rentia. s̄c̄us s̄c̄us s̄c̄us. r̄ d̄r̄ nō
 cessabant̄. Requieuisse igit̄ d̄r̄ d̄ q̄
 cessant̄ a faciendis gn̄ibz c̄tūe q̄
 ul̄ noua nō condidit̄ usq̄ m̄t̄. t̄m̄
 ut uitas i euūgelio ait. opat̄ p̄ cū
 filio. s̄. am̄stratōne eorūde gn̄m̄ q̄
 t̄m̄ it̄tuta s̄t̄. Creatoris em̄ uitas c̄ā
 subsistendi ē om̄i c̄tūe. Qd̄ gō d̄m̄
 par̄ meq̄ usq̄ mō opat̄ & ego opoc
 illud uniūse c̄tūe d̄m̄ia am̄stra-
 tione on̄dit̄. deq̄ gō vñ die requieuit̄
 ut nouā c̄tūā nō facer̄ aliq̄ cuiq̄
 niā ul̄ s̄ilitudo nō p̄ressit̄ sed usq̄
 m̄t̄ opat̄ ut quod adidit̄ continē
 & gubnare non cesset.

Qualit accipiendū sit qd̄ deo d̄
replese opa suū vno die cū tunc
requerit ab oī ope suo. ~~~~~

Sed querit̄ quō vno die dicat̄
des̄ repleuisse opa suū cū
ab oī ope 14 die q̄cūt̄ n̄ aliquod
gen̄ nouū rex̄ fereit̄. Alia tr̄spla^o
h̄t̄. Cōsummat̄ des̄ die vno oīa
opa sua. q̄ nichil q̄stom̄s affert. q̄
manifesta sūt q̄ i eo f̄a sūt. x om̄
q̄stom̄s eo die p̄f̄a ē. sicut̄ sc̄pta
ōndit̄. cū ait. Vidit̄ d̄s cūta que
fereit̄ x erant ualde b̄o. Dīa q̄de
nāl̄t̄ bona erāt nichilq̄ i sui nā
vici h̄ina x sūt b̄o q̄ condidit
des̄ x iā singula. Bil̄ uō vniūsa
ualde bona. q̄ ex oīb̄ q̄sistit̄ vni
ūsitat̄ am̄abil̄ pulchritudo i qua
enā illud qd̄ malū d̄r̄ b̄n̄ cōdmat̄
x loco suo positū em̄ent̄ cōmē
dat̄ bona ut magis placeant et
laudabiliora sūt d̄i cōpan̄t̄ malis.

Berto igit̄ die facta ē om̄i op̄i
cōsumma^o. Id̄o p̄missa oīr̄ q̄o. quō
dicat̄ des̄ die vno opa suū ap̄lesse
qd̄ helwayra uitas h̄t̄. i q̄o t̄n̄ nichil
nouū cūsse d̄r̄. n̄ fecit̄ dicat̄ die vno
ap̄leuisse opa suū q̄a ip̄m b̄ndixit
x st̄ficauit̄ sicut̄ subiat̄ sc̄pta.

Benedixit̄ diei vno x st̄ficauit̄
illū. aliqd̄ opa suū em̄ ē st̄ficat̄
x benedictio sicut̄ salomon aliqd̄
op̄is fent̄ cū templū dedit̄.

Que sit̄ st̄ficat̄ x b̄nd̄o vno diei

Benedixisse d̄r̄ q̄a m̄sura be
nedictione p̄ celis x st̄ficat̄one eū
donauit̄. Vn̄ i lege d̄r̄. Mem̄to
sanctificat̄e diē sabb̄i x inde est q̄

^{repen^{oe}}
m̄ando dies usq̄ ad septimū p̄
redm̄g x d̄m̄g vñ eē dies quor̄
recep̄ne oē t̄p̄r̄ agit̄. nō q̄n̄ aliq̄
sit̄ ab illis dies octaūg x non̄g x sic
de celis sed q̄ i vi dieb̄ rex̄ gr̄a
distincta sūt x i vno l̄g nō sūt
nouaȳ rex̄ gen̄g institutū. sicut̄
tū i eo q̄ quidā noūg stat̄g st̄fi
cat̄ōnis op̄m̄ x req̄estōnis
op̄is. P̄t̄ enā sic exp̄om̄ illd̄
repleuit̄ des̄ die vno op̄us suū
x cōsummatū vidit̄. ~~~~~

De cōtōne hōis. vbi q̄sidean
dū est quādē catus sit̄ homo et
qualit̄ iñt̄it̄. q̄ duo sup̄ tracta
ta sūt x qualit̄ fact̄ et q̄lit̄ laps̄.
post̄mo quō sit̄ ep̄am̄ q̄ dist̄incta.

Dist^o
xvi
His excursis q̄de sup̄ de
hōis cōtōne. p̄missis est̄
manipae at̄ cōdine explanat̄ n̄
sustipiam̄. vbi h̄ q̄sideanda vi
dent̄ s̄z̄ q̄lit̄ cām sit̄ hō x q̄lit̄ iñt̄
t̄g x q̄lit̄. quō fact̄ dem̄de q̄lit̄ sit̄
laps̄. post̄mo qualit̄ x p̄ q̄ sit̄ re
p̄am̄. h̄c̄ at̄ p̄mo x 2°. h̄c̄ i
cām cōtōnis huāne x modū iñt̄
tuōnis sup̄ia p̄ modū n̄re fa
cultatis tractauim̄. Id̄o sup̄ ē
ut qualis ul̄ quō fact̄ sit̄ dist̄i
ctam̄. In gen̄esi leḡt̄. sanam̄
hōiem̄ ad v̄ḡm̄ x similitud̄m̄ ur̄m̄.
In eo qd̄ d̄r̄ sanam̄ vna opa^o t̄n̄
ōndit̄. In hoc uō qd̄ d̄r̄ ad v̄m̄.
x sili. nos vna c̄reql̄s suba t̄n̄
p̄son̄e monst̄t̄. Ex p̄sona^o t̄ris
hic d̄r̄ ad filiū x p̄m̄ st̄m̄ ut qd̄a
putat̄ anḡlus q̄a dei et angelor̄
nō ē vna et eadē v̄m̄ago x ul̄
similitudo. ~~~~~

[Marginal notes on the right side of the page, partially obscured and difficult to read.]

Quod ymago et similitudo hic
a diuisis accipit uarietate. a quibusda.
trata. ab alijs data et tractata ut eentia
similitudo et p[ro]p[ri]a filia et p[ro]p[ri]a s[im]i.

Ymago et similitudo in hoc loco ut
tractata intelligit. et similitudo est
senna ad qua[m] s[im]i[li]tudo est homo. ut tracta
in qua s[im]i[li]tudo est homo et ip[s]a boni con
tracta. Intractam enim y[ma]gine[m] q[uod] d[icitu]r
intellerisse uideret beda cu[m] d[icitu]r no[n]
est una ymagine[m] dei et angelor[um] s[ed] s[un]t p[er]sonar[um] et io[n] p[er]so[n]is
no[n] ang[el]is sit ibi p[ri]mo. In p[ri]mo tamen
ymago d[icitu]r q[uod] y[ma]g[is] r[ati]o[n]e ad al
d[icitu]r cui[us] similitudine[m] gerit et ad q[uo]d
r[ati]o[n]and[um] facta e[st]. Sicut ymago
refert q[uod] ip[s]ius similitudine[m] p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]a
ip[s]ius quoda[m]o r[ati]o[n]abat. In p[ri]mo
at ymago d[icitu]r id e[st] ad q[uo]d aliud
sit. Sicut exemplum p[ro]p[ri]e d[icitu]r quod
sumit[ur] ex aliquo et exemplar ex q[uo]
sunt aliquid. P[ro]mit[ur] t[ame]n aliqui ab
usu[m]e alit[er] p[er] alio. Ita et m[un]da
p[ro]p[ri]e accipit ymago eentia similitudo
s[im]i[li]tudo ea no[m]i[n]e ymago et in hoc loco i[n]
tractata.

Opinio eor[um] q[ui] p[ro]p[ri]a
tauerit filiu[m] ymagine[m] et simi
litudine[m] hic accipit.

Filius uo[n] p[ro]p[ri]e y[ma]g[is] d[icitu]r p[ro]p[ri]is
sicut sup[er] tractatu[m] de
similitudo diuina. v[er]o fuerit no[n]
u[er]o q[uod] u[er]o d[ist]in[ct]erit ut ymagine[m]
in hoc loco intelligit filiu[m] ho[m]i[n]em
no[n] ymagine[m] sed ad ymagine[m] s[im]i
d[icitu]r quos refellit ap[osto]lus dicens.
ut q[uo]d e[st] ymago et gl[ori]a dei. Hec na[m]q[ue]
ymago et homo cu[m] d[icitu]r fieri ad y[ma]gine[m]

no[n] q[uod] ad filiu[m] d[icitu]r fieri. Alioq[ui] no[n]
d[icitu]r ad ymagine[m] n[ost]ra[m]. Quomodo
enim n[ost]ra[m] d[icitu]r cu[m] filia sola p[ro]p[ri]is
ymago sit.

Alio[rum] opinio q[uod] ymagine[m] d[icitu]r
filiu[m] et similitudine[m] s[im]i[li]tudo[m].

Herit at et alij p[ro]p[ri]atius
h[ic] tractantes q[uod] p[er] ymagine[m]
filia et p[er] similitudine[m] s[im]i[li]tudo[m] in
telligit q[uod] similitudo e[st] p[ro]p[ri]is et filia
et id[em] p[ro]p[ri]e putauerit d[icitu]r n[ost]ra[m] id
e[st]entes ad similitudine[m] t[ame]n ad yma
gine[m] uo[n] subitelligendu[m] e[st] mea.
ho[m]i[n]em uo[n] et ymagine[m] e[st] et ad
ymagine[m] et similitudine[m] factu[m] e[st] tra
diderit et ymagine[m] ymagine[m] e[st]
et similitudinis.

Alter hor[um] s[im]i[li]tudo[m] app[er]at p[ro]p[ri]e
et similitudine[m] dei in ho[m]i[n]e q[ui]renda et
c[on]sideranda doret ut ymago et sili
tudo creata intelligat.

Utriptime h[ic] distinctio lo
republica p[er]mittit no[n] uide
at quia de medio moneta[m] et aucto
ritatib[us] s[un]t no[n] manat. co[n]gruentia
in ip[s]o ho[m]i[n]e ymago et similitudo dei
q[ui]renda et c[on]sideranda e[st]. s[im]i[li]tudo e[st] g[ener]o
homo ad y[ma]gine[m] et similitudine[m] dei
s[im]i[li]tudo m[en]te qua[m] ir[ra]tionalib[us] an
cellit sed ad ymagine[m] s[im]i[li]tudo[m] memo
ria[m] intelligencia[m] et dilata[m]e. ad silitu
dine[m] s[im]i[li]tudo[m] ino[n]e[n]tia[m] et iusticia[m] q[uod] in
mente r[ati]o[n]ali n[ati]t[ur] s[un]t. ut ymago
c[on]siderat[ur] in r[ati]o[n]e uirtutis. Similitudo
in amo[re] uirtutis uel uirtutis uel ymago
in alijs o[mn]ib[us]. silitudo eentia[m] ino[n]
tal[is] et r[ati]o[n]abilis. v[er]o aug[ustinus] in h[ic] de
qu[anti]tate a[er]is. Ita facta e[st] similitudo

quia immortale & dissolubile fecit et
deus. ymago ergo pertinet ad formam.
Similitudo ad naturam. fructus est igitur homo
similitudo ad naturam & ad ymaginem & similitudinem patris
& filii & spiritus sancti & totius trinitatis.
Ita etiam similitudo ad naturam dicitur homo esse ymago
dei quia ymago dei in eo est. Sicut y-
mago dicitur & tabula & pictura quae
est sed propter picturam quae est in se et tabu-
la & ymago appellatur. Ita propter ymaginem
trinitatis etiam illud in quo est haec y-
mago nomine ymaginis uocatur.

Quae homo dicitur ymago & ad yma-
ginem. filius uero ymago & non ad ymaginem.

Quo circa homo dicitur esse ymago
et ad ymaginem. filius autem patris
& non ad ymaginem. quia natus non est
equalis & in illo dissimilis. homo factus est
a deo non genitus non paritate equalis
sed quadam similitudine accedens ei. Unde
augustinus in libro de trinitate in genesi
legitur faciamus hominem ad ymaginem &
similitudinem nostram. faciamus & naturam.
plurimum dicit et ibi ex relatuus acci-
pi non oportet ut facere intelligantur pater
et filius & spiritus sanctus. ad ymaginem patris
& filii & spiritus sancti ut subsisteret homo
ymago dei. Sed non quod omnia equalis
fiebatur. ymago tamen non ab illo
nata sed ab eo facta. id est facta yma-
go dicitur quae & ad ymaginem quae non est
paritate sed accedit quadam similitudine.
filii filius autem est ymago non ad yma-
ginem quia equalis patri. dicitur ergo
homo ad ymaginem propter imperfectionem
similitudinem & id est naturam ut ymago
trinitatis est homo intelligatur non trinitati
equalis sicut filius patri. Est enim

similitudo quod homo sit filius deus propter similitudinem ad

Quod secundum corpus propter deum factus
ad similitudinem dei.

Sed & in corpore quaedam potentia
habet que hoc indicat quia
est creata statua secundum quam corpus anime
rationali aggregatur & in rebus est creatum.

De ratione anime utrum de aliquo facta
sit uel non & quae gratiam habuit in ratione.

Hic de origine anime plura quae
solent scribi uel circa sunt & quae

et quae gratiam habuit in ratione. Sicut
hominis formam secundum corpus deservit.
cum dicitur factum deus hominem de limo
terre. ita eisdem secundum animam factum deservit
cum subditur et inspirauit in faciem
eius spiritum uitae. Corpus enim de li-
mo terre formauit deus cui animam in-
spirauit. uel secundum aliam litteram flauit uel
sufflauit. Non quod faucibus sufflauit
uel manibus corporis corpus formauit.

Quod non corpore trinitatis for-
masse uel sufflasse intelligendum est deo.

Spiritus enim deus est non lima-
mentis melioris operis. Non
ergo carnaliter putamus deum corpus
manibus formasse corpus uel corporat
uel faucibus inspirasse animam sed ponit
hominem de limo terre secundum corpus for-
mari iubendo uolendo. & uoluit
& uerbo suo iussit ut ita fieret & inspi-
rauit in faciem eius spiritum uitae. & sub
anime in qua factus non de materia aliqua
corporali uel spirituali sed de nichilo.

Optimo quodam hereticorum qui pu-
tauerunt animam esse de suba dei.

Putauerunt quidam heretici deum
de suba sua animam esse uerbo

Septuaginta p[er]man[et] p[er]man[et] thentes
 quib[us] d[icitur] Insp[er]avit ul' sufflavit
 Cui flat[us] iquit ul' spirat ho[mo] de se
 flatu emittit. Sic igit[ur] & de[us] dicit[ur]
 flasse ul' p[er]vasse spiraculu[m] i[n] facie ho[m]i[n]is
 ex se sp[iritu] ho[m]i[n]is emisisse intelligi
 r[ati]o de sua s[ub]stantia. Quia hor[um] dicit[ur] no[n]
 capuit tropica locutione dictu[m] e[ss]e
 sufflavit ul' flavit r[ati]o flatu ho[m]i[n]is
 s[ed] a[n]i[m]a[m] fecit. Flae em[en]d[ati]o[n]e flatu
 facit r[ati]o a[n]i[m]a[m] facit. Un[de] d[omi]n[u]s p[er] ysaia[m]
Deu[m] flatu[m] ego feci No[n] su[n]t ergo
 audiendi q[ui] putant a[n]i[m]a[m] e[ss]e p[ar]te[m]
 dei. Si em[en]d[ati]o[n]e nec a se nec
 ab alio deripi posset nec ad malu[m]
 faciendu[m] ul' p[er]nendu[m] co[m]pelli nec
 i[n] melius ul' detrius mutari. Flatus
 g[ener]o q[ui] ho[m]i[n]em a[n]i[m]at[ur] fr[ui]s e[st] a deo
 no[n] de deo nec de aliq[ui]s ma[n]u s[ed] de nichilo.

Hic q[ue]r[itur] facta sit a[n]i[m]a an i[n]
 coe[m]pe an est coe[m]pus.

Sed ut[rum] i[n] coe[m]pe a[n]i[m]a est coe[m]pus
 etia[m] i[n]t[er] doctos strupulosa
 questio e[st]. Aug[ustinus] em[en]d[ati]o[n]e sup[er] genesi
 tradit a[n]i[m]a[m] cu[m] ang[eli]s sine coe[m]pe
 fuisse creatu[m]. p[ro]p[ter]ea u[er]o ad coe[m]pus ac
 cessisse neq[ue] compulsu[m] e[st] i[n] coe[m]porat[i]o[n]e
 sed n[atu]ralit[er] illud voluit sic creatu[m]
 fuit ut uellet. sicut n[atu]rale nob[is] est
 uelle viue[re] b[e]n[e]f[ic]e. Male a[ut]em uelle viue[re]
 no[n] n[atu]rale sed uoluntatis e[st] p[ro]p[ri]e.

Alio[rum] s[ententia] qui dicu[n]t a[n]i[m]a[m] i[n] coe[m]pe
 fuisse creatu[m].

Alii u[er]o dicu[n]t a[n]i[m]a[m] p[er] ho[m]i[n]e[m]
 i[n] coe[m]pe fuisse creatu[m]. ita expo
 nentes illa u[er]ba. Insp[er]avit i[n] facie e[us]
 sp[iritu]m uiue[n]te[m] r[ati]o a[n]i[m]a[m] i[n] coe[m]pe creatu[m]

q[ui] totu[m] coe[m]pus a[n]i[m]aret. faciem i[n]t[er] spe
 rialit[er] exp[er]iuit q[ui]a hec p[ar]s sensib[us] ornata
 e[st] ad i[n]t[er]uenda sup[er]iora. Sed quid quid
 de a[n]i[m]a p[ri]m[us] ho[m]i[n]is estimet[ur] de alijs
 etissime sentie[n]du[m] e[st] q[uo]d i[n] coe[m]pe creent[ur].
 Creando em[en]d[ati]o[n]e i[n]fundit eas de[us] & i[n]
 fundendo creat[ur] d[icitur] a[n]i[m]a[m] illa[m]
 no[n] sic e[ss]e creatu[m] ut p[er]s[ona] e[ss]et op[er]is
 sui iusti ul' iniusti.

In qua etate de[us] ho[m]i[n]em fecit.

Solet ena[m] quei[dam] ut[rum] de[us] ho[m]i[n]em
 repente i[n] uili etate fecerit
 an p[ro]p[ri]e etate agendo sic i[n]t[er]
 fecerat i[n] ma[gn]is uicis. Aug[ustinus] sup[er] gen[esim]
 d[icit] q[uo]d ada[m] i[n] etate uili continuo fr[ui]s e[st]
 & hoc s[ed] i[n] sup[er]iores no[n] i[n]fiores causas
 id est s[ed] i[n] uoluntate & p[ro]p[ri]e dei q[ui] p[ro]
 n[atu]re g[ener]ib[us] no[n] alligauit qualite[r] u[er]u[m]
 moysi conu[er]sa e[st] i[n] deacone.

No[n] et t[er]tia s[ententia] n[atu]ra[m] fuit i[n]
 nob[is] quib[us] alit[er] n[atu]ra e[st] cursus
 i[n]motu[us]. deo aut[em] n[atu]ra e[st] q[uo]d fiant. No[n]
 ergo cont[ra] dispositio[n]e sua illud fecit
 de[us]. frat[er] em[en]d[ati]o[n]e i[n] p[ri]ma causa[m] conditio[n]e
 sic ho[m]i[n]em posse fieri sed no[n] ubi e[ss]et
 n[atu]ra ut sic fieret. hoc em[en]d[ati]o[n]e no[n] e[ss]et i[n]
 conditio[n]e n[atu]re ul' creatio[n]e sed i[n] bene
 planto creatio[n]e cui[us] uoluntas n[atu]ra
 e[st]. hoc em[en]d[ati]o[n]e necessa[ri]o futu[rum] e[st] q[uo]d uult
 & p[ro]p[ri]e. Multa u[er]o s[ed] i[n] sup[er]iores causas
 futu[rum] s[ed] i[n] p[er]s[ona] dei futu[rum] n[atu]ra
 Si aut[em] ibi alit[er] futu[rum] s[ed] p[ro]p[ri]e futu[rum]
 s[ed] sicut ibi s[ed] ubi p[ro]p[ri]e ille q[ui] no[n]
 p[ro]p[ri]e falli. Sic ergo factu[m] e[st] adam no[n] s[ed] i[n]
 i[n]fiores cas[us] quia no[n] e[ss]et i[n] re[sp]o[n]s[us] causis
 semina[li]b[us] ut ita fieret sed s[ed] i[n] sup[er]iores
 no[n] cont[ra] n[atu]ra[m] op[er]antes q[ui]a i[n] t[er]ra
 causis n[atu]ra[li]b[us] e[ss]et ut ita fieri posset

No homo ex paradysu factus
in paradyso sit positus.

Homine aut ita formatu tulit
deus ut scriptura dicit et posuit
in paradyso uoluptatis que planta
ueat a p[ri]mo. **H**is uerbis apte moy
ses insinuat q[uo]d homo ex paradysu
cum postmodu[m] in paradyso sit positu
q[uo]d idd[em] factu[m] dicit q[uo]d no[n] e[st] i[n] eo p[er]
mansu[er]it. uelut no[n] ne[cess]e sed g[ra]t[ia] hoc
assignat. **I**ntelligit aut paradysus
localis et corporali quo homo locatu
e[st]. Tres enim g[ra]t[ia]les s[un]t s[un]t de pa
radyso. una e[st] q[uo]d corporali[ter] itelligi
uolunt t[er]m[in]i. alia e[st] q[uo]d sp[irit]uali[ter] t[er]m[in]i.
t[er]cia e[st] q[uo]d usq[ue] mo[do] paradysu[m] accipiunt.
Terna in platea fatore ut ho[m]i[n]i i[n] corpo
rali paradyso sit positu q[uo]d ab alio p[ri]mo
plantatu[m] accipi p[er] quo o[mn]i t[er]ra
remotis aquis herbas ligna p[ro]ducit
iussit. q[uo]d si p[er] h[ab]it[us] eme ul[tra] fute
typu[m] tenet. ad h[ab]it[us] t[er]ra itelligend[us]
e[st] e[ss]e locu[m] amenissimu[m] fructuosu[m]
arboib[us] magnu[m] et magno fonte fe
cundu[m]. **N**o aut dicitur a p[ri]mo. antiq[ua]
tr[an]slato d[icit] ad oriente. **N**o uoluit in
orientali p[ar]te e[ss]e paradysu[m] longo mita
rente sp[irit]ano ul[tra] mais ul[tra] fre a regio
nib[us] quas incolat homines se[ci]tu[m] et
i[n] alto situ usq[ue] ad lunare c[ir]cu[m] p[er]
tingente un[de] uer[ba] aq[ue] diluuij illuc p[er]
De lignis paradysi int[er] uenerit
q[uo]d erat lignu[m] uite et lignu[m] s[an]c[t]e bo
nom et mali.

In hoc paradyso erat diuisi
g[ra]t[ia] ligna int[er] q[ua] et unu[m] e[st]
quod uocatu[m] e[st] lignu[m] uite. aliu[m]
u[er]o lignu[m] s[an]c[t]e boni et mali lignu[m]

Quare aut d[icit]ur sit lignu[m] uite.

Lignu[m] aut uite dicitur e[ss]e sicut dog
beda et grabus q[uo]d diuinit[us]
accepit hanc uim ut q[uo]d ex eis fructu
comedet corpus eius stabili sanitate
et p[er]petua soliditate firmat[ur] n[on] ulla
infirmitate ul[tra] etatis i[n] becillitate i[n] de
fuit ul[tra] i[n] omniu[m] laberet. **L**ignu[m]
aut s[an]c[t]e boni et mali no[n] a na[m] hor
nomine accepit sed ab omisione rei
p[ro]p[ri]a seruit. **A**rbore enim ia no[n] e[st]
mala sed s[an]c[t]e boni et mali idd[em] d[icit]
e[ss]e q[uo]d p[er] p[ro]hibitu[m] e[st] i[n] a t[ri]n[is]sio
futura qua homo experiendo discit
quid e[ss]et int[er] obediene bonu[m] et i[n]
obediene malu[m]. **N**on g[ra]t[ia] de fructu q[uo]d
nasceret inde positu[m] e[st] illud nome[n]
sed de re t[ri]n[is]sio[n]e seruit. **C**ogno
uit enim homo p[er] uis[us] tanget hor
lignu[m] bonu[m] et malu[m] sed bonu[m] p[er]
p[ro]uidentia[m] et experientia[m]. malu[m] u[er]o
p[er] p[ro]uidentia[m] t[er]m[in]i. **N**o ena[m] p[er] experiam
nouit i[n] usurpato ligno uetito q[uo]d
p[er] experiam mali didicit quid sit int[er]
bonu[m] obediene et malu[m] i[n] obediene. **S**i u[er]o
p[ri]mi p[ar]tes obediens e[ss]ent nec
conf[ite]r[entur] p[re]ceptu[m] petissent no[n] tamen idd[em]
uim dicit lignu[m] s[an]c[t]e boni et
mali q[uo]d hoc ex eis tactu amde
usurparet. **A** ligno igit[ur] homo
p[ro]hibitu[m] e[st] q[uo]d malu[m] no[n] e[st] ut ip[s]a
p[re]cepti ob[ser]uato bonu[m] illi esset.
t[ri]n[is]sio malu[m]. **P**er meli[us] con
siderat[ur] q[uo]d malu[m] sit i[n] obediene
q[uo]d hoc mo[do] cu[m] sit idd[em] reus ho
fuit e[ss]e itelligit[ur] quia p[ro]hibitu[m]
re tetigit quia quia si no[n] p[ro]hibi
tus tetigisset n[on] petisset nec
pena[m] sensisset. **S**i enim ueniosu[m]

herbam phibitū tetigeris pena
 sequit̄. Si enā phibet̄ res tangi
 q̄ nō tangenti tū sed phibenti
 obest sicut aliena penūa idō p
 hibitō ē p̄tū qā phibenti ē dāp
 nosū. Nō tūc qd̄ ut tan
 genti obest si nō phibet̄. **Dist.
 xiiii.**
 cu h̄ si tangat̄ idō phibet̄ ut p se
 boni obie & mali i obie monstret̄.
 Sicut p̄m homo arborē bona phi
 bitū pena t̄t̄ ubi nō ex re mala
 sed ex iobā pena eē monstret̄ si
 nit ex obediētia palma.

De fœmatione mulieris.

Re eode quoz p̄adyso mulie
 rem fœmavit deus de costa
 vi. Sicut p̄ plantati p̄adyso ho
 mines i eo positi & p̄ univ̄sa
 aialia ad eū ducta suisq̄ noibz de
 signata subvertit̄ s̄pt̄ia. Inmisit
 deus sopore i adam. Quz obdormiss̄
 tulit una de costis eius & fœmavit
 eā i muliere.

Quae p̄us virū & p̄ger de viō muliere cavit nō sil' v̄q̄.

Nic attendendū ē quae nō
 cavit sil' virū & muliere
 sicut angelos sed p̄ virū demide
 muliere de viō. ideo s̄z ut unū
 eēt gnis hūani p̄ncipiū. q̄tingz
 i hor supbia dya^{li} q̄fundet̄ & hoīs
 hūilitas dei silitudine sublinat̄.
 Dyabolz quippe id a deo eē p̄nci
 piū cupieat̄ ideoq̄ ut eis supbia
 retinidēt̄. hor homo i mūne aae
 pit qd̄ dyabolz p̄ise rapē voluit

sed obtinē nō potuit. Et p̄ h̄ ygo
 dei i hoīe apparuit qā sicut deo oibz
 rebus existit p̄ncipiū cūctōis ita ho
 omibz homibz p̄ncipiū gnāctōis.
 Ita enā ex uno hoīe omīs eē voluit
 deo ut dū agnoscent̄ se ab uno eē
 omīs se quasi unū amaret.

Quae de latē vi et nō de alia corpis p̄te fœmata sit.

Quin at̄ hys causis facta sit
 mlt̄ de viō nō de qlibz p̄te
 corpis vi sed de eis latē fœmata
 ē ut oñdet̄ qā i consœctū cūbat̄
 dilctōis. Ne forte si fuisset de capite
 vi s̄tā viō ad dīctōne videt̄ p̄fēnda.
 Quia igit̄ viō s̄nā ner ancilla p̄bat̄
 sed sona ner de capite ner de pedi
 bz sed de latē fœct̄ p̄fēnda ut nū
 se ponendā agnoscer̄ quā de suo
 latē fœmatam didicisset.

Quae dormienti nō viglanti costa sub̄hit.

Non sine cā quae dormienti
 vid ponz q̄ viglanti detrac
 ta ē costa de q̄ mulier i adiutoiū
 gnāctōis viō ē fœmata sed ut nlla
 sensisse i eo pena monstret̄ & dīne
 potēne sil' inābile oñdet̄ q̄ hoīs
 dormientis latz apuit ner eū tū
 a quiete sopois excitavit. In quo
 enā ope sac̄mentū x̄ & eūe figurā
 tū ē. Quia sicut mulier de latē
 vi dormientis fœmata ē. ita enā
 ex sac̄mentis q̄ de latē x̄ i cruce
 dormientis p̄fluxer̄ s̄z sanguīe
 & aqua quibz redimim̄ a peñis.
 atz ablutim̄ a culpis.

Ad ista costa s̄t̄ ext̄isero addimeto

additamento fra fuit p dei poam sic
quiqz panes rse multiplicati sut.

Solet ena qri vtz de costa illa
sine additione rei extnsere fra
sit mulier qd quiboda no placuit.
Item si ad pfinendu corpus mlieis
dey augmentu extnsere addidist
maig illud eet q ipa costa iddqz
ponq de io q de ipa costa mulier
fra debet dici de quo plures
accepisset sube ptes. Restat igit ut
de suba ipius roste sola sine omni
extnsere additamento p dina po
tenna rsemetipam multiplicata
mulieis corpus firi dicit eo sane
miraculo quo pgea de v. panibz ihu
relesi bndioe multiplicatis quiqz
milia homi sanata sut.

Quid lucet angelico ministerio sit illud
expletu no tui ratorces fuerut angli

Illud ena scit Augst gen.
qz q n angeloz ministerio
fra sit mulieis foemate no tui eis
fluena fluenda carnis potentia.
Angeli eni nlla pnt care natia.
go nec foemae costa i muliere. nec
carnis face supplementu i loci coste.
no q nichil agant ut aliqd creet
sed no idd ratorces sut sicut ut agrole
segetu aut arboru. Solq dey. r frutis
e rator. feia go facta no rata a deo
ena si costa ministrata sit p angelos.

Vtz fm supiores an fm ipiores
causas ita fra sit mulier. r aureo se
minialis id habet ut ita fiet an tui
ut ita fieri posset sed ut sic fiet i
deo tantu esset causa.

Sed qrit an ro qua dey pms
opibz conuuit id habet ut
stdm ipam ex vi late femina tui nae
foeret an hor tui ut fieri posset. Ad qd
stendū e omi rex cas i deo ab etio
ce. Vt eni ho si fiet ul equus et
huigdi i dei poa r dispositioe abet
no fuit. Et hec dicit p mcediales
cae q istas alie no pcedit sed iste
alias q sut cae causat. Quqz vni sit
dina poa r dispo sui uoluntis et
ideo una omi pncipal ca. tui ppt
effectus diuisos pte. de augstina
p mcediales cas omi rex i deo ee
inducens similitudine artificis r
dispoie e qual futia archa sit.
Ita et i deo vniqz rei futie
ca pcessit. In casus uo quarida
rex sed no omi cae sut. ut ait au
gustina q rseruit dey females
rones rba fm quas alia ex alijs
pueniut ut de hoc scie tte qm
de hac arboe flis frutis uisur r h.
Quid cae q sut i casus sit et pte
tui dicit p mcediales r quae
Et hec quoz cae dicit p
mcediales si no adeo pte
qa hnt an se cam etia q pte et
vlt p e. Ille uo ad res aliquas
dicit pme q st ex eis pueniut.
Ido ena p mcediales dicit qa i p
rez qdione reba a deo rite sut
r sicut cae mutabiles st ita r hec
cae mutai pnt. Que at r mumbili
deo ca e mutai no pte. de
distim causas p vtilis si q qda

94
ideo et ceteris. quida tdeo tantu.

Omnis igitur res que tdeo fit
et ceteris. Rucorda ud tne
ideo tui fit et illar rez cause dicitur
abfonderi deo q ita e t diuina
dei difpone ut hor ul illud fiat. qd
no e t fentia tne rone et ^{ille}
qde q fm cam fentiale fuit dicitur
nalu fci qd ^{ille} curfy natue hoib9
motuit. Alia ud pf nam quoz tne
tm tdeo fit. her af dr augy ee. 14
q p gram tm fuit ul ad ea figfi
canda no nalu sed mirabilu fuit.
fit que mulieris factua de cofa
vi ponit ita dicens. ut muliere
na fci nre fceet no t reb9 con
ditu fi t deo abfonderu eut. Omis
go ne rfnu h nales leges fup
huc nalu curfy. Creator af aput
fe hf pofse de oib9 fure aliud qm
ce nalis ro hf ut uiga fz arida
repente floreat fructu gignat. et
iuuentute fteilis feia t fenectute
pareat. ut afma loquat et hmgdi.
Dedit af natu ut ex hys ena hf
fci poflent no ut t nalu motu hf
hrent. habz go t fe de9 abfcon
ditas quozda caufas futioe qz rby
conditis no iferuit. eazp tplet no
ope puidente quo ne fubfipunt
ut fnt sed quo illas adniftrat ut
uoluit quas ut uoluit qdidit. Omis
go q ad gram figmficanda no nalu
motu rez sed mirabilu fia ft ab
fonderi tne fierut t deo. Rucor
unt eat q mulier facta e de late
vi doennentis. No hnt p^a retu
conditio ut feia fit fiet sed ut

fci pofset nec conf caufas quas
de9 uoluntate iftituit mutabili uo
luntate aliquid fare putaret?

De aia mlieis q no e ex aia vi
ut qda putauerit dice aias exidure.

Ope admodu mlieis coepus de
vi coepe traductu fuit ita pu
tauerit aliq ipius aiam de vi aia
ppagata et omis aias pf pma de tra
dure contendit ee fit coepa. Alij af
putauerit fil ab initio ee ctas oes aias.
Catholum af emia nec fil extradure
factas ee aias doz sed t coepib9 p roitu
fentatis atz foematis infundi et ifunde
do cari. Un t emaphis dogmatib9
aia9 hoim no ee ab initio mudi
fit reas intellectuales nas ut fmit
ctas ficut oigenes fmgit. dicitur
neqz t coepib9 p roitu fentat fit
lunferiani et cyrilus et qda latinoy
pfumptoes affinat. Sed dicitur coep9
tm p coniugij copula fentat. Caone
uo aie folu ctatem noffe emfde9
indino coepus roagula t vulua et
qpmgi atz foemai ac foemato ia coepe
aiam cari ac infundi ut uiuat t uteo
homo ex aia qfms et coepe et egdiat
uiuus ex uteo pleng huana fba lex.
ena anathematis vniulo illos con
dempnat q aias extradure dicit m
dicens auctoitate iphe. Qui finit
figillatim coeda eoz hic fatis imut
ipha inquit q no aiam de aia
fit dms sed figillatim aias de nichilo.
De pmo hois ftatu ante ctat
executione ad aiam ptinentiu dnt
qlis an pmi ho fm coep9 et de alijs

quibusdam.
Solent enā q̄ri plūā de p̄o
hōmīs statu an p̄m̄m s̄ q̄lis
fuit hōmo p̄m̄p̄ p̄m̄t̄ i r̄cepe et
i aīā. m̄ortalis an i m̄ortalis. passibil
an i passibil. de t̄m̄o i f̄ic̄is uite
7 de t̄s̄itu ad sup̄iōē. de m̄o p̄p̄
gūōnis filioꝝ 7 alia m̄lta q̄ nō iuti
lit sc̄iunt̄ h̄z aliq̄n̄ curiositate
q̄rant̄. Et p̄m̄p̄ ad aī qualit̄e p̄
t̄nēna p̄f̄ēq̄m̄t̄ de q̄lit̄e eiꝝ
p̄m̄ r̄cep̄s 7 nō p̄p̄gūōnis filioꝝ
7 de alijs quibusdā i p̄p̄m̄m̄. ~

Quod homo i p̄mo s̄ an p̄m̄m fuit
p̄m̄ r̄cep̄s i m̄ortalis 7 m̄ortalis. ~

Primo igit̄ hōmo p̄m̄ n̄m̄
r̄cep̄s t̄m̄ 7 i m̄ortal fuit
quodamō p̄m̄ aliq̄d q̄ potuit nō
m̄oi. 7 m̄ortal quodamō fuit quia
potuit m̄oi. In illo n̄āq̄ p̄o statu
h̄ūt posse m̄oi 7 posse nō m̄oi 7
h̄ fuit p̄ma h̄m̄i r̄cep̄s i m̄ortali
tas s̄ posse nō m̄oi. Et i hoc statu
m̄oiendi ē n̄t̄tas. In 3o statu habe
bit posse nō m̄oi 7 nō posse m̄oi.
q̄ ad illū statū p̄tinet m̄oiendi
i p̄m̄tas q̄ ex gr̄a est nō ex nat̄a.
In p̄o statu fuit r̄cep̄s hōis aīale
7 egeus alimōnis cibō. Vñ et
hōmo f̄is d̄t̄ i aīam uiuentē nō
p̄m̄ale. 7 i aīam r̄cep̄s p̄m̄m̄
sensificantē q̄d adhuc eāt aīale nō
p̄m̄ale q̄d egebat cibis ut p̄ aīam
uiuet̄. F̄is ē igit̄ i aīam uiuentē
7 uita r̄cep̄s dante cū p̄ sustenta
menta cibōꝝ 7 t̄m̄ eāt r̄cep̄s m̄o
talē 7 i m̄ortalē q̄ potuit m̄oi 7 nō

m̄oi. post p̄m̄m nō factū ē m̄ortū
sicut d̄t̄ ap̄t̄s r̄cep̄s p̄t̄ p̄m̄m m̄o
tū ē. 7 n̄t̄tate m̄oiendi i p̄ h̄. In
r̄surrectiōē nō eīt p̄m̄ale s̄ agile
7 cibis nō egeus 7 i m̄ortalē nō sicut
i p̄o statu t̄m̄ fuit s̄ q̄ posset nō
m̄oi sed enā q̄ nō potit m̄oi. Vñ
auḡs sup̄ gen̄. Ap̄t̄s ait. R̄cep̄s
q̄d ē m̄ortū ē p̄t̄ p̄m̄m 7 p̄m̄
de limo t̄re f̄em̄atū ē r̄cep̄s aīale nō
p̄m̄ale cū q̄l̄ r̄surgens r̄enoua
bit̄ enī a uet̄itate nō i r̄cep̄s aīale
quale fuit sed i melius. 7 p̄m̄ale cū
hor m̄ortalē t̄m̄t̄ m̄ortalit̄e i qua
m̄utandā eāt adam n̄ m̄ortē r̄cep̄s
aīalis p̄m̄ando m̄ortūisset. 7 d̄t̄
ap̄t̄s r̄cep̄s m̄ortalē ē p̄t̄ p̄m̄m
sed m̄ortū. Et r̄cep̄s hōis ante
p̄m̄m m̄ortalē 7 i m̄ortalē eāt illud
enī an p̄m̄m m̄ortalē 7 i m̄ortalē eāt
quia potuit m̄oi 7 nō m̄oi. Aliud
ē at̄ nō posse m̄oi. aliud posse nō
m̄oi. ideo f̄m̄ ē p̄t̄ p̄m̄m nō m̄o
talē q̄d eāt sed m̄ortū q̄d nō fiet
n̄ p̄t̄asset. Aīale enī nō ē h̄ r̄cep̄s
sicut p̄m̄i hōis fuit sed iā det̄ns
ē. Habet enī n̄t̄tate m̄oiendi t̄m̄
euidēt̄ h̄c ap̄t̄ auḡs q̄ r̄cep̄s
hōis an p̄m̄m m̄ortalē 7 i m̄ortalē
fuit sed nō qualif̄ fiet i r̄surrectiōē
de hor eodē beda sup̄ genes̄iat̄.
7 d̄t̄ ē r̄dendū an p̄m̄m ita fuisse
m̄ortalia r̄cep̄s sicut nō. Ait enī
ap̄t̄s R̄cep̄s p̄t̄ p̄m̄m m̄ortū
ē. Sed h̄z fuisse aīalia 7 nodū
p̄m̄alia nō t̄m̄ m̄ortū q̄ f̄e salis
n̄esse eēt m̄oi. ~ ~ ~ ~ ~

... h̄m̄i r̄cep̄s i m̄ortali
tas s̄ posse nō m̄oi.
Et i hoc statu
m̄oiendi ē n̄t̄tas.
In 3o statu habe
bit posse nō m̄oi
7 nō posse m̄oi.
q̄ ad illū statū
p̄tinet m̄oiendi
i p̄m̄tas q̄ ex gr̄a
est nō ex nat̄a.
In p̄o statu fuit
r̄cep̄s hōis aīale
7 egeus alimōnis
cibō. Vñ et hōmo
f̄is d̄t̄ i aīam
uiuentē nō p̄m̄ale.
7 i aīam r̄cep̄s
p̄m̄m̄ sensificantē
q̄d adhuc eāt
aīale nō p̄m̄ale
q̄d egebat cibis
ut p̄ aīam uiuet̄.
F̄is ē igit̄ i aīam
uiuentē 7 uita
r̄cep̄s dante cū
p̄ sustenta menta
cibōꝝ 7 t̄m̄ eāt
r̄cep̄s m̄ortalē
7 i m̄ortalē q̄
potuit m̄oi 7 nō

95
Quia immortalitas qua huius autem per-
cepta est de condicione ne autem ex gratia be-

Splet qui hic cum homo **Questio.**
purs immortalis et immortalis
habuit ut ex condicione ne ipsius
corpus habuit utrumque an alterum
beneficium est gratia scilicet immortalitas
et posse non mori. Ad quod dicitur per quod
aliam habebat in natura corporis et posse
mori. aliam uero non scilicet posse non
mori est ei de ligno uite scilicet **est**
ex dono gratie. **In augustinus super gen.**

Quodammodo dicitur homo immortalis
quod est ei ex ligno uite. non
de condicione ne. immortalis est condi-
cione corporis aialis. Immortalis
beneficium conditoris. Non enim immor-
talis est quod officio mori non posset
quod non est nisi cum fuit spirituale. Apte
dicitur quod non ex natura sed ex ligno uite
habebat posse non mori propter hoc
aliquid dicitur quod in ligno illo uteretur non
semper uiuere quia periret. Periret ei
si illo ligno non uteretur quod preceptum erat
ei ut comederet de omni ligno paradisi
non de ligno sicut boni et mali. Sic
quod periret comedendo quod erat pro-
hibitu ita etiam periret si non comederet
quod erat iussu.

Opinio quaedam dicitur esse
posse non mori et si non ederet de
illo ligno dummodo alijs uteretur.

Sed adhuc queritur si non esset
preceptum ut de ligno uite
ederet et de alijs et non de illo uestiret
numquam posset non mori. Si semper
uiuere non utens ligno id non est.

ei ex ligno illo posse non mori. Si non
non posset semper uiuere id est ei ex
ligno illo aliquid dicitur quod si non fuisset
ei preceptum uestire de ligno illo et alijs
et non id uestiret uiuere semper. sic detet-
minantes illud quod super dicitur **augustinus**
erat ei de ligno uite non de condicione
ne tamen. Si non ex condicione ne
solum non est ei sed etiam ex ligno
illo. **Alius autem uidetur quod ex ligno**
uite est ei posse non mori non ex
natura. Ideo enim dicitur potuisse non mori
quod poterat ut ligno illo de quo
edens non moreretur.

Questio augustinus quomodo im-
mortalis factus sit homo.

Que har uero hominis immortalitate
qualis fuit. **augustinus super gen.**
questionem mouens sic ait. **Quid quomodo**
immortalis factus sit homo per alijs
aiantibus et quomodo cum illis eodem accepit
alimonia. Sed alia est immortalitas
carnis quam adam accepimus. alia
quam in resurrectione spemus per christum.
Ille factus est homo immortalis ut posset
non mori si non periret. moreretur autem
si periret. filij uero resurrectionis non po-
terunt uel perire non mori. Ad mea
non tunc egerit resurrectione cibum quia
tunc nulla potuit esse defectio. Caro
enim adesse autem perire ita immortalis facta
est ut per alimonia adiuta. esset mor-
tis et doloris exposita. Sic igitur immortalis
et incorruptibilis condita est cum hominis
ut sua immortalitate et incorruptione
per obseruanda mandatorum dei custo-
diat. In quibus mandatis habet condicione
habere ut de illis concessis manducaret
et ab imdicto abstinere. per hoc edulium

Immortalitatis dona q̄suaet doner cozpa
libz t̄mentis p̄ducty ad etate q̄ r̄ondi
foi plaret multiplicata p̄genie ip̄so
uibente sumet de ligno uite q̄ p̄fecte
Immortalis fr̄is ab̄i alimenta n̄o vltius.
requir̄et. Ere hys ubis videt̄ augustinus
trad̄e q̄ tad̄ p̄mi hoib̄ immortalitate
i se habuit q̄ p̄ alimonia cibor̄ i se
q̄seruaet̄ usq̄ ad temp̄s sue t̄nsfla
cionis. Timelus q̄n̄ de ligno uite
comedet̄ et fiet om̄io immortalis ita
ut non possit moi.

Quod ex p̄ditis consequi videt̄
hoiem de n̄e sue condicione quodām
fuisse immortalē sed n̄o om̄io fuit
immortalis n̄ p̄cipuato ligno uite.

Ideo alij dicit̄ q̄ immortalit̄e
de n̄a habebat q̄ poteat̄ n̄
moi. q̄ alioy lignoy esu poteat̄ r̄o
suai sed n̄o poteat̄ q̄s̄imā n̄ p̄
assup̄cionē ligni uite qd̄ augo videt̄
q̄sent̄e sup̄ gen̄ dicens. H̄o quoz
addo elem̄ cibū illa arbore p̄st̄it̄e
quo corp̄s hoib̄ stabili sanitate r̄o
firmat̄ sicut ex alio cibo si i pp̄ia
r̄one salubritatis occultā. hic t̄m̄e
videt̄ q̄ cū alijs cibis possit corp̄s
sustentari hoc cibo deficiet̄ f̄inaet̄
sanitate. Ex quo q̄sequi videt̄ qd̄
sicut i n̄a sui h̄uit immortalit̄e p̄da
s̄ aptitudinē moriendi. ita aliq̄
immortalit̄e i n̄a sui habuit. r̄ ap
titudinē quadā qua poteat̄ n̄o moi
cibis aduit̄. Sed si p̄st̄it̄et̄ immorta
lis p̄fecto eet̄ ei de ligno uite. Sed
q̄ hoc tradit̄ quō sup̄ioā augustinus
uiba q̄bz d̄t̄ q̄ eāt̄ immortalis ex ligno
uite h̄uit s̄imē n̄o q̄d̄icat̄ diligēt̄

De mō p̄ncipio filioy n̄i quirit̄
n̄o p̄cessissent et quales nascent̄
filij. Et d̄isti. Viresci. — ma

Dicit̄ h̄c videndū ē qualit̄ p̄
m̄ p̄ntes si n̄o p̄cessissent filios
p̄cessissent et q̄les q̄n̄ filij nascent̄.
Quidā putant̄ ad gignendos filios
p̄mos hoies i p̄ad̄so mistei non
potuisse si p̄ p̄m̄ d̄icentes q̄n̄bi
cū sine r̄cor̄p̄tione ut manila n̄o
posse fieri. Sed an̄ p̄m̄ n̄ r̄cor̄p̄tō
n̄ manila ee potat̄ i hoie q̄n̄ ex
p̄m̄o her̄ feruta sūt. Ad qd̄ d̄icendū
ē q̄ si n̄o p̄cessissent p̄mi hoies s̄n̄
oī p̄m̄o p̄m̄ manila i p̄ad̄so car
nali copula quēmiss̄et̄ et eēt̄ i th̄aā
i manilat̄ et cōm̄yho sine cōm̄p̄ia
at̄ genitalib̄ m̄eb̄ris. S̄n̄ sicut r̄eib̄
i parent̄ ut i n̄im̄ motū illiat̄
sentiret̄ et sicut alia m̄eib̄ corp̄s
alijs admouem̄ ut manū oc̄i s̄n̄
ardoe libidinis ita genitalib̄ utere
mur m̄eb̄ris sine aliq̄ p̄uritu
carnis. Hec em̄ letalis egiudo m̄e
beis h̄m̄is ex p̄m̄o th̄est. Emiss̄
sent̄ itaq̄ filios i p̄ad̄so p̄ cōm̄
imulatū et sine r̄cor̄p̄tione. Vn̄
augo sup̄ genesi. Cur n̄o edama
p̄mos hoies an̄ p̄m̄o genitalib̄
m̄eb̄ris ad p̄ncipionē t̄pare potuisse
sicut r̄eib̄ i quolibz ope s̄n̄ uolup
tatis p̄uritu vtunt̄. In̄dibile em̄
ē d̄m̄ h̄ia fecisse illa cozpa ut si
n̄o p̄cessissent illis m̄eb̄ris sicut pe
dib̄ i parent̄ ut s̄n̄ ardore semina
rent. nec s̄n̄ doloe p̄reret̄ s̄ p̄
illud p̄m̄o illū motū m̄enerit̄
quē nup̄ne cōm̄iat̄ cōm̄it̄n̄tia r̄o
hibet. Infinitas em̄ p̄na i ruina
turpitudinis excipit̄ honestate nup̄
nali et qd̄ s̄anis eēt̄ officinū. egius
ē remediū. Emiss̄i qd̄e de p̄ad̄so
cōuenēerūt et genuerūt sed potuerūt

eis ee i padysio nupne honoábiles
7 thos immaculaty sine ardoe libi
dinis sine laboe pariendi.

Quae i padysio no coierut duo
bus modis soluit.

Qur go no coierut i padysio:
quia dñm mulie rnox tñs
gressio fñt e 7 eietu fñt de padysio.
ut qz dñs nondū iussit ut
coierent: 7 poteat dñm ex
petiti auctoitas ubi gñpñt eos n̄
angebat. Deo uo no iussit qz casu
eoz pñtebat de qbz hō ppagnnda
eāt. Ete expñse habes de mō. ppa
gñonis filioz.

De tñmo illis ifectionis uite
vtr natis filijs p successione aut
sil omnes tñsferendi fuissent

Qu tñmo uo tñs q tñsfer
rent ad pñtiale celestēp uita
itū aliqd scñptū nō fñdit: 7 ideo
ambiguū e. vtr pntes gentis fi
lijs. pfectaqz huāni officij iusticia
ad melioe statū tñsferrent nō
p moete sed p aliqua mutacone.
An pñes t aliquo statu uite ma
nerent ligno uite vtentes donc
filij ad eūde statū puemret: 7 sic
opletō mō sil om̄s ad melioā
tñsferrent ut eēt sicut angeli
dei t cel. De quo augy ambigue
dissent sup genesim ita inquit.
potuerūt pñm hoies i padysio gñ
uē filios nō ut uacientibz pñtibz
sucedent filij sed t aliquo statu
forme manentibz 7 de ligno uite
uigēem sumentibz 7 filij ad eūde
pducēt statū donc impletō mō

sine moete aliq qualitate tñsferet
i qua om̄o regemū ppūi desuieret
7 solo ppū uiuificante sine corpis
alimētis uiuent: ul potuerūt filijs
pntes cede ut p successiones nūb
tñplet: quia gentis filijs pfectaqz
huāni officij iusticia ad melioa
tñsferrent nō p moete sed p aquā
mutacone. Ete hic habes de tñsfitu
hois ad melioā sed tñtū nob relinqt
vtr sil tñsferret an p successioēs.

regnāt
7 1

Quales pñrent filios vtr pfer
none statie 7 usū mēbroz hñtes
qualis pñm homo conditū fuit.

Suo qrit quales si non
pñtasset hō filios genuisset.
vtr uidelicz sicut pñm homo tñe
fm natia corpis 7 usū mēbroz
pfecty mox conditū extitit: ita enā
eiz filij i tñpō natitatis exordio p
fecti existēt q ambulat 7 loqui
7 cetera facē possent. Respondei p̄
q filios puulos nati oportebat p̄
matm uti natiuitē. Sed vtr mox
nati pfectionē statie 7 mēbroz usū
habēt. an puuli 7 t mmoi etate
cōstitutū vñ possent mēbroz officijs
an p mñualla tñm eo mō q mñ
fit pfectionē statie 7 usū mēbroz
receptū eēt de auctoitatibz de
fñntū non habemq.

Ambigua augusti ūba ponit
sup hoc ubi tñ videt tñm q
filij 7 puuli possēt mēbroz vñ officijs

Et sup hoc augy ambigue
loquit. no uet me tñt si p
m̄i homies nō pñtissent vtr tñs
filios eēt habitū qui nec

lingua nec manibus utentur. Na pro
uti natiuitate forte nati eant puulos
nati. Sed quous erigua ps ceptis
sit costa non tu pro hoc puulo conu
gem sint. un a eius filios poterat o-
potencia ceteris mor natos gides
fare. Sed ut her omnita poterat tte
eis pme qd mltis aniliba dedit qz
pulli qius sint puuli tn mor ut
nasut tnt mrem sequit. front
hoi nato nec tressu pedes ydonei sut
net mang saltu ad stapendu habiles
sut x iurta se manns positis nas
rentes magis pnt esuientes fle q
sugge. ppeq ifimtan metis cogruu
het ifimtan carnis. His ubis videt
ifimtai q filii ena puuli officio
mlebx ualent uti.

Quiboda no absurde placuit q
filii parui nasent x p accessu tuis
statua x alijs sicut no pficerent
q no eet vno impuandu.

Sed ai augy sub asserone
nichil tradat no irronabiliter
placuit quiboda pmox pntu filios
nastitios puulos. ac dem p mntualla
tpm eade lege q x mnt natiuitate
huana ordmata emmg statue tme
tu x mlebx usu receptuos ut ill
expectat etas ad ambulandu x loq
du sicut m i nobis. Ad unq vno
no eet deputandu sed conditio n.
sicut a nbo pmit no abstinu vale
bant n tu illud eat ex vno sed ex
natiua conditiois.

Opposito quocida volencia pbac
eos posse vne sine alimonia.

Ad hoc at opponit ita. si no
ptarent no mozeret sed no

petarent si no comedent. potent
go x sine alimonia vne. Actu sic
sup dicim no solu ptarent si de
ligno uetito edent ena si concessi
no vrent qa sicut eat eis pceptu u
illo ligno uesti ita alijs uesti. Ptea
ronf nate rone farunt x qua itellige
bant de illis ee. ededu q x nali
appetebat. Ite opponit. Tu fames sit
pena pnt si no ptarent. si
mem no sentrent. Sed sine fame
supflm videt comedu. un quida
putant eos no idiguisse an pntm
qa no poterat esurire si no ptarent.

Ad qd din pt q fames ue desctis
e x pena pnt. Est em imoderat
appetitu edendi cu no subiacuss
homo si no ptarent. Sed pauldubio
ptaret si huc desctis nbo puenit.
Habebat em nalem appetitu x mo
deratu cu ita fanendu eat ne desctis
famis sentret. Sicut igit no ex vno
sed ex conditioe nte eat qd an pntu
homo tuis indiget ita no ex vno
eat sed de na si hois conditio i pnt
pro filio idest i pnto parente a pnto
ichouta i subsequenti ppagone a mo
dro ad mela paret ut sz p mntualla
tpis statue coepe tinenta vsiq x
mlebx susripet.

Actu sicut statua coepis ita sensu
metis puuli nasent x p accessu tuis
pficerent i sensu x notina no etatis.
an mor nati x i his eent pfecti.

Absurdum ut ronuemes h est
mae. qri solet vtz de sensu aie x cog
mone uitates eodem sentendu sit
ut sz hy q sine pnt nasent x su

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, including fragments of text from the adjacent page and possibly from another source.

et intelligentia mentis perfecti existerent et per accessum spiritum in his perfecti usque ad perfectionem. An in hoc conditi perfectione spiritus et agnitionis pariter. Illi qui sentiant pueros natos in statua conceptus et usu meliorum per accessum spiritus perfectos non differunt eosdem ex ordine naturatus sensu perfectos existere et per intellectuali spiritus et sensu et agnitione perfecti usque ad perfectum. Ad quod quidam opposunt dicentes. Si in hoc nati non habent perfectionem sensu et intelligentiam tunc esset ignorantia. Ignorantia autem peccatum est pena. Sed qui hoc dicunt non satis diligenter considerant. quod non omnes qui aliquid nesciunt nisi in magis perfecte aliquid scit statim ignorantiam habent. Si in ignorantia esse dicendum est quod ignorantia non dicitur nisi in id quod sciri non ignorari debet nescit. Hisque ignorantia pena peccatum est nisi mens vincta obstruat ne cognoscere valeat ea que scire debet.

De hominis translatione in meliorem statum et de duobus bonis alteri dato alteri

Ubi est homo in statu permissio. Ad an peccatum sine conceptu ordinem. de hoc autem statu transferendus est cum universa posteritate sua ad meliorem dignitatem statum ubi celestis et eterni bono in celis sibi parato fruatur. Sicut enim ex duplici natura operatur homo. Ita illi duo bona conditae a principio preparavit. Unum temporale alium eternum. Unum visibile alium invisibile. Unum certum alium incertum. Et quia peccatum est quod aiale est deinde quod spirituale est. temporale autem visibile bonum per se dedit. Invisibile autem et eternum permissio permisit et inquis querendum proposuit. Ad illud autem custo-

dia quod dederat et ad id mendum quod promiserat naturali rationi in ratione indite anime hominis qua poterat in bonum et malum distine preceptum addidit obtemperare per tuam observantiam non poterat datur et permissum obtinet ut per meritum veniet ad peccatum.

De Tuidia dyaboli qua ad hominem temptandum accessit.

**Disto
XXI.**

Tuidens igitur dyabolo hominem per obedientiam et humilitate posse ascendere unde ipse coarctat per superbiam et Tuidit ei et qui per superbiam fuerat dyabolo. id est decessu lapsus. zelo Tuidie factus est sathan id est adversarius. Unum et inlicere temptavit in quibus in quibus in quibus in quibus cognovit. Eius enim malicia ad repugnanda virtute timida. humana namque in ea parte ubi debiliore videbatur aggressus est. Ut si forte illic aliquantulum prevaleret postmodum fiducialiter ad alteram quam robustior fuit pulsanda vel subvertenda ponere accedet. Omnia igitur solitaria festam exploravit ut in ea peccatum omnem temptatorem sue vitium exproret.

Quare aliena forma venit.

Sed quia illi per violentiam non poterat ad fraudem se convertit ut dolo hominem supplantaret quod virtute superare nequirit. Ne autem fraudis illius minus manifestaretur in sua specie non venit ne aperte cognosceret et ita repelleret. Iterum ne minus fecerit occulta fructus eius qui caute non posset et homo si videt iniuriam pati si tunc certum veni permitteret est deus ut fructus non posset in aliena quidem forma venie permissio est dyabolo sed in illi in qua eius malicia facile posset deprehendi. Ut igitur in propria forma non veniet voluntate sua sciri est. Ut autem

forma sue malicie rōnēmentū veniet
dicitur sicut ē hoc. **V**enitigit ad hōiēm
īspente q̄ si fēte p̄mittet ī colūbe
spē venie uolūisset. **S**ed nō eāt
dignū ut spūs malignū illā formā
hōiī odiosa faret ī qua spūs sūs
appitūg eāt. **N**ō gō n̄ p̄ spente
temptatē p̄missū fuit dyabolū ut p̄
illud qd̄ fēis eāt astutiā temptatō
mē atādūtere fēia quiret. **D**yabolū
enī p̄ spente temptabat ī q̄ loq̄bat̄
Quāe dicitur ē serpens callidior
cunctis animantibus.

Ite deoq̄ spens dicitur ē esse
callidior cunctis animantibus. **Q**uia
ut ait augustinus mali angeli lux
supbia deieci nā tū sūt excellētioēs
omnibus bestis p̄t̄ emmētia nōmīs.
Quis spens nō rōnali aīa sed spū
dyabolico possit sapientissimū dicitur.
Non gō mirū si dyabolū spū suo
īplens spente sinit vates īplebat
sapientissimū reddidit omni bestiarū
Quē tū ad temptandū nō elegit
dyabolū sed p̄ qd̄ aīal p̄missū
fuit temptauit. **V**n̄ augustinus sup̄ gen̄
Non ē putandū qd̄ dyabolū spente
p̄ quē temptatē elegit sed nō de
cipē cupēt nō potuit n̄ p̄ qd̄ aīal
p̄missū ē posse. **N**otendi enī uo
lūtas tēst̄ aīa a se sed p̄tas a deo.
Sicut at̄ loquebat̄ dyabolū p̄ ser
pente ignōrante sicut p̄ energu
minos ul̄ p̄ phanatos loquit̄.
Serpente enī velut agnō est
vīsus mouens nām ei⁹ ad exp̄mē
dos sonos ūbōrū x̄ signa quibus
suā monstrat uolūtatē. **S**erpēs

gō nec ūba ītelligebat nō rōnalis
ē sūs. callidissimū tū dicitur ē p̄t̄
astutiā dyabolū. **T**onitū ē at̄ sicut
asina balaam sed hoc dyabolū dya
bolū. illud angelicū fuit. **H**om
enī angeli x̄ mali silit̄ opant̄.

Quāe mulier nō hōruiť serpēte.

Hic qui solet quāe mulier
nō hōruiť spente. quia
cū nouit creatū eē enā officinū
loquendi x̄ deo accēpisse putauit.

De modo temptatōis.

Temptatō aut̄ hoc nō
fuit. **S**tans cōtam fēia
hostis supbus nō audet ī ūba p̄
suasione erire metuens dephēdi.

Quāe sub ītrogatōne erasus
est ūba spentis.

Sed sub ītrogatōne cā
aggēdit̄ ut ex responsione
colliget̄ qualit̄ ī malicia p̄cedere
posset. **I**ur̄ m̄gt̄ p̄cepit uob̄ de⁹
ut de oī ligno p̄adyſi nō come
deretis. **R**esponsio mulieris.
Cui r̄ndit̄ mulier **D**e fructu
lignice q̄ sūt ī p̄adyſo uestimūt.
de fr̄u ūd̄ ligni qd̄ ē ī medio
p̄adyſi p̄cepit nob̄ de⁹ ne come
deret̄ dēms x̄ ne tangēms ne fēte
mōciam. **I**n qd̄ ūbō dedit̄ loni tēp
tandi cū dixit̄ ne fēte mōciam.
Vn̄ mox dixit̄ dyabolū ad mulierē
neq̄m mōciem. **S**icut enī dō qd̄
ī quoniam die comedētis ex eo
apient̄ omni ūi x̄ cito sinit̄.
dñi stentes bonū x̄ malū. **A**tende
oīginē x̄ p̄ressū hñane p̄ditōis.

pmo de9 dicitur quoniam die co-
 meditis ex eo morte moriemini.
 Deinde mulier dicit: Ne forte mori-
 am: Nouissime spens dicit: Nequq
 moriemini. De9 affirmant: mulier
 q̄ ambigendo id dicit. Dyabolu
 negant: A' igit dubitant ab af-
 firmante recessit & neganti appropinquauit.
De usura dyaboli q̄ ut familia
psuadet malū remouit & bonū
i polluto dupliciuit.

Qui ad suā psuāsiōne pleit
 fulcendū r. ut malū qd
 stendebat libe psuadet & malū qd
 timuit mulier negando remouit:
 & pmissione addidit ut ei9 psua-
 sio nōg tenet pmissione dupli-
 cauit: vnā nempe comensationem
 suadens duot pmo pposuit. Siti-
 tudine dei sciamq̄ bonū & malū
 ppondens. Vbi r̄b9 mo9s hostem
 repantit s̄z gula i psuāsiōne tibi
 cū dicit: In quacūq̄ die comeditis &
 hanc glā i pmissione detans cū
 dicit ei9s sicut dñ. Auaritia in
 pmissione s̄ne cū dicit stientes
 bonū & malū. Gula ē immoderata
 tibi auaritas. Vana glā amox ppe
 excellente. Auaritia immoderata hndi
 cupiditas q̄ nō ē tm̄ perue sed
 enā altitudis & s̄ne cū sup̄ mo-
 dū sublimitas ambit & r.

De duplici temptatiōis spene
Pero sciendū ē duas esse
 spēs temptatiōis sc̄licet s̄z
 et extēse. Extēse temptatiō ē qm̄
 extēsem nobis malū uisibile

suggerit iūbo ul' signo aliq̄ ut re-
 cui sit. ad p̄m̄ q̄sensu declinet: &
 etis temptatiō tm̄ sit ab adūsariō.
 Intēse nō temptatiō ē qm̄ iuisibile
 malū nobis intēsem suggerit: et
 her temptatiō aliq̄ sit ab hoste
 aliq̄ a carne. Nā & dyabolu iuisi-
 bile malū suggerit & ex carnis
 corruptiōne subicit motū illiatū
 & titillatō p̄na. Ideoq̄ temptatiō
 q̄ ē ex carne nō sit sine p̄m̄o. Et
 af ē ab hoste n̄ ei9 sensat nō
 h̄t p̄m̄ sed ē mā extēde uitus.
 Temptatiō af carnis intēse diffi-
 cilis uinat q̄ intus expugnās
 de m̄o conit. ¹¹⁰⁸roboret: Homoḡ
 q̄ sola extēse temptatiōne pulsa-
 ty tendit tanto q̄uis plectendū
 eat q̄nto leuior i pulsione suat
 p̄strata. & tū q̄ aliq̄m̄ h̄z mo-
 ditam cadendi occasione habuit.
 idico p̄ dei grām iuuai potuit
 ad uenā ut q̄ p̄ aliu tendeat.
 p̄ aliu eiget. **Qui q̄ m̄**
 nitatōe h̄uit ad malū. nō iuste
 repatōe h̄uit ad bonū. Dyabolu
 uō q̄ sine aliq̄ temptatiōne
 p̄m̄uit p̄ aliu nō surget iuuai
 nō debuit nec p̄ se potuit. Ideo
 irremediabile p̄m̄ ei9 extitit.
 p̄m̄ uō hōis sit p̄ aliu h̄uit
 iuuū ita p̄ aliu nō iagruē ha-
 buit remediū.

Quare homo non angelus
sit redemptus

Divina angelica nā qm̄ nō tota
p̄ierat sed ex p̄te p̄sticat n̄
ē redempta. huāna uō tota p̄ierat
7 idō ne penit̄ p̄det̄ ex p̄te ē re-
dempta ut inde ruina supplet̄ an-
gelica. Un̄ auḡ 1̄ encl̄. p̄lacuit
vniūsitatis creatōi 7 modeatōi ut
qm̄ nō tota angelor̄ militudo d̄m̄
desendo p̄icat̄ ea q̄ p̄icat̄ ī p̄etua
p̄ditōne remanēt. Daue at̄ cū deo
illa desente p̄sticat̄ illa de sua
c̄tissime cognita semp̄ gaudet
felicitate. At uō cūtia rōnalis q̄
ī homibz cāt̄ qm̄ p̄m̄s at̄s suppli-
cis tota p̄ierat ex p̄te meruit
repari. un̄ angelice societati sup-
plet̄ qd̄ ruina īa minuat̄. Hoc
em̄ p̄missū ē s̄m̄ q̄ erūt eq̄les aḡtus
Ad nō solū soli uō p̄cep̄ Dei
tū fuit dātū.

Illud enā nōtidū ē qd̄ nō
soli uō p̄ceptū videt̄ esse
dātū cū ip̄a mulier testet̄ ē esse
enā mandatū dicens p̄cepit nob̄
deus 7c̄. Sup̄ tū legit̄ ante factam
mulierē deū dixisse uō de ligno
s̄m̄ boni 7 mali ne comedas. Nō
dixit. Ne comedatis forte q̄ factū ē
mulierē sic p̄cepit ut p̄ vniū
ad mulierē p̄ueniet̄ mandatū q̄
mulier q̄ subiecta fuit uō nō ī
mediate uō d̄m̄i debuit accip̄e
p̄ceptū. Un̄ ap̄t̄ 1̄. Si quid diste
voluerūt muliēs domi uōs suos
introgent. Si q̄rit̄ quō loq̄ potu-
erūt ul̄ loquente itelligē q̄ nō
didisciant m̄t̄ loquentes c̄stendo

ul̄ magistro. d̄m̄iq̄ q̄ deus h̄c̄s
eos ferat̄ q̄ possent loq̄ 7 diste
ab alijs si essent.

De origine illius p̄m̄. opinio
quēdā q̄ d̄m̄it̄ quādā elatōne
p̄ressisse ī uō hom̄is. 1̄. 22

Hic videt̄ diligent̄ iuesti-
gandū ēē q̄ fuit origo er-
radix illius p̄m̄. Quidā putant
quādā elatōne ī uō hoīs p̄ressisse
ex qua dyaboli suggestōi c̄sensit.
Ad videt̄ auḡ 1̄ inuē sup̄ gen̄s
ita dicens. Nō ē putandū q̄ hō
deiret̄ n̄ p̄ressisset ī eo qdā elatō
cōp̄menda ut p̄ h̄militatē p̄m̄ s̄iet̄
qm̄ falso de se p̄s̄p̄s̄it̄ 7 q̄ non
bene h̄t̄ se nā si a faciente p̄ressit̄.
Itē Teode. Quō ubi temptatōis
ēdet̄ mulier d̄m̄ se a re bona er-
vniū 7 p̄hibuisse n̄ ī c̄et̄ ei⁹ m̄t̄
amox ille p̄p̄e p̄tatis 7 de se sup̄ba
p̄s̄p̄no q̄ p̄ temptatōne fūc̄t̄
cōm̄tenda aut p̄m̄enda. Demq̄
nō contempta suasioe sp̄entis
app̄xit lignū bonū esu d̄c̄t̄
app̄ū nec c̄dens inde posse moi
forte putauit d̄m̄ alij cū signi-
ficatōnis illa dixisse. Deo mādu
cauit 7 dedit uō s̄m̄o fortiss̄ cū
aliq̄ suasioe quā s̄p̄t̄iā itelligē
dam̄ reliquit. ul̄ forte nō fuit
suadei n̄tē cū eā m̄ctiā ēē illo
r̄bo nō videt̄ v̄t̄. Sicut ḡ nō ē
p̄miss̄ dyaboli temptat̄e f̄t̄am
n̄ p̄ sp̄ente ita n̄ v̄rū n̄ p̄ f̄t̄am
ut sicut p̄ceptū dei 7 p̄ v̄rū v̄t̄
ad mulierē ita dyaboli temptatō

hois uo curabile q nō p se si palu
rendit

p mulierē trāsiet ad virū. In mulie
uō q rōnalis eāt nō ē ipse locutus
ut i p pte sed suasioe ei9 q̄us
iūmū adiuuāt int9 qd p ppen
tem gēbat extius. Ex pōitōe tēp
tatiōis mod9 atz p̄ḡiā iūmūat
ner nō q qd p̄dūmā iūmū videt
si qd temptatiōe p̄p̄it qdā elacō
z p̄p̄itō i mēte hoimō. ~~~~

Obiectio q̄ illos qui dicūt elacō
nōne p̄p̄itōe i mēte. ~~~~

Quod si ita fuit. nō igit̄ al
tēi9 suggestiōe p̄ p̄mūit
cū auctōitās tradat idd p̄mū dya
boli i curabile eē quia nō sugges
tiōe sed p̄p̄a sup̄bia tendit. z idd
p̄ aliu surge potuit. Quō cū
p̄dūta augustū uiba p̄u ac dilige
tem lectōe efflagitant q̄ sic i
telligē sane q̄m9. Nō dēret̄ hō
s̄ i actū ill9 p̄m ut s̄ lignū ue
titū edēt z i has miseriās p̄ temp
tatiōe dyaboli n̄ elacō q̄p̄meda
p̄p̄itōe nō utiqz temptatiōe p̄
op9 p̄m. Talis em̄ fuit cōditō p̄
p̄p̄itō dyaboli temptando dixit.

Si comedētis ei9 sicut dñi s̄c̄e
tes bonū z malū. Nō audito
statim mēti mulieris surrepsit
elacō mētis qdā z amor p̄p̄e
p̄p̄itō ex quo placuit ei face qd
dyaboli suadebat z utiqz fecit. Sug
gestiōe igit̄ p̄mūit qdā temptatiō
p̄p̄itō ex qua i mēte ei9 acta elacō
ē qua p̄mū op9 secutū ē z pena
p̄m. Que fuit elacō mulieris.

Et hīs qdē elacō i mēte mu
lieris p̄ rō fuit quia edidit
z uoluit habē similitudinē dei cū eq̄
litate quadā putans id eē v̄m qd
dyabola dicebat z idd p̄p̄alit mul
liēm cōmēmoāt augo dicens. Cū
ēdēt dyabolo mulier n̄ eēt i mēte
ei9 de se sup̄ba z p̄p̄itō z qd i
segt̄ s̄ q̄ p̄ temptatiōe fūcāt cō
iūmūda ul' p̄mūda ad mētiem
refendū ē ut i telligat̄ que mulier
nō elacō fuit p̄ tēptatiōe iūmūda.

Que fuit elacō v̄i an ēdēt
et uoluit qd mulier. ~~~~

Soler quei utz ia hīs elacō
z amor p̄p̄e p̄p̄itō i v̄o fuit
sicut i mulie. Ad qd dicit̄ q̄ adā
nō fuit seducta eo mō quo mulier
f̄rō em̄ putauit eē v̄m qd dya la
suggebat. In eo tñ seducta fuisse cō
p̄t q̄ cōmissū veniale putauit
qd p̄emptiōe eāt sed nō p̄cē se
ducta fuit ut i eo qd mulier ut
ēdēt deū id lignū idd tangē p̄
hibuisse qd si tangēt sicut sicut
dñi. Verūptm̄ p̄uacitōe fuit adam
ut testat̄ ap̄lus. Potuit gō aliq̄ elacō
mēti ei9 tēc̄ illico p̄ temptatiōe
ex q̄ uoluit lignū uetitū expiri
cū mētiem nō vidēt mētiā estā
illa p̄p̄ta. v̄n augo sup̄ genes.

Cū ap̄lus adam p̄uacitōe fuisse
offidat dicens. i similitudine p̄uacitōe
rōmō ade seducta tñ negat. Vbi
ait. Adam nō ē seducta s̄ mulier.
V̄n z i t̄rogat̄ nō ait. mulier se
duxit me sed dedit m̄ z comedi.
mulier nō igit̄. Serpens seduxit

me. Hanc aut seductionē ppe
uocauit apulus p quā id quod
suadebat cū fīm eēt vīm putatū
ē s; q dō illud lignū iō tangē. p
hibuit quia sciebat eos si tetigisset
sicut futuōs cāp eis dimitte iū
det q eos hoīmes fecerāt. Sed r si
virū ppe aliqua mentis elationē q
desi late nō poteat sollicitauit
aliqua expiendi cupiditas cū muli
erem videt accepta illa esca nō eē
inertū. nec tū eū arbitroē si iam
spūali mente pditus eāt mō fēdis
se quod dyabolus suggēbat.

Quis plus pccauit adam ul' eua.

H quo manifeste adūti p
quis eor pla pccauit adam
s; ul' eua. plus em videt pccasse
mulier q uoluit usurpac dimitatis
equalitate r minima pspicione elatu
ēdidit eē futim. adam uō nec illud
ēdidit r de pnia r de dei nra co
gitaui dū vroi mōem gerens eis
psuasiōi qsensit nolens eā rōstari
r a se alienatā relinque ne pner
arbitrat id eē veniale nō mortale
delictū. pñ angustia. paulus tāt
adam nō ē seducty qd vnaq ita
pcc accipi ut itelligat nō eē seducty
pcc s; ul' t eo t quo mulier ut s;
ēdet illud eē vīm citis sicut dñ
sed putauit vtrq posse s; ut vroi
mōe geret r p pniām veniā
habēt. hinc g° pccauit qui de
pnia r de dei nra cogitaui. Postp
em mulier seducta manducauit eis
dedit ut sil edent noluit eā astraē
quā ēdebat sine suo solacō cōtabesce
r a se alienatā oīno interie nō

q carnali iucta cōcupia quā modū
sensesat sed amabili quadā be
niuolencia qua plerūq; sit ut of
fendat deo ne offendat amity qd
eū face nō debuisse dine sine usq;
eritus indicauit. g° aliquo modo
alio accepty ē. Inerpty em dine
seuittatis teo falli potuit ut veni
ale ēdet eē cōmissū sed dolo illo
spentimo quo mulier seducta ē.
nllōmō arbitroē illū potuisse se
ducti. Ex hys dat itelligi q mulier
plus pccauit qm homo t q mai
ois timois pspicio fuit q em
t se r t pccauit r t den pccauit. vñ
aut tū t se r t den. Inde enā coll
git q mulier pla pccauit qā qm
punita ē cū dñm ē t doloē pcc
cauit.

Qd pccauit sine adūsai vi. filios

Sed huic videt contāit qd
augus sup genesim de vno
r mulie pccm suū extusantib;
ait. r dicit adam. mulier quā de
dign m rē r comedi q nō dicit
pccauit. Supbia em hē qfusiōis
desermitate r nō qfusiōis hūili
tate. Nec enā mulier cōfiet pccm
sed rfert t altm dicens. Serpens
derepit me r comedi. impai seru
sed pari fastu. Ecce hie dē augus
q pare fastū habuit mulier cū
vno. pcc g° habuit r pcc pccauit
rūt. Sed hoc ita detmāi pcc ut di
cans parem utiq; fuisse fastū
t extusatione pcc r t esu ligni uenti
sed disparē r t mulie mltō maio
rem teo q ēdidit r uoluit eē sicut

suggerēt

100
des quod nō vir.

De viō enā legit q̄ uoluit eē
sicut deus.

U scriptum ē de viō legit
q̄ uoluit eē sicut deus. Dicit
enī augustinus sup illū locū psalmi
Eue nō rapui tūc exsoluebam.
Rapiuit adam & eua p̄sumēs ut
dyabolu de dimitate. rapē uolue-
rūt dimitatē & p̄diderūt felicitatē.
Itē sup illū locū Des q̄s filis tibi.
Et ipse uult ut deus. p̄ise uult
eē filis deo ut dyabolu q̄ noluūt
subeē. & homo q̄ ut p̄uus noluūt
tenei p̄cepto sed uoluit ut nullo
s̄ dīante eēt q̄i deus. Itē sup illū
ep̄le locū. Nō rapimā arbitrat̄
eē se eālem deo quātū usurpauit
q̄d suū nō eēt ut dyabolu & p̄mā hō
Excusā s̄mā q̄d adam cupieit
eē ut deus sed nō cōdidit posse.

Deō q̄busdā uidet̄ q̄d & id
adam ambiuit eē sicut deus.
nō t̄m cōdidit id s̄ci posse & idō s̄m
eē q̄d dyabolu p̄mittebat cōgnouit.
& licz dimitatis equalitē cōrupiuit
nō t̄m adeo exarsit nec tanta est
affectu ambiciōne sicut mulier q̄
id posse s̄ci putauit. & idō m̄gis
illud ambiendo supbiuit. Vtrū
at̄ aliq̄ forte ambiciōis surreptio
nouit sed nō ita ut illud putaret
v̄m ul̄ possibile f̄ce.

Alio s̄mā qui p̄t̄ eua de viō
sup̄ta id d̄m̄i putant.

His autē uidet̄ idō d̄m̄i eē
q̄d adam uoluit illud quia

mulier de eo sup̄ta illud uoluit.
Sicut t̄quit p̄c̄m̄ d̄r̄ p̄ unū hōiēm
trasse t̄ m̄idū. & t̄ hūanā nām cū
t̄m̄ mulier an̄ v̄rū p̄c̄uūt quia p̄
mulierē trauit de viō factū. ul̄
ponz idō p̄ hōiēm d̄r̄ trasse quia
enā p̄c̄ante mulie si v̄r nō per-
casset hūanū genz m̄ime p̄c̄is
cōruptū p̄r̄et. q̄m̄z ḡo p̄c̄auit v̄r.
Obiectio cōt̄ id q̄d d̄r̄ m̄tr
dictū ē v̄rū m̄ime p̄c̄asse.

His autē opponi solet h̄ mō
t̄bus mōis ut ait p̄p̄d̄us
p̄c̄m̄ geit̄ s̄s̄ ignoācia. & s̄m̄itate.
t̄d̄ustā. & s̄m̄is ē s̄m̄itate p̄c̄atē p̄
ignoācia. s̄m̄is q̄ t̄d̄ustā p̄ s̄m̄i-
tate. Eua at̄ uidet̄ ex ignoācia
p̄c̄asse q̄a seducta fuit. Adam uō ex
ind̄ustā q̄a nō fuit seductz ut ap̄lus
ait. Ad q̄d d̄r̄m̄z q̄a licz eua t̄h̄o p̄
ignoācia deliquit q̄ putauit v̄m
eē q̄d dyabolu suadebat. nō t̄m̄hor
q̄i nouit illud dei eē mandatū et
p̄c̄m̄ eē cōt̄ agē et idō excusā a
p̄c̄o p̄ ignoācia nesciuit nō potuit.

Ad ignoācia alia excusat alia nō.

Et enī ignoācia q̄ excusat
p̄c̄ante & ē ignoācia t̄lis q̄
nō excusat p̄c̄ante. Est enī ignoācia
t̄m̄ribilis et ignoācia v̄m̄ribilis.
Excusāto enī oīs tollit̄ ubi manda-
tū nō ignoat.

De t̄p̄lia ignoācia q̄ excusat q̄ nō

Et at̄ ignoācia t̄p̄lex. & ex-
c̄ q̄ s̄m̄e noluūt t̄m̄ possit que
nō excusat q̄a & ip̄a p̄c̄atū ē. et eoz
q̄ uolūt sed nō p̄t̄ q̄ excusāt & ē
pena p̄c̄i nō p̄c̄m̄. & eoz q̄ quasi
s̄m̄p̄l̄r̄ nesciūt nō r̄m̄ientes ul̄
p̄ponentes s̄m̄e q̄ n̄c̄iem plene

excusat sed sic fortasse ut minus puniat:
Un augustinus ad valentinum. Eius aufertur
excusatio quae mandatu dei nouerunt
qua solent habere homines de ignorantia.
Et licet grauius sit peccatum scienter quam
nescienter non ideo tamen confugiendum
est ignorantiae tenebras ut in eis
quisque excusatione requirat. Aliud est
enim nescisse. aliud est enim scire nolu-
isse. quod in eis qui intelligere noluerunt ipsa
ignorantia peccatum est. In eis uero qui
non potuerunt pena peccati. Ignorantia
quae non est eorum quae scire uolunt sed eorum
quae tam simpliciter nesciunt nullum sic
excusat ut igne eterno non ardeat
sed fortasse ut minus ardeat. Non
igitur multum excusatione habuit de
ignorantia cum et mandatum nouit et
peccatum esse semper. aliter non ignorauit agere.

Un pressit consensus illius peccatum
cum natura hominis est corrupta.

Solet enim quodam cum sine uino
esse natura hominis. unum consensus mali
pressit. Ad quod respondet patet. quia
ex libero arbitrio uoluntatis sunt et in
ipso enim et in alio tamen extitit ut fiet
deficit in alio quod et in dyabolo qui suadet
et in ipso quod uoluntate liberi arbitrii con-
sensit et cum liberi arbitrii sit bonum
ex re utique bona mala ille consensus
pueit et ita ex bono malum manat.
De hoc autem in sequenti plenius tracta-
bimus cum origo mali et quare contra tracta-
lescat inuestigabitur.

Un uoluntas pressit illud peccatum.

Sed uero quod uoluntas illud
peccatum pressit. dicimus quia
peccatum illud et in uoluntate et in actu

consistit et uoluntas actu pressit
sed ipsam uoluntate alia hominis uolun-
tas mala non potest utque ex dyabolo
li persuasione et hominis arbitrio illa
uoluntas mala potest quae iustitiam
deseruit et iniquitate trahant et
ipsa uoluntas mala iniquitas fuit.

Quare deus permittit hominem
temptari sciens enim casurum. **Dispositio**

Propterea quae solet. cur deus
hominem temptari permittit
quae decipiendum. **Prohibet** sed
non est laudabile homini si ideo bene
uiuere posset quia nemo male
uiuere suadebat. cum tamen natura posse
et in potestate habet uelle non consentit
suadenti deo uiuente et est glorio-
sius non **offensum** consentit quod temptari

Quare deus cauit. non posse
quos scirebat futuros malos.

Mouent enim quidam dicentes
cur cauit deus quos futuros
malos prohibet quia prauidit quid
boni de malis eorum esset factus.
Sic enim eos fecit ut relinquere eis
unde aliquid facerent de se lauda-
biliter operante tuerent. a se habet
uoluntate mala et ab illo natura bo-
na et iusta pena. **frustrum** enim dicitur
non debet deus curare quos prohibet
futuros malos. **Prohibet** enim bonis
periculosos et iuste per mala uolunta-
te perueniendos. **Adiit** enim quod hinc
hominem debet curare quod noller omnino
peccare **Concedimus** quod meliore
naturam esse quam omnino peccare noller.
Concedant et ipsi non esse mala quae
et si culpabiliter aliquid facerent. illa

factu
 illis ~~non~~ e ut posset no peccare si
 uellet a iuste punita q uoluntate no
 ueritate punit. Aut go her bona
sit illa melior cur uirumq no
facet ut uberi9 laudaret de vtrq.
 Illa em de stis angelis. h de hoib9
 e. Itē iquit si de9 uellet a illi bo
ni eent: a hoc qde contredim9 s
melis uoluit ut qd uellent eent
a boni qde no ifructuose. mali
uo no ipune eent. Itē inquit
posset de9 uoluntate eoz uiteret
bonu qa omipr e. posset reua.
Cur no fent: Ra no noluit. Cur
noluit: Ipe nouit. No debem9
plus scpe qm oportet.
Itē qm quid quae habuit rone
et agit de stia hois au ptm.

Et qde stdm aiam ronalis
 fuit ho hns disctone boi
 a mali. bonam q rez catatu et
rogmone iutatis q pme pfectoi
rogmibat mox condit9 no tagt
accepisse putat a ad illa no studio
ul disciplina aliq p mifualit9
pfecisse sed ab exordio sue gdnis
diuinit9 illa pcepisse

Ad eplurem habuit homo au
lapsu agmone rez st9 p se fact9
a catois sui a de rogme rez catu:

Hic itaq homo pms ante
 lapsu eplm agmone pdit9
 rez st9 p se fact9 a catois a sui.
 Heri quippe agmone hoiem acc
 pisse pppitui e cu no ipe catu ul
 angela aliqs sed ho oiba aialiba
 nota iposuit ut onderet q signi
 lor notia ho ipe habuit. Rue et

app illa data erant a ab illo rgen
 da a disponenda erant hor9 omi
 de9 illi a stiam ebuat a puidencia
 at9 cura ~~et~~ reliquit q ut ait aplo
 No e deo cia de bob9 quoz alioz
 q aialu de9 hoī cura reliquit et
 puidencia ut dnam eoz subicent
 et rone illis gubnaent ut fiet ill
 necessaria puidē a qbz emolurneta
 debebat recipere. Hic aut stiam ho
i pccando no pdidit sicut ne illa
qua carnis ncia puidenc. A idco
isptua homo de hui9di no eru
dit sed de stia aie qua pccando

De rogme catois. **C**onstit

Cognmone quoq catois p
 no homo habuisse uidet
 dit. Cognouit em a quo catu
fuit. no co mo agnostendi quo
er auditu solo pcpit quid a eden
tib9 absens qrit sed quada micio
appiacione q dei pncia cotempla
bat no tu ita excellent sicut p9
hanc uitā sancti visui sut. **R**ep
ita t emigmate glit t har uita videm9

De sui rogme. **P**ro

Pro sui rogme idem
 homo tlem accepisse uidet
 ut et quid debet supioi a quid
 equali a quid inferioi no ignoat.
 Condione quoz sua a cedme st9
 qualis fuis eet a qualu incedē
 debet quid age quid caue itellerit.
 Si h9 notia no habuisset no
 eet reus puaitatis neq seipm

Utrū homo pms **C**ognouisset
sut eoz q sibi futia erant.

Si aut qrit utz homo stiam

habuit eorum quae circa eum ventura erant
id est si ruina sua praesentia et similiter
si praesentia bona quae habitus fuisset
sicut obedientia praesentia. Respondei potest
quod ei magis facienda iudicia sunt quam
futura reuelata. Accepit enim scientiam
et preceptum eorum quae scienda fuerant sed
non habuit praesentiam eorum quae futura erant.
Non ergo fuit homo praesentis sui casus
scilicet et de angelo diximus quod augustinus
super genesim asserit ratione utens qua
super posuimus. Hec de scientia hominis quantum
ad primum statum pertinet dixisse sufficiat.

Dispositio
xxiii. **De gratia hominis et potentia ante casum.**
Nunc diligentius investigari oportet
qua gratiam vel potentiam habuit
homo ante casum et utrum per eam potuit
scire vel non. Sciendum est igitur quod homini
in ratione sicut de angelis diximus da-
tum est per gratiam auxilium et collatum potest
per quam poterat scire non delectare ab
eo quod acciperet sed non poterat proficere
transire ut per gratiam rationis sine
alia meriti salute valeret. poterat
quidem per illud auxilium gratie rationis
resistere malo sed non proficere bonum.
poterat tamen per illud bene vivere
quoddammodo quam poterat vivere sine
peccato sed non poterat sine alio gratie
adiutorio prorsus vivere quo vitam
mereret eternam. Unde augustinus in tenth. hic
fuit homo rectus ut et maneret
ea rectitudine posset non sine diuino
adiutorio et suo fieri processu arbitrio
utrumque horum elegisset dei voluntas
fieri vel ab ipso vel de illo. etiam quia
sua maluit fieri voluntate quam dei
de ipso facta est voluntas dei. Ita et eodem
hic oportebat pro hominem fieri ut

bene posset uelle et male. nec
frustrum si bene. nec ipse si male.
Idem quosdam in libro de correctione et
gratia ait. Si hoc adiutorium vel angelo
vel homini cum primum factum fuerat defuisset
quoniam non tunc non facta fuisset ut scire
diuino adiutorio posset manere si
uellet. non unquam sua culpa recidisset
defuisset quippe adiutorium sine
quo manere non posset. Ita dedecet
deus homini bonam uoluntatem. In illa
quippe eum fecerat rectum. dedecet
adiutorium sine quo non posset in ea
manere si uellet et per quod posset.
ut autem hoc uellet in eum dimisit
arbitrio. Item in eodem. Accepit posse
si uellet sed non habuit uelle quo
posset. Na si habuisset perseuerasset.
His testimoniis euidenter monstratur
quod homo rectitudine et bona uo-
luntate in ratione accepit atque auxilium
quo scire poterat. Alioquin non sua
culpa uideretur cecidisse. ~~~~~
Quaeritur qualis fuit rectitudo illa et
iuxta hominis uoluntatem in qua fuit.
Sed quomodo recta et bona uoluntate
habuit homo si per eam
nec meriti iuxta ualuit nec ca-
sitate uoluit. Na nec aliquid mali
tulit ea uolebat et ad tempus stare
uoluit sed non perseuerant et ideo
recta et bona fuit uoluntas hominis.
Oppositio contra id quod dictum est
hominem non potuisse proficere. ~~~~~
Ad hoc autem quod diximus
hominem non potuisse proficere
uel meriti per gratiam rationis solet op-
poni sic per illud auxilium gratie ra-
tionis potuit scire in bono quod acciperet

potuit g^o resistere temptatori. Sed resistere temptatori atq; suggestioni bonis malis mixtu e ac bonu te munele. ¶ Sine at bonu mixtu pfectus e. ¶ p gram igr caronis pfecte potuit sine adiectioe aliq; gre. Ad qd dicitur q resistere malo et no o sentie temptatori no fecisset illi mixtu ena si no o sensisset: qa nichil t^o eor ead qd ad malu ipellet. ¶ Sicut angelis q no ceciderunt no fuit mixtu qd steterunt. i. qd no coeruerunt. Nobis at mixtu e aliqn si malu no facimus sed resistimus ibi distat ubi cu subest q nos id face mouet. Quia ex pmi corruptela pmi sut ad lapsu g^o nri ubi at no muenit cu nos ad malu ipellens no memi si ab eo declinamus. declinae em a malo semp uitat pena sed no semp meret palma.

De adiutorio hois in ratione dato quo stare poterit.

Not conideandū e qd fuit illud adiutoriu homi datur i ratione quo poterit manere si uellet illud utiq; fuit libertas arbitrii ab oī labe et corruptela immunis atq; uolūtatis rectitudo et oīm nālū potentiarū aīe se firmitas atq; uia.

De libeō arbitrii. ¶ Citus.

Liberū uō arbitriū e facultas rōnis et uolūtatis q bonū grā assistente eligit ul' malū eadē desistente. et dī libm qntū ad uolūtate q ad utrūq; flecti pōt. Arbitriū uō qntū ad rōne cuius

e facultas ul' pōn illa cuius etiā e discne me bonū et malū et aliqn quidē discōne hns bonū et malū qd malū e eligit. Aliqn uō qd bonū e sed qd bonū e n grā adiuta nō eligit. malū uō p se eligit. Est et t aīa rōnali uolūtatis nālis qua nālū uult bonū. lūz tenuit et exilit n grā iuuat q adueniens iuuat eū et eigit ut efficiat uelut bonū. p se at p se uelle malū efficiat. ¶ Illa g rōnalis aīe pōn qua uelle bonū ul' malū pōt utq; distnens libm arbitriū nūcipat qd bruta aīalia nō hnt qā rōne creent. hnt tū sensū et appetitū

De sensualitate. ¶ Sensualit.

Est etiā sensualitas quedā uis aīe ipice ex qua e motū qui tendit i corpis sensū atq; appetitū rerū ad corpus p timentū.

Ratio uō uis aīe e supior q ut ita dicamus duas hē ptes ul' dās. ¶ Supiorē et ipiorē. ¶ Sedm supiorē supius consulendis ul' appinen dis intendit. Sedm ipiorē ad tpa lū dispositōs pppint. ¶ Quodquid gō i aīa mā nob osideantibz occit qd nō sit rōe cū bestis ad rōne ptinet. Ad at tea repis rōe cū bestis ad sensualitate ptinet. et ubi nob gdatim i osideantōne pū aīe p gdiētibz pmi aliqd occit qd nō e que cū bestis i tūpit rō. ¶ Hec em docet aug^o i x^o li.

De fine ita dicens. Videamus tāt ubi sit qī quoddā hois extiois infioris q finū. Ad quid em hēms i aīa rōe cū petere recte

duo in mente una. Ecce hys in tel
ligi potest qualiter in anima hominis existat
ymago illius coniugii et qualiter
singulis in mente spiritualiter sint illa facta
scilicet vir mulier serpens.

Quare per illa facta in nobis con-
sumuntur temptatio.

Nunc super ostendendum
quomodo per haec facta in nobis consistunt
peccatum. si agnoscitur potest si diligenter
attendamus quomodo sit in anima mortale
vel veniale peccatum. Ut enim in serpens
suasit mulieri et mulier vidit ita
et in nobis sensualis motus cum ille
reclam peccatum recepit quasi serpens
suggit mulieri scilicet inferiori parti rationis
et rationis scilicet quae si consensit illecebrum
multum edit cibum veniale. Post de
eodem datur videtur cum superioris parti rationis
et rationis sapienter eandem illecebram
suggit quae si consentit tunc vir etiam
cum seia cibum uetitum gustat. Si
ergo in motu sensuali tamen peccatum
illecebra teneatur veniale ut le-
uissimum peccatum est. Si uero tunc per
rationem consentit ita ut sola cogita-
tionis delectatione sine uoluntate
perficiendi teneatur mulier sola ma-
nducauit non vir cuius auctoritate
cohibetur uoluntas ne ad opera usque
perueniat. Si uero desit plena uo-
luntas perficiendi ut si desit fami-
litas ad effectum perducatur vir quoque
manducat quod superioris per rationem
illecebre consentit et tunc est dampna-
bile et graue peccatum. An autem multum
sine uisio gustat aliquando est mortale
aliquando veniale peccatum. Ut enim
dictum est tunc mulier sine uisio gustat

in ita delectatione cogitationis peccatum
teneatur ut sciendum non desinat ut
cum quodam emina et mensura peccatum ad-
hibetur a uisio ut non liceat mulieri
effrenata libertate in peccatum pergere. Si
uero peccatum non diu teneatur delectatione
cogitationis sed statim ut mulierem
tenuit uel auctoritate repellatur ueniale
est. Si uero diu in cogitationis
delectatione teneatur et si uoluntas
perficiendi desit mortale est et pro eo
dampnabitur sicut uir et mulier et totus
homo quod tunc uir non sicut debuit
mulierem cohibuit uel potest dicitur resistisse.

Repetitio summa perstringens.

Itaque ut bene summa perstringi
quomodo peccatum ita in anima recipitur ut
illud facere disponat uel etiam perficiat
aliud frequenter aliud uel semel
uel etiam quomodo delectatione cogitationis diu
teneatur mortale est. Cum uero in sensuali
motu tamen est ut per diu tamen le-
uissimum est quia ratio tamen non delectatur.
Ideo autem super dixi aliud frequenter
uel semel quia ut quibusdam plagis quodam
sunt quae si tamen fiant semel uel facien-
da disponantur dampnant. Quaedam
uero non nisi sepius fiant uel fructu
decreuantur ut de onoso uero et hoc dicitur.
Hoc autem augustinus in xii libro de ciuitate
tradit ita dicens sicut in 10 coniugio
serpens peritum serpens manducatum
persuasit mulier autem non manducauit
sola sed uisio suo dedit et sicut man-
dumuerunt ita et in quodam serpente et
coniugio quod in unoquoque homine gerit
et dimostretur cum rationis scilicet quae in rebus tem-
poralibus agendis reformandi uiuantur

visat aialis sensu ingit quada ille
cebam tuc velud spens alloquit
feriam. Hinc aut ille reb consentie
de ligno uento e comedere. Sed
iste consensu. si sola cogitacionis
delectatōe contentu e supioi uo aut
coitate ita retinent mebra ut no
exhibeant arma tiquitatis pto
sic habendu esimo velud lignu
uetitu mlier sola comedit. Si at
i osensu io ita decit quodcuq
pctm ut si ptus sit ope ena com
pleat itelligenda e mlier dedisse
uid suo sil edendu illicitu cibū.
Neq em pt pctm no solu cogi
tando suauit uoyena petrandu
effinat mente decit n i illa
mentis intentō penes qua suma
ptas e mebra i opa mouendi ul
ab ope cohibendi male actioni
redat. Nec sane cu cogitacione so
la mens oblectat illicitis no qde
distiens ee scienda tenens tū i
uolens libent q statim ut attrin
gent animu reppu debuerit ne
gandu ee pctm sed longe minq
qm si ope statuatur iplendu. Et io
de flibz quoz cogitacionibz uerna
petenda e pctu q pcurandu et
diendu. Dimitte nob debita ma
sicut nos dimittimq debi. nos.
Neq em sicut i ill' duobz pms
hoibz psona sua quisq pcurabat
i ido si sola mulier cibū edisset
illicitu sola q unq mactis supplino
pletter ita dm pt i uno hoie si
delectacionibz illicitis a qbz cotio
se debet aut. cogitaco sola libent
pascit nec facienda decit

mala sed tū suauit i recedatōne
teneant q mulier sine uo posse
dampnai Absit hoc ede. Hic appe
una psona e unq homo e totq q
dāpnabit n her q sine uoluntate
opandi sed tū cu uoluntate animū
clibz oblectandi soliq cogitacionis
sencuit ee pctu p mediatois gram
remittant. Idem quoz i li no cōf
mantheos de hoc eode sic ait
Plus de sed pncipe potestatis
huius spūs q mit opat i filios diffi
denne. Nūquid qo uisibilis eis ap
paret q corpis lons accedit ad eos
i opat. Sed miris moīs p cogi
tacione suggestit quid qd pt quibz
suggestionibz resistendū e. No em
ignoramz astucias eia. Quō em
accessit ad iuda qn ei psuasit ut
dm ederet mitquid i lons aut
p hos orlos ei uis e. Sed unq
ut dm e i tōe eia trauit. Repellit
at illu homo si padysū custodiat
posuit em hostem deo i padysū
ut oparet et custodiet. qā s' em
di i cantibus Octus conclusio fons
signat qd unq no pūstius ad
mittit ille psuasit sed p mulierem
decipit. Non em tō mā de dicit ad
consensione pcti pt n cu delectatō
mota fuit i ia pte animi que debz
obtemperare rōni tū q recto uiro.
etia i uno quoz nrm nichil aliud
agit cu ad pctm quisq delabit
qm tū actū e i illis tō serpen
te mulie et uid. Nā pmo fit sug
gestio siue p cogitacione siue p
spū corpis cu uidendo ul audie
do ul tangendo ul gustando ul

olfaciendo. **Q**ue suggestio cu fit
 fuit si cupiditas nra no moueat
 ad pccandu excludet spensas af
 ticia. **S**i at mota fuit qd iam tunc
 psuasit eit sed aliqui ro uilut et
 am comotit cupiditate r frenat atz
 rapestur qd cu fit no labim i pccm
 sed cu aliqua luctuone coonam
Si at ro consenciat r qd libido
 comonuit sciendū ee decernat
 ab oi bti uita rāp de paradiso ex
 pellit homo. Jam em pccm ipu
 tat enā si no subsequat factū
 qū rea tenet in qfensione costia

Que de nre pccibz dicantur

Hec de nre pccibz mfer
 uimz ut ipis nre natura
 plenis cognoscet et fm qua sui
 pccatione i ea sit libm arbitm
 itelligit s sōdm rōne qua ome
 pccm mortale gnt sed no oē veni
 ale illud s qd i solo motu sen
 sualitate existit.

Ad sensualitas i sepcia alie qd
 sup accipit ut enā ipis pccio
 rōnis eia noie itelligit

Non ē aut silenco pccndū
 p sepe i sepcia noie sensua
 litatis no id solu iā qd ē nob
 rōe cu pccoe sed enā m ipis p
 rōnis q t pulu dppm mtendit
 itelligit q diligens lectoz i locis
 sepcie ubi de ipa sit itentō vi
 gilant aditet.

Ad redit ad libei arbitm cōsiderationē.

Tam uō ad pccm rēdeamz s
 ad libei arbitm rctatū. **Ad phi**
 diffimenes dixerūt libm de uo
 luntate iudicū qd pccm ipa et

habilitas uolūtatis r rōnis qua
 sup dirimz ee libm arbitm. libea
 ē ad utūlibz qd libe pcc mouei ad
 hoc ul ad id. **Libm** go dī arbitm
 qm ad uolūtate qd uolūtate mo
 uei et pccanteo appetitu ferri pcc
 ad ea q mala ul bō iudicat ul iu
 dicatē ualēt.

Ad libm arbitm no queit nisi
 ad futm nec ad ome futm.

Hec af sciendū ē qm libm
 arbitm ad pccm ul ad pccm
 no refert sed ad futia rōmgenca.
Ad em i pccm ē detmātū ē. nec
 i pccate nra ē ut tūc sit ul no sit
 qū ē. pcc em no ee ul aliud ee
 pcca sed no pcc no ee dū ē ul ad
 ee dū id ē qd ē. **Sed** i futio an
 hoc sit ul illud ad pccate libei arbitm
 spectat nec tū oīa futia sub pccate
 libei arbitm ueniūt. **Sed** ea tū q
 p libm arbitm pcc fieri ul non
 fieri. **S**i quis em tē quid uelut ac
 dpponat face qd i eia nullatenz
 sit pccate ul qd sine ipius dppōne
 fiet eque i hoc ipse libm no hē arbitm

Ad supposita libei arbitm af
 signato no cōuenit deo nr hns q
 gloificati sunt

Et quide sōdm pccatā assig
 natione i hns tū uidet ee
 libm arbitm q uolūtate mutat
 et rōria pccm deflectē i quoz pccate
 ē elige bonū ul malū r utūlibz
 sōdm electione face ul dmmite.
Sōdm qd nec i deo nec i hns oibz
 q tanta bñitudinis grā sūt roborati
 ut iā pccatē nequeant libm arbitm
 ee nequit. **Sed** qd deo libm arbitm

habeat. augustinus dicit in xxii^o li de ciuitate dei ita inquit. certe deus ipse nihil quod potest non potest. ideo librum habere negandum est arbitrium.

Ambrosius quos in libro de fide ait:

Paulus dicit quod omnia operatur unus atque idem spiritus sanctus diuidens singulis prout vult. id est per libere uoluntatis arbitrium non per necessitatis obsequium.

Qualiter ideo accipitur librum arbitrium

Sed aliter accipitur librum arbitrium in creatura quam in creatura. dei enim librum arbitrium dicitur eius sapientissima et omnipotens uoluntas quod non necessitate sed libere uoluntate bonitate omnia facit prout vult. Deus per attendens non itaque librum arbitrium esse in deo sicut est creatura ab ipso uidetur librum arbitrium excludere in omni quadam de pater filio dicens. Solus deus est in quem patrem non cadit. cetera cum sunt liberi arbitrii in utramque partem flecti possunt. Dum autem cetera iudicant librum arbitrium sicut est in creatura non esse in deo.

Ad angelos sanctos qui cum deo sunt habent librum arbitrium.

Angeli uero et sancti qui iam cum deo felicitate uiuunt atque in gratia beatitudinis consummationem sunt ut ad malum flecti nec uelint nec possunt libere arbitrio non carent. Unde augustinus in li xxii^o de ciuitate dei ait. Dicitur prima timor talitas fuit quam peritendo adam perdidit posse non mori ita librum arbitrium primum posse non potest non uoluntatis non posse potest. Idem in eundem dicit oportebat prius hominem fieri ut bene uelle posset et male. postea non sic est ut male uelle non possit. nec ideo

caerit libere arbitrio. Multo quippe liberius est librum arbitrium quod omnia non potest fuisse potest necque aut uoluntas non est aut libera dicenda non est. quia bene sic esse uoluntatis ut esse in se non solum uoluntatis sed nequam potest uelle possunt. Dicitur ergo anima in anima nunc habet nolle infelicitate ita nolle iniquitate semper habitata est. Sed credo seruanda fuit quod de uoluntate ostendit quod bonum sit autem tonali quod anima non potest potest quod sit melius quam potest non possit. Et hinc uerbis euidenter asserunt quod per beatitudinis consummationem est in homine librum arbitrium quo potest non potest et in angelis et in sanctis qui cum deo sunt et tanto uerbis liberius quanto a potest in mundum et ad bonum impetunt. Non enim quisquam ab illa potest fuit de qua scriptum est. Non fuit potest fuit est potest longius absistit tanto teligendo bono liberius habet iudicium. Unde si diligenter inspicatur librum uidetur dici arbitrium quod sine coactione et necessitate ualeat appetere uel eligere quod ex ratione dicitur.

De liberi arbitrii dea per diuisa

Et per diuisa per diuisa sit quod maiore fuit libertas arbitrii prima quam secunda et tertia multo maiore quam secunda uel prima. Prima enim libertas arbitrii fuit in qua potest potest et non potest. Ultima uero est in qua potest non potest et non potest potest media uero est in qua potest potest et non potest. an repa ratione enim mortalium per repa ratione uero saltem uerbaliter

108
† infirmitate ad malū & habuit

De quatuor statibz liberi arbitij.
A pnt notari i hoīe in quatuor statibz
libei arbitij. An pnt em
ad bonū nil impediebat. ad malū
nichil impellebat. Nō habuit ad
iudiciū ad bonū et cū sine errore
rō iudicet et uolūtas sine diffi-
cultate bonū appetere poterat. Post
pnt uō an reparatiōe grē pnt
a corruptiōe & uincit et hī infirmitate
i malo sed nō hī grām i bono &
idō pnt pnt et nō pnt nō pnt
enā dāpnabit. Post reparatiōe uō
an q̄satiōe pnt a corruptiōe sed
nō uincit & hī q̄de infirmitate i
malo sed grām i bono ut possit
pnt pnt libertatem et infirmitate et
possit nō pnt ad mortē pnt lib-
tatem et grām adiuuante nodū
tū hī posse omīo nō pnt ul
nō posse pnt pnt infirmitate nō
dū pnt absenti & pnt grām nō
dū pnt q̄sumata. Post rōfina-
tiōe uō infirmitate penit q̄sumpta
& grā q̄sumata nō uincit potit
nō pnt & tū habebit nō posse
pnt. Unde manifestū ē qd pnt
alias penalitates p pnt illo m-
tū homo pena i corruptiōe &
de p̄sione libei arbitij. Et id nāq̄
pnt nālia bona i homīe corrupta
sūt & q̄tuta detracta. Tūc ē em
ille q̄ a latibz uulneātū ē et
spoliātū. Uulneātū quidē i nālibz
bons q̄bz nō ē puatū alioq̄
nō posset reparatiō fieri. Spoliātū
uō q̄tutū q̄ p grām nālibz

addita fuerant. Hec sūt data op̄ta
et dona p̄fecta quoz alia sūt corrup-
ta p p̄m. & nālia ut i gemū mēo
stellis. alia subtrahit & q̄tuta q̄q̄
& nālia ex grā sūt. ad gnale q̄pe
dei grām p̄met. Sepe tū hūq̄di
fit distinctio tū grē uocabim ad
sp̄m nō ad genū r̄fert. Corrupta
ē g° libtas arbitij p p̄m & eripit
p̄dita. **Un augustinus tenet.** libes arbitij
male utens homo & se p̄didit et
ip̄m. Cū em libes arbitij p̄taret
uictore p̄o amissit & libm arbitij
a quo em quis deuicit ē hūc
suus additū ē. Hūc libm arbitij
dī hoīem amissit nō q̄ p̄ p̄m
nō habuit libm arbitij sed q̄ libtas
arbitij p̄didit nō q̄de omīe sed
libtas a misia et p̄o.

De r̄bz moīs libtatis arbitij

A Et nāq̄ libtas t̄plex s̄z a
nātate. a p̄o a misia. a
nātate et an p̄m & p̄ eque libm
ē arbitij. Sicut em tūc cogi nō
poteat ita nec mō. Ideoq̄ uolūtas
mō apud dīm iudicat nō semp
a nātate libea ē. et nūq̄ cogi p̄
ubi nātus ibi nō ē libtas. ubi nō
ē libtas & uolūtas et idō nō nātū.
Et libtas i omībz ē tū i bonis q̄ i
malis. Et et alia libtas a p̄o s̄z
de qua dī aplūs ubi sp̄s dīm ibi
libtas. et uitas i euāgelio. Si filij
uos libāuit uē libei eitis. Et libtas
a p̄tute p̄t libeat et suos iustice
fūt. Sicut et dīso fuit p̄t libeos
fūt iuste. **Un aplūs** libeat a p̄o
fui facti eitis iuste. **Et uē** Si fui
eitis p̄t libei facti fuit iuste
hanc libtatem hō p̄tando amissit

Ideoq̄ augustinus dicit q̄ homo male uter
liberū arbitriū & se perdidit & ip̄m quā
perdidit ē p̄ p̄m libtas nō a iustitate
sed a p̄m. Et em̄ sūt p̄m fugē

Et hñt libtate a p̄m p̄m
et p̄ quid.

Tertiam libtate q̄ ē a p̄m illi soli
mūt hñt quos filii p̄ grām liberat
et reparat nō ita q̄ p̄m sit sine
p̄m i hac mortali carne sed ut i eis
p̄m nō dñet neq̄ r̄gnet et herē
bona & iūa libtas q̄ bonā parit
fuitate s̄ iusticie. Uñ augustinus Tench.
ad iusticiā sciendā nō erit aliquis
lib̄ n̄ a p̄m liberatū ē iusticie cepit
suus & ip̄a ē uerā libtas p̄t recti
facti leticiā siml̄ & pia fuitate p̄t
p̄m obediā. Et alia libtas nō
uerā male fuitate adiūta q̄ ē ad
malū faciendū ubi rō dissentit a
uolūtate iudicantis nō ē faciendū
qd̄ uolūtate appetit ad bonū uō
sciendū concordat rō uolūtati et
idō uā ibi libtas ē & pia. De libta
te ad malū & fuitate mala ait
augustinus Tench. Seruū additū p̄t ēē
libtas ut qñ eū p̄m delectat. Libe
ralit̄ em̄ fuit q̄ sui dñi uolūtate li
btatem facit ac p̄ hor ad p̄m dñi
liber est q̄ p̄m suus ē.

Questio de libtate ad malū an
sit libertas.

Hic q̄ri p̄t v̄ h̄ libtas qua
quis lib̄ ē ad malū sit libtas
arbitrii. Si em̄ libtas arbitrii bonū
male ē. q̄de ē quia libtas arbitrii
bonū male ē. Quibusdā videt̄ qd̄
sit ip̄a libtas arbitrii bonū male ē

quibusdā videt̄ q̄ sit ip̄a libtas ar
bitrii que semp̄ bona ē sed p̄t p̄m
fuitate ad malū sit liberatū & p̄m
quoc̄ et idō dicit nō uerā ē libtas
q̄ ad malū ē. Alijs at̄ videt̄ q̄ her
libtas ad malū quā sup̄ memorat
augustinus nō sit ip̄a libtas arbitrii si sit
q̄da p̄m p̄m et curuicis q̄
ex p̄m ē & mala est.

Questio de libtate ad bonū an
sit ip̄a libtas arbitrii an nō.

Similiter aut̄ quei solet utri
tra faciendā sit ip̄a libtas arbitrii.
Quidā dicit illā eandē ēē sed ip̄a
tam p̄ grām qua iuuante liberat̄
ad bonū. Uñ augustinus. Sine grā uō
nō ē liberatū ad bonū. Uñ augustinus
Tench. Ista libtas ad bñficiendū
unū erit homi additū & venditū
ñ eū redimat ille q̄ dicit si filii
uos liberatū uē liberat̄ cito. Ad
anq̄ fieri i hōie incipiat quō quisq̄
de liberatū arbitrii gl̄at̄ q̄ nondū est
lib̄ ad opandū bñ. Er̄ apte ostendit
libm̄ arbitriū p̄ grām liberatū ut p̄
illud bñ opet̄ q̄. Ideo dicit illā
libtate uerā q̄ ē ad bñficiendū quā
sup̄ mem̄it augustinus ēē libtate ip̄am
arbitrii grā det liberatū et adiutam
Alij uō putant nō ēē ip̄am arbitrii
libtatem sed alia quādā q̄ ex grā
et liberatū arbitrii i mente hōis deo
opante incipit ēē cū reparat̄.

Certa definitio uerū q̄ om̄s q̄
libtas ad bonū & ad malū dicit̄
libtas arbitrii.

Utrum nob magis placet ut
 ipsa libtas arbitij sit & illa
 qua qd lib est ad sciendū malū &
 illa q qd lib e ad sciendū bonū Ex
 causis em̄ varijs scēt̄ dūsa no
 cubula **U**t em̄ libtas ad sciendū
 malū atq̄m p grām sit repata
 sed nō p grām fuit repata dī libtas
 ad bonū sciendū q̄ int grām libeā
 & uolūtas ad malū. p grām uō
 libeā fit ad bonū. **S**emp̄ i uolūtas
 hoīs aliquomō libeā e sed nō sep̄
 bō e. **N**ō em̄ e bona n̄ a p̄o
 libeā. e m̄ a n̄tate libeā **U**n̄ auḡ
lib de grā & libeō arbitio **S**emp̄
 i nob uolūtas libeā e sed nō sep̄
 bona e. **A**ut em̄ libeā e iustine
 q̄n fuit p̄o & tūt e mala. aut
 a p̄o liba e q̄n fuit iustine et
 tūt e bona.

Et itm̄ libtas a miseria de
 q̄ aplius dicit ut ipsa cūctia
 libeabit a fuitute corrupōis i
 libtate gr̄e filioz dei hanc libtate
 habuit homo an̄ p̄m̄ q̄ om̄
 carebat miseria & nilla tangebatur
 molestia & pleniā habebit i futūa
 b̄titudine ubi miser ee nō potit.
Ita hac uita q̄ e int̄ p̄m̄ p̄m̄
 & ultima q̄finaōne n̄o a miseria
 lib e qua pena p̄m̄ nō caret.

Dependit de corrupōne libeī
 arbitij ut addat alia.

Et p̄dictis iā apparet i quo
 p grām p̄m̄ sit minuitū
 ul' corrupū libm̄ arbitij q̄ ante
 p̄m̄ nulla eāt hoīm̄ difficultas

nullūq̄ impedimentū de lege m̄ebor
 ad bonū. nilla īpulsio ul' īstigatio
 ad malū sūt at p̄ lege carnis ad
 bonū īpedit̄ & ad malū īstigat̄ ut
 nō possit uelle ul' p̄ficē bonū n̄
 p grām adiuuet̄ & liberet̄ q̄ ut ait
 aplius p̄m̄ h̄tat i carne.

Q̄d nō e p̄t libeī arbitij i bono
 et i mal' & ad bona & ad mala.

Liberū gō arbitij cū semp̄ et
 i angustis libeū nō e libm̄ tm̄
 p̄t i bono & i malo & ad bona
 & ad mala. Libeī em̄ e i nob ubi
 libeātū e q̄m i malo ubi libeātū
 nō e et libeī e ad malū qd̄ p̄se
 p̄t homo q̄ ad bonū qd̄ n̄ grā
 adiuuet̄ et liberet̄ nō p̄t.

De libtate q̄ fit ex grā et que
 ex nā.

Libertas gō a p̄o & a miseria
 p grām e. Libtas uō p nām
 a n̄tate utramq̄ libtate. s. gr̄e
 s. natue & gr̄e notat aplius cū ex
 p̄sona hoīs nō redempti ut uelle
 adaret m̄ p̄ficē aut nō tuemo
 ut si dicit. **H**abeo libtate n̄e sed
 nō habeo libtate gr̄e. **I**deo nō e
 apud me p̄fero bonū. **S**ed a uolū
 tas qua nālū h̄t nō ualeat eigi
 ad bonū efficacit uolendū ul' ope
 implendū n̄ p grām libeī & ad
 iuuēt̄ libeī quidē ut uelit. et
 adiuuet̄ ut p̄ficat qua ut ait
 aplius nō e uolentis uelle neq̄
 c̄rentis curte. i. opai bonū sed
 miserentis dei q̄ opat̄ uelle & opai
 bonū cuius grām nō adiuuat hoīs
 uolūtas ul' opatō sed ipsa gracia.

hoīs

uoluntate puenit pparando ut uelit
bonū & pparata adiuuat ne frust^r
uelit idest ut pfaciat.

Hic ē grā opans & coopans
Opans em grā pparat hoīs
uolūtate ut uelit bonū. grā coop
ans adiuuat ne frust^r uelit. Vñ
aug^o i li. de grā & lib^o arbit^o.

Coopando de^o i nob^o pfacit qd opando
incipit qā ipse ut uelim^o opat^r in
cipiens qd uolentib^o coopat^r pfin
eus. Et g^o uelim^o opat^r. Cū aut^r
uolum^o et sic uolum^o ut pfaciam^o
nob^o coopat^r tñ sine illo ul' opante
ut uelim^o ul' coopante cū uolu
m^o bona pietatis opa. nichil ua
lem^o Et hys uerbis satis apit^r q
sit opans grā & q coopans Opans
em ē q puenit uolūtate bona Et
em libeat^r & pparat hoīs uolūtate
ut sit bona bonūq^o efficiat uelit.

Quae sit opans & coopans grā.
Oppans uō grā uolūtatem
iā bonā sequit^r adiuuando.
Vñ aug^o conf^r iulianū hēticū qui
bonā uolūtate ex lib^o arbit^o tñ
eē dicebat ac hoīem p lib^o arbit^o
posse bonū uelle et opai sine grā
assebat. ait. Ap^ota de cōmendatōne
grē ap^olus p^otulit smām cū ait Et
ē uolentis neq^o cōtentis sed dei mi
serentis Et si attendes iuliane nō
extendes conf^r grām meitu uolūta
tis hūane. Et em idō misēt^r alim^o dō
q uoluit & currit sed idō uoluit
& cūrit q misēt^r ē de^o. Et pparat^r em
uolūtate hoīs a deo & ad nō gress^o
hoīs dignit^r. Et deoq^o congrue ait Et
ē uolentis neq^o cōtentis sed misēt^r
dei nō q hor sine uolūtate

nra agit sed quia uolūtate nra ml
bonū agit nō dimis^o adiuuet. Vñ
alibi ap^olus ait Et at ego si grā
dei metū Et idō d^r q nichil bonū
agebat sed q nichil bonū agit si
illa nō adiuuet. Hys testōm^o
ap^ote Et p^omuat^r q uolūtate hoīs grā
dei puenit^r at pparat^r ut fiat bō
nō ut fiat uolūtate qā an grām
uolūtate eat sed nō eat bona et
fca uolūtate. Volūtate ipam i
li. de duab^o aīab^o ita diffinit.

Volūtate ē aī mot^o cogente nullo
ad aliqd nō admittendū ul' ad
ip^ostendū. Et at ut nō malū ad
p^ost^r bonū puenit^r & pparat^r grā
dei Vñ ap^olus grām puenientē
subsequēte cōmendat. i opante
& coopante uigilant^r dicit. Et est
uolentis neq^o cōtentis sed misēt^r
dei & nō cōtūso Et ē misēt^r di
sed uolentis & cōtentis Et am si ut
q^obdā placuit qd d^r em ita am^o
at^r. Et ē uolentis neq^o cōtentis
sed misēt^r dei tñ dicit. Et non
suffiat sola uolūtate hoīs si nō sit
enā nra dei. cā d^r. Et suffiat
nra dei si nō sit uolūtate hoīs Et
p hoc si recte d^r em illud qā id
uolūtate hoīs sola nō implet^r nō
enā econtrio d^r recte. Et mi
serentis ē dei sed uolentis hoīs ē
cū id sola nra dei nō implet^r hō
em idē ul' pparat^r nō ponit mis
uelit sed nō puenit ad palam
nō uolūtate erat. Et opat^r g^o ut idō
ita rre d^r em itelligat^r. totū det^r. ut
deo q hoīs uolūtate uolūtate
bonā puenit & pparat adiuuadā
& adiuuat pparatā. Et uolentem

puerit ut velit. volente subseqt
 ne frust velit. Ecce hys ubi & alijs
pmisssis euident tradit qu uolu
tas hois puenit & pparat gra dei
ut boni velit & adiuuat ne frus
tra velit. Itaq bona uoluntas co
mitat gram no gra uoluntate. Vn
augo ad benefaciū papā srbens
cont pelagianos ait. Si fides im
petrat iustificatiōe sicut vnicuiq
deq partitū ē mensura fidei nō
grā dei aliquid mīnī pcedit hūam
sed ipa mēt' augei ut aucta mēat'
& p fia uolūtate comitante nō
dicente pedisse qua nō pua. Ecce
hic expse habes qd' grā puenit hōe
uolūtatis mētū & ipa uolūtus
bona pdisse q' grē nō pua.
Que sit grā pueniens uolū
tatem sū fides cū dilōne.

Et si diligēt intendas m
 chiloniā ē demonstr' que
 sit ipa grā uolūtate puenies et
 pparans. s. fides cū dilōne. Ideoq
 augo tractans quō iustificati sūm
 ex fide & tū gratis ut' p' d' apltus
 q' d' iustificati ex fide. alibi ait
 iustificati gratis p' grām. hoc ideo
 dicit ne sua fides supba sit ne sibi
 dicat. Si ex fide iustificati quō grās.
Ad em fides & mēt' cur nō ponq
reddit' qm donat'. Nō dicat ista
homo fidelis qā cū dicit habeo fide
ut mēat' iustificatiōe. Rndet' ei
quid habes qd' nō accepisti. fides
em q' iustificati es grās tibi data
ē. Hic apte ondit' q' fides ē causa
iustificatiōis & ipa ē grā & bñficiū
quo hois puenit uolūtas & pparat.
Vn augo i lib' tractatiōm uolūtas

uolūtas

ē qua & pnt' et rē uiuit. uolūtas
 uō ipa nō grā dei libet' a frutute qua
 pnt' sua facta ē et ut uina supet ad
 uiuet' rēte pieq' uiu a mēalibq
 nō pnt'. Et hoc bñficiū quo libeat'
nō ea pueniet iū mēt' daet' & nō
eet grā q' vnaq' grās dat'. Puenit' gō
bona hois uolūtas illo grē bñficio
quo libeat' et pparat. id bñficiū rē
fides itelligit' xpi sicut augo i ench
euident' ondit' dicens ipm arbitū
libeandū ē p q' illā ruina a frutute
pnt' nō oīno p' seipam sed p' solā
dei grām que i fide xpi pōita ē
libeat' ut uolūtas ipa pparet'. Ecce
apte d' grām p' qua libeat' arbitū
& pparat' pōita ē i fide xpi. fides
em xpi ut i eodē ait ipetrat' qd' lex
Quod uolūtas bona q' imparat
puenit' grā queda dei dona puenit'

Ipsa tū eadē que queda grē
 dona puenit. Vn augo in
 ench pcedit uolūtas bona uolūtas
 hois mltū dei dona sed nō oīa.
 q' at nō pcedit ipa i eis ē & ipa
 uiuat. Nā ut' q' legit' i stis elo
quijs. et mīa eis subsequet' me
Volente quippe puenit ut velit.
Volente subseqt' ne frust' uelit.
Cur gō amouem' oae' p' mēt'is
mēt'is nolentibq' pie uiue' ut m
eis deq' opet' & uelle. Item q' cur
amouem' pete' ut accipiamq
nō ut ab illo fiat qd' uolumq
a quo frām ē ut uelinq' inde.
apltus ait. Nō ē uolentis neq'
currentis sed misentis dei. Ecce
hys appaet' q' bō hois uolūtas
qda' dona dei puenit quia ea

conuenit grā adiuuans et quibda
puenit qā ea puenit grā coopas
sū fides cū caritate.

Que p̄dictis uident̄ h̄ria sū qd̄
uider̄ dīa fides eē ex dīlōne. uolūtate

Non ē tñ ignorandū q̄ alibi
auḡ significat̄ uidē q̄ ex
uolūtate sic fides de 10 uerbo apli.
sū corde cōdit̄ ad iusticiā ita sup
ioh̄em tractans. Ideo nō simplr
ap̄lius aut cōdit̄ sed corde cōdit̄ quia
retā p̄f homo nolens. cōde nō nisi
uolens. Intrae ad eccl̄iam et accede
ad altā p̄f nolens sed nō cōde nisi
uolens. Itē sup̄ genesim ubi laban
et batuel dixerūt. Docem̄ puella
et q̄ram̄ eis uolūtate. dixit expo
sitor qā fides ē uolūtatis nō n̄cūtatis.
Ad qd̄ p̄ndentes dicim̄ nō h̄ ita
accipienda fore ut ex uolūtate hoīs
fides itelligat̄ puenit̄ cū ip̄a sit
donū dei sp̄e ut ait apl̄us et ex ea
bona hoīs sc̄cipiant m̄ta. p̄ hanc
em̄ ut ait auḡ sup̄ ps̄m̄ lxxj.

Justificat̄ ip̄ius. i. sic de impio pīg
ut deinde ip̄a fides sc̄cipiat p̄ dīlō
nem op̄at̄ vñ oīa bona m̄ta sc̄
cipiūt sed p̄onḡ her̄ idō dicta sūt
q̄ nō ē fides n̄ i eo q̄ uult cōde cuiq̄
bonā uolūtate fides puenit̄ nō t̄pe
sed cū et cōm̄. vñ auḡ sup̄ q̄ruet̄
dixit q̄ bona uolūtate i eis donis ē
q̄ nō p̄cedit̄ qā iuuat et ip̄a iuuat
q̄b̄ puenit̄ dū eis ḡsentit̄ ad estm̄
boni et i eis ē qā t̄pe nō ab eis p̄cedit̄.

Queda adhuc addit̄ q̄ quōre
faciūt qom̄ sū q̄ cogitatio boni p̄

cedat fidem.

Quoniam hanc quonem magis accit
et uigent uerba augusti quib̄
i libo de p̄destinacōe sc̄or̄ utit̄ per
tractans illud ubi apl̄i. Nō q̄ suffi
nentes sim̄ cogitacōe aliqd̄ ex nob̄
tāqm̄ ex nobis. Attendant it̄quē
et uerba ista perpendat̄ q̄ putat̄ ex
nob̄ eē fidei fidei ceptū et ex deo
eē fidei supplementū. Comendās
em̄ istā grām q̄ nō dat̄ p̄m̄ aliq̄
m̄ta sed efficit̄ oīa bona m̄ta it̄q̄.
Nō q̄ sufficientes sim̄ cogitare
aliquid boni sū ex nob̄. Quis at̄
nō uideat̄ p̄g eē cogitacōe p̄ crede
Nulla quippe cōdit̄ aliqd̄ nō p̄us
cogitauit eē cōdendū. Si q̄ cogitacōe
boni nō ē ex nob̄ ut h̄c apl̄us
tradit̄ nec cōde q̄m̄q̄m̄ et ip̄m̄ cōde
nichil aliqd̄ ē q̄m̄ cū assensione m̄
tis cogitacōe. Hic uidē i sim̄ q̄
cogitacōe bona p̄cedit̄ fide ita bō
uolūtate pueniat̄ fide nō puenit̄
quod p̄dictis adūsc̄at̄ uidē.

Determinacō.

Ad hoc aut̄ dicim̄ qd̄
aliqui cogitacōe bō sū uolū
tas puenit̄ fide sed nō ē ista bō
uolūtate ul̄ cogitacōe q̄ recte uiuit̄.
Illa em̄ sine fide et caritate nō est
nā ut ait auḡ ad anastasiū sine
sp̄u sc̄o nō ē uolūtate hominis lib̄
cū cupiditatib̄ uincat̄. Nō est
lib̄ea ad bonū n̄ lib̄eata sūt. Nō
aut̄ lib̄eat̄ n̄ p̄ sp̄m̄ caritas diffi
dat̄ i cordib̄. Nō ē lib̄ea uolūtate
n̄ ea liberet̄ grā p̄ lege fidei.

matia

no e libea sine fide opante p diko
ne 7 illa sufficient 7 ue bona e.
No e em fructu bonu q de raitu
tis radice no surgit. Si uo assit
fides opans p dilone sic delecta^o

De illa cogitatione boni Choi
que pcedit fidem plene disscit?

Non at cogitatio siue volu-
tas q fide et caritate aliasq
iustificaciones pcedit no sufficit ad
salute nec recte uiuit ea. har uo-
luntate occupat illa bona voluntas
q e magnu bonu. ista uo no illa
e q illa voluntas siue cogitatio aba
ista. Et sicut ista ista pcedit. ita
illa puenit itellus. Vn augusti
ista uiba distinguens sup illu locu
pam Concupiuit aia mea deside
rae iustificaciones tuas dicit. corrupiui
desiderae inquit no desiderau. Vi-
demus em rone no nup q uales
sint iustificaciones dei sed ifinitate
pcedit aliqui no desideramus. Suo-
lat em itellus. seqt tardus a nlla
effus. Primo bonu nec delectat
ageit 7 cupimus ut delectet. Sic iste
olim desiderae corrupisrebat q bo
ee crebat cupiens eoz habe delec-
tatione quoz potuit uide rone. Dis-
tendit itaq quibz gdiu ad eoz
eas pueniat. Sus em e ut uideat
qm sint uales 7 honeste deinde
ut eoz desideiu corrupisrebat. post-
mo ut pfinente gra eoz delectet
opato grie sola ro delectabat.

Attende huc ordme graz qua huc
distinte assignat augg qlit. itellus
bonoz pcedit occupisrebat eoz uide

et ipa cupia delectatione q sit p fide
7 caritate qua habita uea e uoluntas bo
qua recte uiuit ipa e fidei comes e
no pua.

Ad ante gram iustificacionis
multa in homine sunt bona.

Qui uiba auggm pmissa sm
hanc distinctione qdicit illa
ibi repugnancia foe atadiuit. Non
ignocans ena an gram puenite
et opante qua uoluntas bo pparat
i hoie queda bona pcedet ex dei
gra 7 libeo arbitio queda ena ex
solo libeo arbitio qbz tu uita no
met nec gram qua iustificat. Illig
em gre puenite q uoluntate hois
sanat ut sanata lege impleat nulla
mita pcedit. Ipa em e q iustificat
ipig. r sit iustus q p eoz eat impi-
g. uicis aut impi no gra sed pena
debet nec ista eet gra si no daet
gratuita. dat at gtuata qa nichil
boni an fereamus vn hoc merem.

repugnancia

No negamus tu multa an har gram
et p hanc gram ab hoie fici bo
p libm arbitiu ut tradit augustin
i repposicionibz q pelagianos ubi
de hoines p libm arbitiu agros
role. domos edificat 7 a4 plura
bo face sine gra coopante.

Quz una eadem sit gra que dicit
opans et coopans.

D' xxvii.

Hic opsideandū e cu pdictū
sit p gram opante 7 pue-
mente uoluntate hois libens ut pparū
ut bonū uelit et p gram coopante
7 subsequente adiuuati ne frustra

velit. Utrum una eade sit gra. r. vni
minis q̄tis datur qd̄ opet̄ et coopet̄
an diuisa alim̄ opans. Quibada
nō r̄sonabiliter videt̄ q̄ vna r. eade
sit gra. r. idem bonū eade ūtū que
opat̄ r. coopat̄. Sed p̄t̄ diuisos
eiḡ effectus d̄t̄ opans r. coopans.
Opans em̄ d̄t̄ i q̄ntū libet̄ r. p̄at̄
uolūtate hoīs ut bonū velit. s. ut
op̄ bonū fiat. Coopans i q̄ntū
aduuat eandē ne frust̄ velit. s.
ut op̄ fiat bonū. p̄a em̄ gra
nō ē onosa sed mēt̄ augei ut aucta
mereat̄ et p̄fici.

Q̄d sit gra. r. quō mēt̄ augei q̄rit̄.

Sid querit̄ quō ip̄a gra
p̄ueniens mereat̄ augei
cū n̄llū m̄tū sit sine libet̄ arbi
et quid sit ip̄a gra. An ūtū an nō et
si ūtū an actū ul̄ nō. Et hoc ap̄te in
sinuai ualeat p̄mittendū ē eē tā gra
bonor̄. Alia n̄q̄ sūt magna. alia mi
nima. alia media ut auḡ ait̄. l. 10
retracta^m ūtutes inquit q̄b̄ r̄e uiuūt
magna b̄d̄ sūt. Sp̄es aut̄ quocūlib̄
coopm̄ sine q̄b̄ recte uiuūt p̄t̄ m̄ma
bona sūt. poterit̄ uō an sine q̄b̄
recte uiuūt nō p̄t̄ media bona sūt.

Et ūtutib̄ nemo male utit̄. Ueniat
bonis. r. medis et m̄imis nō solū
bene sed enā male q̄s̄p̄ ut p̄t̄ et ideo
ūtute nemo male utit̄ q̄ op̄ ūtutis
ē bonū usq̄. istoz̄ q̄b̄ enā nō bene
ut̄ possim̄. Nemo at̄ utendo b̄n
male utit̄. Non solū at̄ magna sed
enā media r. m̄ima bona eē p̄p̄t̄
bonitas dei.

An q̄b̄ bonis hoīb̄ sit libet̄ arbi^m

Querit̄ at̄ i q̄b̄ bonis libet̄ ar
bitū at̄tineat̄. de hoc auḡ
libo p̄o retracta^m ita ait̄. In medis
quidē bonis tuent̄ libet̄ arbitū
uolūtatis q̄a r. male ut̄ illo possū
sed t̄n̄ t̄le ē ut sine i^o r̄e uiuūt
nequeam̄. Bona at̄ usq̄ eiḡ ūtū
ē q̄ i magis r̄p̄t̄ bonis q̄b̄ nō
male ut̄ p̄t̄. Et q̄a bona r. magna
r. m̄ima r. media ex deo sūt. s̄e ut̄
ex deo sit enā bonū usq̄ libet̄ uolūta
tis q̄ ūtū ē r. i magis op̄t̄at̄ bonis.

Considerat̄ r. op̄t̄at̄ iuber ut pos
sit solū qd̄ querebat̄.

Atende diligent̄ q̄ d̄m̄ sūt r.
confer̄ i vni. Et em̄ ap̄t̄
qd̄ sup̄ q̄rebat̄. dixit equidē op̄us
ūtutis eē bonū usq̄ illoz̄ bonor̄
q̄b̄ enā nō bene utiq̄ possim̄
r. medior̄ i q̄b̄ posuit libet̄ ar
bitū cuius quos bonū usq̄ dixit
eē ūtute qd̄ si ē. Et ē go op̄ ūtutis
qd̄ sup̄ dixit. q̄a aliud ē ūtū alid op̄eiḡ

De ūtute qd̄ sit r. quid actū eiḡ.

At videndū ē quid sit ūtū
r. qd̄ op̄ r. qd̄ actū eiḡ. Uti
est ut ait̄ auḡ bona q̄lms̄ mēt̄is
q̄ r̄e uiuūt r. q̄ n̄llā male utit̄ q̄
des solū i hoīe opat̄. Ideoz̄ op̄ dei
t̄m̄ ē sicut de ūtute iusticie. Auḡ
doret̄ sup̄ m̄ locū p̄oni feni iudi
cū r. iusticia. Ita dicens iusticia r.
magna ūtū an ē quā nō sunt i hoīe
n̄ d̄s. Idoz̄ n̄ ait̄ p̄p̄a ex p̄sona
ex em̄. feni iusticia nō ip̄am ūtute
quā nō sunt hō s̄ op̄ eiḡ intelligi
uolūt. Et ap̄te p̄simuat̄ q̄ iusticia
i hoīe nō ē op̄ hoīs s̄ dei. Et d̄t̄
de alijs ūtutib̄ idem intelligendū
ē. De fide id̄ idem d̄t̄ qd̄ nō ē ex
hoīe sed ex deo tantū.

Nam de gra fidei ephesios scribit
 apulus sicut fidem no ex hoie
 sed ex deo ee tm asscit dicens gra
 saluat ephs p fide a hor no ex uo
 bis dei em domi e. Ad a stis
 ita exponit: hor i fides no e ex
 vi ne gre qa domi dei pue est.
 Hic a hic manifeste fdui q fides
 no e ex libtate arbitri siue ex
 arbitio uoluntatis qd supioibz qso
 nat ubi dmi e gram pueniete
 a opante ee utute q uoluntate
 hois libeat a sanat: ut augy in
 li. de spu sco a tra dt Justificati
 sumy p libeam uoluntate sed ex
 gra dei ul p gram xpi. No qd
 sine uoluntate nra fiat sed uoluntas
 nra ondit isma p lege ut sanet
 gre uoluntate a sanata uoluntas
 impleat legem.

De gra q libeat uoluntate que
 pnt e de libeo arbitio a no e moty

Sicut gra q sanat mētis
 a libeat uoluntate hois uty
 e ul vna ul plues cu ipa gra no
 sit ex arbitio uoluntatis sed ea ponit
 sanet ac pparer ut bona sit. qseqt
 ut uty no sit ex libeo arbitio et
 ita no sit moty ul affectus mentis
 cu ois moty ul affecty mētis sit
 ex libeo arbitio ita no sit moty
 ul affecty mentis cu ois moty ul
 affecty mentis sit ex libeo arbitio sed
 bonz ex gra a libeo arbitio. malz
 uo ex libeo arbitio tm. Ut em ait
 augy in li. r triactomū. ho sponte
 a libeo arbitio cade potuit non
 enā resurgē. Itē li. de duabus
 mābz. Ne si libeo ad faciendū a

no faciendū motu ai carent si demq
 hys abstinenti ab ope suo pias a
 ulla qcedit eaz pām tenē no pos
 sumy. Hic apate ondit q moty ai
 siue ad bonū si ad malū ex libeo
 arbitio e. Ideoq si gra ul uty moty
 mentis e ex libeo arbitio e. Si uo
 ex libeo arbitio i ex pte eia no sola
 deq sine homie ea facit. Hic apit
 ad qd pdictu tendit: s. ut motyset
 an uty sit moty mentis ul no p
 simile ondit. a h e apca pparato
 inf tria et tria.

Propterea quida no terudite
 tradit utute ee bona mētis
 qualitate siue forma q aiām isōet
 a ipa no e moty ul affecty ai si
 libm arbitū p ea iuuat ut ad bo
 moueat et erigat a ita ex utute
 ex libeo arbitio nascit bonz moty
 ul affecty ai a exinde bonū opus
 pcedit exiq. Sicut pluuia rigat
 tra ut gminet a fructū faciat n
 pluuia e tra ul gmen n fructy
 n tra gmen ul fructy nec gmen
 fructy ita gtis fre mentis nre a
 libeo arbitio uoluntatis isindit
 pluuia dīne bndictōis. i. ispirat
 gra qd sola deq facit no homo cu
 eo. qua rigat uolūtus hois ut g
 minet a fructificet. i. sanat a pparat
 ut bonū uelit fm q dī cooipans
 et ia gra uty no iagruie nouat q
 uolūtate hois isirma sanat a adiuuat

Ex quo sensu dicitur ex gra isipe
 mētis bona mīta a de q gra itelligit

Quoniam 9o dicitur ex gra esse
 bona mīta a isipe aut itelli
 gut gra grans dans id est deq

ul' potius gra' g'tis data q' uoluntate
hois puenit. Ad em' magnu' eet
si hor' a deo dicit' ee a quo sut' p'nt'
oia sed pong' eis gra' g'tis data in
telligit' ex qua' scipiut' bona m'ita
q' cu' ex sola gra' ee dicunt' no' exclu-
dit' libm' arbitiu' quia nullm' m'itu
e' i hoie qd' no' sit p' libm' arbitiu'
sed i hois m'endis cu' p'ncipali
tas gre' attribuit' q' p'ncipal' ca' bonoz
meioz e' ipa' gra' q' ex'it' libm'
arbitiu' z sanat' atz' uiuat' hois uoluntas
ut sit bona.

Quod bona uoluntas gre' est
et i gra' e' et sit o'ne m'itu.

Que etiā ipa' domi dei e' et
hois m'itu p'mo gre' quia
ex gra' p'ncipal' e' z gra' e'. Vn'
aug' ad sextu' p'stm' Ad e' m'itu
hois an' g'ram'. Cu' o'e m'itu bonu'
m'it' no' i nob' facit' n' gra' Ex gra'
em' ubi d'm' e' q' puenit' sanat'
arbitiu' hois et ex ip'o arbitio p'nt'
i aia' bonz affectz' siue bonz motz'
mentis z hic e' p'mu' bonu' hois
m'itu. Dicit' tibi gra' ex fidei uitate
z hois arbitio g'nat' i mente z
motz' quida' bonz' remineabil'
sz' ipm' e'de' ita ex c'itate z libeo' ar
bitio aliq' quida' motz' puenit' sz'
dilige' bonz ualde. Hic de re'is u'
tutibz' itelligendu' e' et isti boni
motz' ul' affectz' m'ita sut' z dei do
na quibz' m'em' z ipoz' augmen
tatione z alia q' consequent' hic z
i futuro nob' apponut'.

Ex q' r'one d'r' fides meret' iusti
ficacione et alia.

Quoniam g'o d'r' fides meret' ius
tificacione et uita' etnam

ex ea r'one d'ntu' accipit' q'a p' actu
fidei meret' illa Bilio' de c'itate et
iusticia z de alijs accipit'. Si ei fides
ipa' uita' pueniens dicit' actz' m'ituz
ee q' e' m'itu' ia' ipa' ex libeo' arbitio
oigine' habet. Ad q' no' e' sic d'it'
ee m'itu' q' actz' ei' e' m'itu' si tunc
assit' c'itas sine q' nec e'de' ne' p'are
m'itu' e' uita. Vn' appaet' ue' q' c'itas
e' p'ius p'ius q' aie' qualitates ipoz'
z s'ificat' et eis aia' i'formet' et
sanctificet' sine q' aie' qualitas no'
d'r' uita' q'a no' ual'et sanae' aiam.

De m'itibz' u'itutu' z de gra'
que no' facit' m'itu' ul'

Et actibz' m'itibz' itaq'
u'itutu' boni sumuz z iuste
u'ituz et ex gra' q' no' e' m'itu'
sed sut'. Ad t'm' sine libeo' arbitio
pueniut' m'ita n'ra sz' boni affectz'.
Co'uzq' p'gressus atz' bona opa
q' deo remunerat' i nob' et h' ipa'
dei dona sut'. Vn' aug' ad sextu'
p'stm' Cu' coronat' deo m'ita n'ra

nichil aliud coronat' q' m'it' sua.
Vn' uita' etna que i sine a do m'ituz
p'cedentibz' reddit' q' et eade' m'ita
quibz' reddit' no' a nob' sut' sz' a nob'
facta sut' p' gram' et recte ipa' gra'
uita' m'itupat' q' g'tis dat' nec idd'
g'tis no' quia m'ituz dat' sed quia
data sut' p' gram' z ipa' m'ita q'oda'.

Epilogus ut alia addat.

Et p'miss' ia' f'oresie nob'
aliquatenz p't' qual' gra' p'
ueniens m'et' augei et alia z quid
ipa' sit uita' an' aliud. et si uita' sit
actz' ul' no'. Ostensu' e' em' sup' ex p'te
quocuda' q' ipa' e' uita' z uita' no' e'
actuz sed ei' ca' no' t'm' sine libeo'
arbitio. Vn' qd' sup' aug' dicit' boni

usum liberi arbitrii esse virtute. ita
 accipi potest. actus virtutis. Alioquin
 sibi adire videtur quod etiam opera virtutis
 sunt dicitur esse bonum usum esse quibus non
 male uti possumus. In quibus posuit
 librum arbitrii. Si vero bonum usum liberi
 arbitrii opus virtutis est in illis non est.
 Si ergo bonum eius usum virtute esse dicitur
 nomine virtutis ipsius usum significavit.
Quod idem usum est virtutis et liberi
arbitrii sed virtutis principaliter.

Idem nempe usus bonum ex virtute
 est ex libero arbitrio sed ex virtute prin-
 cipaliter et bonum ille usus in magno bono
 amanda est.

Ad gratiam pervenimus quod ita intelligitur
 non est liberi arbitrii usus sed ex ea bonum
 usum liberi arbitrii et omnia bona mita.

Ita autem gratiam pervenimus quod et utique
 non usum liberi arbitrii est sed ex ea
 bonum est bonum usum liberi arbitrii quod
 nobis est a deo non a nobis. Usus
 vero bonum liberi arbitrii et ex deo est
 et ex nobis et ideo bonum mita est.

Ubi enim solus deus operatur hic deus et homo.
 hoc mita ex illa purissima gratia
 pervenit quod notavit aptius didicimus.

Verba dei sunt id quod sunt et gratia eius in me
 uania non fuit super que locum augustinus
 ita ait. Recte gratiam nominat. primum enim
 sola gratia dat deus et non in gratiam cum non
 precedant nisi mala mita sed per gratiam
 incipit bona mita et ut

ostendit librum arbitrii addit et gratia
 eius in me uania non fuit et ne ipsa
 voluntas sine gratia dei putet aliquid
 bonum posse. subdit. Non autem ego sola
 sine gratia sed gratia dei mecum. et cum
 libero arbitrio. plane cum data fuit
 gratia incipit esse mita mita bonum per illa
 tamen quod si illa defuit cadit homo.

Alioquin scilicet hic ostendit qui dicitur u-
 tutes esse bonos usum liberi arbitrii. actus

In vero dicitur virtutes. in mens
 esse bonos usum naturalium po-
 tentiarum non tamen omnes sed tamen in-
 teriores que in mente sunt. Extiores vero qui
 per seipsos geruntur non virtutes esse dicitur
 sed opera virtutum et ideo quod augustinus dicit
 opera virtutis esse bonum usum naturalium
 potentiarum de usu exteriori accipitur.

Ad vero dicitur bonum usum liberi ar-
 bitrii esse et in magno bono utare bono
 de usu interiori intelligitur et virtutes mi-
 nihil aliud esse quam bonos affectus ul-
 motus mentis asserunt quos deus
 hodie sunt non homo quia licet illi motus
 sint liberi arbitrii non tamen esse queunt nisi
 deus ipsum librum arbitrii liberet et adiuvet.
 gratia sua operante et cooperante. Quia
 dei gratuita voluntate accipitur quia
 et deus est qui et operatur in nobis velle et
 operari bonum.

Quibus autem virtutibus minuitur quod

quod autem virtutes sunt dicitur
 motus mentis testimonio scripturae

apertum. Dicit enim augustinus super iohannem.
 Quod est fides. ideo quod non vides.
 ideo autem motus mentis est. Idem in li-
 bro de doctrina christiana. Caritate autem
 uoco motum animi. Si vero caritas et fides
 animi sunt motus. virtutes ergo motus animi sunt.

Quo alii hijs respondeant
 determinantes.

Quibus alii respondentes permis-
 sa uerba augustinus ita intellige-
 da fore inquit. fides est ideo quod non
 vides. et fides est que creditur quod non videtur.
 et caritas est motus animi. et gratia qua

mouet animo ad diligendum. & qd h
 & hys filia ita accipienda sunt ex
 hys conicit que alibi augu ait. Pa
 ipmo li. qonu euuagtm iqt. fides
e qua edut ea q no vident q ppe
di fides ite i xmo li. de tuncate.
 Alia sut ea q edut aliud e fides q
 edut. Ex quibz ubis sic argumen
 do pcedit. Aliud e ede. Aliud est
 illd qd credit. p dicitu e ac fide
 ee id qd ede quo edut. Sic go ede
 no e fides quia ede no e id quo
 edut. addut quoq. uia dei opo
 tm e qua ipe sola fut i nob. Pa
 go no e usq. i acty libei arbitrii
 ede e acty libei arbitrii. No e itaq
 uia. pmissis alijsq. auctoritatibz
 rombz ac testiomis imitut. vtz
 hoz ante. iudicau diligens lectois
 relinquo exanim ad alia pperans.
Ad dicta repetit ut alia addat.

Dispo
 xxviii

Diffinitua assignatione ponet de
gra et libeo arbitio q pelagianos.
Id uo iconcussit & tractant
 teneamus. libm arbitiu sine
 gra pueniente et adiuuante no
 suffice ad iusticia & salute obine
 dam ut mris pcedentibz gram
 dei aduocai sicut pelagiana hesis
tradidit. Pa ut ait augu i
libo retractationi hetic pelagianam
libm sic asseruit uoluntatis arbi
ut gre dei no relinquat locu
qua pmi mra dai asseruit.
Pelagianoe hesis omi recentissia
a pelagio monacho e exorta. In
 dei gre qua pdestinati sumus & q
 metuumus & q de pte tenebray
 erui. itm finit fut ut sn hac edat

hoicm posse face oia dnu man
 data. Demq pelagia a fribz iere
pats q nichil tbut adiuoio gre
dei ad eiq mandata fanenda no
ea libeo arbitio pponerbat sed i fide
li. callig calliditate supponebat
dicens ad hor ea dai homibz ut
q face p libm arbitiu iubent fa
cilius possint ipse p gram. Dico
unqz faciliq pnt uoluit edi et si
difficilia tm posse hoies sine gra
face iussa dnu. Illa uo gram dei
sine q nichil boni possumus face
no ee dicit n i libeo ar. qd nullis
suis mris pcedentibz ab illo ar
reput nra nra. Ipo tm ad hor iuuat
te nos p sua lege atz doctia. ut
discamus q face et q pae debeam.
No at ad hor p donu pms sam
ubi q didicim ee fanenda facaq.
At p hor dnu dai nob stiam
ofitent qua ignocantia pellit.
Caitate aut negant dnu dai
qua pie uiuit ut st sit domi do
stia que sine caitate iflat & no
sit domi dei ipa caitas q ut stia
no iflat edificat. Deseruit ena
ocones quas fut emia siue p i
delibz & doctie dei resistentibz ut
quitant ad deu. siue p fidelibz ut
augeat fides eis & pseuent tea. h
quippe no ab ipso ampe sed a seipis
hoies habe stendit. gram dei qua
libeam ab ipetate dicentes pdim
mra nra dai. puulos ena sine
ullo oigmal uincto pmi asserit nati

hic post ea quibz sui ofmat
eo et rae ubis augu qd ipm uteret.

Quod id dicit sine gra hoicm
 p libm arbitiu oia iussa
 mple. huius d. iuductionibz inuit

... in homo face
 ... mandata ad
 ... adiuoio gre
 ... ad eiq mandata
 ... fanenda no
 ... ea libeo arbitio
 ... pponerbat sed i fide
 ... li. callig calliditate
 ... supponebat
 ... dicens ad hor ea dai
 ... homibz ut
 ... q face p libm arbitiu
 ... iubent fa
 ... cilius possint ipse p gram.
 ... Dico unqz faciliq pnt
 ... uoluit edi et si
 ... difficilia tm posse hoies
 ... sine gra face iussa dnu.
 ... Illa uo gram dei sine q
 ... nichil boni possumus face
 ... no ee dicit n i libeo ar.
 ... qd nullis suis mris
 ... pcedentibz ab illo ar
 ... reput nra nra. Ipo tm
 ... ad hor iuuat te nos p
 ... sua lege atz doctia. ut
 ... discamus q face et q pae
 ... debeam. No at ad hor
 ... p donu pms sam ubi q
 ... didicim ee fanenda
 ... facaq. At p hor dnu dai
 ... nob stiam ofitent qua
 ... ignocantia pellit. Caitate
 ... aut negant dnu dai
 ... qua pie uiuit ut st sit
 ... domi do stia que sine
 ... caitate iflat & no sit
 ... domi dei ipa caitas q ut
 ... stia no iflat edificat.
 ... Deseruit ena ocones
 ... quas fut emia siue p i
 ... delibz & doctie dei
 ... resistentibz ut quitant
 ... ad deu. siue p fidelibz
 ... ut augeat fides eis &
 ... pseuent tea. h quippe
 ... no ab ipso ampe sed a
 ... seipis hoies habe stendit.
 ... gram dei qua libeam
 ... ab ipetate dicentes
 ... pdim mra nra dai.
 ... puulos ena sine ullo
 ... oigmal uincto pmi
 ... asserit nati

Si inquit non potest ea homo facere
 quae iubentur non est ei imputandum ad
 inerte sicut tu ipse Augustinus in
 libro de libero arbitrio assensibus dicit
 inquit potest tunc quod nullo tamen potest
 potest autem tamen non potest. hoc testi-
 monio Augustinus versus est pelagius dis-
 putans aduersus eum primo aduersus gratiam
 sicut Augustinus in libro retractationum ad
 et alia huiusmodi retractans amittat
 inueniens. In his atque huiusmodi uerbis
 meis quia gratia dei commemorata non
 est de qua tunc non agebant putant
 pelagianam suam nos tenuisse sententiam
 sed frustro hoc putant. uoluntas
 quippe est qua potest et recte uiuere
 quod hinc ubi egimus sed ipsa si dei
 gratia liberetur et ut uicina super ad-
 iuuetur recte a mortalibus uiuere non
 potest. Ecce apte dicitur ex quo sensu
 illa dicitur inimicos gratiae resellens.

**Aliud testimonium Augustini potest quod tunc
 pelagius persequitur.**

Similiter etiam inuenitur pelagius
 in libro Augustini contra gratiam quam in
 primo libro de duabus arboribus de peccato
 inquit reu tene quecumque non fecit
 quod facere non potuit summe iniquitatis
 et ipsa est. Hinc auditis exultare pelagium
 dicens Cur ergo paruuli et illi qui
 non habent gratiam sine qua non possunt
 facere mandata diuina rei tenent.

**Hoc autem qua occasione dicitur in libro
 retractationum pelagiano respondet Augustinus.**

**Idem autem Manicheos dicit quod in
 homine duas naturas esse ostendit. una
 bona ex deo. altera mala ex gente
 tenebrarum quae nunquam bona fuerit nisi
 bonum uelle potest. quod si esset non uir
 ei imputandum esset si non bonum fuerit.**

Aliud quod uidetur ostendere gratiam

dei addit.

Alibi etiam Augustinus dicit quod hinc gratiam
 ostendit uidentur quae iustificati-
 mur. ut enim in libro contra adamantium
 manichei discipulum. Nisi quis uoluntate
 mutauit. bonum operari non potest
 quod in nostra potestate. postquam dominus dicit ubi uult
 aut facite arborem bonam etc. ad
 Augustinus in retractationum non esse quae gratiam
 dei quam praedicamus ostendit. In potestate
 quippe hominis est mutari melius uo-
 luntate sed ea potestas nostra est si a deo detur
 de quo dominus est. dedit eis potestatem si-
 lios dei fieri. Cui enim hoc sit in potestate
 quod cum uoluntate facimus nihil tamen
 in potestate quam ipsa uoluntas est si ipsa
 uoluntas a domino ergo como datur potestatem.

**Aliud testimonium eiusdem quod uidetur
 aduersum.**

Hic etiam intelligendum est quod
 eodem autem scilicet in nostra potestate
 esse ut illi inseri bonitate dei uel
 excidi eius seueritate mereamur quia
 in potestate nostra non est nisi quod nostram sequi
 uoluntate quae cum praeparat a domino fa-
 cile sit opera pietatis et quod impossibile
 et difficile fuerit. **Aliud testimonium.**

In exponere quos quatuor
 apostolus epistola ad romanos

quod Augustinus inquit inuenit quae uidentur hinc
 doctrine gratiae aduersari. ut enim ad romanos
 inquit est. quod autem bonum operari illis est
 quod edentibus datur spiritus sanctus. et paulo post
 spiritum et uelle. Illis autem datur edentibus
 et uolentibus facultas hinc operandi
 per spiritum sanctum. quae quae intelligi debeant
 Augustinus in libro retractationum apertus dicens.

**Utrum quidem a deo esse quod operari bonum sed
 eadem regula ut uisus est et uolendi scilicet
 et facendi et uolendi ipsius est quae ipse dicit
 uoluntate. et utrumque inquit quod non nisi
 uolentibus nobis. Illa itaque profecto**

suam

non dixisset si iam scirem et ipsam
fidei in spiritus sancti munera et gratia.

Adhuc addit quod videtur contrariū.

Tud etiam diligenter apponendum est quod
augustinus in libro contra Iulianum ait. quod
posse habere fidem sicut posse habere caritatem.
Rationem enim homini est habere aut
fidei sicut habere caritatem gratia est fidelium.
Ad id non itaque dominus est tanquam ex libero
arbitrio valeat habere fides vel caritas
sed quod aptitudine naturalis habet mens
hominis ad credendum vel diligendum. que
gratia dei provenit credit et diligit. quod
sine gratia non valet.

Testimonio iheronimi asserit et asserit
quod tenendum sit de gratia et libero ar-
bitrio ubi episcopus hesis iudicat et iovinianum
in manichei et pelagii.

Id uero de gratia et libero arbitrio
indubitanter teneamus quod iheronimus

in explanatione fidei catholice ad da-
masium papam. iovinianum et manichei
et pelagii errores collidens docet.

Libero inquit sic ostendit arbitrium ut di-
camus nos semper indigere dei auxilio.

Et tam illos errare quod cum manichei
dicunt hominem per se virtutem non posse.

quoniam illos qui cum ioviniano asserunt
hominem non posse peccare. utque tollit

arbitrium libertatem. Nos uero dicimus ho-
minem per se peccare posse. et non peccare

posse. ut semper liberi nos ostendamus
arbitrium esse. Hec est fides quam etiam ca-
tholica videmus et quam per tenuimus.

Quod homo ante peccatum eguit gratia
operante et cooperante.

Dicitur heretice ostendendum est utrum homo
ante peccatum eguit gratia operante
et cooperante. Ad quod beatus dicitur quod
non cooperante tamen sed etiam operante gratia

indigebat. non quidem per omnem opera-
di modum operantis gratie. Operante enim

in libero arbitrio et parando voluntate
hominis ad bonum. Egebatur itaque homo

ea non ut liberaret voluntate sua quod
per se sua non fuerat sed ut pararet ad

volendum efficaciter bonum quod per se non
poterat. Non enim poterat bonum

mereri sine gratia ut augustinus tenet
evidenter tradit. Illa inquit inmensa

libertate qua poterat non mori natura
humana perdidit per liberum arbitrium hanc

uero in qua non poterat mori acceptiva
est per gratiam quam fuerat si non permissit

acceptiva per meritum. Quia uero si gratia
nec tunc ullum meritum esse potuisset.

Et si peccatum in solo erat arbitrio con-
stitutum. non tamen iustitiam hinc vel ren-
nende suffinebat liberum arbitrium in

dominio per peccatum adiutorium. Erre hinc
liberis suis unde videtur quod ante peccatum

homo indigebat gratia operante et coo-
perante. Non enim habebat quod pedem

mouere posset sine gratia operante et
cooperante auxilio. hinc tamen quod poterat

Ad homo ante lapsum uirtutes
habuit.

Dicitur quod quod solet. utrum homo ante
lapsum uirtutes habuit. Et beatus

damascenus uirtutes non habuit id ita probat
sonantibus. Iustitia inquit non habuit

quod preceptum dei contempsit. nec piden-
tia quod si non prouidit. nec temperantia

quia aliena appetit. nec fortitudine
quia per se suggestionem resistit. Quibus

resistentes dicimus esse quidem non tamen
habuisse has uirtutes quoniam peccauit si

ante et tunc amisisset. Et de multis scitis
testimoniis apparet. Aut enim augustinus
quod dicitur omnino. Adam perdit caritatem mala

inuentam est. Et princeps uincit dum uincit
adam de limo facte ad ymaginem dei

**Dispo-
sitione**

... non dixisset si iam scirem et ipsam
fidei in spiritus sancti munera et gratia.
Adhuc addit quod videtur contrariū.
Tud etiam diligenter apponendum est quod
augustinus in libro contra Iulianum ait. quod
posse habere fidem sicut posse habere caritatem.
Rationem enim homini est habere aut
fidei sicut habere caritatem gratia est fidelium.
Ad id non itaque dominus est tanquam ex libero
arbitrio valeat habere fides vel caritas
sed quod aptitudine naturalis habet mens
hominis ad credendum vel diligendum. que
gratia dei provenit credit et diligit. quod
sine gratia non valet.
Testimonio iheronimi asserit et asserit
quod tenendum sit de gratia et libero ar-
bitrio ubi episcopus hesis iudicat et iovinianum
in manichei et pelagii.
Id uero de gratia et libero arbitrio
indubitanter teneamus quod iheronimus
in explanatione fidei catholice ad da-
masium papam. iovinianum et manichei
et pelagii errores collidens docet.
Libero inquit sic ostendit arbitrium ut di-
camus nos semper indigere dei auxilio.
Et tam illos errare quod cum manichei
dicunt hominem per se virtutem non posse.
quoniam illos qui cum ioviniano asserunt
hominem non posse peccare. utque tollit
arbitrium libertatem. Nos uero dicimus ho-
minem per se peccare posse. et non peccare
posse. ut semper liberi nos ostendamus
arbitrium esse. Hec est fides quam etiam ca-
tholica videmus et quam per tenuimus.
Quod homo ante peccatum eguit gratia
operante et cooperante.
Dicitur heretice ostendendum est utrum homo
ante peccatum eguit gratia operante
et cooperante. Ad quod beatus dicitur quod
non cooperante tamen sed etiam operante gratia
indigebat. non quidem per omnem opera-
di modum operantis gratie. Operante enim
in libero arbitrio et parando voluntate
hominis ad bonum. Egebatur itaque homo
ea non ut liberaret voluntate sua quod
per se sua non fuerat sed ut pararet ad
volendum efficaciter bonum quod per se non
poterat. Non enim poterat bonum
mereri sine gratia ut augustinus tenet
evidenter tradit. Illa inquit inmensa
libertate qua poterat non mori natura
humana perdidit per liberum arbitrium hanc
uero in qua non poterat mori acceptiva
est per gratiam quam fuerat si non permissit
acceptiva per meritum. Quia uero si gratia
nec tunc ullum meritum esse potuisset.
Et si peccatum in solo erat arbitrio con-
stitutum. non tamen iustitiam hinc vel ren-
nende suffinebat liberum arbitrium in
dominio per peccatum adiutorium. Erre hinc
liberis suis unde videtur quod ante peccatum
homo indigebat gratia operante et coo-
perante. Non enim habebat quod pedem
mouere posset sine gratia operante et
cooperante auxilio. hinc tamen quod poterat
Ad homo ante lapsum uirtutes
habuit.
Dicitur quod quod solet. utrum homo ante
lapsum uirtutes habuit. Et beatus
damascenus uirtutes non habuit id ita probat
sonantibus. Iustitia inquit non habuit
quod preceptum dei contempsit. nec piden-
tia quod si non prouidit. nec temperantia
quia aliena appetit. nec fortitudine
quia per se suggestionem resistit. Quibus
resistentes dicimus esse quidem non tamen
habuisse has uirtutes quoniam peccauit si
ante et tunc amisisset. Et de multis scitis
testimoniis apparet. Aut enim augustinus
quod dicitur omnino. Adam perdit caritatem mala
inuentam est. Et princeps uincit dum uincit
adam de limo facte ad ymaginem dei

factu iudicia armati. compāna
 opōit. cūitate splēdidū. p̄mos
 p̄tes ill' domis ac tantis bonis
 expoliatur p̄tis p̄mit. De hoc
 p̄t ambf ad sabmū ait: Quādo
adam solū cāt nō ē p̄uacitā q̄ ei9
mens deo adhēbat. Dūp vām q̄
et q̄ homo an̄ p̄tīm b̄ssim9
aurā carpolat ethereā. Ad quō
sine p̄uitate b̄ssim9 cāt. Augu
qu9 sup̄ geneſim dē Adam an̄
p̄tīm sp̄uali mente p̄ditū fuisse.
Nō ē gō dubitandū hoīem an̄
p̄tīm ūtutib9 fulſisse sed ill' p̄ p̄tīm
expoliatū fuisse.

De eiectione hoīs de paradiso.

Rellig quoz p̄tīm pena eiect9
 ē de paradiso ī iſtū m̄ſeiaz lo
 cū. ſicut ī gen̄ legit. Rur' gō ne
forte mittat manū ſuā ⁊ ſumat
de ligno uite ⁊ comedat ⁊ uiuat
ſetūm emiſit eū de paradiso de9
uoluptatis. hīs ūbis videt' ſimūai
q̄ m̄gīm mōeret' ſi p̄gea de illo
ſumpſſet ligno.

Quomō iſtelligendū ſit illud
ne ſumat de ligno uite ⁊ comedat
et uiuat in ſetūm.

Sed q̄a p̄ p̄tīm ūa mōerūt
 coepus habebat. illa ūba ex
 tū ſtelliū accipi p̄t. de9 mō trati
 loquens de hoīe ſup̄bo ait. videte
ne forte mittat manū ſuā ⁊ ca
ueſte uos angeli ne comedat de
ligno uite quo ī dign9 ē. de quo
ſi p̄ſiſſet comedēt ⁊ uiuēt ſetūm.
⁊ mō p̄t' īobīam ī dign9 ē co
medē ⁊ ſicut ūbo dixit ita ope
exhibuit. Emiſit em̄ dō eū de
paradiso uoluptatis ī locū ſ' rōgru
um. ſicut p̄līm9 mal9 cū m̄
bonos cepit uiuē ſi melius

mutatē uolūt de bonoz a ḡgāde
 pellit' p̄nde ſue oſuetudis p̄ſis.

De flāmeo gladio an̄ paradiso p̄ito.

Ne nō poſſet ad illud accede
 collorauit de9 an̄ paradiso cheru
 bim ⁊ flāmeū gladiū atz ūſatīle ad
 cuſtodiendā uīa ligni uite. Ad iurca
lram p̄t' hoc nō accipi. q̄ p̄ m̄iſtū
angloz ignea cuſtodia ibi oſtituta
ſiut. hoc em̄ p̄ celeſtes p̄tates ī pa
diſo uisibili ſm̄ ee' cōdendū ē ut p̄
angelicat m̄iſtū ī eet q̄dā ignea
cuſtodia nō tū ſruſ' sed q̄ aliquid
ſrat de paradiso ſp̄uali cherubin
em̄ m̄ſtat' plenitudo ſtē. ⁊ et
caitas q̄ plenitudo legis ē dīlō.
Gladi9 at' flāme9 pene t̄pales ſūt
q̄ ūſatīles ſūt qm̄ t̄pā uolubilia
ſūt. illa gō ad cuſtodiā ligni uite
ideo p̄ita ſūt an̄ paradiso q̄ ad uīa
nō redit' n̄ p̄ cherubin ſh plenitu
dine ſtē. ⁊ caitate. ⁊ gladiū ūſatīle
id ē tolleranciā paſſionū t̄palū.

Quā homo ante p̄tīm comedēt
de ligno uite.

Poſt' at' quei utz hō an̄ p̄tīm
 de ligno uite comedēt. De
hoc aug9 ī li. de baptiſmo puuloz
ſic ait. Rette p̄ſerto iſtelligūt' p̄m
hoīes an̄ malignā dyaboli p̄ſua
ſionē abſtīniſſe a cibo uento atz
uſi ſiuiſſe conreſſi. ⁊ hīs ūb' oūdit'
q̄ de ligno uite an̄ p̄tīm ſumpſe
rūt quib9 p̄ceptū eāt ut de om̄i
ligno paradiso comederent niſi de
ligno ſtēne boni ⁊ mali.

Quā nō ſint īmortalē ſi co
medēt de ligno uite.

Quā gō p̄tūa ſoliditate ⁊ b̄ſi
 īmortalitate ueſtū nō ſunt
 ut nulla īfinitate ul' etate detūo
 mutarent. ⁊ hanc erit ūtute nālē

illud lignum habuisse dicitur. Sed forte
non hoc assereret nisi sepe de illo
simmet potuit fieri go ut de illo
simmet semel et non sepius qd p ali
qua mora i paradiso fuisse itelligit
cu scriptura dicit eis ibi sapientia fuisse
qñ costa de luce eis assumpta e et in
mulier e stemata et aialia an eu
ducta quibz i posuit noia.

Quod adam p pccm et pena
trāsit i posteror.

D
xxx

T superioribus insinuat e. licet expte.
no em pfecte suffitinq expone
qualit pmo homo deliquit et qua
p pccm pena subieit. Quibz ad
dicendum e pccm sil ac pena p eu
trāsisse i posteror. Sicut aplos ondit
ingens. Sicut p vnu hoim i hnt
mudu pccm itrauit. ita in omnes
hoies mox pccm it.

Quod id pccm fuit originale an actuale

Hic pmi videndum e quod
fuit illud pccm. originale
sz an actuale. et si de originali in
telligat qsequer qd sit originale
pccm et quae dicit originale pccm
et qd pccm itrauit ul pccm itrauit i omnes
diligent iuestigandu e. Quiboda
placuit de pccm actuali ade illud
accipe asseimibz hoc aplos sensisse
cu iserit ait. Sicut p tobiam vna
hois pccm ositum sut mlti et
euidenc inquit et ipso noie exp
mit aplos pccm qd p vnu hoim
itrauit i mudu sz tobiam. Inobedi
encia uo pccm actuale est.

Quod itraisse i mudu dicit.

Hic at dicit itraisse i mudu
no translatione originis sed
similitudine puaicatiois. Omnes q
illo vno pccm itraisse dicit qd oibz ille

vnus pccandi extitit exemplū. hoc
male senserūt quida hētiā q dicit
sūt pelagiam de qbz augo i libo de
baptismo puulor qmemorat dicit.

Quod dicitur inquit hētiā quosda
q notati sūt pelagiam dicitur
pccm pme tūgssimōs i alios
hoies nō ppagatioe sed imitatioe
trāsisse. vni puul' nolebāt edē p
baptismū solū originale pccm.
qd i nascentibz illm eē oio qten
dūt. Sed eis dicit qd si aplos p
pccm imitatiois nō ppagatiois
itelligi voluisset eis pncipē nō
adam sed dyaboli dicit de quo
i libo sapie dicit. Inuidia dyaboli
mox mēuit i orbem terrarū q
nō vult itelligi hoc eē pccm ppa
gatioe sed pimitatioe qmud sub
iūit. scriptura pimitant' aut eū
q suf ex pte illz ipius. Imitant'
qdē adam quotquot p tobiam
trāsit' mandatu dei. Et aliud
e qd exemplū e uolūtatē pccan
tibz. aliud qd oigo e cu pccm nas
centibz. Nō igit accipiendū est
pccm ade trāsisse i omnes pimitatio
nis tm exemplo. sed ppagatioe et
originis vno.

Hic appit illud eē pccm originale
quod trāsit i posteror.

Est illud pccm originale ut
aple augustinus testat q ada
trāsit i omnes p eis carne uicariā
concupisibilis gñatos.

Quod sit originale pccm ibi inquit

Quod diligenter iuestigandū
e quod sit. de hoc em sancti
doctores subobscure locuti sūt atq sto
lastici doctores uaria senserūt. Quid
em putant originale pccm esse

reatus pene p pccō pmi hoīs. i. debiti ul' obnoxietate qua obnoxii et additi pene tpali et etine p p' hominis pccō actuali q' illo ut aut' omibz debet pena etna n' p grām libent'. Juxta hoc smām optz dia originale pccm n' culpā e' pene n' pena. Culpā nō e' ipi fatent'. Pena q' fm eos e' nō p' q' si debiti pene originale pccm e' nō debiti pene nō sit pena n' originale pccm pena. Ad enā qdā eoz admittit dī rentes i scriptis pccm originale sepe nō ai reatu ibi itelligit ut dñm e' obnoxietate pene et ea rōe asserit pccm originale dia e' i puulis. qā puuli p iō pō pccō rei sūt pene. sicut p pccō inq' pntis aliqñ exulant filij fm iusticia

Quod originale pccm e' culpa auctōtatibz pbant.

Quod originale pccm culpa sit plūibz scōz testibz edocent. **S**up exodu v di' pmo genitū aspm mutabis que. **g**gōis ait. Omnes i pccō na ti sumz ex carnis delectatione qrepti. **O**riginale culpā nobiscū cōtraximz. **u**n' et uolūtate mā pccō iplicam'. **S**icte culpā origi nale dt nob' **t**here. **u**n' qstat oi ginale pccm culpā e'. **A**ugustinus quoz i li. de nā et grā. de hoc eode sic ait. **O**mnes ut ait ap'ltus pccāue rūt utiqz ul' i seipis ul' i adam. quia sine pccō nō sūt. ul' quod originale attraxerūt. ul' qd mal'

noibz addiderūt. **P**ccm emi pmi hoīs nō solū ipm sed omie nocuit genz hūmā. quia ex eo sil' damp natione et culpa suscepimz. **D**e ff pccm i m qd' de corpore mortuo se imiat cū vincto original' nascit' et mortis. **I**deo et igit' iniquitatibz qreptū se dt **d**avid q' i oibz fuit inq'itas ex adam et vinctū mor tis. **N**emo emi nascit' n' q' hēns penā et mitū pene. in eitu at pene pccm e'. **O**is q' q' nascit' p carnis qrupiam pccm fuit. **P**ccm itaqz originale culpa e' quā omēs cō cupistentialit' qrepti fuit. **u**n' t' **e**ntiasticis dogmatibz scriptū e'. **s**it missime tēse q' nullatenz dubi tes oēm hominē q' p qrebitū vi et mulieb' qrupit' cū originali pccō nasci. **i**mpietati subditū. mortiqz subiectū. et ob hoc nā ite filiū nas ci a qua nllq' libeat' n' p fidem mediatoris dei et homin'. **H**is alijsq' auctōtatibz ondit' originale pccm culpā e' et i oibz cōcupistentialit' genitis a parentibz trahi.

Quid sit qd' dicit' pccm originale sit pccm foemē id e' cōcupiā.

Nunc sup e' vidē qd' sit ipm pccm originale. **Q**uod cū nō sit actuale nō e' actz siue motz aīe ul' corpis. **I**n emi actz e' aīe ul' corpis. actuale utiqz pccm e'. **S**ed actuale nō e'. **N**ō igit' e' actz ul' motz. **A**d igit' e' originale pccm. **D**i' fomes pccm s'z qrupiā ul' qrupistēribilitas q' dicit' lex mēteoz sū lingue nate siue tyranz q' q' e' i mēteoz nris siue lex carnis. **D**n' aug' i lib' de baptismo puuloz **s**it i nob' qrupiā

que nō ē p̄mittenda r̄gnāe. **H**ūc
ē ei⁹ desideria q̄ sūt actualēs q̄cupiē.
q̄ sūt arma dyaboli q̄ veniūt ex
languōe n̄e. Languōe em̄ iste tyr-
ann⁹ ē q̄ mouet mala desideria.
In 9° vis ēē iustice tyranni atq̄
sermōe inimicū iuēniē nō non
obedias q̄cupiē male. **H**is ūb̄ sacis
ostendit̄ formitē p̄cā ēē q̄cupiām.
Quid notē q̄cupiē intelligit̄
que dī^r fomes p̄cā.

Notūne at̄ q̄cupiē nō actū
concupiscendi sed viciū p̄m
significam⁹. **V**n̄ idem tractatū de
viciis apli ait. **S**emp̄ p̄ugna ē iustice
moxie hui⁹ q̄ ipā q̄cupiā cū q̄ nati
sim⁹ finitū nō p̄ p̄dū viuim⁹.
Condie m̄mū p̄. finitū nō p̄.
Rue ē at̄ q̄cupiā cū q̄ nati sim⁹
viciū unq̄ ē qd̄ p̄uulū abilem f̄it
ad q̄cupiscendū. adultū enā q̄cupis-
centē reddidit. **S**icut em̄ i oculo recū
i nocte viciū recutatis ē sed non
apparet n̄c distit̄ m̄c vidente et
recū n̄ luce veniente sic i p̄ued
viciū ēē nō apparet don̄ etatis
p̄uentiois ip̄c occurrat. **E**x h̄is dat̄
itelligi qd̄ sit originale p̄cā s̄c̄ v̄
cū q̄cupiē qd̄ i om̄es q̄cupiscēna^r
natos p̄ adam itrauit̄ eosq̄ rōma-
culauit. **V**n̄ aug⁹ i lib^o de baptisimo
p̄uulor. **A**dām p̄c̄ p̄mittatōis ex m̄
om̄ita enā tabe carnal̄ q̄cupiē sue
tabificauit i se om̄es de sua stirpe
genitūos. **V**n̄ apl⁹ recte ait. **I**n q^o
p̄cāuerūt. **A**pp̄p̄te r̄ sine om̄i
ambiguitate dixit hor apl⁹ siue
hor itelligit̄ i q^o hoīe siue i q^o p̄cā
samū ē. **I**n adam em̄ om̄es p̄cāue-
rūt ut i manā nō solū ei⁹ exēplo

ut dicit̄ pelagiam. **O**m̄is em̄ ille
vni⁹ homo fuerant. i teo m̄alū
erant. manifestū itaq̄ om̄is ada
p̄cāsse q̄ i massa. **I**pe em̄ p̄ p̄cā
corrupt⁹. quos genuit om̄is nati
sūt sub p̄cā. **E**x eo igit̄ q̄ntit̄ p̄
p̄cāces. ita enā vno illo p̄cā quod
itrauit̄ i mūdū. Recte om̄s dicit̄
p̄cāsse. quia sicut ab i^o vno hoīe
sic ab eode vno p̄cā im̄ines ēē
nō p̄nt̄ n̄ ab eius reatu p̄ xpi
baptisimū absoluant̄. **A**lia g^o sūt
p̄cā p̄cā i quib⁹ tm̄ p̄cānt quoz
p̄cā sūt. aliud hor vni⁹ i q^o om̄s
p̄cāuerūt. i. ex q^o oēs p̄cāces q̄nti-
tū sūt.

Quod sit p̄cā i quo om̄es
p̄cāuerūt s̄c̄ originale quod ex
Tobiā p̄cessit.

Hoc ē originale p̄cā quo
p̄cāces nascūt̄ om̄is q̄cupis-
centialit̄ genti qd̄ ex adam sūt
ex ei⁹ Tobiā emanauit̄ r̄ i postēos
demigrauit. **V**n̄ apl⁹ q̄nt̄ dī
p̄ Tobiā vni⁹ hoīs multos q̄nti-
tūos ēē p̄cā p̄cāces q̄ ē actuale
p̄cā. **C**ū at̄ dixit̄ p̄ vni⁹ hoīem
p̄cā i trasse i mūdū r̄ teo om̄s
p̄cāsse. qd̄ de originali d̄m̄ ē op̄c̄e

Ex quo sensu d̄m̄ ē **C**arripi.

Quod g^o ait p̄ **C**arripi
Tobiā vni⁹ multū ostēdit̄
sūt. p̄cāces ēē sp̄u d̄m̄ ēē i
telligendū ē q̄a ex Tobiā ade. s.
ex p̄cā actuali ade p̄cessit origi-
nale p̄cā quo om̄s p̄cāces
nascūt̄ ut r̄ illo ēēnt r̄ i om̄is
transiēnt.

Quod p̄cā originale i adam
fuit r̄ in nobis est.

Unde augustiniano heticus nltm
 pttm i puulis ee ostendenti
 rridens apte asserit pttm oigiale
 ex uoluntate ade pressisse ac p eia
 i obiam i mudi trasse. **Q**ueit
 em iulians p quid pttm in
 uenit i puulo. ita iquens. **N**o
 pttat iste q nait. no pttat ille
 q genuit. no pttat ille q qdidit
 nam. **P** quas igit rmas int tot
 psida innocencie pttm fringis in
 gssit. **E**t rridet sancta pagina. **P** ^{imudu}
 vni hoem pttm itrauit. **P** vni
 i obiam ait **apltus**. **Q**uid queit
 amplig qd qrit aprius. **I**e iqr
 iulians. **S**i p hoem pttm itrauit
 imudu. pttm ul' ex uoluntate ul'
 ex na e. **S**i af ex uoluntate est.
 mala e uoluntas q pttm frnt. **S**i
 ex na e mala e na. **S**i repon
 deo ex uoluntate e pttm. **Q**ueit
 foete. utru oigiale pttm ex uo
 luntate sit. **R**espondeo prsd ena
 oigiale pttm ex uoluntate ee
 qa hor ex uoluntate p' hoims
 semmatu e ut i illo eet. **I** oines

Cobientio quocuda **C**risost
 con' id qd dcm e deo i ada fuisse
Hoc aut qd dixim i
 adam fuisse omes hoimes.
 quida ubox sectatoes sic obiaut
 dicentes. **N**o ois mo q ab adam
 educta e. **T**eo sil' existe potuit.
 qa mltio maioris quantitate e. q
 fuit corpus ade. i quo ut ena
 tot athanni fuerit quot ab eo.
 hoies descenderit. **Q**uo tra vni
 ee no asserit. **S**ubam vniactuq

fuisse i pmo parente. **R**esponso ubi apit qd i adam
 fuerit fm rone semiale x quo ex
 eo descenderit. s. lege ppagationis.

Quia rindei pt q malit atz
 musalut no finalit di' fuisse
 i pmo hoie. **D**ime qd i huams corpibz
 nait e. descenditq a pmo pnte le
 ge ppagationis x i se auctu x mltiplic
 tu e. nlla extice suba i id triseunte
 et ipm i futuo resurget fomentu
 qude ht a alus sed no qultunt ali
 i huam subam q s' p ppagatione
 descendit ab adam. **T**rismsit em
 adam modicu quid de sua subat
 coepa filioz qn eos p'cauit. aliqd
 modicu de massa sube eia diuisit
 e. et inde foematu coepus filij.
 suiq mltiplicatone. sine rei ex
 trmsere adiectione auctu e. **E**t de
 illo ita augmentato aliqd itidem
 sepatu unde foemant posteroru
 coepa. x ita p'p'dit' p'caois oedo
 lege ppagationis usq ad fine huam
 gnis. **I**taq diligent ac p'p'ue
 itelligentibz patz omes fm coepa
 i adam fuisse p semiale rone
 x ex eo descendisse ppagationis lege.

Auctoitate x rone **q**uod nichil pbat
 extrinsecu reuerti i i humana sbam
 que ab adam est.

Quod nichil ud extrinsecu
 i huam coepis nam triseat
 uitas **T**e euagelio fuit dices **D**ime
 qd itrat i os i ventrem vadit x
 i secessit enitit. **Q**uod ena rone
 ondi pt hor modo. **P**uer q stat
 post etu moit' i illa statua re
 surget qua habitua ead si uixisset

usq; ad etate xxx anoz nullo vno
 corpis ipe dicit. **U**n igit illa suba
 q; adeo pua fuit i actu. i resurrex
 ta magna est n su i se multipl
Un apparet q; etia si viner no
 aliunde sed i se augmentat illa
 suba. sicut costa de qua e facta
 mulier. & sicut panes euuagelici
No ifiam tñ qñ cibi & hūores
 i carne & sanguine triseant. Sed
 no i uitate hūane ne q; a pñis
 pñib; descendit q; sola i resurre
 ne est. Reliqua uo cao i qua cibi
 triseant tamq; supflua i resur
 rectione deponet q; tñ cibor
 aliaz rez fomentis coalescit.

Quo pñm oigmale a pñib;
 triseat ad filios an fm aiām an fm

Quic sup e iuestigat carne
 qualis illud pñm a pñib;
 i filios s; an fm sola
 aiām. an fm carne. su fm utruq;
 Putauerūt qdā scdm aiām trahi
 oigmale pñm no solū fm carne.
 qā no solū carne sed & aiām ex
 ducē eē arbitrati sūt. Sicut em i
 gnatione plus de patna & carne tñt
 cad subalut. ita enā de gignētis
 aiā gēnti aiā eēntialitē deduci ab
 hīs existimat. Deoq; sicut de co
 rupta carne cad corrupta semiat
 ita enā de aiā pñitē aiā pñitē
 corruptione oigmalē i facta absthi dī

Pdicta opponem dāpnat & quō
 p carne tducat pñm & quō dicit
 et quomō ostendit.

Nec at fides catholica rppaut
 et tūqm uitati adūsū dāpnat
 que no aiās sed carne sola sicut

supius dixim; ex ducē eē admittit.
No igit fm aiām s; carne sola
 pñm oigmale tñt a pñib; q;
 aut pñm oigmale ut sup dixim;
 gūpñā no qdē acty sed uiciū. **U**n
 aug; ad ualeriū. ipā gūpñā q;
 lex mēbōz ul' carnis q; e mōrbid;
 quidā affecty ul' languor ne qui
 cōmouet illicitū desideiū. car
 nalem gūpñā q; lex pñm
 dī: q; dī manē i carne no qñ i
 aiā sit sed q; p corruptionē carnis tā

Causam corruptionis i
 carnis ostendit ex q; tāia pñm sit

Quo em p pñm corruptū
 fuit i adā. a deo. **N**o tñ an
 pñm vir & mlier hic sine ientiuo
 libidinis & gūpñē feruorē possūt
 quēntē eēt; thōus i nātūlaty.
 nā p; pñm no ualet fieri carnis
 copula absq; libidinosā gūpñā
 q; semp uiciū e & enā culpa nisi
 excuset p bona quigñ. In gūpñā
 & libidine gūpñē cad fōmāda
 i corpus plus. **U**n cad ipā q; gūpñē
 i uiciōsā gūpñā polluit & corruptū
 ex cui; contactu aiā tñ i fundit
 macula tñt qua polluit & fit rea
 id e uiciū gūpñē qd e oigmalē pñm

Quo pñt corruptionē carnis que
 e tā pñm. pñm dī eē i carne.

De oq; ipm pñm dī eē i carne.
Nad igit q; i gūpñā libidinis
 semiat nec culpa hī n actū culpe
 sed cām. In eo igit qd semiat co
 ruptio est. In eo qd nascit cū co
 cupiscentia e et uiciū. **U**n ambig;
 de uerbis apli sic ait. **Q**uo habitat
 pñm i carne cū no sit suba sed
 pūano boni. **E**re pñm homō
 corpus corruptū e p pñm. **I**ta q;

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible]

corruptio p adione offensiois
 manet tæpe robur tenens dme
 sine date t adam cuo qæno aia
 manulat pto. p id gº q facti
 causa manet et thabitæ di: pæm
 t carne her t lex carnis. Deo nò
 hitat pæm t aia sed t carne q pæm
 cã ex carne t nò ex aia qã cad est
 ex oigme carnis pæm. et p traditæ
 ois cad fit pæm. aia uò nò fducit
 t ideo tse pæm cãm nò hñ. Augo
 quoz ex carne pæm conthe t pmoº
 quoda de ubis apli oñdir dicens.

Vitã dicitur e qd aia si ex carne
strayit. Natura quippe huana nò
ope dei cã vino pntu e insatuta.
sed ex uoluntatis arbitio pæu homi
uementi vino t sauciata ita ut nò
st t carne bonu si uicã q t fiant aia.

De cã oigmal' pæm quod e m
carne utru sit culpa an pena.

Hic quei solet utz cã oigmal'
 pæm q dicit e e t carne cul
 pa sit ul' pena su aliqd aliud.
 culpa e nò pt q culpa nò e m
 re irronabili. Si em culpa e t
 t carne an t futione aie. actualis
 e ul' oigmal'. Sed actual' ibi n
 e nec oigmal' culpa e. quia ipa
 e cã oigmal' pæm. Si at' pena e
 q t ia passibilitus ul' mortalitus
 ul' alia corruptio. hos em defectu
 carni tesse constat.

Hic apit sñ qd sit feditas tradita
sive tracta ex libidine coeuncit
que uicã ul' corruptio di:

Hic qd dicit p t q mltiplex
 e defectu carnis t pcpue
 pollutio qda qua ex seruoº cony
 pntu t gupia libidinosa coñhit
 cad di gupit' cã e oigmal' pæm
 que recte uicã siue corruptio

carnis appellat p t q feditas manet
 ee uider' t carne gupistentialu
 tradita qm tea un traduat. Ad q
uicã sit t carne ul' corruptio ante
gustione aie effu t pbat. Si aia
infundit q ex gustione carnis ul'
corruptioe marlat' sicut ex uase di
nostit' uicã ee cã unu t fusu aresat
Inductu similit' ostendit nò absur
de filios the t pæm a pntibz eo
modo dia. mudiã

Ne aut mirem' et intellectu
 turberim' audientes pæm oi
 gmale filios fduc' a pntibz iã p
 baptisim' ab io pto mudatis diu
 saru similitudini t ductione id fit
 posse t simuat augo t li de bapnt
mo puuloz ita t quens. Quomo
p pncu p t rucione auferat' manz
tr t eo que gemerut' t rucisi quo
ena palea q ope huano tanta dilige
na sepat' a grano manet tr t f rru
qd' purgato nasit' tritico ita pæm
qd' t pntibz p baptisim' mudiã
manet t eis quos gemerut. Ex hº
em gignit' qd' adhuc vetustu tra
hunt nò ex hor qd' lex t nouitate
pmouit eos int' filios dei. Nò em
gnant' pntes filios fm illa gna
none q de uno sut' nati sed potio
fm eã qua carnalit' t ipi pntu
sunt gnati.

Quae di' oigo hic di' cã epylogo.
 am ostensu e quid sit oigmale
 pæm t qualis a pntibz t filios t
 p carne t aiam tñsit. Ex quibz
 ena t notestit' quae dicat' oigmale
 pæm idº sñ qã ex uicosa lege oi
 gnis nre t qua gupim' sñ carnis
 libidinosa gupia traditæ ut sup
 diin e. Nò em q ex carne tracta

Duplici q̄ rōne p̄m̄ oigmale
 dicit̄ dimit̄i i baptisimo. q̄
 p̄ grām baptisim̄ viciū ḡcupiē
 debilitat̄ atq̄ extenuat̄ ita ut iam
 nō r̄gnēt n̄ ḡsensu reddant̄ ei viciū
 & quia reat̄ ip̄ius soluit̄. 2° aug^o
i li de baptisimo p̄uilex. grā p̄ bap
 tisimū id agit̄ ut uet̄o homo cru
 cifigat̄ & corp̄ p̄m̄ destruat̄. Nō
 ita ut i ip̄a uiuente carne ḡcupiā
 r̄pp̄a & inata repente absumat̄
 & nō sit sed ne obsit̄ mortuo que
 terat̄ nato. Nā si p̄o baptisimū
 uerit̄ i carne h̄t̄ ḡcupiā cū qua
 p̄r̄gnēt̄ eāq̄ adiuuante deo super
 sit̄ nō tuat̄ur grām ei⁹ suscepit̄.
 2° itaq̄ hoc p̄stat̄ i baptisimo
 n̄ forte miraculo testabili c̄atois
 ut lex p̄m̄ q̄ ē ab hoīe i mēbris
 p̄oiso extinguat̄ & nō sit i hoīe
 sed ut q̄d̄d̄ mali ab hoīe factū
 dictū ul̄ cogitatū ē. totū aboleat̄
 ac uelut factū nō fuit̄. habeat̄.
 Ipa iū ḡcupiā soluto reat̄ un
 culo quo p̄ illā dyabolo aiām
 tenebat̄. & a suo c̄atōe sepabat̄
 maneat̄ i c̄tamie. Ecce h̄ apte
 oñdit̄ ea rōne dimit̄i i baptisimo
 nō q̄ nō maneat̄ p̄o baptisimū
 sed q̄ reat̄ i baptisimo abolet̄.
 Demde ip̄e oñdit̄ eo mō etiā
 dimit̄i q̄a p̄ baptisimū grām
 ḡcupiā mitigat̄ & minuit̄. Teode
lib^o ita dicens. lex carnis q̄m̄ ap̄to
 appellat̄ p̄m̄ dicit̄. Nō r̄gnēt̄ p̄m̄
 i uō mortali corp̄e. nō sic manet̄
 i mēbris eor̄ q̄ ex aq̄ & sp̄u s̄c̄o sūt

renati tamq̄m̄ nō sit̄ ei⁹ f̄ra r̄missio
 ut oīno plena sit̄ r̄missio p̄o
 sed manet̄ i uetustate carnis tāq̄m̄
 sup̄atū & p̄ceptū q̄ illicito ḡsensu
 quodāmo r̄uiuiscat̄ & i r̄gnit̄. ap̄to
d̄nacionēq̄ reuoret̄. h̄c. isimiat. ap̄to
 i bap̄mo ḡcupiā debilitat̄. Ex q̄o
 et d̄r̄ dimit̄i nō solū ideo q̄ reat̄
 ibi soluit̄ quē r̄missionis modū
 aliis etiā plūib⁹ testōm̄is s̄p̄tū
 edoret̄. Aut em̄ aug^o q̄ uilianū
 lex q̄ i mēbris ē uiciū carnis ē
 q̄d̄ ex pena p̄m̄ & radice mortis
 puenit̄. Sed lex ista q̄ ē i mēbris
 r̄missa ē regnāōne sp̄uali et
 manet̄ i carne mortali. R̄missa
 ē q̄ reat̄ solut⁹ ē a sac̄mento
 quo renascūt̄ fideles. Manet̄ at̄
 quia opat̄ desiderā q̄ q̄ dimit̄it̄
 etiā fideles. Idem i s̄mone quodā
de ḡcupiā carnis p̄ grām bap̄mi
& lauacri regnāōis solut⁹ est
& ip̄e ḡcupiē reat̄ cū quo nat⁹
eras. & quidquid antea ḡsensim
male ḡcupiē siue cogitōne sū
locutōne sū actione. Idem i lib^o
de mupens & ḡcupiā. Concupiā
 carnis liḡ i r̄gnat⁹ iā nō depu
 tet̄ i p̄m̄. Queniq̄ t̄i p̄les nas
 cit̄ obligata ē oigmalī p̄o. Ite
dimit̄it̄ ḡcupiā carnis i bap̄mo
nō ut nō sit sed nō ip̄uet̄ i p̄m̄.
 hoc ē em̄ nō h̄re p̄m̄ nō eē reu
 p̄m̄. Quomō ḡo alia p̄m̄ p̄terent̄
 actu et remanent̄ reatu ut homici
 diū & s̄tia ita equiso f̄ci p̄t̄ ut co
 r̄p̄sistētia p̄tereat̄ reatu & maneat̄
 actu. Ex p̄dictis euident̄ monst̄r̄
 quō oigmale p̄m̄ i bap̄simo
 remittat̄.

**De feditate qua cad ex libidine
coitus utz i baptismo diluit.**

Solet at quei uerit i ipa cad
i baptismo ab illa feditate
purget qua i oreptione ex gupia
libidiosa gtraxit. Quiboda vi
q sicut aia a reatu puificat ita i
cad ab illa pollutione purgat. Et
sicut duobg aplet mstiu baptismi
sz aqua i spu ita ibi duo purget
aia sz a reatu i cad ab illa gtr
gione qd qde pbabile e. Alij uo
putant tm aiam ibi mudi. carne
uo no ab ia feditate purgai. Bi
uo remanet ia feditate usq
ad pcurone filioy q fit i carnis gni
pistena uider na carnis magis ac mge
corrupti i magis ut cad plus corrupta
qm pntis qa de carne pollutione qua
habuit a gceptu retinenti thit pollu
ta i gceptu gupit un ena polluit.
i ita ex duplin causa gtrinat. unde
maice uide polluo carnis i ple qm
fuit i parente. Ad qd illi dicit q liz
cad plus ex carne feda semet. i m
gupia gupiat no tm feditate maice
thit qm cad unde semiat habuit.
quus ena si fedice atz imudice sit
cad plus i ideo mgis corrupta ip
cad pntis. no tm ut auit fit p m
dicit uitate q nec absurdu ee
dicit si carnis na magis i posuobg
corrupta thit neq ex ipa magis
corrupta aia magis mificat.

**Ex quo auctoe sit illa gupia deo
sz ul alio.**

Proba quei solet utz gupia
q po baptismu remanet. et
tm penalitas e. an baptismu uo

pena eat i culpa ex deo auctoe sit
ul ex alio. Ad quod bunt ridentes
dicunt q mgtu pena e deu hf
auctoe. qm uo culpa e dyabolu
sue homine habz auctoe.

**Ad iusticia aie mude ex cutoce
illud imputet p m em no possit uita**

Solet ena qri q iusticia tene
at illo pto aia inorens a deo
fata ai no sit i pte sua illud uita.
No em p libm arbitu illud gmitt
qa no plus e aia ip illi pto e obnoia
Ad hoc qda dicit ideo aiam red ee
illig p m. liz mudi a deo sit fata qa
ai mndit coepi gdelectat carni ex
quo p m rthit. Quod si eet. ia
no originale sed actuale dicit. pon
go ideo certe dicit pt iputat aie
illud p m qd ex corruptoe coepis
reuitabilu gthit. qa ut ait augu
m li de ciuita. dei no sicut corrupto
coepis q agguat aiam ai p m p m
sed pena ne cad corruptibil aiam
pntiem fecit sed pntu aia carnis
corruptibilem fecit.

**Utz illud p m sit uoluntiu ul ne
cessariu**

In meo quei pt. utz p m
originale dicit possit uoluntiu ul
necessariu. i necessariu dicit pt qa uita
no pt. **Utz ppha dt de nctantibus
meis erue me. i uoluntiu no m
rogue appellat. qa ex uoluntate p
m hois p m m. Utz augu i li po
retractu ofidit dicens. Illud qd
i puul di originale p m ai adhuc
no utant libeo arbito uoluntans no
absurde uocat. uoluntiu q ex p m
hois mala uoluntate retractu. factu
e quodam hereditiu.**

Quae deo animam magis corripit facit
eam inde maculari et idd eodem pna.

Sed non querit. Cur deo qd fecit
animam ipsam sine macula et
sit ea ex corpore qd in tione macula
pna est. Et aliqui an baptismi
se iungi ab ipso corpore. et sic dicitur
ea corpi qd iungit. Respondemus ex
analogia iudiciorum dei puenit ut
iuste tñ hor a deo fieri. Ipe et non
ragrue humane qd iudicis modum
que a principio iustitiae. hinc pna
hominis in tione sine mutatione
otimie suat corpa de ma a pri
sine vicio facta fingens. animasq de
nichilo sans corpore qd iustione
hominem pnaens. Cu igit vtrq hois
na a deo sine vicio sit iustitua.
hinc a se pna sit viciata. no ideo
immutabil deo humane qd iudicis pna
ria lege mutae debuit sine ab
hominis multiplicatione desiste.

An anima hinc sit qualis a deo facta.
Quo qda prohibent no ee elem.

Non a qbusda quei solet. vtz
anima hinc an baptismi sit
qualis a deo facta. Ad no eo pbae
conant hor mo. anima i corpore facta
i eius iustione pna maculat.
Qua cito igit e. pna hinc ne pna
fuit qm pna habuit. No e igit
hinc qualis a deo facta. Creat enim a
deo innocens et sine vicio et magis
hinc e. ad quod dicit pna qd no omni
hinc e quale ea. deo fecit. Deo et ea
bona fecit et bonitate ei sine corrup
tione indidit. Et dr illa nalis boni
tas qua i tione a conditoe sus
cepit qua bonitate p pna pe
nna no amisit sed viciata habuit

qua deo tñ sine vicio fecit. Si enim
res bona no eeraia t ea malu ee
nequiret cu no posset malu ee
n t bono ut p9 dicit. No igit omne
etis ana qual a deo facta. sicut quis
pollutas hinc mang. no tle habuit
pna quale ego dedi eis mndis
manib9 ego enim dedi mnda.

An aie ex carone sint equales
ex donis nalis.

Quid quos no ragrue quei
solet. vtz omnes aie ex carone
equales sint. an alie alie excellen
tiores. pluib9 no rronabilif
videt q ex ipa carone alie alie
excellant i nalis domo ut in
eterna. alia alie sit subtilior et
ad itelligendu memranduq ha
bilior utpote acutoi i gemo et
ppimoi itellectu pdita qd no
ipbabilit dr. Cu t anglis ita fuisse
qret. et hinc nalis domo alie p
alie polleant tñ an baptismu
a corpe distedentes pare pena
et p9 baptismi statim equale
corona soeruit qd i gemo acume
ul tarditas pmit ul pena in
futuro no collocat.

An pna omni pcedentis pna
puuli nalis oigmalis thar

Predictis adinendu e an pna
pcedentis pntu ad puu
los triseut. Dicit illud p1 hois
pna i omis carnalis gemtos
dixim9 redudasse Et si pna
pntu triseut i puulos. vtz omi
q fuit ab adam usq ad ipos an
aliquos et no omi. De hoc aug9
tench ambigie disseit. Videt

Disto
xxiii.

50
33
30

enī appae p̄tā p̄ntū p̄cedentū
 p̄putat̄ puul̄ nō om̄i t̄m q̄ s̄unt ab
 adam ne t̄p̄etabili ⁊ m̄ima s̄ec̄ma
 t̄ pena et̄na ḡuarent̄ puuli s̄ tantū
 eor̄ p̄ntū q̄ eos aliquāta ḡnāōne
 p̄resserūt qd̄ ḡf̄inat̄ illis ūbis quibz
 t̄ exodo d̄ns ait: Ego sū d̄ns uisitante
iniquitates p̄ntū p̄rimoz̄ t̄m puulis
imputent̄ ⁊ nō alia qd̄ ē p̄ modā
tionē diuine m̄isericōdia.

Ecce ponit documenta qui dicūt
t̄m̄isē t̄ puulos p̄ntū delicta.

puuli

Et nō illud solū p̄m̄i hoīs
 delictū puulos tenent s̄ et̄
 alia quibz ita uidet̄ ex eo ḡf̄inatū
 q̄ et̄nā nō mō maiores dicit̄ bap̄ti
 sai t̄ remissionē p̄tōz̄ p̄ pluālem
 tuūm nō singulāē in tuūm. in re
 missionē p̄tō. ⁊ dauid de legit̄t̄mo
 mat̄rimo p̄c̄tō d̄t. In iniquitatibz
 ḡceptis sūt et̄ t̄ p̄tōs cōreptis me m̄
 mea. Nō d̄t̄ iniquitate ul̄ t̄ p̄tō. v̄n̄
 putant quidā nō t̄m̄ illud v̄n̄
 oiḡinale p̄tō sed et̄nā pluā q̄ in
 p̄tō ade rep̄ri p̄nt̄ et̄ alia p̄ntū
 peccata puulis imputat̄.

Quod illo s̄mo p̄tō pluā p̄tā rep̄
unt.

Quod uō t̄ actuali p̄tō
 uade pluā notā ualeat̄ p̄tā.
 auḡ⁹ t̄ enī īfirmat̄ p̄nt̄ inquit
 itelligi pluā p̄tā t̄ una t̄m̄is̄sione
 ade s̄i sua quasi m̄t̄ea diuidat̄.
 Na ⁊ sup̄bia ē illuc q̄ t̄ hō t̄ sua
 ponō eē q̄m̄ t̄ dei p̄tate dilexit. et
 sacr̄ilegū quā deo nō cōdidit
 ⁊ honn̄idiā q̄a t̄ se m̄c̄tē p̄cipitanut
 et fornicatō sp̄ualis q̄a integritas m̄e
 tis h̄uāne sp̄ent̄ma suasioe corrup
 ta ē. ⁊ furtū q̄a r̄bz p̄hibitis ibi
 usurpat̄ ē. ⁊ auaricia q̄a plusq̄m̄
 sufficē illi debuit ⁊ appetiuit. et si
 qd̄ aliud t̄ hoc uno tuenti potest.

Deinde de p̄ntū p̄cedentū p̄tō
 v̄z puul̄ t̄putent̄ magis optiman
 do q̄m̄ assēndo disceptat̄ ita t̄q̄ens
 p̄ntū puulos p̄tō obligat̄ nō
 solū p̄m̄oz̄ hoīm sed et̄nā suoz̄ de
 q̄bz ip̄i nati sūt. nō m̄p̄babilif
 d̄t̄ illa quippe d̄ina s̄m̄a reddam
 p̄tā p̄ntū t̄ filios tenet eos ante
 regnāōne iust̄ adeo ut et̄nā de
 legit̄t̄mo mat̄rimo p̄c̄tō
 dauid dicit. In iniquitatibz cōreptis
 sūt ⁊ t̄ p̄tōs ḡcepit me m̄ mea
 Nō dicit̄ iniquitate ul̄ t̄ p̄tō t̄m̄
 ⁊ hoc r̄e dicit̄ posset sed iniquitates
 ⁊ p̄tā dicit̄ maluit q̄a t̄ illo vno
 qd̄ t̄ om̄es hoīes p̄t̄s̄it̄ at̄ tā
 magnū ē ut t̄ eo ma mutuet̄
 h̄uāna nā rep̄uit̄ sicut supra
 dissectū pluā p̄tā ⁊ alia p̄ntū
 que nō ita p̄nt̄ mutuet̄ nām re
 atu obligant̄ filios t̄ grā dei
 subueniat. Sed de p̄tōs alioz̄
 p̄ntū q̄bz ab ip̄o adam usq̄ ad
 p̄em̄ suū p̄ ḡnāōnibz suis q̄s̄
 succedit̄ nō t̄m̄ito disceptat̄ p̄.
 v̄z om̄i mal̄ actibz ul̄ m̄l̄tiplica
 tis delictis oiḡnalibz q̄ nast̄
 t̄plicet̄ ū tanto penus q̄nto p̄
 t̄eiz̄ q̄bz nast̄at̄ an p̄t̄ea d̄b̄t̄ et̄nā
 ⁊ quartā ḡnāōne de p̄m̄o p̄ntū
 post̄eiz̄ eor̄ cōm̄met̄ q̄ nā suā
 q̄ntū ad p̄ḡneator̄ culpas non
 extendit̄ ulter̄is modatōne m̄p̄a
 cōnis sue ne illi q̄bz ḡnāōnis
 grā nō ḡfert̄ nimia. s̄c̄r̄t̄ma
 t̄ipa et̄na d̄p̄nāōne punient̄
 si rogent̄ ab ip̄o im̄no ḡn̄s
 h̄uāni om̄i p̄cedentū suoz̄ p̄ntū
 oiḡnalif p̄tā cōt̄he ⁊ penas
 p̄ eis debitas pende an aliqd̄

... p̄ntū p̄cedentū p̄tō
 ... magis optiman
 ... disceptat̄ ita t̄q̄ens
 ... obligat̄ nō
 ... hoīm sed et̄nā suoz̄
 ... nati sūt. nō m̄p̄babilif
 ... reddam
 ... tenet eos ante
 ... adeo ut et̄nā de
 ... mat̄rimo p̄c̄tō
 ... dicit. In iniquitatibz
 ... ḡcepit me m̄ mea
 ... iniquitate ul̄ t̄ p̄tō t̄m̄
 ... posset sed iniquitates
 ... maluit q̄a t̄ illo vno
 ... hoīes p̄t̄s̄it̄ at̄ tā
 ... ma mutuet̄
 ... rep̄uit̄ sicut supra
 ... pluā p̄tā ⁊ alia p̄ntū
 ... mutuet̄ nām re
 ... obligant̄ filios t̄ grā dei
 ... subueniat. Sed de p̄tōs
 ... ab ip̄o adam usq̄ ad
 ... suis q̄s̄
 ... disceptat̄ p̄.
 ... m̄l̄tiplica
 ... nast̄
 ... q̄nto p̄
 ... an p̄t̄ea d̄b̄t̄ et̄nā
 ... de p̄m̄o p̄ntū
 ... nā suā
 ... non
 ... m̄p̄a
 ... nimia. s̄c̄r̄t̄ma
 ... d̄p̄nāōne punient̄
 ... ab ip̄o im̄no ḡn̄s
 ... p̄cedentū suoz̄ p̄ntū
 ... cōt̄he ⁊ penas
 ... pende an aliqd̄

aliud de re tanta scripturis sanctis
 diligens p[ro]p[ri]etatis ac tractus ua
 leat ut n[on] rep[er]at t[er]me affinae n[on]
 audeo. Et re p[ro]p[ri]etatis fit lecto[rum].
augustinus sup[er]io[rum] dixisse n[on] asse
 rendo sed diu[er]se opinio[n]es r[ati]fendo.
Ostendit aug[ustinus] sibi fo[rum] conf[er]u[er]it
si ibidem s[er]u[er]it.

Aloquim sibi q[ui]s q[ui]d dicit of
 tendit q[ui] t[er]m[in]e lib[er]o om[n]i
 minissima d[icit] e[ss]e pena puulo[rum] qui
 oigmalis t[er]m[in]e tenent[ur] p[ro]p[ri]o h[ab]it[us] u[er]bis.
 q[ui]ntissima sane pena eor[um] e[ss]e q[ui] p[ro]p[ri]e
 p[ro]p[ri]e qd' oigmalis traverit n[on] t[er]m[in]e
 insup[er] addiderit et t[er]m[in]e q[ui] addiderit
 tanto quisp[er] ibi tolleabilior e[ss]e h[ab]ebit
 d[omi]nacione q[ui]nto hic minore h[ab]ebit
 i[n]iquitate. Et re hic apte d[icit] puulo[rum]
 pena om[n]i pena alio[rum] e[ss]e leuissi
 ma. Et d[icit] si e[ss]e igit[ur] n[on] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
 redentia n[on] ade obligant[ur]. Et e[ss]e
 p[ro] p[ro]p[ri]e actualib[us] p[ro]p[ri]e et[er]nalit[er]
 punirent[ur] p[ro] suo oigmalis n[on]
 ia n[on] i[n]g sed forte magis q[ui] ip[s]o[rum]
 p[ro]p[ri]e punirent[ur]. Et d[icit] q[ui] p[ro]p[ri]e
 p[ro]p[ri]e actualib[us] nec ena p[ro] actualib[us]
 p[ro] h[ab]it[us] p[ro]p[ri]e sed p[ro] oigmalis qd' a
 p[ro]p[ri]e h[ab]it[us] p[ro]p[ri]e d[omi]nacione p[ro]
 eo nulla alia i[n]g[er]it[ur] mat[er]ial[is] ul' q[ui]nto
 vermis pena sensu n[on] q[ui] d[omi]nacione vi
 sione caebat t[er]m[in]e. Et d[icit] q[ui]nto
 et n[on] pl[ur]ib[us] p[ro]p[ri]e obligat[ur] s[er]u[er]it.
Et d[icit] et ea q[ui] b[us] illa opinio min[im]i
 videt[ur]. Et d[icit] q[ui] p[ro]p[ri]e et i[n]g[er]it[ur] p[ro]p[ri]e
 aliq[ui]nto scriptura s[er]u[er]it eo v[er]ens pl[ur]iali
 n[on]o. Et d[icit] q[ui]nto aug[ustinus] t[er]m[in]e lib[er]o
 q[ui] scriptura p[ro] singulari n[on] pl[ur]i
 ralis n[on]o sepe significat[ur] solet ut
 ibi. Et d[icit] q[ui] ad d[omi]nacione ut aufe[er]at nob[is]
 serpente. Et d[icit] q[ui]nto aut serpentes quos pa
 crebat pl[ur]is. et equis p[ro] p[ro]p[ri]e s[er]u[er]it
 singularis m[er]it[us] e[ss]e eu[an]g[eli]o m[er]it[us]

em s[er]u[er]it q[ui] q[ui]rebat a[nt]e pu[er]o. Et d[icit] aut
 mortua e[ss]e cu[m] loq[ui]t[ur] de h[er]ede. Et m
exodo fecerunt deos aureos cu[m] vni
fererit vitulu[m] de quo dixerunt. Isti
sunt dii tui israhel. Et ena illud oig[us] le
vni pl[ur]iali n[on]o p[ro]p[ri]e cu[m] d[icit] p[ro]p[ri]e
los t[er]m[in]e p[ro]p[ri]e t[er]m[in]e p[ro]p[ri]e b[apt]is[us]i et
t[er]m[in]e p[ro]p[ri]e t[er]m[in]e p[ro]p[ri]e b[apt]is[us]i.

Can actuale p[ro]p[ri]e ade sit q[ui]nto
Et q[ui]nto solet v[er]u[m] t[er]m[in]e
p[ro]p[ri]e t[er]m[in]e p[ro]p[ri]e ade ex q[ui]nto
 p[ro]p[ri]e oigmalis p[ro]p[ri]e et q[ui]nto pl[ur]i
 sup[er]ia nota s[er]u[er]it p[ro]p[ri]e q[ui]nto s[er]u[er]it t[er]m[in]e
 p[ro]p[ri]e. Tota hu[m]ana nam mutavit
sunt aug[ustinus] d[icit] t[er]m[in]e. Illud vni
p[ro]p[ri]e t[er]m[in]e et habitudo felicitatis
o[m]nissu[m] t[er]m[in]e magnu[m] e[ss]e ut t[er]m[in]e h[ab]it[us]
oigmalis et ut ita dixerim radi
cabilis tota gen[us] hu[m]ana d[omi]nacione
idem t[er]m[in]e lib[er]o de civitate dei ait. Tanto
maior i[n]iusticia violatu[m] e[ss]e id manda
tum. q[ui]nto factio[rum] potest obf[er]u[er]it
custodi. R[ati]o em[en] uoluntati cupidi
tatis resistebat qd' de pena t[er]m[in]e
nis p[ro]p[ri]e q[ui]nto e[ss]e. H[ab]it[us] aliisq[ue]
auctoritatib[us] q[ui]nto illud p[ro]p[ri]e t[er]m[in]e alio[rum]
h[ab]it[us] p[ro]p[ri]e q[ui]nto e[ss]e d[icit] qd' ena
t[er]m[in]e o[n]de labo[rum] hor m[er]it[us]
magis nocuit illud p[ro]p[ri]e q[ui]nto aliq[ui]nto
illo[rum] q[ui]nto tota hu[m]ana gen[us] viciauit
ac m[er]it[us] v[er]u[m] subdidit qd' nullo
alio p[ro]p[ri]e s[er]u[er]it e[ss]e. Et d[icit] q[ui]nto effect[us]
mali h[ab]it[us] illud p[ro]p[ri]e q[ui]nto aliq[ui]nto al[io].

Repposio q[ui]nto illos naturalia
 p[ro]p[ri]e ostendit[ur] illo maio[rum].
Ad qd' d[icit] p[ro]p[ri]e q[ui]nto lig illud
 p[ro]p[ri]e hu[m]ana nam mutavit
 t[er]m[in]e m[er]it[us] et t[er]m[in]e gen[us]
 hu[m]ana reatu[m] diffidit n[on] t[er]m[in]e pu
 sandu[m] e[ss]e q[ui]nto p[ro]p[ri]e fuisse t[er]m[in]e
 s[er]u[er]it qd' neq[ue] hic neq[ue] t[er]m[in]e ut v[er]tas
 aut dimittit[ur]. Et d[icit] q[ui]nto tota hu[m]ana

nam corrupit non idem est quod iniquus
fuit cunctis aliis peccatis. Sed quod ab homine
missus est quoniam in uno homine tota humana
natura consistebat. et idem tota res corrupta
est. maiore est officium malitiam quam
ad multiplices defectus qui ex eo mana-
uerunt sed non quoniam ad penam eternam
quam fructus non meruit quam plures
propter metuerunt per alia peccata primo
alios fructuosius meruisse credimus
nam quam adam meruit.

¶ An illud peccatum sit peius dimis-
sit peccatis.

Sed non quoniam an illud peccatum sit
peius peccatis fuit dimissum
dimittit eos per penam veniam conse-
cutos. Unde Augustinus in libro de baptismo
puulorum dicit illi peius peccatis et
propterea iuste uiuendo redit per dei
sanguinem ab eterno liberati supplicio

non tamen illa uita meruerunt ad paradysum
reueram sic et tunc peccatum etiam
remissum peccatis si homo ex ea iuste
uixerit non quoniam mereret eam morte
non peccatis quam traxit a propterea peccatum
¶ Ad peccatum peius inquit et filios et
quod non sit aduersus aduersa que deus
dicit in exodo in ezechiele.

Et licet peccatis peius non ade-
puni non obligentur non est tamen
difficilius peccatum peius et filios redim-
dat sicut dicitur in exodo ad moysen
ait. Ego sum deus fortis zelotes uisi-
tans peccatum peius usque in tertiam et quartam
generationem. hijs qui oderunt me. hijs
uicibus inquit aperte quod deus reddit peccatum
peius et filios etiam et fratres. Hinc
videtur aduersus quod dicitur ait in ezechiele.

¶ Quid est quod uos parabola uicibus et
publium istud dicitur. Propter nos come-
derunt uiam acerbam et dentes filiorum
obscupuerunt. Vno ego dicit deus

si est ultimum uobis parabola hinc in publicum
Omnes sic meesunt ut aia peius ita
et aia filij mea est. Et aia qui peccauit
ipsa morietur filij non poterunt iniquita-
tem. et peius non poterunt iniquitate filij.
Iustitia iusti super eum est. et impietas
iusti est super eum. hijs uicibus uidetur
deus corrigere per prophetam quod dixit in lege
Si enim peius peius reddit iniquitatem et
quarta generatione. iustitia dei ubi est
ut alius peius peius et alio peius et
alio peius lugere.

¶ Definitio peius et auctoritatem
conuenientia ostendens.

Sed ut ait in ezechiel ne lex et iuste
uidetur exodo et in ezechiel
primo ipse deus qui et heri locutus est. in
sententia distipale uideatur attē-
dant sine illius auctoritatis exo-
di. Quid enim reddo iniquitates et
peius et filios addit hijs qui oderunt
me per quod euident ostendit non idem
peius filios qui peccauerunt peius
sed quod eis sitis quodam hereditario
malo deum oderunt. Illud ergo quod in
exodo dicitur deus sicut in ezechiel tradit
non id sonat quod multi opinantur ut
est sile hinc publico. Propter comedere
tunc uiam acerbam et. Illud enim exodo
super ezechiele. in ezechiel et augustini pro
deus laudem meam ne taceatis de filijs
peius peius imitantibus super quos di-
deus redde peius peius non quod peius
peccauerunt. Non itaque corrigendos
in prophetia quod ait dixerat in lege si quoniam
intelligendum sit aperte. Unde et illos qui
sue intelligebat arguit qui dice-
bant propter comedere uiam acerbam
dicitur. uiam acerbam et quartam generationem et quod
qua peius tunc peius tunc amemorauit

Ueruptamē sīde imitatioib9
malorū illud accipit q̄ tñā x
q̄rtā gnāōne tñi amēōauit. Cū
ī quālibz gnāōne rei teneant q̄
p̄mā p̄m imitant. Et q̄ p̄res rō
memōauit cū x oēs mali sūt qui
quocūqz malorū p̄mā imitant. Sed
idō sp̄cālī p̄res notāuit q̄ maxīe
p̄res filij imitai solent q̄ p̄cipue
diligent x tñā x q̄rtā gnāōnem
ideo amēōauit q̄ p̄ntes solent
mūdū tam diu uiuē donc filios
fios x q̄rtos hēant q̄ p̄m ī q̄tates
vident eoz ī pietatis hēdes p̄imita
tione efficiūt. P̄dm hūc modū
rē itelligit ad līam qd̄ ī exodo legi

Uerū illud exodi debeat
telligi s̄dm n̄stīū.

Quod enā n̄stīe itelligedū
et oñdī ex eo qd̄ p̄bola dī.
Si em̄ p̄bola ē ut ait iherōmī9
aliud ūbis sonat aliud sensu q̄tēt.
Vñ aliq̄ ita differūt p̄m ī nob̄
ēē dicit leuē p̄mctū sensuū s̄
p̄mū motū suggestōis ul' cogita
tōis. filius uō si cogitō q̄rept
p̄m ī quo notat̄ sensū x delecta
tāō mulieris. Sed nepotem si
qd̄ cogitauit ut q̄reptis ope com
pleuit ul' q̄ple delectauit ī quo
notat̄ q̄sensū vī suē patraō p̄m.
P̄ nepotem at̄ si nō solū feris sed
reō gloriēis x her̄ ē q̄rtā gnāō
Rō q̄a tres pressert̄ sed quarta
dī quia quarto loco a p̄mo mo
tu q̄ ē q̄ p̄ emīat. De q̄ ī p̄mos
x s̄dōs stimulos cogitōmū quos
q̄n p̄pateis uocant. sine quibz
nullū homīn p̄ ēē nō p̄iūt etna
lit. Sed si cogitata q̄s facē deŋue
rit x q̄ sent cōrige noluūt q̄ s̄

metalia p̄mā x tñā x q̄rtā gnāō
Quod p̄bet̄ quod p̄mū
motus nō p̄mā etnalit.

Ad p̄bandū uō ut ait iherōmī9
q̄ p̄mū motū p̄mā cogita
tōis nō p̄mā a deo etnalit
illud de genesi affēdū ē. **Et em̄**
p̄māit r̄ridens nūditate p̄ris
x smām nō ip̄e sed filij ei9 cha
naam accepit. **Male dicit̄ chanaa**
suus est fr̄m suoz. **Que ē iusti**
cia ē ubi p̄ p̄māit x filij p̄mā
sūt. Sed ī m̄stīo illud dcm̄ ē.

De p̄mō q̄ aiadūtenda sūt.

Post p̄dita de p̄mō actuali
diligenti idagine qd̄a q̄si
deranda sūt s̄ q̄ sūt oigo x cū
p̄m p̄m ut res bona an res
mala. p̄gea ī qua re sūt p̄m. **Dem**
quid sūt x quot motū fiat p̄m.
de d̄ra p̄m ip̄oz p̄m.

Que sūt oigo x cū p̄m p̄a.

Quāsa x oigo p̄ma p̄m res
bona extitit quia an p̄mū
p̄m nō eat aliquid malū vñ
oerēt. Cū em̄ cūm x oigīe ha
biūt aut ex bono ā ex malo hūit.
Sed malū an nō eat. ex bono
igit̄ oerēt ē. p̄a em̄ ī angelo oerēt
ē p̄m x p̄gea ī hōie. Et qd̄ eat
angelus n̄ bona dei nā. Rō ex
deo oerēt ē malū qd̄ fuit ī anglo
nō ex alio q̄m ex anglo. Ex bono
igit̄ oerēt fuit. **Vñ an auḡ de**
īppositiombz q̄ iulianū hētīū.
q̄ dīcat. Si ex nā p̄m ē tūc
mala ē nā ait. **Quēso ut si po**
tes r̄ndear. **Manifestat̄ ē ex uolu**
tate mala tāq̄ ex arbore mala
fieri oīa opa mala tāq̄ fructū.

Ham

**Dispo
xxviii.**

malos fm ipam mala uoluntate unde
dicitur exorta n ex bono. Si enim ex an
gelo qd e anglo n bonu op9 dei. Si
ex homine qd eat ipse ho n bonu op9
dei. pmo qd erant h duo ante qd
teus crearet mala uoluntas n bonu
op9 dei x bō x laudanda nā. ergo
ex bono orit malū. nec fuit un creari
posset n ex bono. Dico gō q uolu
tate mala nllm malū p̄sensit sed
ex bono origine hūit. hic apte d̄
p̄mā cām x origine mali bonam
fuisse nām nichilomin9 ondit̄ eius
p̄mā cā fuit sz male uolūtatis.

**Ad mala uoluntas p̄dāia causa
fuit malor.**

Mala aut uoluntas sz illa sz
hominis ul' angeli cū e etia
malor subsequenti sz malor opm
x malor uolūtati. **Un augustinus.**
Nequaquam dubitae debemus rerū
bonar q ad nos p̄tinent cām n
eē n bonitate dei malor uō cām
ab imutabili bono deficiente ho
m mutabil' uolūtate p̄9 angeli
p̄gea hois hor x p̄mū e rature
rōnalis malū id est p̄mā p̄uātō
boni. Ecce hēs p̄mā uolūtate
boni mutabil' .i. angeli ul' hois
deficiente ab imutabili bono. i.
a deo cām eē malor rex ad nos
p̄tinentiū quia cā e tam p̄tō
qm penar q b9 p̄mit' huana
nā. p̄mā igit' cā x origo p̄mā
bonū fuit x p̄dā malū qd' cētū
est ex bono.

**Quae sit p̄mā an t bona
an t mala cū d̄ q̄ t bona tm**

Obtensa origine mali. sup̄e
uide' t qua re sit malū sz

an t re bona an t re mala. **Re**
rette articeq' sapit nō n t bono
malū eē itelligit id est t natū
bona. malū em e corūpno ul'
p̄uātō boni. p̄mā nō p̄t eē
n t re bona. Sicut em a me
bis x uulneib9 corūpūt' cōpa
q ut ait aug9 t eūch' q p̄uātōes
eig boni qd' d̄i' santus. etiā ita
atōz quētūq' sūt uicia nālū sūt
p̄uātōes bonor. Quid em est
aliud qd' malū d̄i' n p̄uātō boni.
Bonū em minui malū e q̄nis
q̄ntūq' minuat' nec e ut aliquid
maneat si adhuc nā e. Non em
q̄sum p̄t bonū qd' e nā n et
ipā nā q̄sumat'. Cū uō corūpūt'
idō malū e eig corūpno qā eā
qualitāq' p̄uat bono p̄a si nllō
p̄uat bono nō nocet. Noceat.
Admitte igit' bonū. Quādiu itaq'
nā corūpūt' test ei bonū quo
p̄uet'. At p̄ hoc nllm e qd' d̄i'
malū sed malū sit bonū sed bo
nū omō malo carens integrit'
bonū e. Cū uō inest malū uic
atū ul' uicōsū e bonū nec malū
unq̄ p̄t eē ullū ubi e bonū
nllm. Un res t̄fra ofiat' ut q ois
nā t̄q̄ntū nā e bonū e nichil alid
d̄i' x uidet' cū uicōsa nā mala
nā eē d̄i' n malū eē qd' bonū e
nec malū eē n qd' bonū e. har
q̄tentione euident' ondit' malū
nō posse eē n t re bona. Ubi
etiā l̄z absurdū uideat' manifeste
d̄i' esse malū qd' bonū e. **Quid ex p̄missis se' sz qd' d̄i'
malū bonū malus homo d̄i'.**

Ex quo colligitur nichil aliud significat cum dicitur homo malus nisi bonum malum. ut augustinus in eodem ait. Sed est malus homo nisi mala natura. nam quia homo non est peccator nisi homo aliquid non bonum est quia natura est. quid aliud est malus homo nisi malum bonum. Tamen cum duo ista distinguimus invenimus non ideo malum quod homo est non ideo bonum quod iniquus est. sed bonum quod homo malum quod iniquus. Deus itaque dicitur natura ens si vitiosa sit iniquitas natura est bonum est iniquitas vitiosa est mala est.

Quod regula dyalectica de bono et malo.

De quo istis bonis et malis et bona uocantur illa dyalectica regula fallit quod dicitur. Nulli rei duo sunt esse. Nulla enim potest esse dulcis et amara ubi albi et nigri et hoc in his ar pene in omnibus reperitur bonis ubi in una re sunt esse non potest. Cum autem bona et mala nullus ambigat esse gratia non sunt esse potest sed mala omnino sine bonis et non in bonis esse non potest. Et hec duo contraria ita sunt ut si bonum non esset in quo esset peccatum nec malum esse potuisset quia non modo ubi consistet sed unde corrumpitur non habet nisi esset quod corrumpitur quoniam nichil aliud est corruptio quam bonum extinguatur. Ex bonis igitur mala cetera sunt et non in bonis non sunt nec sunt peccatis unde cetera ulla mala natura est ex angelis. et bonis natura bona ubi primum est cetera uoluntas mala.

Epilogum fit ad illa transiunt.

Ex his apparet quod primo et secundo diximus super. Investigandum

est que fuit origo mali et in qua re sit. Ex bona enim re mala cetera et bona re consistit primum testimonio comprobatur.

Sententie illi qua dicitur bonum esse malum opponit de prophetia quod ait. uel hinc quod dicitur bonum malum malum bonum.

Hoc autem quod dicitur est malum esse quod bonum est quidam sic opponunt. Si bonum malum esse dicimus in diuina et illa prophetia secundam ubi legitur. De his quod dicitur bonum malum et malum bonum. igitur si hanc uoluntatem uitae uolumus nullatenus dicit debemus bonum esse malum et everso. hoc autem augustinus in eodem libro dicitur dicens. Id quod dicitur est in prophetia intelligendum esse de ipsis rebus quibus homines mali sunt non de hominibus. Dei quod adulterium dicitur esse bonum in eum cadit illa prophetia deest et in eum quod dicitur malum esse bonum hominem uel bonum esse iniquum. Et enim dicitur hominem esse iniquum homo malum esse et hominem esse iniquum bonitatem opus dei culpatur quod est homo et uicium hominis laudatur quod est iniquitas.

Quid sit peccatum.

Per hoc uidentur quod sit peccatum. Peccatum est ut ait augustinus ad faustum omne est dicitur uel factum uel concupitum quod sit contra legem dei. Idem in libro de duabus uoluntatibus. Peccatum est uoluntas retinendi uel consequendi quod iustitia uetat. In utraque assignatione de actuali peccato agitur et mortali non ueniali. Ex prima descriptione ostenditur peccatum esse uoluntas mala siue locutus et operatus primum et actus malus in initio quoniam exterior. Ex altera uero tunc ostenditur esse actus interior. uoluntas enim ut in superioribus dicitur est motus interior. Actus interior est. Ambigunt quos in libro de paradiso

**Disto
erro.**

ait. Quid enim est peccatum nisi privatio
legis divine et celestium obedientia preceptorum
9° in privatione privatione peccati
est sed in mandante culpa non est. Non
est assistet peccati si in dicitio non fuisse.
Non assistente aut peccato non solum ma-
licia sed etiam iustitia quodammodo vel non appareret
iustitia. factasse non esset quod non aliam malicie
sententiam fuisse vel subsistere vel emine-
re non posset. Item privatione legis et
inobediam diffinit ambrosius esse peccatum.

Quis sit finis de peccato ponit.

Quo circa diversitatis huiusmodi
occasione de peccato plura diversa
sententiarum. Alii enim dixerunt voluntate
mala tunc esse peccatum et non actus exterior.
Alii voluntate et actus. Alii vero neutrum
dicentes omnes actus esse bonos et a deo
et ex deo auctores esse. Malum autem nihil
esse ut ait augustinus super iohannem. Quia in
ipsum facta sunt et sine ipso finem est nihil
id est peccatum. quod nihil est et nihil sunt
homines cum peccant. Super enim dicit augustinus
quod malum est privatio vel corruptio boni
quod etiam in libro lexem in quomodo ait. Finis
malum nulla modum habet. Caret enim omni
bono. Et modum aliquid bonum est.
non igitur est quod sub natura proprie continetur. totumque
hoc nomen mali de proprie privatione
reptum est. Iohannes ait quod sunt peccata in qua
tate sunt et peccatum est iniquitas. super quo
locum dicit augustinus. moyses grece. latine
lex dicitur. inde anomia iniquitas quod est contra
legem vel sine lege. Inde dicitur peccatum
est iniquitas quidquid peccatum quod
legem dei facimus. Unde privationes
reputamus omnes peccates esse. non
solum quod scripta lege contempnit sed
etiam quod innocentiam naturale lege contemp-
nit. vel corruptit. Item id dogma
tibus ecclesiasticis dicitur malum vel ma-

licia a deo non esse facta sed a dyabolo
inventum quod et ipse bonus factus est. Item
enim in contra manichaeos quod sit
peccata ostendit dicens. peccatum quod alio
est non in civitatis preceptis vel in ipsa
iustitate extrahit. Quod si non voluntate
sunt peccates iuste iudicant. Et id
igitur in hac varietate tanta tenendum
quid vel dicitur. Hanc dicitur per et
libere tradi debet peccatum esse malum ante
interiore et exterioris. sed malum cognoscit
non locutione et operatione. proprie enim
voluntate peccatum assistit. Et quod magis
ex arborum mala procedit opera mala
tamen fructus mali.

Quia sit finis de peccato hic ponit.

Traditio quaedam quod dicitur vo-
luntate mala et actus iniquus sunt
esse nam tertio. bona iniqua vero
mala sunt esse peccata.

Quidam autem diligent adhaerentes
quibus augustinus quibus super et
aliis scripturis locis videtur non recte
tradit voluntate mala et actus ma-
los iniquum sunt actus bona esse. iniquum
vel mala sunt peccata esse. quod voluntate
et actus quantum deus nam bona esse
dicitur. Iniquum autem vel voluntas et
ex deo auctores esse. Iniquum vero in
ordinate et contra legem fit et sine de-
bitis caret. peccatum est et ita iniquum
peccatum est. nihil est. nulla est finis nisi
nulla natura est.

Auctoritate probat voluntates
et actus omnes esse bona sunt iniquum.

Quod autem voluntas omnis et actus
bonum sit iniquum est. ex eo probatur
quod ait augustinus in libro de xxxiii
questionibus. Quod bonum tamen in omni causa
est. Quo circa auctoritas mali non est.
quia omni que sunt auctores est

q̄ m̄q̄tū sūt t̄m̄ bona sūt. Idem
pbans nichil cāu fieri i m̄do.
code ait: Quodquid cāu fit teme
 fit: quidd̄ teme fit nō fit. p̄uidea
 Hi q̄ cāu aliq̄ sūt i m̄do non
 p̄uidea vniūq̄ m̄da adm̄strat.
 si nō p̄uidea vniūq̄ m̄da adm̄
 m̄strat aliq̄ nā ul' s̄ba ē q̄ n̄
 p̄tinet ad opus p̄uidencie. Om̄e
aut̄ qd̄ ē i q̄ntū ē bonū ē. Hūmū
em̄ ē id bonū cuius p̄ticipatōne
sūt cet̄a bona. & om̄e qd̄ m̄itale
ē. nō p̄ se. bonū illiq̄ p̄ticipatōne
i q̄ntū ē bonū est. qd̄ d̄m̄a etiā
p̄uidenciā uocam̄. nichil q̄ cāu
fit i m̄do. Hys testīmōis im̄itū
ad oñdendū om̄e qd̄ ē. i q̄ntū ē
bonū ē. Uñ auḡ i li. 10 de doct̄a
xp̄iana ait: Uñ s̄m̄e ac p̄m̄ty
ē. q̄ om̄o i q̄ntū ē. & cet̄a q̄ sūt
n̄ ab iō ē nō p̄nt. & it̄m̄ bona s̄
m̄q̄tū at̄teperūt ut s̄nt.

Quid ex p̄dictis sequit̄.

Ad p̄dictis im̄q̄ colligit̄ at̄
 ifert̄. quia si mala uolūtas
 et mala actio ē. i q̄ntū ē. bona ē.
 Sed quis ē q̄ differt̄ uolūtas
 mala ē & mala actio. mala q̄
 uolūtas siue actio i q̄ntū ē. bona
 ē. & i q̄ntū uolūtas ē ul' actio
 bonū s̄nt ē sed ex vicio mala
 ē qd̄ a deo nō ē. neq̄ aliq̄ est.

Quod auḡ notasse d̄ i li. de
lxxviii qom̄ dicens viciū uo
lūtas ē quo ē homo detice qd̄
viciū longe abest a uolūtas
dei ut rō docet. Ex hoc loco p̄
bat̄ uolūtas i q̄ntū viciosa ē nō
ē a deo et i q̄ntū viciosa p̄tin
ē & p̄tin ē ut aut̄ i q̄ntū nō

habet ordm̄ nec sine debuit. Ita
 et actio i q̄ntū ex malo p̄cedit et
 ordm̄ nō h̄t & ad malū tendit.

Alia p̄batō q̄ om̄is actū bonū ē.

Item alit̄ p̄bant̄ om̄i actū
 i q̄ntū ul' ext̄icem i q̄ntū
 ē ēē bonū q̄ nō ēēt actū malū
 n̄ ēēt res bona. q̄ nō ē aliqua
 res mala n̄ eadē res sit bona.

Uñ auḡ i ench. Dis nā bonū

ē. nec aliqua res mala ēēt. si
res ip̄a que mala ē nā nō ēēt.
Nō igit̄ p̄t̄ ēē malū n̄ ēēt aliq̄d
bonū. qd̄ cū d̄t̄ d̄m̄ videat̄ abfur
de. tū querio rōtatiōnis nos
apellit̄ hoc d̄re. Ex p̄dictis testi
monijs asserūt om̄es actū i q̄ntū
sūt. ēē res bonas. nec aliq̄d ēē
malū. i. p̄tin. n̄ idem quoq̄
p̄tin aliq̄d bonū sit. et om̄i q̄ sūt
i q̄ntū sūt deū auctore p̄dicant
& ei⁹ uolūtas oīa ēē q̄ntū sūt.
q̄ i q̄ntū sūt natūa sūt. & ē

Obiectio q̄ illos q̄ d̄cūt om̄es

actus i q̄ntū sūt ēē bonos.

Ouib⁹ opposit̄ si oīa q̄ sūt
 i q̄ntū sūt bona sūt & nat̄e
 sūt & deo uolente sūt. Ad si ē.
 tūt illi q̄ sūt illa. bona agūt. qd̄
 p̄m̄ty absurdū ē. Hys uō sic illi
 r̄ndent. D̄cūt equidē adulterū
homicidū & hui⁹d̄ nō simplic̄
actū denotat̄ sed actū viciā. actū
q̄ ip̄os adulterū et homicidū i q̄ntū
sūt ul' i q̄ntū actū sūt. a deo esse
& bonas natūas ēē. sed nō i q̄ntū
adulterū et homicidū sūt. & ideo
nō sequi debent sed actū q̄ adulterū
& homicidū sūt a deo sūt qd̄ ho
m̄cidia & adulterā a deo sūt.

Alia illoꝝ contra eosdē oppositō.

pcm i pte dyaboli fhit & tuc p
 pcm expoliat fructus bono id e
 utitibus. & vulnear i naliq bono
 q fut ro & stellus memo & igem
 u & huius di q p pcm obtenebat
 & viciant p pcm ena puat illo bo
 no cui picipatione ceti bona fut.
 quo tantomagis puat quomogis
 se ab eo elongat.

Qualit se elongat ab eo s qd
p dissilidme qua fut pcm.

Ad eo at se elongat p pcm
 no loci distanua. quia ubiq
 totu & pns e oibq. & oia i upo fut ut
 ait augu i li de xxxiiii qom.
 & ipe locu no e. loco cu abusive
 dei templu di. templu dei no q
 eo gtimeat sed q ei pns sit & tha
 bitans. & at aia mda itelligit
 pcm igit no fm locu aliq longe
 fit a deo. & i eo longe fit q ab eius
 silidme recedit & tanto longiq pto
 fit dissilio. Ita at ut ait augu li.

de xxxiiii qom. q picipatione
similia fut deo recipiut dissilidme.
 ne. at ipa silidme nullo mo ex aliq
 pte p e dissilio. Un fut ut cu silid
tudo pns filius sit. ex na parte p
possit e dissilio. cuius participacione
silia fut qrup silia deo. et illa pnt
recupe dissilidme. nichil e aut
qd hoim adeo dissilem deo fciat
queadmodu pcm. Cu at pcm sit
puat ul corrupo boni q e i aia.
ena e puat boni corpus. hicut
corpus hois puat beneficio illiq
imortalitatis & passibilitatis q hnt.

En pena sic puatio boni.

Quoniam at solet ut pena sic
 puat ul corrupo boni ad
 quod facile iudei p si p dicitu

ad memoria reducant. **D**iximus ei
 sus. puatone ul corrupone boni
 accipi actiue ul passiuie. i scdm
 efficiencia ul effm. **U**deoq puatio
 ul corrupo boni di & pcm & pe
 na. **H**ed pcm fm efficiencia quia
 puat ul corrupit bonu. pena at
 fm effectui. i. fm passione q e effus
 pcm. **A**liud e em culpa aliud pena.
 alim e dei. i. pena. alim dyaboli
 ul hominis id est culpa.

Quod qda fut sil pcm & pena
pcm. qda pcm & cu pcm. alia no
pcm & pena & causa pcm.

Sciendu e m qda sic ee pcm
 ut sint ena pene pncos un
 augu sup illu locu p m. Supre
ndit ignis & no viderut sole. ait.
Ignis supbie & gupie & ire itelligit.
Itas penas pauci vident. ideo eas
maxime comemoat aplos i epla
ad romos et emuat mltu q pta s pcm
& pene pcm. fut pma em apostasie
& ultima pena ignis em. media
q fut & pta fut & pene pcm. **Ecce**
quos sup ezechuele ait. Contemp
nenti q no vult penite poit do
offendiculu ut s gnuq impingat.
pcm em qd p pnam cuiq no
delet. aut pcm e & cu pcm. a pcm
& pena pcm. a pcm sil & ca & pcm
pena. **Un moyses** **R**ondu s opleta
pta amoretu. **Et dauid** i q. **A**ppoe
iniquitate sup iniquitates eoz. **Et alia**
ppha **S**anguis sanguine tetigit. i.
pcm pto additu e. **P**aulu quoz
ait. **P**tea tradidit illos deo i per.
ig. & et ut. ut ipleant pta sua. **P**
Johanni quos p angela di. **Q**ui i
sordibq e sordestat adhuc. **E**x hns

Disto
xxvi.

3

illa q' p'ca q' emuat aplius q'a de
supbia s'nt: no' solut p'ca sed etia
suppliciu s'nt: Et ex hys ia sic
p'p'uit q'da p'ca etia penas et
cas p'm ee. x illud p'm ee cam
p'm q'd cam p'cedente h'e p'm.
atq' id p'm ee cam p'm q'd est
mitu sequentis culpe.

Ex p'dictis vi' significati ipa eade
q' p'ca s'nt ee x penas p'm.

Sed cu' aut' c'ma c'mb'q' vidi
c'm. videt' i'gnia' ea ipa que
p'm s'nt ee'nat' ee' penas p'm. r
p'm'iones p'm ad hoc aut' i'quu't
illi h' et s'milia d'm ee' s'm r'one p'
d'ca x ideo itelligenda s'nt s'm p'
d'ca exp'one. itelligenda ei d'ca
ex r'as e' assumenda d'.

Quod no' obuiat uitati si quis
dicit ipa ee' p'ca penas p'm ee'na'

R nullo t'n p'uidiu' s'ic s'm
putat' uitati si q's dicit ipa
eade q' p'm s'nt ee'nalit' ut ita di
cam ee' penas. r p'm'iones p'm
p'cedentiu' q' iuste s'nt x a deo. ut
t'n i'quu't p'ca a deo s'nt: nec i'quu't
p'm s'nt pene p'm s'nt. et t'n i'quu't
p'm s'nt p'uaciones homi s'nt: s'
ut sup' d'ca e' causalit' et actue
d'caunt' p'uaciones.

Capte ondit p'ca q'da ee' pena
p'm et pena ipam iusta ee' a do.

Quod aut' queda p'ca pena
s'nt et ipa pena iusta s'nt
a deo s'nt: euident' tradit' aug'g
i' l. retru' i' dicens. q'da n'citate
s'ic ab homie q' mala s'nt x eade
iusta p'm s'nt pena. sicut inq't
n'citate facta m'p'nda. ubi vult

homo recte fure et no' p't fure v'n
e' illud. apli s'nt q'd uolo facio bonu.
sed q'd odi malu' hoc ago et illud.
Quo' acupiscit adu'ss' p'm x p'p'ia ad
uisus carne. Hec em' sibi uice adu'
sant' ut no' ea q' vultis faciat. s'
hec o'ia ex illa mentis d'ap'nac'one
s'nt. Nam si no' e' ista pena homis
sed na. nlla ista p'ca s'nt: s' em' no'
recedit' ab eo mo' quo n'at' s'nt e'
homo cu' h' facit. s' utiq' s'nt q' debz.
s' aut' homo q' ita e'. no' e' bono.
nec h'e i' p'ate ut sit bono. sil non
videndo qual' ee' debeat: s'ue videndo
et no' ualendo ee' qual' se ee' debz vi
det. pena ista ee' quis dubitet. Dis
at' pena si pena p'm e' iusta e'. et
suppliciu' no'iat' si at' iusta pena.
qua' pena ee' nemo ambigit. iusto
aliquo dnante homi' imp'ita e'. p'ce
roq' de omnipotentia dei x iusticia
dubitat' de mentis e'. iusta e' h' pena
x p' p'ca aliquo i'pendit'. No' em'
quisq'm iuste dnans aut subit'p'e
hoiem potuit uelut ignorant' do
aut excoque' iusto tamq' i'ualid'oi
ut hoiem i' iusta pena cruciat'.
Relinquit' g' ut hec pena iusta de
d'ap'nac'one hois ueniat: h'is atq'
alijs pl'ib'q' test'ion'is docet' q'da
ee' p'ca et penas p'm ee'nalit'

De quib'q'da que sine dubio
p'ca s'nt et pene ut ita i'uidia.

Ret'ca nullaten'q' itellige
du' e' queda p'ca absq' ullo
stupido penas ee'. ut i'uidia q' e'
dolor alieni boni. et ira q' etiam
no' i'quu't pene s'nt p'ca s'nt. Ita
etia' de cupiditate et timoe' et
alijs hui'q' di s'enned'u' e'. v'n aug'g

in lib^o lxxviii^o q^om ait: Dis p^ocur
batio passio. ois cupiditas p^ocuratio.
Dis g^o cupiditas passio. Dis uo pas
sio cu e i nob. ipa passioe patim.
Dis g^o cupiditas cu e i nob ipa
cupiditate patim. Et i q^om cupidi
tas e. patim. ois ut passio i q^om
ipa patim no e patim. Ita de
timol no em gsequo e. ut si pa
tim timore. io no sit patim. quia.
multa sut p^ocur q patim. sed no t^optu
p^ocur sut patimur eis.

Ad u^obis aug^om p^om^ois queda
smia i heo^o obuia^o uidet.

Hud at diligent^o adu^oterendu^o
e a^onotandu^o q^o sup^opositis
u^obis aug^om dicentis q^oda n^oitate
factu e i p^obanda x mala. uide^o ob
uia^o q^o i heo^o ait i explanatone
fidei. q^o l^oz sup^opositu^o sit. n^o ut p^o
fectius stiant. tractae no p^oiget.
Exertum^o iquit eor^o blasphemia^o
q^o dicunt ipse aliquid homi^o a deo
e p^oceptu^o et mandata dei no a sin
gulis sed ab omib^o i r^oe posse ser
ua^o. et paulo p^o9. eti^o illos errae^o
dicim^o q^o cu manicheo dicunt ho^om
patim uita^o no posse. q^om illos qui
cu ioumiano asserunt ho^om no
posse p^ocur. Ette i heo^om^o dicit
errore e si q^os dicat i ho^om uita^o
no posse p^ocur. Qui aut^o d^o
quada n^oitate fidei queda dicit non
posse uita^o. Lu g^o idem aug^o dicit.
uidet^o aut^o errois e q^o tradit. aut
no e uin q^o i heo^o ait.

Detinens eor^o contritatem
sumouens de st^o medio.

Hud quod dicit p^o q^o aug^o p^om
stutu^o hui^o miserie. ad q^o p^omet

ignorantia et difficultas ut idem
ait. i li. de libe^o arbu^o. q^o ex iusta
d^opnatone descendit. illud dicitur
ubi et uenialia p^ocur iclusit. i heo^om^o
uo de mortalib^o t^om loq^o p^om q
uinq^o q^o gra illuato uita^o ualet.
ul de ho^oe p^om stutu^o libei arbu^o
ante p^ocur illud ait.

Ep^ologu^o fuit ad illa t^ois.

Satis diligent^o eor^o p^om^o
posuim^o smiam q^o dicitur
ois act^o n^oas bonas e. i q^om
sunt bonos e. In quo tractatu^o q^oda
miserum^o q^o no ex eor^o t^om p^oo
accipienda sut. q^o ab hoib^o catho^o
sapientib^o a b^o p^o hestitacione tenet^o
atq^o aucto^oitatu^o t^om^ois x r^om^ob^o
eor^ounde traditone m^om^om^o
q^o dicit ois act^o e^ocia i u. i.
i q^om sut. e bonos. quoda uo
i q^om t^oedmate fuit. p^ocur e. Add^o
quos quoda no t^om e^ocia sed
ena g^oe bonos e. ut reficere
esuriente q^o act^o e de g^oe op^om
n^ole. Quoda uo act^o absolute
ac p^ofecte bonos dicit. quos no
solu e^ocia ul g^oe. sed ena cu x
fimo amendat. ut sut illi qui ex
bona uoluntate p^ocur et bonu
fime merentur.

Alio^o p^omet smiam q^o dicit in
los act^o nullo e a deo n^o e bo
nos. siue i eo q^o sut siue aliom^o.

**Dis
ter
un**

Sunt at et alij plim^o loqe
salit^o de p^ocur et de actu sen
nentes. Asserunt eni uoluntate ma
la. et actu malu p^ocur e. x nulla
rone bona. nec p^om aliqua rone
ex deo aucto^o e. q^o sine deo fuit.
p^ome eo naq^o ut ait euuag^oelista
f^om e nichil. i. p^ocur q^o d^o e

no quae p^ocur d^o nichil

nihil. nō quia nō sit actio ul' uo-
luntas mala q̄ aliqd̄ ē. sed quia
a ued̄ eē sepat hoies. ⁊ ad malū
fuit. et ad nō eē deducit. Rem
a sumi boni participatōe recedūt.
qd̄ solū uē ac pp̄ eē. mīto eē
nō dicitur. Deoq̄ auḡ dicit sup
iohēm. p̄m̄ nihil ē. nichilq̄ s̄
hoies cū p̄ant. Hac igit̄ rōne
ap̄tuit p̄m̄ nihil eē. quia a
ued̄ eē hoiem elongat. Volūta
temq̄ malā at̄ actionē sū locu
cionē malā p̄m̄ eē dicit. quia
p̄uicā ⁊ Tobia her̄ sūt. ⁊ con̄
legē dei sūt. q̄ t̄. sed ab hoie ul' sūt
a dya^{lo} nō a deo. Nullatenq̄ em̄
hor̄ a deo eē dicit. siue inquantū
sunt siue alio mō.

Ex uolūte det̄m̄nēt uiba auḡ
p̄missa q̄b̄ aut̄. oē qd̄ ē iniquū
est bonū ē.

Illa quoz uiba auḡm̄ q̄b̄
dicit. ōm̄e qd̄ ē iniquū ē bo
nū eē. et deū h̄re auctore. de na-
turis siue substantijs tm̄ acci-
pienda s̄e tradit. Subē uō noē
at̄ nē dicit significat ip̄as sub̄as
et ea q̄ n̄alū habent s̄ q̄ r̄creta
sūt eis. Sicut aiā n̄alū h̄ itel
lectū ⁊ iḡm̄ ⁊ uolūtatē ⁊ h̄
qd̄ ex uiba auḡm̄ p̄missio col
ligit̄ ubi hoiem appellat n̄m̄.
et malū hoiem mala n̄m̄ h̄
hanc igit̄ asserōnē ul' acceptionē
malū acty nō sūt nē ul' subē. nec
enā bonū acty. qd̄ ut̄q̄ auḡ
inue videt̄ i li. etract̄m̄ distin
guens int̄ sub̄as siue n̄as. ⁊ bo
nas actiones siue malas ap̄rens

em̄ quomō itelligendū sit quida
i lib̄ de nō uēa religione ab eo
tradit̄ ait. Hor̄ de substantijs at̄
natiū dicit̄ ē. Inde em̄ dist̄n̄ta
bant nō de bonis actiomb̄ at̄
p̄m̄. Ap̄te hic uidet̄ diuidē int̄
natiū siue sub̄as. ⁊ actiones siue
p̄m̄. Deoq̄ asserūt p̄fati doctōes
actiones int̄iores ul' ext̄iores nō eē
natiū ul' sub̄as. q̄ si male sūt. p̄m̄
sūt. nec a deo sūt. Ad uō malū acty
nō sūt natiū. auḡ uidet̄ notae
i p̄ responsione q̄ p̄ peligranos
ita dicens. op̄a dyaboli q̄ uicā di
cūt̄. actus sūt nō res. Idem i l̄.
ōm̄e malū n̄a nō ē. sed acty alicui
accidens defectu boni. Quā ob̄re
qd̄ n̄a nō ē deus nō feit. q̄ n̄a
ē ōm̄e qd̄ feit. Item ōm̄e qd̄ n̄a
bonū ē d̄ ex nichilo feit. nō dya^{lo}

h̄ ōm̄ hos. res alique sūt q̄ a d̄
nō sūt. quib̄ hōm̄es malū sūt.

Ex quo colligit̄ res aliquas
eē. q̄ a deo nō sūt. enā hoies
malū sūt. qd̄ nichilom̄q̄ et ip̄i cō-
cedūt tr̄ntentes uiba auḡ sup̄
posuit. q̄ i ench. det̄m̄nans illa
uiba ip̄ie. De h̄ q̄ dicit̄ bonū
malū. dicit de ip̄is reba quib̄ hoies
malū sūt. nō de hōm̄ib̄ hor̄ esse
itelligendū. Sūt ḡ alique res. q̄b̄
hōm̄es malū sūt. Idem at̄. quo h̄
det̄ior fit a deō nō ē. q̄ ut̄ ait auḡ
i li lxxxiii q̄m̄. deō auctor nō
fit homo det̄ior. Nō igit̄ d̄ auctor
ē res q̄b̄ homo fit det̄ior. ā sūt
alique res ut d̄m̄ ē q̄b̄ hōm̄es
malū sūt. Sūt igit̄ aliqū res q̄ a
deō nō sūt quia p̄m̄ ip̄e sūt. Id̄q̄
s̄ p̄tūa i plūib̄ testur̄ locis deū

no ed auctore maloy. i. eoz q pccat.
 Circa pte hor pmissio oppoie sine
 illo uibo. deo auctore maloy no e.

Respomde. Audivit deū no
 ee auctore eoz q mala sut. ignat ma
 la sut. sed iquiti sut. i. iquiti mala
 sut. dicit ea mala ee nichil. Et d
 i. miz si dō dī no ee aucto eoz. i.
 qniti nichil s. cū nichil nullq aucto
 exise queat. Ideoq cū dī deo ee
 aucto omi bonoy q sut. isti itelligi
 uolūt. bona at ia ee dicit q nālit
 sut. Cu uō ee nālit dicit. no solu
 q sube sut ul cōcta subijs. quat
 sup accepit. Sed i oia q nām no
 pūant bono. i. ita p m eosde i pccu
 ris mltiplex sic itelligen. ubi de
 nā sū suba ul de hys q nālit sū
 pmo occurit. Sed sup illū locū
 pōm. no e suba ita augo de suba
 disseit. ut pmissio sine videat con
 sentie. dicens. Audivit deū **H**uba
 itelligit illud qd sumo. qd qd sumo.
 homo. petro. tra. sol. oia ista suba
 sut. s. eo ipso quo sut nē. ipse sube
 dicit. na qd nlla e suba nichil
 omio e. suba qd e aliquid ee. dō
 fent hoīem subam. sed p iiquita
 te lapsū e homo a suba iqua fūo
 e. Iniquitas qppe ipa no e suba.
 Non em iiquitas e nā quā for
 mauit deo sed iiquitas e pūio.
 quā fecit homo. natie omis per
 ipm fūte sut. Iniquitas p ipm fū
 no e. qā iiquitas no e suba. In illo
 pmo tū pūo. unūsa cūtura
 laudans deū gmemorat. laudate
 em deū oia. s. q fent dō. laudat
 ibi dū pūo sed no auaricia dīa
 reptilia ibi noīta sut. sed no aliq
 vicia. Vicia em ex nob i ex nra

uoluntate habemq vicia no sut
 suba. Intendat diligent hys ubis
 pmissio assertioes smā i pape po
 terit rōne i cūm dūtoz ubi sūp
 tua de nā ul suba menaone fū.
 Illaz uō smāz iudiciū prudentis
 lectois. cui utiqz sine noticiā
 plenariē dedimq arbutū relinq
 mg. ad ea que adhuc nobis sup
 sut tractanda festimantes.

Quod dō e finis ois bone actionis.
 quia cūctas e no tū spūs sūo
 sed ena xpc i p n hū sūo tres
 mes sed unq.

Quam i r hoc gsentiat omes
 catholici tractatoes s. q dō
 no e aucto maloy. cauendū tū e
 ne maloy noīe penas sicut pūa
 gnaliē includas. penaz em aucto
 deo e sicut ipse repit p iham at.
 Non e mala i cūctate qd dō no
 fūat. Itē alibi ex psona sua ait. ego
 sū dō cūctas malū i fanens bonū.
 Itē hic dī cūctas et fecisse malū.
 Sed mali noīe pena itelligit
 no pūa. sicut egūso rōū deo no
 ee aucto maloy. noīe mali pūa
 itelligant. Ideoq augo q dicit
 i li. lxxxviii. qōm q deo aucto
 mali no sic. i li. retrat. q no
 id itelligendū sic apit dicens. vī
 dendū e ne mali itelligat qd dicit.
 Dō aucto mali no sic. q et omi que
 sūt aucto e. q iquiti sut. isti bona
 sūt. i ne hū pūct no ab illo ee
 pena maloy q utiqz malū e hys
 q pūūt. sed hoc ita dicit. sicut dūm
 e. dō morte no fent. cū alibi sūpū
 sit. hōis i iura a dno deo e. maloy
 qō pena q a deo e. malū e quide
 mala mal sed i bonis opibz dei

est: qm iustu e. ut mali puniant.
 ⁊ unqz bonu e ome qd iustu est.
 Sic g^o dr deus no fecisse moete
 qua no fecit illud p quo i fligit. moes
 ⁊ pctm. Audisti lra cam dicitoz
 ex qua itelligen^a sana fimat^r rudi^r
 deo no e autoe mali ⁊ d^o moete no
De uoluntate ⁊ fine eius sent:
 ex quo ⁊ ipa iudicat.

Dicit p^o de uoluntate eius
 fine diffendit e. Sciendū e
 igit^r q^d ex fine suo ut ait augg.
 uoluntas agnoscit^r utz rā an pua
 sit. fims at bone uoluntatis bñtudo
 e. uita etna deo ipe. Male uo fi
 nis e aliud sz mala delecto ul aq^d
 ad iquo no dr uoluntas quiesce.
 fine bonu i iuuat p^oha dicens.
 Vidi fine ois q^osumatiois ⁊. Cui
 tas g^o cuius latu mandatu e. fims
 ois q^osumatiois e. i. ois bone uo
 luntatis ⁊ actioms ad qm omne
 pceptū refendit e. Un augg i encl.
 dia pcepta dīna rferūt^r ad caritate
 de qua dicit aplus. fims pcepti
 e caritas. de corde puo ⁊ q^ostā bona
 et fide no ficta. Dis itaqz pcepti
 fims caritas e. ⁊ ad caritate refert^r
 omne pceptū. Ad uo ita fit ul
 timoe pene ul aliqua itentione
 carnali ut no rferat^r ad car
 tate q e dilco dei ⁊ pxi. nodū sic
 queadmodū fici optz q^ouis fici
 uideat. Tūc em tūc fuit q man
 dat deo. et q q^osilo monet. tū te
 ferūt^r ad dilcōne dei ⁊ pxi. Hns
 ubis apte i iuuat^r q^os sit rerto fims
 uoluntatis siue actioms sz caritas
 q deo e ut sup^o diximq.

Ad de p^o no de pena itelligi^r

cu di deus no ee autoe mali.

Qui g^o caritate ponit sibi fine.
 Oden ponit sibi fine. Un ⁊ xpm
 fine legis ad iusticia de aplus ee
 omni edenti et rerte dr^r p^o fine
 legis ad iusticia. qa ut ait augg
 i libo smaz p^opi. i xpo lux iustie
 no q^osiut^r sed iplet. Dis em pfectio
 ex ipso e. ule^r que no quo spes
 se extendat. fims fidelu xpi e.
 ad que ai puenit currentis m
 teno no habz quo possit amplig
 iuenire. sed ht id iquo debeat
 pmanē. fims g^o rertus at sup^o
 mg deus e. pat^r sz ⁊ filig ⁊ sp^ois
 stus. sed neqz h^o tres sūt tres
 fimes sed vng fims. qu no tres
 dn sed vnus deus.

Ad omes bone uoluntates vni
 hnt fine. ⁊ queda tm bone diuiso
 fine seruat.

Sed qrit^r utz omes bone
 uoluntates vni tm habeat
 fine. De hoc augg i xi li. de t^ote
 ita ait. alie atz alie uoluntates suos
 ppos fmes hnt. q tm referunt^r
 ad fine uoluntatis illius q uo
 lutus hte uiue ⁊ ad ea puenie
 uita q no rferit^r ad aliud. sed
 amanti psepam sufficiat. q ad
 modū uolūtas videndi. fine ht
 uisione. ⁊ uolūtas videndi fenest
 ram fine ht fenest^r uisione. Al
 tea e uolūtas p fenest^r uide
 di tūseuites. cuius idem fims e
 uisio tūseuitat. Ad que ⁊ pante
 rferūt^r uoluntates. It rerte sūt
 uoluntates. et omes sibi met reli
 gate si bona e illa ad qua cūte
 rferūt^r. Si at pua e. pue sūt oēs.
 et ideo rertatū uoluntatū

conuicio. iter quoddam e astenden
tut ad bñtudine. quod certis uel
passibz agit. p̄uaz at distictaz uo
luntatū implicatū uinctū ē. q̄ alliga
bit q̄ h̄ agit ut p̄uicat t̄ tenebras
extiores. **H**is auctoritatū testimonijs
euidēt̄ monstr̄ plures eēi fide
libz rectas uoluntates. p̄pos ac di
uersos fines habentes et tñ unū
euidēt̄ q̄ om̄es referūt ad unū
q̄ ē finis finitū. de quo paulo an
diximz. Ita equis forte t̄ t̄ mal.

Queda huc sine uident̄ obuiāē

Ueruptamē huc sine qua
dñm ē. fidelit̄ quasda rectas
uoluntates. diligos fines sc̄cti. tñ
ad unū referri. uidet̄ obuiāē qd̄
alibi auḡ monet ne s̄ duos fines
nobis q̄sttuamz. ita m̄gens. t̄ libo
de finone dei t̄ monte. **N**o debemz
ideo euuāgelizāē ut manducemz
sed manducāē ut euuāgelizemz.
ut t̄bz nō sit bonū qd̄ appetit̄ sed
n̄ctū qd̄ adicit̄ ut illud impleat̄
gr̄ite p̄mū r̄gnū dei t̄ oīa adine
tut uobz. **N**o dixit. p̄mū gr̄ite r̄gnū
dei. t̄ demū gr̄ite ista. q̄uis s̄m̄
n̄ctia. sed ait. h̄ oīa adiciēt̄ uobz.
Hoc ḡnter. t̄ si. illa gr̄atis. nec cū
ista gr̄atis illuc aūtānt̄. a ne duos
fines q̄sttuatis ut t̄ r̄gnū p̄p̄ se
appetatis. et ista n̄ctia p̄p̄ illud.
ḡo p̄p̄ r̄gnū dei tñ debemz
opari oīa. nō solū ul̄ cū r̄gno dei
mercedē tempalē meditai. **A**tte
hic apte d̄t ne duos fines nobis
q̄sttuamz. sed unū tñ. t̄ r̄gnū
dei. tñ sup̄ dixat̄ bonas nob̄ uo
luntates. alios t̄ alios. p̄pos fines h̄re.

Hic oñdit̄ quō lūz uideat̄ non

repugnant̄ p̄dicta.

No aut̄ repugnāē nō sibi
adiūt̄. q̄ libis p̄missis sim
plici orulo nitendit̄ diligent̄. **Q**ui
em̄ dixit. ne duos fines nob̄ q̄st
tuamz. sed oīa p̄p̄ r̄gnū faciamz
ipse p̄missit qd̄ debemz manducāē
ut euuāgelizemz. **C**ū aut̄ h̄ ita
faciamz actionis illiḡ finē euuā
gelit̄ q̄sttuamz. sed et h̄c finē
ad r̄gnū dei referimz. **M**andu
cāmz em̄ p̄p̄ euuāgelizemz. t̄ man
ducāmz et euuāgelizāmz p̄p̄
r̄gnū. **D**uos ḡo fines nobis t̄
manducando q̄sttuamz. **S**z ista
facientes nūquid p̄ctamz. absit
Nā et ipse sic fute suadet. si dilige
ter eiz uba. t̄ p̄ctant̄. **C**ū ḡo aut̄
ne duos fines nob̄ q̄sttuamz.
fines t̄ diuisa tendentes itelligi
uoluit. s̄z quoz alt̄ ad alt̄m nō re
ferat̄. **I**ta etiā cū d̄t. p̄p̄ r̄gnū dei
tñ. oīa agenda. ne cū ip̄o mercedē
tempalē meditanda. itelligendū
ē. ut nō appetendo meditē t̄ cū
r̄gno t̄palem mercedē meditadū
ita itelligendū ē. ita qd̄ nō p̄p̄ r̄gnū
sed p̄p̄ se ut s̄z r̄gnū p̄p̄ se appeta
mz t̄ ista p̄p̄ illud sicut ipse docet.
Si em̄ petimz uitā et̄na. petamz
etiāz tempalia a deo. si ea petimz
p̄p̄ uitā et̄na nō offendimz. neq̄
s̄m̄st̄ tut̄ s̄ct̄ qd̄ facit̄ dectā. qua
mercedē t̄palem nō p̄p̄ se medi
tamz. sed p̄p̄ r̄gnū dei ut sit leua
sub capite. et dectā tamplexu alio
quin si her̄ t̄palia quoz p̄p̄ se q̄rimz
sicut et̄na. unster̄ t̄ dectē s̄m̄st̄.
Ideoz cū dñs dixit. **A**tendite ne
iusticiā uām̄ faciatis corā homibz
ut uideamz uideam̄ ab eis. alibi
ait. **S**ic luceant̄ oīa uā bona
ut nō appetendo

cora hominib9 ut gloifi. pa. ues:
q̄ i celo e. p̄t̄ d̄m̄ ḡo oia fut̄eda
sūt. ut oia q̄ faciūg. om̄iq̄ fines
ad eū referūg.

De diff̄encia uolūtat̄ intentio
nis et fine.

Solet etiā q̄ri. quid distet int̄
uolūtatē ut intentionē et
finē. ad qd̄ dicit̄ p̄t̄ m̄ uolūtatē
finē c̄o atq̄ euident̄ m̄o dist̄gūi.
q̄ uolūtas ē qua uolūm̄g aliquid.
f̄inis uō uolūtat̄ ē ul' illud quod
uolūm̄g p̄ qd̄ t̄plet̄ ip̄a uolūtas ul'
potius aliud p̄t̄ qd̄ illud uolūm̄g.
Intentio uō int̄d̄t̄ p̄ uolūtatē. m̄t̄
d̄t̄ p̄ fine uolūtat̄ accipit̄. q̄ diligēt̄
accipe l̄cē i s̄p̄t̄ia ubi ul' occurr̄it
dist̄er̄nē studet̄. f̄inis at̄ uolūta
tis ē delectat̄o bona ul' mala. ad
quā nitit̄ quisq̄ pueniē. Vñ auḡ
sup̄ illū locū. struit̄ corda x renes
da. sic aut̄. deq̄ solq̄ struit̄ corda. i.
qd̄ q̄sq̄ cogitat̄. x renes. i. qd̄ quēq̄
delectat̄. Nā f̄inis cūe x cogitat̄o
ē delectat̄o ad quā cūa x cogitat̄o
quisq̄ nitit̄ pueniē. Et paulo p̄
opa n̄ra q̄ sūt̄ id̄it̄a i factis p̄nt̄
hom̄es uidē. sed quo aīo fiant̄ x
quo ueniē cupiant̄. solus d̄s uid̄
qui cū uidet̄ cor eē i celo et nō
delectat̄ nos i carne. sed i d̄no. i.
cū bone sūt̄ cogitat̄ōnes et ear
f̄ines dign̄ uisū. Idē sup̄ alius
p̄m̄ locū illū s̄t̄. In laqueo isto
quē ab̄st̄o. q̄ph̄e. ē pes cor̄ d̄t̄. pes
aīe amōr̄ ē. q̄ si p̄uus ē d̄t̄ cupidi
tas ul' libido. si r̄ct̄s d̄t̄ carnis.
eo mouet̄ aīa q̄ ad locū quo ten
dit̄. i. ad delectat̄ōnē bonā ul' malā.
quo se pueniē p̄ amōr̄ delectat̄.
Quā illa intentio uolūtas sit.

Finis q̄ uolūtat̄ ut p̄missū
ē d̄t̄ illud qd̄ uolūm̄g. x illud
p̄t̄ qd̄ uolūm̄g. x itēnt̄o ad illud
r̄pp̄it̄ p̄t̄ qd̄ uolūm̄g. x uolūtas
ad illud qd̄ uolūm̄g. ut ubi gr̄a d̄i
uelim̄ esuriente reficē ut habē uita
et̄nā. uolūtas ē q̄ uolo reficē esuriente
cūq̄ f̄inis ē refectio esurientis. Intentio
uō q̄ sic ad uita p̄uicē uolo. f̄inis
aut̄ sup̄m̄g ē ip̄a uita ad quā et
alius f̄inis refert̄.

Quā illa intentio sit uolūtas.

Sed q̄rit̄ uer̄ intentio t̄lis sit
uolūtas. x si uolūtas. aut̄ h̄
ope sit una eadēq̄ uolūtas. q̄ uolo
habē uita et̄nā et q̄ uolo reficē esu
riente. Videt̄ nempe t̄lis intentio
ēē uolūtas. Ut em̄ uolūtas ē qua
uolo reficē paup̄em. Ita x uolūtas
ē q̄ p̄ istud uolo habē uita et̄nā.

Hic d̄t̄ illa intentio uolūtas.

Et alia qd̄ uidet̄ ēē uolūtas
qua uolo habē uita. et alia
qua paup̄i subueniē uolo. s̄ ista
ad illa refert̄. Nā x si hoc ita
placet ut i eo cū aliq̄ delectat̄ōne
uolūtas acquiescat. nondū t̄t̄ q̄
illud quo tendit̄. sed h̄ ad ad
refert̄. ut illud deputer̄ tam̄q̄
p̄t̄a eis. Istud uō tam̄q̄ refectio
ul' mansio uiatois. Et sūt̄ iste uo
lūtat̄es aff̄ct̄s sū mot̄s mentis q̄b̄
q̄i gressib̄ ul' passib̄ tendit̄ ad
p̄t̄am. Sicut̄ ḡo altā ē uolūtas
uidendi fenest̄ ut sup̄ docente
auḡno didicim̄. altā q̄ ex ista
nectit̄ uolūtas p̄ fenest̄ uidendi
tr̄seūtes. ita nō nullis aī uideē
uolūtas x elemosinas dandi paup̄i
alia uolūtas habendi uita. alij at̄

putant q̄ una sit uolūtas ⁊ h̄ ⁊ ibi
sed p̄t̄ subiectōe multiplicatōe
diuisitas memorat̄ uolūtatē. Ceterū
quodlibz̄ horū uerū sit illud nullū
ambiguit̄ uenit. q̄n̄ uolūtas ex suo
fine penset̄. utrū r̄ta sit an̄ sua.
p̄t̄m an̄ gr̄a. ⁊ q̄n̄ noīe itencōis
aliqū finis. aliqū uolūtas itelligit̄.
Cū uolūtas sit de h̄is q̄ n̄alē h̄o
h̄t̄ quae p̄t̄m s̄c̄e dicit̄ cū nullū
aliud n̄alē p̄t̄m sit.

Dispo
xxxii

Hec at̄ uer̄ q̄stio satis n̄c̄ria.
Hec sup̄oibz̄ c̄m̄ th̄ens. Uerū
ē em̄ sup̄ uolūtatē t̄e n̄alē h̄om̄i.
Sicut itellectz̄ ⁊ memoriā. Quae at̄
h̄om̄i n̄alia sūt q̄ntit̄cūq̄ uicent̄
bona t̄n̄ eē nō desinūt. q̄ nō ualē
uicūt̄ uolūtatē i qua d̄s eā fecit̄ pe
nit̄y q̄sumē. ut ubi gr̄a. itellectus ul
r̄ō. ⁊ it̄genū ac memoriā et si uicis
⁊ p̄t̄is obmubilent̄ ⁊ corrūpant̄ b̄o
t̄n̄ sūt uer̄ p̄t̄a noīant̄. Sicut auḡ
de r̄ōne q̄ ē ymago dei i q̄ facti sūt
in q̄ euident̄ oīdit̄ i xv̄o li de f̄m̄te.

Hec ē it̄quit̄ ymago i q̄ h̄oīes sūt
facti. q̄ cetis aīalibz̄ p̄sūt. q̄ factia
i r̄ebz̄ c̄atis excellentissia cū a deo
iustificat̄ a deoformi forma i f̄o mo
sā mutat̄ f̄o m̄ā. eat em̄ m̄c̄ uicia
n̄ā bona. hec at̄ ymago r̄ō ⁊ itellectus
Cū ḡo uolūtas de n̄alibz̄ sit quae
ipsa nō semp̄ bonū ē. ⁊ si aliqū vi
cis subiaceat. Ad hoc facile r̄ndet̄
q̄ dicit̄ oīa q̄ sūt it̄q̄ntū sūt bona eē.
quia ⁊ ipsam uolūtatē it̄q̄ntū ē ul
it̄q̄ntū uolūtas ut sup̄ posuim̄
bonū eē asserūt. sed it̄q̄ntū i ordm̄ata
ē mala ē ⁊ p̄t̄m. ubi p̄t̄ ab eis r̄ō
nabilis̄ quei si uolūtas it̄q̄ntū est
i ordm̄ata p̄t̄m ē. quae ḡo itellectus
r̄ō it̄genū et huiusdi cū ordm̄ata

sūt sūt p̄t̄a nō sūt. i ordm̄ata uō
sūt. sicut uolūtas ad r̄m̄ fine nō
tendūt. eozq̄ acty p̄uāitacōnes ex
istūt. Ad qd̄ illi dicit̄ uolūtatē nō
aliqū sūt n̄alē potētia uolēdi
alij actū ipsius p̄t̄i. Vis at̄ ipsa
n̄alē aīe it̄q̄ntū m̄q̄m̄ p̄t̄m ē. sicut
ner̄ vis memorandi ul it̄elligēdi
sed acty h̄oīis q̄ ⁊ uolūtas d̄t̄ p̄t̄m
ē q̄n̄ i ordm̄at̄ ē.

Quae acty uolūtatē sit p̄t̄m si
acty aliaz potētiarū nō sūt p̄t̄a.

Sed adhuc q̄rit̄ qualis huius
n̄alis potētiarū acty p̄t̄m
sit. si aliaz potētiarū acty p̄t̄m nō
sūt. s̄z̄ p̄ōe memorandi c̄ acty ē me
morae. ⁊ p̄ōe it̄elligēdi c̄ acty
ē it̄ellige. Ad qd̄ et̄ ipsi dicit̄. qd̄
alt̄is gr̄is ē acty ille uolūtatē q̄
acty memoriē ul it̄ellectz̄. Hic em̄
acty ē ad aliqd̄ aduicendū ul nō
admittendū q̄ nō p̄t̄ eē de mal̄
q̄n̄ sit mal̄. uelle em̄ mala. ma
lū ē. sed it̄ellige ul memoriē ma
la malū nō ē. Quāuis eoz qd̄a
etiā hos acty malos eē intēdē
nō imp̄be asserant. Memorae ē
intēdū quō malū ut f̄iat. ⁊ q̄rit̄
it̄ellige uim̄ ut f̄iat i p̄uāitacōe.
It̄e qualis soluit̄ p̄missa q̄stio
ab h̄is q̄ tradūt̄ oīa eē bona it̄q̄ntū
sūt. R̄. nō dicit̄ uolūtatē ma
las p̄t̄a eē ⁊ n̄llom̄o b̄o. Huius
r̄ndent̄ dicit̄ actū uolūtatē nō
eē de n̄alibz̄. sed uim̄ ipsam ⁊ po
tētia uolēdi. q̄ semp̄ bonū est.
et i oīmbz̄ ē. ⁊ i p̄uāitacōe i quibz̄
nōndū est eis actus.

Quo it̄elligēdū sit illud h̄o
enā q̄. f̄us p̄t̄m ē. quō n̄alē uolē
bonū

[Marginal notes on the right side of the page, partially obscured and difficult to read.]

Dicere qui solet quo itelli
 gendum sit qd' ait ambrosius
 exponens illud ubi apli p'ron
 em qd' uolo illud ago sed qd'
 nolo illud facere facio. Dicit em
 qd' ho subiecty p'ro facit qd' no
 uult q' nalu' uult bonu' s' uolun-
 tas her semp caet' effi' n' gra' di
 adiuuet' a liberet'. Si ho subiecty
 p'ro e' uult qd' malu' a opat'
 quia fug' e' p'ca' a ei' uoluntate
 uoluntate sicut ubi sup' dixit augy
 libent' fut'. Quo g' nalu' uult
 bonu'. An e' eade' uoluntus. i. idem
 moty q' libent' p'ro fut' a qui
 nalu' uult bonu'. Si no' e' eade'
 uoluntus. q' g' istay e'. q' cu' homo
 iustificat' a p'uitute p'ca' libeat'.
 ut em sup'q' disseruim' gra' di
 uoluntate hois libeat' a adiuuat'
 q' uoluntate hois p'pat' adiuuata
 et adiuuat' p'parata. Et q' e' illa
 uoluntus. an illa q' nalu' uult
 bonu'. an q' libent' fut' p'ro.
 si tamen due sut' uoluntates.

Proposita qone' exeqt' p' q' sm
illos q' dicunt duos ee' motus.

Dixi' q' p'p'nda que
 uaria a diuisis expone' de
 t'ntat'. Alij em dicunt duos ee'
 moty. unu' quo uult bonu' nalu'.
 q' nalu' di' q' clis fut' moty ne
 huane i' p'ia' q' d'ic'one' i' q' fut' sine
 uicio sumy. q' p'p'e' n'a' di' fut' em
 homo fut' i' uoluntate fut'. On
tertia' d'ic'one' dogmat' b'g. s' p'p'u' e'
firmissime tene' p'imos homies

bonos a rector' ee' futos. libeo ar
 bito quo possent si uellent p'p'a
 uoluntate p'ca'e. eosp' no' uoluntate
 sed p'p'a uoluntate p'ca'sse. Recte
ign' d'ic' hoimo nalu' uelle bonu'.
 quia i' recta a bona uoluntate fut'
 e'. Quo'q' em sintilla romo' q'
etia' ut ait theodimus i' cypm no'
potuit exingui bonu' semp uult
a malu' odit. Alij at' dicunt motu'
 mentis ee'. quo mens uelicta sup'ioi
 lege' subiat se p'ca's eisp' oblectat'.
Iste moty ut aiut' anq'm' alicui assit'
 gra' d'ic'at' i' hoimo' et i' gnat' alteru's
 dep'mit motu'. uel' q' t'n' e' i' libeo ar-
 bito. uemente aut' gra'. ille ma-
 lus moty elidit'. a' alt' nalu' bonu'
 libeat' a adiuuat' ut efficiat' bonu'
 uelit'. An gram' id' h'z nalu' uelit'
 homo bonu' no' t'n' absolute co'edi
 optet. bona habe' uoluntate sed p'ca'
 mala. Alij at' dicunt una' ee' uoluntate
 id' e' unu' motu' quo nalu' uult bo'
 homo. et ex uicio uult malu' coq'
 delectat'. a' i' q'ntu' uult bonu'. nalu'
 bonus e'. i' q'ntu' malu' uult. malu' e'.

Qu' ex fine omis acty p'p'at'
debeant. a' no' simpliat' boni ul'
mali dicant'.

Dist' 11

Dicere de actib' adinend' uide'
 p'p'u' et ipi' ex fine sicut uo-
 luntas p'p'at' debeant boni ul' mali.
Iz em p'm' quosda' omis boni fut'
 i' q'ntu' fut' no' t'n' absolute omes
 dicendi fut' boni nec omes r'umme-
 rabiles. sed quida' simpl'r' mali
 dicunt' sicut et alij boni. Qua' simpl'r'
 ac ue' boni fut' illi acty. q' bona

hnt cam et itentone. q bona uolu-
tate comitantur et ad bonu fine ten-
dunt. mali uo simplr dici debet q
pulsat hnt cam et itentone. ut
ambrosius. ut affectus tuus. qm tuo
nome ipost. Et augu sup pam
xxxij. Nemo opulet bona opa sua
am fide. Ita em in videntur ee. ut
magne vires et eius celestium
pe via. qu ubi fides no eat. bonu
opus no eat. Bonu em opa in
tentio fit. Itentone fides digni.
No ualde attendas qd ho faciat
sed qd cu fit attendat. quo lactos
oportune gubernatis digni. Hno
testimonis ismuai videtur ex affectu
et fine opa ee bona ul mala. qbz
sonat qd i euuagelio uitas ait.
No pe arbor bona fructus malos
facit. neq arbor mala fa. bo. fructus.
Nonne arboris. no na huane me-
ris sed uoluntas intelligit q si mala
fiit. no bona sed mala opa fiit.
Hi uo bo fiit. bona no mala fiit opa.
Uo oia opa hois ex affectu et
fine fiit bona ul mala.

Sed qritur ut oia hois ex opa
affectu et fine fiit bona ul mala.
In uibusda ita ee uide q dicitur
omnes actus ee idiffentes. ut nec boni
nec mali fiit p se sed ex itentone
bona bonis. ex mala mala fiit ois
actus. scdm quos qlibz actus pe esse
bonis. si bona itentone gerat. alio
tm uide q qda actus i se mali fiit.
ita ut no possit ee n pna. et q si
bona habeat cam. et qda i se boni
ita ut si mala habeat cam. nec tm

boni ee desinant. qd testimo augu
ostendit q dicitur bonu aliud no bn fiit.
Ad at qd iustis ul iustitate fiit. no
bn fiit. quia no bo itentone facit.
ut ait augu sup iohem. Siml iat
timor no e i caritate. i quo quis idat
deo. no tm i deum et si bonu fiat no tm
bene. Nemo em iustis bn fiit. ena
si bonu sit qd fiit. Ecce habes qd
aliqua no bn illud qd bonu e fiit.
g^o qd bonu e facit itentone no
bona. Ideo asserit illi qda opa ee
etia q sic bona fiit q mala ee no
pm quoruq mo fiat. sicut equis
quoda sic fiit mala ut no possit
ee bona qcuq ex ra fiat. alia
at ee opa q ex fine ul ra bona
fiit ul mala et ad illa referunt
stet testimo qbz ex actu ul iten
tione iudicant opm pensat dicit.
scriptam edut isti actus dram.
Alit augu sentie uidetur q dicit
opa hois ee bona ul mala ex
itentone et ra. et pe queda que
p se pna fiit.

Sed augu euidentissime docet
i libo conf mendanti omnes
actus fm itentone et cam iudi-
candos bonos ul malos. pten-
quosda q ita fiit mali ut nqin
possint ee boni. et si bona uide-
antur cam habere. Interest inquit
plimū qua ra. quo fine q iten-
quid fiat. Sed ea q qstut ee pna
nullo bone. ne obtentur nulla
uelut bona itentone fienda fi-
ta quippe opa hoim si causas
nullo q bono fine

habuerint bonas ul' malas nost
bona ul' mala. q' no' sūt p' sepa
p'ta. sicut iuctū p'be paup'ibz. bo
nū ē si fit cā mīe cū recta fide. et
grubitus aingalis qm' fit cā gnāudi
si ea fide fiat ut gignant' regnā
di. **H**er rursz mala sūt. si iuglas
hnt cās. uelut si iactante causa
pasit' paup'. aut lastuue causa
cū vroe contūbit' aut filij gnānt'
nō ut deo sed dya bolo iurānt' ut
Sū uō op' opa ipa p'ta sūt ut
furta stupra blasphemie. q's dicat
bons causa ēe facienda ul' p'ta
nō ēē ul' qd' ē absurda iustu p'ta
ēē. **Q**uis dicat furem' diuitibz
ut habeamz qd' demz paup'ibz.
aut falsa testōna p'feramz nō
unde inocentes ledant' s' pong
saluent'. **D**uo em' bona h' sūt ut
topz alar' z inocens nō puniat'.
Aut q's dicat adultū ēe faciendū
ut p' illa cū qua fit homo de
morte liberet'. **T**estamēta etiā uā
tur nō sup'p'ming' z falsa suppo
mīng'. ue hēditate habeant q'
Nihil boni faciūt. sed h' pong
q' idigentes adiuuant'. **C**ur nō fiat
illa mala p'p' her bona. si p'p' her
bona nō illa sūt bona mala. **C**ur
nō ab imūdisimīs mētibz que
dicant stuprōres rapiat diuitias
vtr' bonz ut idigentibz eas largiat'
Cur nllm' malū. malū sit si pro
bono fiat. q's hor dicit n' q' res hūa
nas mocestz conat'. **L**eges subitū.
Ed' em' facīng nō dicat' posse
recte fieri. nec ipune tm' vīnetā

127
glose. ut i eo nō tmeat' supplicū
sed spēt' z p'mitt'. si semel gresserimz
i mal' actibz nūquid fiat. sed quae
fiat ēē q'rendū. ut q'cuq' p' bonis
fuit causis nec ipa mala ēē iudicet'.
ut iusticia mīto punit eū. q' dicit
se ~~subtraxit~~ subtraxisse supflua diuiti
ut p'bet paup'. z falsū q' alienū
corrupt' testamentū ut is esset
heres q' facit et elemosinas lar
gas z nō ille q' nullas. et eū q'
se fecisse adultū vndit. ut p' ea
cū q' fecit hoīem de morte libet'.
Sed dicit aliq's. igit' equandz
ē fur quilibz furi q' uolūtate
mīe furat'. q's hor dicit. **I**n hor
duoz nō ideo quisq' ē bonz. q'a
peior ē vnz. peior ē q' g'cipis
cendo q'm q' miserando furat'.
sed si furtū omīe p'tm' ē. ab omī
furto abstīmendū ē. **Q**uis et de
ēē p'tandū etiā si aliud sit g'ng'.
aliud leuiz p'tm'. **N**ūc at' q'ramz
q's actz. p'tm' sit ul' nō. **P**rius quid
g'ng' sit ul' leuiz sit. intendit
lectoz p'positis ūbis tota mentis
g'sideatōne. q' nō tūtile hnt ex
ercitatōne z dimostres q's actoz sit
p'tm' s'z q' mala h' cām. nec ille
tm'. quia sūt nōnulli actz. q' et
si bona hnt cām tm' p'ta sūt
ut sup' positū ē. **E**x quo g'sequi
videt'. qd' nō p' ex fine iudicat'
uolūtus siue actio mala. **D**icit
i illis q' p' se p'ta sūt. **I**lla em'
cū quis gessit p' aliqua bona
causa. bonū vident' h're fine.

ner ex fine voluntatis e mala. nec
ex uoluntate actio mala. sed ex acti
one uoluntas fit pua. In quibz
aliqui ponunt actum iudeor. q crua
figendo xpm arbitrabant obse
qui se pntie deo. q bonu fine
sibi dicunt eos posuisse s deo
obsequi. et tñ uoluntate eoz et actioz
fore pusa asserunt. **De bonis at**
nulla fit exceptio i pmissi uerbis
augustini qñ ois uoluntas bō
ex fine sit bona. et ex fine uolu
tate et uoluntate ois bona actio
bona e. Sed nō ois mala uolu
tas ex fine mala e. nec ois mala
actio ex fine et uoluntate mala e.
et ois q hē mala cām mala est.
sed nō ois q bona habet cām
bona e. Ideoq cū ex affectu dicit
ipom nomē opī i bonis opibz.
gnaliter uea e hec regula. sed in
malis illa excipitur q p se mala
sūt. Oia igit hōia opa sūm i ten
tione et cām iudicant bona ul
mala. **Excipit q p se mala sūt**
et q sine puaitione sū nequeunt.
Quidā dicūt hec p dicitā nō
posse fieri bono fine.

De tñ qdā. contendit
quāqū habē bonā cām. Et
em̄ aliena furat ut paupibz
ebuat nō p bono ut aut̄ fiat.
Et em̄ bonū e aliena paupibz
daē. Et em̄ de rapina sacrificiū
deo offert ut ait auctōritas id
stī ut si filiū respectu patris
uitmet ul sacrificiū caris

deo offerat. **Abominabil̄ nēpe**
deo oblatō e impior. Ita etiā
hōiem p adultū a morte li
berae malū eē dicit. et si bonū
sit hōiem a morte liberae. tñ
sic libare malū eē asserunt. **Ideoq**
augustinus i supioibz dicunt
tempasse simonē cautesq locuti.
ubi ait. ea q gstat eē pta nullo
quasi bono fine. nlla uoluntate uel
bona itentione faciēda. Nō em̄
simpt̄ dicit bono fine et bona
itentione sed addidit quasi. et
uolūt. q tñ nō sūt bono fine
et bona itentione sed itentione q
uidet̄ bona. et sine q putat bono
sed nō e. **Proter ideo excipit augu**
ista ut aut̄ qñ cās habeat ma
las sed quia causas hnt q uident̄
bone. sūt tñ ualde male.

Quā omnis intentio et actio eoz
que fide carent sit mala. Dis
o. Omnis intentio ut sup̄ dictū
e. bonū opus facit. et fides
intentione dignat. nō imito quei
p̄ utrū ois intentio. omne opus
illoz sit malū q fide nō habent.
Si em̄ fides dignat intentione. et in
tentio opus bonū sūt. ubi fides
nō e. nec itentio bona nec bonū
opus eē uidet̄. qd a qbus
dā nō itionabiliter asserunt qui
dicūt. omis actiones et uoluntates
hōis sine fide malas eē. q fide ha
bita bone existūt. In aplis ait.
Omne qd nō e ex fide p̄m e. qd
augustinus exponens ait. Dis i fidelit

vita p̄m̄ ē ⁊ nichil bonū ē sine
 s̄m̄o bono. Vbi deest agm̄o etne
 uitatis. falsa im̄ ē ⁊ i ap̄t̄m̄s
 moibz. Et iacobz i epla canon̄
ait. N̄ offendit i vno s̄t̄ caritate.
 f̄tus ē om̄i reus. Qui ḡo fide et
 caritate nō h̄t om̄is ei⁹ actio p̄m̄
 ē. q̄a ad caritate nō r̄fert. Quod
 em̄ ad caritate nō refert. ut sup̄
 meminit auḡ nō sic queadmo
dū fieri op̄z idōq; malū ē. Nō i
 mandata custodit q̄ caritate caret
 quia nllm̄ sine caritate mandator
 custodit. Vñ auḡ sup̄ eplam
ad galat. ait. Custoditōne legis
de ap̄t̄. nō occide nō mechai
⁊ alia h̄q; di ad bonos moēs p̄
tinencia. q̄ n̄ caritate fide ⁊ p̄e
ip̄lei nō p̄nt. Nulla ḡo ipler
 mandata. nllm̄q; op̄a bonū f̄it
 q̄ fide ⁊ caritate nō h̄t. Imposle
 ē em̄ ut ait ap̄lus sine fide aliq̄
plare deo. q̄ ḡo sine fide f̄it. bō
nō s̄t. quia om̄e bonū plar̄ dō
que p̄m̄isse obuiat sine ex
uio augustin.

Nis aut̄ obiat. qd̄ sup̄ dicit̄
 auḡ s̄t q̄ i p̄uli timore
 et si bonū fiat nō tñ bñ. Remo
 iuris bñ facit. ⁊ si bonū ē qd̄ f̄it.
 hoc em̄ bonū d̄t fieri sed nō bñ
 ab iō q̄ caritate nō h̄t. Qui em̄
 p̄ulit̄ timet. a caritate uacuz est.
 De quo tñ h̄ d̄t quia bonū f̄it
 sed nō bñ. Et sup̄ illū loni p̄m̄
turtur̄ iuenit sibi domū ubi
reponat pullos suos. dicit qd̄

iudei ⁊ h̄tici ⁊ pagani opa bō
 f̄it. q̄ uestiūt nudos ⁊ pasūt
 paupes ⁊ hui⁹ di sed nō i m̄do
 etne. ⁊ i fide ⁊ idō q̄cultant̄ pulli
 eoz. Quibz illi p̄ndent dicentes
 opa bona appellat̄ hui⁹ di q̄ sine
 caritate f̄it. nō q̄a bona s̄nt q̄ sic
 f̄it. qd̄ sup̄ euident̄ docuit auḡ
sed q̄ bona eēt si alit̄ f̄ient.
 que etiā sui ḡie bona s̄nt. sed
 ex affectu f̄it mala.

Calice s̄m̄a de p̄missa q̄sione
qua q̄rebat̄ si qui om̄is actio
eoz mala ē q̄ fide nō h̄t.

Alii uō q̄ ephraim̄ distinctione
 actū f̄it. opa cūcta q̄ ad
 n̄e subsidū f̄it. semp̄ bona eē
 ap̄ruit. Sed qd̄ auḡ mala eē
d̄t. si malas habeant cās. nō ita
accipiendū ē quasi ip̄a mala s̄nt.
 sed q̄ peccant ⁊ mali s̄nt q̄ ea
 malo sine agūt. Itē et illud al̄
 s̄t qd̄ bonū op̄a intentō f̄it
 ⁊ intentōne fides dignit̄. deter
 minant dicentes ibi bonū uo
 ratū qd̄ remunerābile ē ad uitā.
 nō q̄ illud solū sit bonū op̄a
 ymo ⁊ alia plūa h̄q; nō ea rōne
 qua illud. sine bona. Bonū et
 multipt̄ accipit̄ s̄t p̄ utili pro
 remunerābili. p̄ signo boni. pro
 p̄ene boni. p̄ licito. ⁊ alijs forte
 bonis. Solaq; illa intentō re
 munerābil̄ ē ad uitā. quā fides
 dignit̄. sed nō illa bona ē ut aiūt.
 nā si q̄s iude⁹ ul̄ mal⁹ xp̄iang
 n̄titate p̄m̄i releuauit mali

Ductus pietate. bonū fecit & bō
fuit uolūtas q̄ illud fecit. ...

Chic opponit qdā augu' capta
q̄ retractauit nō q̄ p̄ue dicta
sed quo sensu dixerit Iſidorus.

Post hoc inuestigari oportet quibus
Intelligendū sit: aut augu'
li. de uerā religione. usq̄ adeo
uquit p̄tīm uolūtatū malū
ē. ut nullo modo sit p̄tīm si nō sit
uolūtatū. Huius dicti rōnē augu'
apiens. I lib' retractōm dicit. potest
uidei falsa hec diffinīō. sed si dili
gent' discutiatur inueniē eē ueisiā.
p̄tīm quippe illud cognoscendū ē.
qd' t̄mōo p̄tīm ē. nō qd' etiā est
pena p̄tīm s̄ p̄tīm p̄m hoīs. qd'
fuit p̄tīm et cā p̄tīm. sed nō pena
quā et illa q̄ nō sit uolūtatū p̄tīm.
nō n̄mō dicitur q̄ ul' a necessitatibz
ul' a coactis p̄tēnt' nō oī modo
p̄tē sine uolūtatē ḡnētā. qm̄ & se
q̄ p̄tāt ignoans. uolūtatē utiqz
fuit. qd' cū sciendū nō sit putat eē
sciendū. & ille q̄ ḡcupiscente adūsqz
p̄m carne non ea q̄ uult fuit. cō
cupisat qd' nō uolens et t̄ eo nō fuit
qd' uult. sed si uincit' ḡcupiē ḡsen
tit uolens. et t̄ eo nō fuit n̄ qd' uult.
& illud qd' i p̄uulis ē originale p̄tīm
ex p̄ma hoīs mala uolūtatē tractū
ē. Nō itaqz f̄m ē qd' dixi usqz adeo
p̄tīm uolūtatū ē et c. t̄ne q̄lū illud
accipiendū sit. s̄ de p̄mo p̄tō hoīs ul'
ul' de omnibz ḡnālū & p̄tīs mō
tīfēis. quoz lūz qdā dicant' uolūtatū
q̄ s̄ p̄ ignoancā ul' p̄ infirmitatē

fuit. eadem t̄m rōne p̄tē dicit
uolūtatū q̄ s̄ uolūtatē nō cōmittit.

Item aliud capitū. ...

Illius & intelligencia p̄grenda
ē qd' i li de duabz aīabz edi
dit iquens. Rursū n̄ i uolūte
p̄tīm ē qd' etiā i li retractōm
plane defiat dicens. p̄tē putat
falsū eē ista s̄mā q̄ dixim' nūsqz
n̄ i uolūtatē p̄tīm. cū ap̄tus dicit
qd' nolo hoc facio &c. sed p̄tīm qd'
nūsqz ē n̄ i uolūtatē. illud p̄
cipue intelligendū ē. qd' iustu dāp
natio ḡsecuta ē. i p̄m hoīs p̄tīm.

In eode quoz li de duabz aīabz
aliud q̄s̄ideatōne dignū. At em.

Edi

Non n̄ uolūtatē p̄tēt. ip̄amqz
uolūtatē diffiniuit dicens. uolu
tus ē aī motz cogente nullo.
ad aliquid ul' nō admittendi ul'
adipisendi. Huius dicti causa
apiens & intelligencia pandens.

I li retractōm ait. p̄tē hor dictū

ē ut hac diffinīōne uolens a
nolente distinet' et sic ad illos
r̄ferret' inten' q̄ i p̄u dyso fe
cerūt originē mali nullo cogē
te. p̄tando i libeā uolūtatē
qua & scientes q̄ p̄ceptū fererūt
& iē temptator suasit ut h̄ fieri
nō coegit. Nam q̄ nescies p̄tū
uit. nō tagrūent' uolens p̄tisse
dicit p̄t. quāuis & ip̄e quodqz nes
ciens fecit. uolens t̄m fecit. Ita
nec t̄le p̄tīm sine uolūtatē ē
potuit. sed uolūtas facti ibi fuit.

ut uoluntas pccati. qd' in factu fuit
 pccatum. hoc em factu e qd' fieri no
 debuit. Quisq' sciens pccat. si pccat
rogenti ad pccatum resiste sine pccato.
 nec tñ scit. unq' uolens pccat.
 quia q' pccat resiste no cogit redē.
 Quazp' pccatum sine uoluntate ee
 no posse uelissimū ē. Ex hys liq'
 qualiter sup'iora accipienda sūt.

Ad mala uoluntas e uoluntatiu

Sicut omne pccatum pccatum
 mortale pccatum uoluntatiu ē.
 cu uoluntas mala pccatum sit mortale.
 q'nt ipam ee uoluntatiu pccatum. Ad
em ut ait aug' tam i uoluntate
qm ipa uoluntate uoluntas. sita ē.
 uoluntas itaq' mala r're uoluntatiu
 pccatum d'r qd' i uoluntate q'sistit. vo
luntas quippe ut ait aug' i eode.
 ē p'ma cu pccandi. a nullm pccatum
 ē p'a cu pccandi. nec ē cui r're im
 putet' pccatum n' pccanti. Non ē g'o
 cui r're imputet' nisi uolenti. hoc aut
 de pccato actuali & mortale itelligedū
 ē. Neq' hys uerbis aliud uolunt
itellige' aug' ut ipse ait. i retrac.
 n' q' uoluntas ē q' pccat' & r're uiuit'.

Quia uoluntas & actio mala i eode
hoie & c'ta eandē rem unū pccatum
sit ul' plura.

Quoniam aut uoluntas mala & opa
 pccatum sit. solet q'ri ut' i eode
 homie & c'ta eandē rem h' duo
 unū sint pccatum an diuisa ut si quis
 uoluntate furat'. uoluntate h'ur
 mala q' pccatum ē & actū malū qui
 item pccatum ē. Her at duo sūt pccata
diuisa s'z uoluntas & actio sed unq'
diuisa sūt pccata aut unū.

Iuda dicit unū ee pccatum. alij
 uo diuisa pccata ee dicunt. q'a cu q'stet
 h' duo ee diuisa. a duo diuisa pccata
 dicunt'. a duo diuisa no pccata. Et b'g
alij r'ndent. her duo diuisa no ee
pccata. No em diuisa pccata sūt sed
pccatum unū q' una p'uaic'o ul' tob'ia
i u'p' admittit' siue qm uult siue
qm agit. & i ē unq' cōtemp't' sed
minox cu i uoluntate solu pccatum q'
tinet'. maior uo cu uoluntati etia
opaco addit'. & iō mag' sic pccatum h'
no plura cu uoluntas op'i m'cipat'.

Alia adu'sus eode obiectio ul' oppo'

Sed adhuc eisdē obicit'. **S**i
 unū tñ illa duo pccata sūt. cu
 quis uoluntate mala p'p' q'cepta. dem
 opus patrauit. no p' aliquo reus
 ē n' p' quo an' opa eat. cu adhuc
 i sola uoluntate pccatum q'sistebat. Nulla
em reus ē et'ne mortis n' p' pccato.
sed pccatum al' no ē admissū actione
qm p'p' admissū eat uoluntate. No
igt' p' aliquo alio iste sit d'apna'
actu pccando qm an' f'ueat cu sola
uoluntate delinquebat. Ad h' etia'
illi r'ndent dicentes. p'p' pccatum q'dē
tñ illa furem reū q'sitū & q'mo
eig' uoluntas & actio unū sit pccatum.
p' alio tñ reus ē actu pccando. qm
p'p' eat sola uoluntate delinquendo.
q' p' actu q' ē aliud qm uoluntas.
licet no aliud pccatum.

Alia adu'sus eode obiectio.

Hecem adhuc q'snom q'stant di
 centes. Idco her duo diuisa
ee pccata q' diuiso' legis mandator

**Dispo
 sitione**

puarationes sunt. Alio enim manda-
to legis prohibet actio furti sed non
furabens. alio uoluntas furandi sed
non occupasset rem proxi tui. Et
at her duo diuisa mandata sunt
q̄b9 ia duo phibent. parz ia duo
diuisas ee puarationes. diuisa igit̄
p̄t̄a. Ad qd̄ etia illi dicit. diuisa q̄de
ee ~~puar~~ mandata q̄b9 illa duo
distinctim phibent. ut aug9 docz
sim exodu. beruptione i illis no
obseruans una. puarato tm̄ t̄rit. puarato
vnusq̄ p̄t̄m q̄rit. lqz duo diuisa
illis phibeant. sicut egiso. duo p̄cep-
tu sut̄ caritas q̄b9 duo p̄cipiunt̄ di-
ligi una tm̄ t̄eis nob̄ q̄medat̄ caritas.

Et p̄t̄m ab aliquo admissu i eo sit
quousq̄ peniteat.

Proterea q̄ri solet cu ab aliquo
peccato uoluntate p̄t̄o. uolun-
tas id agendi et actio t̄nsierit non
du tm̄ uea habita p̄t̄a. ut illud
p̄t̄m sit i eo usq̄quo peniteat. qd̄
no ee uidet̄ quia uoluntas ia q̄ p̄9
fuit no e. neq̄ actio. q̄ no illud
uult ul̄ agit qd̄ an uoluit et egr̄
sz no e ignorandu p̄t̄m duobus
mois ee i aliquo. et t̄nsie sz actu et
reatu. Actu e i aliquo du ipm qd̄ p̄t̄m e
ut actio ul̄ uoluntas i p̄t̄ante est.
Reatu uo cu p̄ eo sui t̄nsierit siue
assit. mens hois polluta e et corrupta
totiq̄ homo supplicis obligatus
p̄t̄uus. Rec ut e i aliquo p̄t̄m
actu. p̄t̄ originale. qm̄ sit et reatu. sed
e reatu m̄du p̄q̄m t̄nsierit actu.

Et b9 moie dr̄ i scriptura reatus.

Batus aut i scriptura multis
mois accipit. sz p̄ culpa p̄
pena. p̄ obligatione pene tyalis
ul̄ etne. sz em̄ mortale e obligat
nos pene etne. sz ueniale obli-
gat nos tempali pene. Duo em̄
sunt p̄t̄o9 ḡna. mortaliu et uenia-
liu. mortale e qd̄ homo mortem
etna met̄. Et t̄me em̄ ut ait aug9
e qd̄ e dignu accusacione et d̄p̄-
nacione. ueniale e qd̄ hoem usq̄
i reatu p̄t̄e mortis no ḡuat.
Veruptione pena met̄ sed finale dul-

De moie p̄t̄o9 q̄ multi et
plurif assignant.

Modi aut p̄t̄o9 uarias in
scriptura habent distinctioes.
i qua dr̄ duob9 moie p̄t̄m comit̄
ti sz cupiditate et timoe. ut d̄it
aug9 sup̄ illu locu psalmi In
rensa igni et suffossa. hys ei duo
b9 moie dr̄ oia mortalia p̄t̄a i
cludi. et i rensa ea dr̄ q̄ ex cupidi-
tate itendente oiuunt̄. Suffossa
uo q̄ ex timoe male humiliante
pueniunt̄. qd̄ e qm̄ q̄ cupit no
cupienda. ul̄ timet no timenda.
Alibi uo dr̄ fiet p̄t̄m e b9 moie.
sz cogitatu. uo et ope. in theo9
sup̄ ezechiele. Tria ḡna p̄t̄a
sunt q̄b9 huamū subiacet gen9.
Aut em̄ cogitacione a p̄mone.
a ope p̄t̄am9. hys aliqui etia
quart9 addit̄ modus sz q̄suetu-
dine. qd̄ i quatuor lazar9 signi-
ficatu e. Dr̄ quoz homo peccat̄
i deū i se. et i p̄ximū. In deū

cū de eo male sentit. ut hēctū ul
q̄ dei sūt vsurpae p̄sūt. rōigne
p̄cipando sacmētis. ul qm̄ nome
dei peccando q̄temptibile sūt. In
p̄mū p̄cāt cū p̄mū iuste
ledit. In se uō cū s̄ nō alij nocet.
Quo differant delictū & p̄cāt.

Uaria quō appellatōne h̄t.
Dī em̄ et p̄cāt & delictū.
Et delictū fortasse ē. ut ait aug⁹
in quōsq; leuitici declinat a bo
no. p̄cāt ē facē malū. Aliud ē et
declinat a bono. aliud facē malū.
p̄cāt ḡ ē p̄ccatō malū. delictū
desertio boni. qd̄ & ip̄m̄ nome
ōndit. Et d̄ al̄ sonat delictū nisi
delictū. et q̄ delinqt qd̄ aliud de
lm̄q̄t n̄ bonū. vel delictū ē qd̄
ignōant fit. p̄cāt qd̄ sciēt ḡmitti.
Indiffēnt tū & p̄cāt noīe delicti
& delictū noīe p̄cāt appellat.

De vñ vicijs p̄ncipalib⁹.

Proterā sciendū ē septe ee
vicia capitalia ul p̄ncipa
lia. ut ḡḡ sup̄ exodū ait. s̄ Ina
nem glām. nā. Inuidiā. accidiam.
ul f̄nā. auariciā. castit̄iniārgiā.
luxuriā. q̄ ut ait ḡostom⁹ signifiata
sūt i vñ p̄tis q̄ crā p̄missionis
israheli p̄missa tenebant. De h̄is
q̄ septe fontib⁹ cūctē aīz coetup
tele pestifere emanant. & dicūt her
capitalia quia ex eis cōiūt̄ oīa mala
Nulla ē em̄ qd̄ nō ab aliquo hōz
oīgnem trahat.

Amaloz

De supbia que ē radix oīm
Et supbia tū oīa mala cōiūt̄

et hec et alia. q̄a ut ait ḡḡoī⁹ radix
cūcti mali ē supbia. de qua dī. Iniciū
oīs p̄cāt ē supbia. q̄ ē amor p̄pe ex
cellētie. d̄uḡ m̄j s̄ sp̄es ut ḡat ait.
Prima ē cū bonū qd̄ h̄t q̄s. sibi s̄biut.
Prōdā cū cōat a deo ee datū sed tū
p̄ suis m̄tis. T̄ia cū se iactat h̄re
qd̄ nō h̄t. Quarta cū cetis depectis
sm̄gulat̄ vult videri. Quinto ḡo radix
oīs mali dī supbia. H̄uc at̄ vide
obiuaē qd̄ ap̄tus ait. Radix oīm ma
lōz ē cupiditas. q̄ si radix oīm ma
lōz ē cupiditas nō ḡo supbia. Quō
ḡo supbia radix ē & iniciū oīs p̄cāt.

Quo sensu v̄q; radix oīm ma
lōz dicit̄ s̄ supbia & cupiditas.

Sed v̄q; recte dīn̄ ee stelli
ḡit̄ si ḡnā p̄ccōz. oīa sigulōz
nō singula generū v̄q; locutōe
tcludē itelligant̄. Nulla q̄ppe gen⁹
p̄cāt ē qd̄ m̄dū ex supbia nō pue
mat. n̄llm̄ enā qd̄ ex cupiditate
aliqui nō descendat. s̄nt em̄ nō
nulli hōīm q̄ ex cupiditate sūt
supbi. & aliqui ex supbia sūt cupi
di. Et em̄ ut ait aug⁹ hō q̄ nō
eēt amatoz p̄ccōe n̄ p̄ h̄o putat̄
se excellētiōe ee. ideoq; ut excellat
diuitias cupit. Tali ex supbia oboit̄
cupiditas. Et ē aliq̄s q̄ nō amaēt
excellē n̄ putat̄ p̄ h̄o maioēs di
uitias habē. Ideoq; excellē labōat̄.
q̄ diuitias habē amat. H̄uc īnastit̄
supbia. i. amor excellētie ex cupidi
tate. Patz ḡo q̄ ex cupiditate aliqui sup
bia. & q̄ ex supbia aliqui cupiditas
oūt̄. Ideoq; de v̄q; recte dicit̄ q̄
sit radix omnis mali. u u

es
2m

**Wp
xlm**

**De pctō i spm scm quod dicit
enā pctm ad mortem.**

Et p̄tēā quoddā pctm gen̄g
retis ḡuig. et abhōribilī qd
dī pctm i spm scm. de quo uicū
tenuāgelo ait: **E**t pctuūt i spm
scm. nō remittet̄ ei neq̄ hic neq̄
futūo. **E**t iohes i epla canonā. ē pctm
ad mortē. nō p̄ eo dīro ut q̄s oer.

Et em̄ pctuūt i p̄em̄ remittet̄ ei
et q̄ pctuūt i filīū remittet̄ ei. **E**t
aut̄ blasphemauit i spm scm nō
remittet̄ ei neq̄ hic neq̄ i futūo.

Quid sit illud pctm.

Sed q̄rit̄ hic quid sit illd pctm
i spm scm ul̄ ad mortē. **Q**uā
dicit̄ illud eē pctm deppatōis ul̄
obstmatōis. **O**bstmatō ē idurate
i malicia mentis p̄tinana. p̄ quā
fit homo i penitens. **D**eppatō est
qua q̄s penitē diffidit de dei bōi
tate estimas suā maliciā diuine
bōitatis maḡi maḡitudine crede
sicut caym q̄ dixit: **maior ē inq̄tas
mea q̄m ut uernā merear.** **V**t q̄
uō dīr̄ pctm i spm scm. q̄ sp̄s
sc̄us amōr ē p̄is et filij et beng
mitas q̄ seruit̄ et nos diligit que
tanta ē. cuius nō ē finis. **K**ente ḡ
i spm scm delinquē dīr̄ q̄ sua
malicia dei bōitate sup̄e p̄uat.
et iō p̄mā nō assumit. et q̄ inq̄
tati tā p̄tinaci mente iheret ut
eā nūq̄m relinque p̄ponat. et ad
bōitātē sp̄s sc̄i nūq̄m redire. pa
ciencia dei abutentes et de bōitate
dei nimis p̄sumentes. q̄b̄ plar̄
malicia p̄p̄ se. sicut p̄is bōitas.

Matth 20

In imma obstinatio obstinacia
et p̄supōne p̄tāt autimātes
deū nō eē iustu. **I**lli deppatōne
deū nō bonū estimant. tollentes
i h̄o p̄bulentissimo iniquitatu mai
porcū diuine idulgenne q̄ se reci
piant fluctuantes atz ip̄a depp
atōne addit pctm pctis. dicens
mīa dei nlla ē. et sup̄ p̄tōes ne
cessariā dampnatio debet.

**Quis ois obstinatio et deppatō
sit pctm i spm scm.**

Sed q̄rit̄ utz ois obstinatio
mentis i malicia idurate.
oisq̄ deppatō sit pctm i spm scm.
Quāda dicit̄ omnē obstinatio
et deppatōne pctm eē i spm scm
qd̄ si ē. aliq̄n illud pctm remit
tit. q̄a multi obstinatissimi et
deppatissimi q̄tunt. **ut augu
ait sup̄ illū locū p̄m. Conitū
i p̄fūdū maris. i eos q̄ erant
deppatissimi et ibi mittit cristallū
suā sicut frusta panis. i obstina
tos sūt alios doctores. Talit̄
quisio i enā euidēt̄ ostendit̄
ubi ait: **E**t educat v̄mitos i fox
titudine filie eos q̄ erap̄ q̄ hitat̄
i sepul. **S**edm̄ illos pctm istud
dīr̄ irremissibile nō q̄n aliq̄n re
mittat̄ sed q̄ uix̄ rad ac diffi
cilit̄ dimittit̄. **N**ō em̄ soluit̄ r̄pal
lus n̄ uehementi sp̄s ipectu **M**y
uō tradit̄ nō qualibz obstinatio
ul̄ deppatōne appellat̄ pctm i spm
scm sed illa t̄m̄ qua committat̄
i p̄mā q̄ enā impenitencia dicit̄**

alioz
diligit

[Marginal notes on the right edge of the page, partially cut off and difficult to read.]

p[er]m[issionem] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o. q[uo]d aug[ustinus] d[icit] i[n] i[te]m
 e[st] p[er]m[issionem] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o. sed cu[m] sic obsti-
 nata e[st] q[ui]s ut no[n] p[en]iteat dis[ci]pli-
 na[m] op[er]et[ur]. An aliud obstinatio ad
ip[s]a[m] sit teo p[er]m[issionem]. an idem sed
 d[ivi]sio mo[di]s g[ra]t[ia]m. Sec[un]d[u]m istos
p[er]m[issionem] illud d[icit] irremissile eo q[uo]d
nu[m]q[uam] dimittit[ur]. U[bi] ena[m] aug[ustinus] d[icit]
 q[uo]d hoc solu[m] p[er]m[issionem] venia[m] meret[ur]
 no[n] p[er]tinet. h[er]e[ti]c[us] d[icit] q[uo]d t[er]t[er]o p[er]m[issionem]
 digne p[en]ite[n]t[ur] no[n] p[er]tinet. id[em] r[ati]o[n]e
ioh[ann]es d[icit] ut no[n] p[ro] eo oret quis.
 q[uo]d q[ui] sic p[er]m[issionem] co[m]m[un]i[ca]t[ur] e[st] h[ic] ul-
 t[er]i[us] i[n]iur[i]a no[n] p[er]tinet h[ic] co[m]m[un]i-
 catu[m] tam[en] lap[ide]m. sicut de dya[bol]o
 legit[ur] q[uo]d p[ro] hanc uita[m] q[ui] ualde
 mali su[n]t. n[on] h[ab]et i[n]iur[i]a no[n] p[er]tinet.
Et ali[us] d[icit] p[er]m[issionem] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o.
Et ena[m] alia h[ic] p[er]m[issionem] assig-
nat[ur]. hoc em[en] p[er]m[issionem] aug[ustinus]
diffiniens i[n] li. de s[er]m[on]e d[omi]ni i[n]
monte. ait. p[er]m[issionem] ad morte[m] est
 cu[m] p[ro] agnitione dei p[er] g[ra]m p[er]
 oppugnat aliq[ui]s firmitate. et adu[er]s[us]
 ip[s]am g[ra]m q[ui] r[ati]o[n]at[ur] deo
 i[n]videncie fact[ur] agnoscit. q[uo]d f[aci]t[ur] f[aci]t[ur]
 e[st] p[er]m[issionem] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o s[ed] q[uo]d p[er]m[issionem] d[icit]
 no[n] remitti. no[n] q[uia] no[n] sit ignos-
 cendu[m] p[er]m[issionem] si p[en]iteat. sed q[uo]d
 tanta labe[m] e[st] illi[us] p[er]m[issionem] ut de p[er]m[issionem]
 di h[um]ilitate subie[n]t no[n] possit ena[m]
 si p[er]m[issionem] suu[m] malu[m] q[ui]s r[ati]o[n]at[ur] remi-
 n[is]e et agnosce[n]t[ur] co[m]m[un]i[ca]t[ur] cogit[ur] ut
 iudas cu[m] dixit p[er]m[issionem]. facili[us] de-
 sp[er]ans currit ad laqueu[m] q[ui]m h[um]i-
 litate venia[m] petet. q[uo]d p[ro]p[ter] mag-
 nitudine[m] p[er]m[issionem] ia[m] ex d[omi]n[ati]o[n]e

p[er]m[issionem]. h[ic] habet edendu[m] e[st]. Ena[m] q[ui]da[m]
 assignat[ur] p[er]m[issionem] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o ul[tra] ad mor-
 tem h[ic] p[er]m[issionem] e[st] q[uo]d illud p[er]m[issionem] e[st]
 tradit[ur] oppugnat[ur] firmitatis. post
 agnitione[m]. et i[n]videncia g[ra]m p[ro] reco-
 siliatione. q[uo]d p[er]m[issionem] q[ui]da[m] obstinatio[n]is
 intelligenda e[st]. U[bi] ena[m] diffiniens
aug[ustinus] i[n] li. retract. rememorans.
 aliq[ui]d addicendu[m] ibi f[aci]t. n[on] assen-
 do se dixisse ap[er]te ita dicens. Et d[icit]
 q[uo]d e[st] no[n] g[ra]m q[ui]m hor[um] putat
 me dixi. sed t[er]t[er]o addendu[m] fuit. si i[n]
 hac sceleate mentis p[er]m[issionem] h[ic]
 vita[m] fimeit. q[ui]m de quoc[un]q[ue] p[er]m[issionem]
 i[n] hac uita[m] g[ra]m no[n] e[st]
 de p[er]m[issionem]. nec p[ro] i[n] i[n]videncia o[mn]i-
 de quo no[n] de p[er]m[issionem]. h[ic] i[n] i[n]videncia
 i[n]videncia p[er]m[issionem] p[er]m[issionem] diffiniens
 de p[er]m[issionem]. t[er]t[er]o solu[m] debe[re] d[icit] ad
 morte[m] ul[tra] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o cu[m] no[n] h[ab]et
 comitem p[er]m[issionem]. n[on] de aliquo
 p[er]m[issionem] i[n] hac uita[m] e[st] de p[er]m[issionem].
Et ideo p[ro] o[mn]i e[st] orandu[m]. U[bi] ill[ud]
ioh[ann]is no[n] p[ro] eo d[icit] ut q[ui]s oret. sic
 accipiendu[m] videt[ur] ut p[ro] aliq[ui]o p[er]m[issionem]
 cante ad morte[m] ul[tra] i[n] sp[iritu] s[an]c[t]o
 p[ro]p[ter] fimeit hanc uita[m] no[n] orem[us].
 d[icit] a[ut]e[m] i[n] hac uita[m] e[st] nec p[er]m[issionem] illi[us]
 iudicet nec de i[n]videncia de p[er]m[issionem] sed p[ro]
 illo o[mn]i debem[us]. U[bi] aug[ustinus] de u[er]b[is]
d[omi]ni de ip[s]a q[ui] e[st] blasphem[ia] i[n]
sp[iritu] s[an]c[t]o. sic ait. Ista ip[s]a ul[tra] co[m]m[un]i-
cat[ur] i[n]videncia. q[ui] d[icit] qu[is]q[ue] i[n] hac carne
 vivit. nec p[er]tinet iudicari. De nullo em[en]
 de p[er]m[issionem] e[st] q[ui]m d[icit] p[er]m[issionem] dei
 ad p[er]m[issionem] adducit. mag[is] est
 hodie. Judeus i[n]videncia est hodie.

agendi nob ee a deo. potentia
 no pccandi no a deo sed a nobis
 ul' dyalo ee. Sicut mala uoluntas
no a deo nobis e sed a nob' & dya
bolo. bona at' a deo tm' nob' est.
Bone naq' uoluntatis & cogita
oio
 ncu no homi ex seipo nati
 sed dntis psm' & t'bu. Teo eu
 dent' deus ondit' q' n' dyabolo
 n' aliq' angeloz ei9. ex quo i
 hanc caligine sut' detrusi bona
 potuit ul' potit resum'e uo
 luntate. Na si pgle foer ut huma
 na na p'q' a deo auisa boni
 tate pdidit uoluntatis sed ex
 ipa rurs9 ea hab'e potuisset
 mto possibily her na habet
 angelica q' q'nto min9 graat'
 frem' r'p'io ponde. tantomagis
 her eet' p'dita facultate. No i ho
 ul' angelo a se uoluntate bona h're
 p' sed mala. Binit' et de p' po
tentia inquit p' similitudine uoluntate
de potentia boni & mali dissen
tes. q' illa sit a deo. non ista.

Autotatib9 agitur ee a deo po
tentiam pccandi.

Sed pluib9 sc'oz testonib9
 r'ndubitant' monstrat' q' p'ccas
 mali a deo e. a quo e oib' p'ccas. At
em' ap'us. No e p'ccas n' a deo. qd'
 no de p'ccate homi tm' sed & mali
 itelligi op'z. cu' pylato iustas dixit.
 No habes i me p'ccatem n' eet' tibi
 data desup. Malicia nempe homi
 ut ait aug9 cupiditate nocendi p'
 se h't. p'ccatem at' si ille no dat.

no hab' Deoq' dyabolo anteq' aiqd'
tollet' iob dicebat dno. mitte manu
tua. i. da p'ccatem. qa' etia' nocentiu
p'ccas no e n' a deo. Sicut sapia ait.
P' me reges regnant. & tyran
p' me tenent tra. Vn' de dno iob
ait. R' fuit' ignae p'portam p'p'
p'ccitate p'p'li sui et de p'plo isrl'
dt dno. Dedi eis rege i na mea.
 Nocendi em' uoluntas p' ee ab
 hoib' aio. p'ccas at' no e n' a deo et
 her' abdita aptas9 iusticia. Na p'
 p'ccate dyabolo data. iustos de9
 fuit' suos. De hoc etia' g'g'oi9 in
moralib9 ait. Timois elato no
p'ccatis ordo i crime e. potentia
de9 t'bu. elatione uo' potencie
malicia nre mentis iueit. Tolla
in9 g' qd' de nro e qa' no p'oa
iusta sed actio p'ua dampnat'.
 Hys antotatib9 alijsq' p'ccis
 euident' ondit' q' no e p'ccas boni
 ul' mali cuiusq' n' a deo equo.
 et si te lateat equitas. ~ ~ ~

Alii aliqui resistendu sit p'ccati.

Nocent' quo no tr'silienda
 silencio. Dntu e em' sup' q'
 p'ccas p'ccandi ul' nocendi no e
 homi ul' dyabolo n' a deo. Ap'us
ait' dt. q' q' p'ccati r'sistit dei ordi
nationi resistit. Cu' g' dyabolo sit
p'ccas mali. dei ordinatione ei9 p'ccati
no ee resistendu uide? s'z stendū
e. ap'lin i loq' de seculari p'ccate s'z
rege. p'ncipe. & hui9di q'ba no est
resistendu i hys q' iubet de9 eis.
exhibei. s'z t' t'butis & hui9 modi.

Si uo princeps aliquis ul' dyabola
aliquid iussit ul' suaseit qd' deū.
tūc resistendū ē. **U**n' augg det'
minans qn' sit resistendū p'fati
Lib' de nā homi ait: **S**i aliqd'
iubeat p'fatis qd' nō debes face.
hoc sane qtempne p'fate. p'fate
timendo maiorē. ipos huānax
retū gradq' adūte. **N**ūquid faci
endū ē si quod iussit curatoz si
qd' p'consulit iubeat. nūqd' faciē
dū ē. **R**ursq' si ipse p'consul aiq'
iubeat. r' aliud iubeat ipatoz nūq'
dubitat' illo qtempo. illi eē ser
uendū. **g**o si aliud iubeat deq'
aliud ipatoz qtempo illo. ob
tempandū ē deo. p'fati **g**o dya li
ul' hois tūc resistimq' cū aliqd'
qd' deū suggesseit. iquo dei cō
dnamōm nō resistimq' s' obtempa
m9. **S**ic em' deus p'cepit ut i
malis nulli p'fati obediamq'.

Expliat liber 29 sentētiar.
Incipiūt capla libri tēij ei9dē.

Quæ filius carne assūpse
nō pat' ul' spūs sctūs. **U**n'
pat' ul' spūs sctūs potūt
incarnat'.

Hic filius qui tūc carne accepit
fecit qd' nō p' ul' spūs sctūs.

Quæ tota huāna accepit nām
r' quid noie nē itelligendū sit.

De unione ubi r' caris mente aīa

Quod siml' assūpse carne r' aīam
libū nec cad' p' qcepta ē q' assūpta.

De carne assūpta q'lis aīa fuit.

Quod nullq' ē sine p'fati hic
excepta b'fā uigine.

Quæ xpc nō fuit decimatus
m abraham sicut leui.

Quæ cad' xpi nō dicta ē p'fati
~~scilicet sed p' eo q' p'fati quæ obli
gati p'fati nō fuit r' xpc~~

Quæ i septua septiq' ē buat' car
nato q' ē op9 t'ntatis spūi sctō
r' de ipō etiā qcepta r' natus dicit' filius

Quæ dicit' xpc qceptus r' natus
de spūi sancto.

Quæ ap'plus dicit' xpm factū
quem nos fatem' natū.

Si p'sona ul' nā p'sona ul' nām
assūpse r' si nā dei itarnata sit.

Hic diuina nā debeat dici cad' sctā.

Quæ nō accepit p'sona homis
tūc assūpse hoīem qd' qda' p'bae intūt.

De itelligentia hax locutionis
dō ē hō. dō sctūs ē hō r' cō sctūs p'fati.

Prima ē eoz q' dicit' itarnatos
hoīem quēda' ex aīa r' carne cō
stitutū r' illū hoīem sctū esse